

255 L. 34. n.

Capt'n Mc Gregor's

56 Library

1100

Ine Church (arr B

Disruption

March 1864

$\frac{36}{B}$

EACHDRAIDH FHIRINNEACH

MU'N

CHOGADH NAOMH,

A RINNEADH

LE RIGH SADDAI RI DIABOLUS, A CHUM ARD-BHAILE
AN T-SAOGHAIL ATH-BHUANNACHD;

NO

CALL AGUS ATH-GHLACADH BAILE ANAM-AN-DUINE.

LE IAIN BUINIAN.

“Ghnàthaich mi cosamhlachd.”—*Hosea* xi. 10.

EADAR-THEANGAICHTE GU GAELIG,

LE

IAIN ROSE.

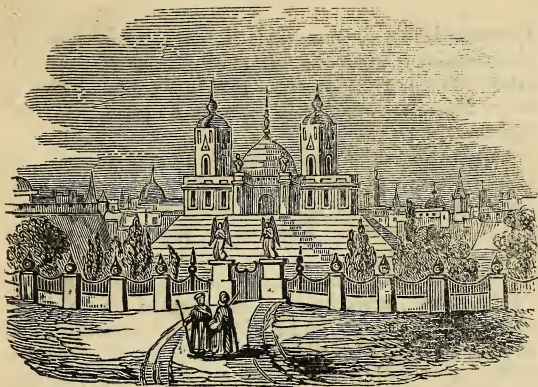
AN DARA CLÒ-BHUALADH.

DUNEIDIN:

CLÒ-BHUAILLE AGUS R'AN REIC LE THORNTON & COLLIE.

1846.

BAILE ANAM-AN-DUINE.

EACHDRAIDH

MU'N

CHOGADH NAOMH.

CAIBIDIL I.

Maise baile Anam-an-duine, agus a staid shona am feadh a bha e fo riaghladh SHADDAI—Fuath agus farmad Dhiaboluis agus a chuid còmpanach—an as-innleachdan an aghaidh Anam-an-duine—an dol air aghairt chuibheartach—Mhàrbhadh Ceannard-nach-géill agus Neo-chiontas—Fhuair Diabolus seilbh air a' bhaile, agus dhaingnich e an caisteal air a shon féin.

AIR dhomh a bhi 'g imeachd tre iomadh tìr agus dùthaich, thainig mi dh'ionnsaidh Tìr-mòr ainmeil a' Chruinne-ché, dùthaich ro mhòr agus fharsuinn. Tha i 'na luidhe eadar an aird-an-ear agus an aird-an-iar, dìreach am meadhon ceithir airdean nan néamh. Is àit' e a tha bòidheach air a shuidheachadh, air a dheagh uisgeachadh, agus air

a sgeudachadh gu maiseach le beanntaibh agus le gleanntaibh; agus far an robh mise, bha chuid mhòr dheth gle thorach, mar an ceudna, bha e air a dheagh àiteachadh, agus bha an t-àile gle fhalain.

Cha'n eil an sluagh uile a dh'aon aogas, no chleachdadh, ni mò tha iad a dh'aon chànain, no doigh aoraidh, ach tha iad ag eadar-dhealachadh gu h-anabarrach. Tha cuid ceart, agus cuid docharach dhiu.

B'e mo chrannchur a bhi air thuras anns an dùthaich so, agus bha mi air chuairt an sin ùine cho fada, 's gu'n dh'fhòghlum mi mòran de'n càinnt, maille ri 'n gnàthaibh agus ri 'n cleachdaibh; agus a dh'innse na firinn, bha mòr thlachd agam do dh'iomadh ni a chunnaic agus a chuala mi nam measg;¹ seadh, bha'n cleachdainnean cho taitneach leam 's gu'n caithinn mo bheatha, agus gu'm basaichinn nam measg, mar b'e gu'n chuir mo mhaighstir² fios orm dhachaigh d'a thigh, a dheanamh seirbhis dha, agus a dh'fhaicinn a sheirbhis deante.

Tha ann an dùthaich so a' Chruinne-ché, baile maiseach, d'an goirear Anam-an-duine,³ baile a thaobh aitreibh cho neònach, a thaobh a shuidheachaidh cho freagarrach, a thaobh a shochairan cho cothromach, (tha mi ciallachadh a thaobh a cheud togail,) ionnus gu'm faod mi 'g ràdh mu thimchioll, mar chaidh a' ràdh roimhe so mu'n Tìr-mhor anns a' bheil e air a shuidheachadh, cha'n eil a leth-bhreac fo neimh.

A thaobh suidheachaidh a' bhaile so, tha e 'na luidhe dìreach eadar an dà shaoghal, agus cho fada 's as urrainn mise fhòghlum o na h-eachdraidhibh⁴ is fearr agus is ro fhèrinniche, 'se neach d'an ainm Saddai⁵ bu cheud fhear-suidh-

1 Tha staid nàduir taitneach do'n fheadil.—2 Criosd.—3 An duine no anam an duine.—4 Na Sgrìobturán.—5 An t-Uile-chumhachdach.

eachaidh agus togalach air; agus thog se e air son a thaitneas féin. Gen. i. 26. B'e glòir gach uile ni a rinn e 'san dùthaich sin, eadhon am mìr a b'urramaich; seadh, bha Anam-an-duine 'na bhaile cho maiseach, an uair a thogadh e an toiseach, 's gu bheil e air a ràdh le cuid, gu'n tàinig na h-ainglean, a nuas 'ga fhaicinn, mu àm a chur suas, agus gu'n do shéinn iad le aoibhneas. Agus mar a rinn se e maiseach ri amhaire air, mar sin rinn se e cumhachdach chum uachd-aranachd a bhi aige os ceann na dùthcha uile mu'n cuairt; seadh, dh'àithneadh do na h-uile Anam-an-duine aideachadh agus ùmhlachd a thoirt dhà, mar an Ard-bhaile; mar an ceudna, bha barantas agus ùghdarras aig a' bhaile bho a Rìgh, seirbhis agairt dhe na h-uile, agus neach sam bith a dh'àicheadh sin a dheanamh a thoirt fo cheannsal.

Thogadh ann am meadhon a' bhaile so lùth-chairt¹ ro urramach agus rimheach; a thaobh neirt, dh'fhaodte caisteal a ghairm dh'i; a thaobh taitneachd, phàrras; a thaobh meudachd, àite cho farsuinn 's gu'n gabhadh e an saoghal gu léir. Ecles. iii. 11. 'S ann air a shon féin a mhàin, a rùnaich an Rìgh Saddai an t-àite so, agus cha b' ann air son neach sam bith eile: ann an cuid a thaobh an tlachd a ghabh e ann, agus ann an cuid do bhrìgh nach b' àill leis gu'm biodh eagal air a' bhaile bho choigrich. Mar an ceudna, rinn Saddai an t-àite so na dhaingneach, ach dh'earb e ghleidheadh ri daoinibh² a' bhaile mhàin.

Bha ballachan a' bhaile air an deagh thogail, seadh, bha iad cho gramail daingean air an teumadh's air an ceangal r'a chéile, 's mar bhitheadh muinntir a' bhaile féin, nach b' urrainn iad a chaoidh a bhi air an criothnachadh no air am bristeadh.

Oir is ann an so a bha gliocas òirdheire an Tì a

thog Anam-an-duine ri fhaicinn, nach b' urrainn na ballachan¹ a bhi air an dochann no air am bristeadh sios gu bràth leis na naimhdibh bu naimhdeil' agus bu ro chumhachdaiche, mar aontaicheadh muinntir a' bhaile ris.

Bha air a' bhaile iomraiteach so Anam-an-duine cùig geatachan; agus rinneadh iad so mar an ceudna, freagarrach do na ballachaibh, eadhon, doghlacte, air dhoigh 's nach b' urrainn iad gu bràth a bhi air am fosgladh le ainneart, ach le'n aontasan a bha steach. B' iad so ainmean nan geatachan; Geata-na-cluaise, Geata-na-sùla, Geat'-a'-bheòil, Geata-na-sròine, agus Geat'-a'-mhothaichaidh.²

Bha sochairean eile ann a bhuineadh do bhaile Anam-an-duine,³ a bheir an tuilleadh dearbhaidh air glòir agus neart an àite so. Bha pailteas lòn an còmhnaidh an taobh a stigh d'a bhallachaibh; bha na reachdan a b' fhearr, agus bu ro òirdheire ann a bha 'san àm sin air an t-saoghal. Cha robh daoidhear, slaòightear, no cealgaire an tràth sin an taobh a stigh d' a bhallachaibh; bu daoine firinneach air an ceangal gu daingean r'a chéile iad uile (agus tha fhios agaibh gur mòr a' chùis so,) fo dhion agus fo thearmann Shaddai, agus b' e 'thlachd e, cho fad 'sa bhunaich e dìleas dhà.

Aig àm àraid thug famhair cùmhachdach d'am b' ainm Diabolus⁴ ionnsaidh air a' bhaile iomraiteach so Anam-an-duine chum a ghlacadh, agus ionad còmhnaidh féin a dheanamh dheth. Bha am famhair so na Rìgh os ceann cumhachdan an dorchadais,⁵ agus bu chronail am prionns' e. Ephes. vi. 12. Ma's àill leibh, labhraidh sinn air tùs mu shìnnisreachd an Diaboluis so, agus a rithist mar ghlac e 'm bàile urramach so Anam-an-duine.

1 An corp.—2 Na cùig ceud-fathan. Slighean dol a steach a mhaith agus an uile.—3 Staid anam an duine roimh an tuiteam.—4 An Diabol.—5 Diabhoil, na h-ainglean a thuit.—Faic 2 Pead. ii. 4., agus Iudas 6.

Gu cinnteach tha'n Diabolus so 'na phrionnsa mòr agus cùmhachdach, gidheadh tha e araon bochd, agus tràilleil. A thaobh a shinnsireachd, bha e air tùs 'na aon do sheirbhisich an Rìgh Saddai, agus chuireadh leis-san e anns gach cùmhachd agus uachdranachd a bhuineadh do'n chuid a b' fhearr d'a chrìochaibh agus d'a rìoghachd. Isa. xiv. 12. Rinneadh an Diabolus so 'na Mhac na Maidne, agus is ann aige féin a bha'n deagh àite. Thug e mòr ghlòir, agus teachd a steach da ionnsaidh a dh'fhaodadh a chridhe diabholaidh a thoileachadh, mar biodh e do-shàsaichte agus cho farsuinn ri ifrinn féin.

Mar sin, air dha e-féin fhaicinn air àrdachadh gu mòrachd agus urram, agus air a chaothach 'na inntinn air son staid agus inbhe n'a b' àirde, thoisich e air smuaineachadh ann féin cionnas a gheibheadh e bhi 'na thighearn thar na li-uile, agus an t-iomlan de'n uachdranachd a bhi aige fo Shaddai. 2 Pead. ii. 4. Iudas 6. A nise ghleidh an Rìgh an t-ùghdarras so air son a Mhic, agus thug e dha e cheana; uime sin smuainich Diabolus air tùs ciod a b' fhearr dhà dheanamh, agus an sin leig e ris inntinn do'n chuid eile de chòmpanaich, a dh'aontaich leis. Mar sin chodhùin iad an ionnsaidh a thoirt air Mac an Rìgh, chum a mharbhadh, gus am biodh an oighreachd aca féin. Mata. xxi. 38. Chaidh an t-àm a shuidheachadh, agus thugadh an ionnsaidh. A nise cha b' urrainn do ni sam bith tachairt 'na rìoghachd gun fhios do'n Rìgh agus d'a Mhac; agus do bhrìgh gu'n ghràdhaich e a Mhac mar e féin, bha e gu mòr air a bhrosnachadh: uime sin, ghlac e iad aig a' cheart àm air an tug iad an ionnsaidh an rùn a chuir an gnìomh, dhìt e iad air son an ar-a-mach, na reubaltachd uabhasach, agus na ceannaire a dheilbh iad, agus air an tug iad ionnsaidh a chuir an gnìomh, agus thilg e iad

a mach gu léir as gach dreuchd, ùghdarras-tàirbhe, urram, agus àrd-inbhe; air dha so a dheanamh, dh'fhògair e iad o chùirt, thilg e sìos iad do'n t-sloc uabhasach, ceangailte gu daingean le slàbhraidhibh, gun dùil a bhi aca ris a' chaoimhneas is lugha bho 'làimh-san gu bràth tuilleadh, ach a bhi air an coimhid fa chomhair a' bhreitheanais a dh'òrduich e, tre bhith-bhuantachd.

Mar so bha iad air an tilgeadh a mach, agus air dhoibh fios a bhi aca gu'n do chaill iad deagh-ghèan am Prionnsa gu sìorruidh, chuir iad ri'n ceud àrdan gach mi-rùn agus corraich a b' urrainn iad, an aghaidh Shaddai agus a Mhic. 1 Pead. v. 8. Uime sin, bha iad a' siubhal sìos agus suas ann am mòr chorraich o àite gu àite, air tòir ni-eigin fhaotainn a bhuineadh do'n Rìgh, chum iad féin a dhioladh air; thainig iad a dh'ionnsaidh na dùthcha mòire so, do'n Chruinne-ché, agus gu baile Anam-an-duine: agus air dhoibh a thoirt fainear gu'm b' e am baile sin aon do thaitneasaidh agus do dh' àrd oibre an Rìgh Saddai, thug iad ionnsaidh air. Bha fhios aca gu'm buineadh Anam-an-duine do Shaddai, oir bha iad 'san lathair 'nuair a thog se e agus a rinn e maiseach e air a shon féin. Mar sin 'nuair a fhuair iad an t-àite, rinn iad iolach òillteil le aoibhneas, agus bheuc iad os a cheann mar leòghan os ceann a chriche, ag ràdh, a nise fhuair sinn an geall, agus an doigh air a bhi ath-dhiolte air an Rìgh Saddai air son na rinn esan oirnne. Mar sin, shuidh iad sìos agus ghairm iad comhairle chogaidh, agus smuainich iad aca féin, ciod an dòigh a b' fhearr dhoibh a ghabhail chum am baile urramach so Anam-an-duine¹ a ghlachadh; an sin thug iad fainear na ceithir nithe so:

1. An e iad féin a thaisbeanadh còladh do bhaile Anam-an-duine, bu fhreagarraiche dhoibh?

¹ Deilbhean Shàtain an aghaidh Anam-an-duine.

2. An e dol agus suidhe sios fa chomhair Anam-an-duine anns an sgeudachadh thruagh agus dhùachnidh a bh' orra nis', an doigh a b' fhearr dhoibh?

3. An e an rùn agus an t-aobhar mu'n robh iad a leigeadh ris do dh' Anam-an-duine; no an tugadh iad ionnsaidh air le briathraibh agus le ràidibh ceilge, an doigh a bh' fhearr dhoibh?

4. Co dhiu a b' fhearr dhoibh òrdugh uaig-neach a thoirt do chuid de'n còmpanaich, cothrom a' gabhail gu h-aon no ni bu mhò de chinn-fheadh-n' a bhaile a thilgeadh, nam b' e 's gu'n saoilleadh iad leis a sin a dheanamh gur ann a b' fhearr a shoirbhicheadh leo, no nach b' ann?

Mar fhreagar do'n cheud ni a rùnaich iad, cho-dhuin iad, nach biodh math do'n iomlan dhiu iad-féin a thaisbeanadh còmhla fa-chomhair a' bhaile, do brìgh nan tigeadh mòran dhiu am fradharc gu'm faodadh so allsgadh a chuir air; ach mar tigeadh ach aon no dithis dhiu an lathair, nach biodh e cho cunnartach air sin a dheanamh. Agus a chum an tuilleadh cudthrom a thoirt do'n comhairle so, chuireadh ris, ma's e 's gu'n gabh Anam-an-duine màim, no gu'm faigh e caismeachd, tha e do-dheante, arsa Diabolus, gu'n glac sinn am baile; oir cha'n urrainn a h-aon, dol a steach ann as eugmhais aonta féin; uime sin, na tugadh ach beagan, no a h-aon, ionnsaidh air Anam-an-duine; agus a réir mo bharail-sa, arsa Diabolus, bitheamsa an t-aon sin. Dh'aontaich iad ri so uile.

Mar fhreagairt do'n dara ni a rùnaich iad, eadhon,—An e dol agus suidhe sios fa chomhair Anam-an-duine anns an sgeudachadh thruagh agus dhuaichnidh a bha orra nis an doigh a b' fhearr dhoibh? cho-dhuin iad nach biodh sin freagarrach air sheòl sam bith; do bhrìgh, ged a bha aig baile Anam-an-duine eòlas, agus gu'm b'aithne dha nitheibh neo-fhaicsinneach roimhe so, gidheadh

cha'n fhaca iad riamh fhathast aon sam bith de'n co-chreutairibh ann an staid cho òillteil agus cho duaichnidh ruinne. Agus b' e so comhairle Alecto bhùirb. An sin thubhairt Apolion, "Tha chomhairle iomchuidh; oir na'm b' e 's gu'n taisbeanadh eadhon a h-aon dinne sinn féin dhoibh mar a ta sinn a nise, ghineadh e smuaintean annta a chuireadh a leithid do dh'uamhas spioraid orra, 's nach b' urrainn iad gun a bhi air am faicill; agus ma thàrlas sin ars' esan, is diomhain dhuinne bhi smuaineachadh am baile ghlacadh." An sin thubhairt am famhair cumhachdach sin, Beelsebub, "tha chomhairle thugadh cheana ro thearuinte; oir ged chunnaic muinntir Anam-an-duine a leithid 's a bha sinne roimhe so, gidheadh cha'n fhaca iad riamh fathast ar leithid-ne a nis' agus a réir mo bharaill-sa, is fearr dhuinne teachd orra ann an aon do na cruthaibh sin air am bheil iad eòlach." Dh'aontaich iad ris a so. B' e 'n ath nì a bha r'a thoirt fainear, ciod an cumachd, no 'n coltas, anns an taisbeanadh Diabolus e-féin 'nuair a bheireadh e 'n ionnsaidh air Anam-an-duine ghlacadh. An sin thuirt a h-aon mar so, agus a h-aon eile mar sud. Mu dheireadh fhreagair Lucifer. Gu'm b' e bharaill-san, gu'm b' fhearr dha Mhòrachd corp a h-aon de na creutairean sin a' ghabhail, air an robh uachdaranachd aig muinntir a' bhaile; oir, ars' esan, cha'n e mhàin gu bheil iad eòlach orra sin, ach air dhoibh uachdaranachd a bhi aca os an ceann, cha smuainich iad gu bràth gu'n tugadh iadsan ionnsaidh air a' bhaile; agus gus an fhoill a chleith, gabhadh e corp aon de na h-ainmhidhibh sin a tha Anam-an-duine a' meas a bhi ni's glice na càch. Gen. iii. 1. Tais. xx. 1, 2. Mhol iad uile a chomhairle so, mar sin cho-dhuin iad gu'n cuireadh am famhair Diabolus e féin ann an cruth dragoin, oir bha iad cho eolach air anns na laithibh sin, 'sa tha'm balachan an diugh

air an éun. Oir cha robh ni sam bith na iongantas dhoibh a bha 'na cheud staid.

Ann am freagairt do'n treas ni a rùnaich iad, eadhon,—An e 'n rùn a leigeadh ris do dh'Anam-an-duine, an doigh a b'fhearr dhoibh? Cho-dhùin iad nach freagradh so, do bhrìgh gu'm bu shluagh laidir Anam-an-duine, ann am baile laidir, aig an robh a bhallachan agus a gheatachan do-ghlacte, gun a bheag a' ràdh mu'n chaisteal aca, nach b' urrainn iad a bhi air an glacadh ach le'n aonta féin. A thuilleadh air sin, arsa Légion, “nam b' e 's gu'n leigeamaid ris ar rùn dhoibh dh'fhaodadh sin an gluasad gu 'n cuir a dh'ionnsaidh an Rìgh air son cobhair, agus nam b' e 's gu'n tàrladh sin tha, fhios agamsa cia mar dh'éireadh dhuinne. Uime sin thugamaid an ionnsaidh orra le bhi gabhail oirnn a bhi toirt gach uile chothrom dhoibh, a' ceiltinn nan nithe a tha air ar n-aire le breugaibh agus le miodal, ag aithris nithibh nach tachair gu bràth, agus a' gealltainn dhoibh nithe nach fhaigh iad am feasd. 'Se so an rathad gu Anam-an-duine bhuanachd, agus gu thoirt orra an cuid geatachan fhosgladh dhuinn d'an deòin, agus iarraidh oirnn a theachd a' steach do'n, ionnsaidh. Agus ar leam gu'n dean an seòl so an gnothach, do brìgh gu bheil gach aon do mhuinntir Anam-an-duine a nis' aon-fhillte agus neo-chiontach; an t-iomlan dhiu ionraic agus firinneach; oir cha'n aithne dhoibh fathast ciod is ciall do dh'ionnsaidh a bhi air a thoirt orra le fòill, le céilg, agus le mealltaireachd. Tha iad 'nan coigrich do bhilibh cealgach agus breugach; uime sin, creididh iad ar breugan mar ràdh fìor, agus ar cuilbheartachd mar ghnìomharran treidhireach. Creididh iad na nithe a gheallas sinne doibh: gu h-araid ma's e 's gu'n gabh sinn oirnn gràdh mòr a bhi againn dhoibh, agus gur e mhàin an ònoir agus am buannachd-san a tha 'n ar beachd.” Cha deach aon fhacal a' ràdh an

aghaidh so, agus an sin thug iad fainear an ni mu dheireadh a rùnaich iad, eadhon, co dhiu a b'fhearr dhoibh òrdugh a thoirt do chuid dhe'n cuideach, a h-aon no na bu mhò do chinn-fheadhna bhaile a thilgeadh, nam b'e 's gun saoiladh iad leis a sin a dheanamh gur ann a b' fhearr a shoir-bhichead leo, no nach b' ann?

Chòrd iad ris a so; agus b' e 'n duine a rùnaich iad a mhàrbhadh, Fear-nach-géill, d'an goirear air mhodh eile Ceannard-nach-géill, duine mòr, ann an Anam-an-duine, agus roimh 'n robh tuilleadh do dh' eagail air an fhamhair Diabolus agus air a bhuidhean na bha orra roimh bhaile Anam-an-duine gu h-iomlan; agus chomharraich iad Tisiph one, aon do bhaobhan an t-sluic, gus am mòrt a chuir an gnìomh.

Air dhoibh crìoch a chuir air a chomhairle chogaidh, chaidh iad air an aghart a dh'ionnsaidh Anam-an-duine, gidheadh 's ann air mhodh neo-fhaicsinneach a thriall iad uile, ach a h-aon a mhàin; ni mo thainig esan am fagus do'n bhaile 'na choltas féin, ach ann an cumadh dragoin.¹

Mar sin shuidh iad sìos fa chomhair Geata-na-cluaise, oir b' e sin an t'àite chum gach ni bha'n taobh a mach do'n bhaile chluinntinn; mar a b' e Geata-na-sula an t'àite faicinn. Mar a thubhairt mi, chaidh e suas chum a' gheata, agus rinn e feall-fhalach air son Ceannard-nach-géill, mar ùidhe urchair bogha do'n bhaile. Cha 'tug e a h-aon maille ris ach Droch-theagamh, neach a bha na chainntear aige anns gach cùis chruaidh. A nise, mar a thubhairt mi, air dha teachd suas chum a' gheata, a réir gnàths nan amannan sin, shéirm e 'thròmpaid air son éisdeachd; leis an fhuaim sin, thainig a nuas cinn-fheadhna baile

¹ Tha naimbdean 'ur 'n anama air an taisbeanadh mar dhream a ta làn do cheilg. Goirear am fear-meallaidh do Shatan, agus tha ràbhadh air a thoirt do na creidich an aghaidh a chuilbheirtean.

Anam-an-duine, mar a ta, Neo-chiontas Morair-na-toile,¹ Morair-a-bhaile, Seanachaidh,² agus Ceanard-nach-géill; a chum a' bhalla a' dh'fhaicinn co bh'ann, agus ciod a thachair; agus dh'fharraid Morair-na-toile dheth co e, agus c'arson a thainig e, agus c'arson a chuir e baile Anam-an-duine troimhe chéile le leithid do dh'fhuaim neo-abhaisteach?

An sin labhair Diabolus mar gu'm b' uan e, agus thubhairt e: "A dhaoine uaisle bhaile urramaich Anam-an-duine, cha'n eil mise, mar a dh'fhaodas sibhse fhaicinn, a chòmhnaidh fada uaibh, ach dlù dhuibh, agus tha dh'fhiachaibh orm leis an Rìgh gach ùmhlachd, agus seirbhis a ta 'nam chomas a dheanamh dhuibh; uime sin, a chum gu'm bi mi firinneach dhomh féin agus dhuibhse, tha ni-eigin cudthromach agam ri innse dhuibh. Air an aobhar sin, ceadaichibh dhomh labhairt ribh, agus éisdibh rium gu foighidneach. Agus air tùs, gu cinnteach cha'n e mi féin, ach sibhse, cha'n e mo bhuannachd féin ach 'ur buannachd-sa, tha mi 'g iarraidh leis a ni tha mi a' deanamh an tràth-sa, mar a làn shoilleirichear 'nuair a chuireas mi 'n céill dhuibh na tha air m' aire; oir, a Dhaoine uaisle, thainig mi a nochdadh dhuibh cionnas a dh'fhaodas sibh saorsa fhaotainn, o'n daorsa fo am bheil sibh 'nar trailleann, ann am braighdeanas gun fhios dhuibh féin." Thoisich baile Anam-an-duine³ ri éisdeachd ris a so. "Ciod a th' ann?" arsa iadsan. Agus thubhairt esan; "tha ni-eigin agam ri ràdh ribh mu thimchioll 'ur Rìgh, mu thimchioll a lagha, agus mar an ceudna mu'r timchioll féin. Mu thimchioll 'ur Rìgh, tha fiòs agam gu bheil e

¹ Toil an duine.—² A choguis a tha cuir air chuimhne ar gnìomharran.—Rom. ii. 15.—³ Tha Anam-an duine ag éisdeachd ri buaireadh.

mòr agus cùmhachdach; gidheadh, cha'n 'eil na h-uile ni a thubhairt e ribh aon chuid fìor no chum 'ur buannachd. 1. Cha'n 'eil e fìor, oir an ni sin leis an robh e a' cur eagal oirbh gus a nise cha tachair e, ni mo choilìonar e, ged dheanadh sibh a ni sin a thoirmisg esan: ach ged a bhiodh cunnart ann, cìod e 'n tràilleachd a bhi caitheamh 'ur beatha fo ghnàth eagal nam peanasan is mò, air son ni cho beag agus cho suarrach ri beagan meas itheadh! 2. A thaobh a reachdan;² their mi ni's faide, tha iad araon mi-reusonta, deacair, agus do-ghiulan. Mi-réusonta mar thugadh fainear cheana, do bhrìgh nach eil am peanas co-ionann ris a' chionta. Tha mòr eadar-dhealachadh agus neo-ionannachd eadar a' bheatha agus ubhal; gidheadh feumair an darna h-aon a chall air son an aoin eile, a réir lagh 'ur Saddai-sa. Mar an ceudna tha iad deacair, oir 'sa cheud àite, tha e 'g ràdh, faodaidh sibh itheadh do gach uile mheas; agus gidheadh an deigh sin, tha e toirmisg dhuibh itheadh do dh' AON mheas. Agus 'san àite mu dheireadh, feumaidh e bhi do-ghiulan, do bhrìgh gur e am meas a tha air a thoirmeasg dhuibh itheadh, ma 's e 's gu'n deach meas air bith a thoirmeasg dhuibh, a meas sin a mhàin, a tha comasach le itheadh dheth, am math sin a cho-pairteachadh ribh, air am bheil sibhse fathast aineolach. Tha so soilleir o dhearbh ainm na craoibhe: goirear Craobh Eòlais a Mhath agus an Uile dh'i; am bheil an t-eòlas sin agaibhse fathast? Cha'n eil, cha'n eil; ni mò is urrainn sibhse bhreithneachadh cia math, cia taitneach, agus cia mòr r'a mhiannachadh 's a tha e gu neach a dheanamh glic, cho fhad 'sa bheir sibh géill do dh' àithne 'ur Rìgh. C'arson ma ta a bhiodh sibh air 'ur cumail ann an aineolas agus ann an doille?

² Tha cuilbheartachd Dhiaboluis a' co-sheasamh ann am breug-aibh. 'S esan athair nam breug.

C'arson nach biodh 'ur 'n eòlas agus 'ur tuigse air am meudachadh? Agus a nise, ah! luchd-àiteachaidh a' bhaile iomraiteiche Anam-an-duine, ann an labhairt gu ro shònraichte ribh, cha mhuinntir shaor sibh! Tha sibh air 'ur cumail araon ann an daorsa agus ann an trailleachd, agus sin le bagairt chràiteach, gun aobhair sam bith air, ach gur ann mar so is àill leams e; agus mar sin bithidh e. Agus nach cràiteach ri smuaineachadh, gur e 'n dearbh ni a tha air a thoirmeasg dhuibh a dheanamh, nam b' e 's gu'n deanadh sibh e, a bheireadh dhuibh araon gliocas agus onair: oir an sin fosglar bhur suilean, agus bithidh sibh mar dhée. A nis 'a chionn gu bheil a chùis mar so," arsa esan, " an urrainn sibh a bhi air 'ur cumail le prionnsa sam bith ann an tuilleadh daorsa, agus fo thrailleachd ni's mò, na tha sibh air an latha 'n diugh? Rinneadh iochdarain dhibh, agus tha sibh a' fulang mòran ana-cothrom, mar a nochd mi dhuibh; oir ciod an daorsa is mò, na bhi air 'ur cumail ann an doille? Nach innis reusan dhuibh, gur fearr dhuibh sùilean a bhi agaibh na bhi as an eugmhais? agus gur fearr a bhi aig saorsa, na bhi air 'ur dùnadh suas ann an uaimh dhorch agus bhreun?"¹

Am feadh a bha Diabolus a' labhairt, thilg Tisiphone air Ceannard-nach-géill, far an robh e na sheasamh air a' gheata, agus thug e lot bàis dha 'sa cheann; ionnus gu'n thuit e sìos glan mhàrbh thar a' bhalla, ni a chuir mòr uabhas air muinntir a' bhaile, agus a thug misneach do Dhiabolus. Air do Cheannard-nach-géill a bhi màrbh agus gu'm b' esan a mhàin an t-aon fhear cogaidh a bh'anns a' bhaile, cha robh misneach aig Anam-an-duine gu seasamh 'na aghaidh. Ach bha so mar bu mhiàn leis an Diobhal e. An sin sheas Droch-

¹ Coimeas so ri cunntas an tuiteam. Gen. iii. 1-4.

theagamh suas, am fear sin a thug Diabolus leis mar chainntear, agus labhair e ri baile Anam-an-duine, mar a leanas :

*Droch-Theagamh.*¹ “ A dhaoine uaisle ars’ esan, is e sonas mo mhaighistir, gu bheil luchd-eisdeachd tosdach agus so-theagaiste aige air an latha ’n diugh ; agus tha dòchas againn, gu’m buadhaich sinn oirbh gu’n deagh chomhairle a chuir air cùl. Tha gràdh mòr aig mo mhaighistir dhuibh ; agus ged is math tha fhios aige gu bheil e ann an cunnart corraich an Rìgh Saddai a tharruinn air féin, gidheadh a thaobh a ghaoil dhuibhse fuiligidh e sin agus ni’s mò na sin air bhur sonsa. Cha’n eil aobhar air facal tuilleadh a’ ràdh, gu daingneachadh firinn na labhair esan : faodaidh dearbh ainm na craoibhe crìoch a chuir air gach uile chonnsachadh mu’n chùis so. Uime sin, fo sheòladh, agus le cead mo thighearna, cha chuir mi ris ach a mhàin a chomhairle so dhuibh aig an àm-sa (agus le sin a’ ràdh, rinn e ùmhlachd do Dhiabolus). Thugaibh fainear a bhriathran ; amharcaibh air a chraoibh, agus air an toradh thaitneach a tha oirre ; cuimhnichibh mar an ceudna nach eil ’ur ’n eòlas fathast ach beag, agus gur e so an rathad chum an tuilleadh eòlais fhaotainn : agus mar bi bhur reusan air a threòrachadh chum gabhail ri leithid so do dheagh chomhairle, cha sibh na daoine a shaoil leamsa sibh a bhi.” Agus an uair chunnaic muinntir a’ bhaile gu’n robh a chraobh math a chum bìdh, agus gu’n robh i taitneach do’n t-sùil agus ’na craoibh r’a miannachadh a dheanamh neach glic, rinn iad mar chomharlaich seann Dhroch-theagamh dhoibh, ghabh iad d’a meas agus dh’ith iad. Bu chòir dhomh innse dhuibh roimhe so, ’nuair a bha Droch-theagamh a’ labhairt ri muinntir a’ bhaile,

¹ Is *droch-theagamh* e ’nuair a bhios sinu ann an ioma chomhairle agus a dh’ésdeas sinn ri buaireadh.

(co dhiu is ann le ùrchair o chàmp an fhàmhair, no bhò thinneas obann a ghlac e, no mar is dòcha leam, bhò anail bhreun an t-slaoghtir chealgaich seann Dhroch-theagamh,) thuit Neo-chiontas sìos marbh far an robh e 'na sheasamh, 's cha b' urrainn e bhì air thoirt beò tuilleadh.¹ Mar so bhàsaich an dithis dhaoine ùrramach sin; goiream daoine urramach dhiu, oir b' iad mais' agus glòir Anam-an-duine, fhad 'sa bha iad beò ann.

Air do na daoine so a bhì màrbh, chuir a chuid eile de mhuintir a' bhaile, celtach ri daoinibh a gheibheadh phàrras amadain, air bàll dearbhadh air briathraibh an fhàmhair; agus air tùs rinn iad mar a chomhairlich Droch-theagamh dhoibh: dh'amhairc iad, thug iad fainear, thaitinn am meas toirmisgte riu, ghabh iad dheth agus dh'ith iad, agus air dhoibh ithe, air ball dh'fhàs iad air mhisg leis; mar sin dh'fhosgail iad na geatachan, araon Geata-na-cluaise, agus Geata-na-sùla, agus leig iad a stigh Diabolus agus a chuideachd uile, a' dì-chuimhneachadh gu tìr deagh Shaddai, agus a lagh, agus am breitheanas a cho-cheangail e ris an lagh le bagairt shòlaimte 'nan aghaidh-san, nam b'e 's gu'm bristeadh iad e.

Fhuair Diabolus a nis' a steach, chaidh e suas gu meadhon a' bhaile, chum a bhuaidh a dheanamh cho cinnteach 'sa b' urrainn e; agus air chionn an àma so, air dha aignidhean an t-sluaigh fhaotainn a' dian dhlùthachadh ris, rinn e duan chealgach eile dhoibh, ag ràdh, " Mo thruaighe, a dheòir bhochd, Anam-an-duine! gu cinnteach rinn mise mòr sheirbhis dhuit, le t' àrdachadh gu h-urram, agus le do shaorsainn a mheudachadh, ach a nise, mo thruaighe! mo thruaighe! a dheòir bhochd Anam-an-duine, tha thu dh'easbhuidh aon a chum do dhion, oir bi-sa cinnteach 'nuair a chluinn-

¹ Air bàll 'nuair a dh'eisd ar ceud sinnsear ri buaireadh, chàll iad an neo-chiontas. Seumas i. 15. Rom. v. 18, 19.

eas Saddai an ni a rinneadh, thig e; oir bithidh e brònach gu'n do bhris thu a chuibhrichean, agus gu'n do thilg thu dhiot a chùing. Ciod a ni thu? An deigh bhi air do chuir fa sgaoil, an ceadaich thu do shochairan a bhi air an toirt uat? Ciod a tha rùn ort?" An sin, thuirt iad uile a dh'aon aonta ris an dris, "Bi-sa a' d' rìgh oirnn." Breith. ix. 14. Ghabh e ris an tairgse, agus thainig e gu bhi 'na rìgh air baile Anam-an-duine. 'Nuair a rinneadh so, b'e 'n ath ni seilbh a thoirt dha air a' chaisteal, agus mar sin air an iomlan do neart a' bhaile. Uime sin, chaidh e do'n chaisteal: an caisteal a thog Saddai air son toil-inntinn agus taitneas dha féin, ann an Anam-an-duine: agus thainig e gu bhi 'na uamh agus 'na gharaidh do'n fhamhair Diabolus, agus rinn e daingneach dha féin dheth, mar an ceudna neartaich agus rinn e laidir e an aghaidh an Rìgh Saddai, no an aghaidh an dream a bheireadh ionnsaidh air a thoirt air ais gu ùmhlachd dhasan a rithist.¹

¹ Tha cridhe an duin' a nis, a thaobh nàduir, fo chùmhachd Shàtain. mar tha e air a thaisbeanadh ann an cosamhlachd an duine laidir fo armaibh. Lucas xi. 21, &c.

LOSGADH LAGHANNAN SHADDAI.

CAIBIDIL II.

Chuir Diabolus Cinn-fheadhna bhaile imrich, agus chuir e a bhannal taireil féin 'nan àite—Chuireadh Morair-a-bhaile, Fear-na-tuigse as àite, agus thogadh tùr fa chomhair a thighe chum a dhorchachadh—Chuireadh an Seanachaidh, Fear-na-coguis, á dreuchd-gidheadh cha b'urrainnear a chuir 'na thosd—Rinneadh nachdaran do Mhorair-na-toile—Thilgeadh laghan Shaddai air falbh, agus dhubhadh a mach iomhaigh maille ri mòran eile de'n leithidibh sin a ghniomharan—Ghiulanadh teachdaireachd mu thimchioll nan nithe so uile chum Shaddai—A rùn tròcaireach chum Anam-an-duine a shaoradh bho chumhachd Dhiaboluis—An t-aobhneas a bha 'sa chùirt an àm cluinntinn na teachdaireachd so—Bha Diabolus fo thrioblaid mu'n naigheachd so, agus rinn e uile dhich-ioll chum, a sheilbh do dh'Anam-an-duine dheanamh tearuinte.

Cha do mheas Diabolus e féin fathast tearuinte gu leòir, anns an ath àite, chuir e 'm baile ann an òrdugh as ùr, ag àrdachadh an fhir so agus a' leagadh sìos an fhir sin eile, a réir a thoile; uime sin, chuireadh Morair-a'-bhaile, d'am b' ainm Morair-na-tuigse, agus an Seanachaidh, d'am b' ainm Fear-na-coguis, á'n dreuchd agus á'n ughdarras.

A thaobh Morair-a'-bhaile, ged bu duine tuigseach e, agus mar an ceudna, ged a dh'aontaich e leis a' chuid eile de mhuinntir Anam-an-duine, am fannair a leigeadh a steach do'n bhaile, (2 Cor. x. 4, 5,) gidheadh cha do mheas Diabolus iomchuidh fhagail 's an dealradh agus anns a' ghlòir 'san robh e roimhe sin, do brìgh gu'm bu duine geur-sheallach e. Ephes. iv. 18, 19. Uime sin, dhòrchaich se e, cha'n e mhàin le ùghdarras agus a dhreuchd a thoirt uaithe, ach mar an ceudna, le tùr àrd agus laidir a thogail eadar uinneagan lùchairt a Mhorair agus a' ghrian; leis an d' rinneadh ionad còmhnaidh gu h-iomlan na dubh dhòrchadas, agus air dha bhì mar so air a sgaradh o'n t-solus, dh'fhàs e mar neach a bheirte dall. Mar so bha am Morair air a dhùnadh a steach 'na thigh, mar ann am prìosan; agus cha'n fhaodadh e dol ni b'fhaide na chrìoch féin. Agus a nise 'ged bhiodh misneach aige chum saothreachadh air son Anam-an-duine, cìod a b' urrainn e dheanamh, no cìod anns am b' urrainn e bhì tàrbhach dha? Mar sin, cho fad 'sa bha Anam-an-duine fo chùmhachd agus fo riaghladh Dhiaboluis, 's ann a bha Morair-a'-bhaile na cnap-starra agus cha'n ann na bhuanachd do'n bhaile ùrramach sin.¹

A thaobh an t-Seanachaidh,² mu'n deach am baile a ghlacadh, bha e 'na dhuine gle fhoghlumte ann an laghaibh a Rìgh, agus mar an ceudna, bha e 'na dhuine treubhach treibhdhireach, chum an fhìrinn a labhairt aig gach àm; agus bha theanga ullamh gu labhairt cho ghlic, 'sa bha cheann cho làn do thuigse. A nise cha b' urrainn Diabolus an duine so fhulang, air sheòl sam bith, oir ged a dh'aontaich e leis gu leigeadh a steach do'n bhaile, gidheadh cha b'urraimn e

1 Tha'n tuigse air a dorchachadh leis a' pheacadh agus le Sàtan.

2 An Seanachaidh (no choguis) air'a chuir á dreuchd.

leis gach cealg, cuilbheirt, agus innleachd a bha 'na chomas, a bhuannachd gu h-ìomlan dha féin.

Tha e fìor, chaill e mòran de dh'ìomhaigh a cheud Rìgh, agus mar an ceudna bha e gle réidh ri ìomadh do laghaibh agus do sheirbhis an fhamhair: ach cha deanadh so an gnothach, do bhrìgh nach robh e 'na sheirbhiseach dha gu h-ìomlan, smuainicheadh e an dràsta 'sa rithist air Saddai, agus bhiodh eagal a lagh air, agus làbhradh e le guth cho àrd ri beucaich leòmhainn, an aghaidh Dhiaboluis; mar an ceudna, aig amannaibh àraidh 'nuair bhiodh teum air (oir bhiodh teuman uabhasach air air uairibh), bheireadh e air Anam-anduine uile criothnachadh le 'ghuth.¹

Uime sin, bha tuilleadh eagail air Diabolus roimh 'n t-Seanachaidh, na bh' air roimh neach air bith a dh'fhagadh beò ann am baile Anam-anduine, do bhrìgh mar a thubhairt mi, gu'n criothnaicheadh a bhriathran am baile uile mar thairneanach, Mar sin a chionn nach b' urrainn am fhamhair a thoirt gu h-ìomlan gu taobh, smuainich e gu'n cuireadh e inntinn 'na breislich, agus gu'n cruadaicheadh e chridhe ann an slighibh an diomhanais; agus choimhlion e 'n ni sin a bha 'na rùn.² Tharruinn se e a lion cuid a's cuid gu peacadh agus aingidheachd, air dhoigh 's gu'n robh e mu dheireadh cha'n e mhàin air a shalachadh, ach gu h-ìnbhe bhig cha mhòr nach do chaill e gach uile mhothachadh coguis mu pheacadh. Agus cha b' urrainn Diabolus dol ni b' fhaide. Uime sin, dh'fheuch e ri toirt air muinntir a' bhaile chreidsinn gu'n robh an Seanachaidh air a chaothach, agus mar sin nach b'fhiach e feairt a thoirt air, Agus mar dhearbhadh air so, thubhairt e, gu bheil muinntir air a chaothach buailteach do theuman-aibh, agus an uair a bhios iad annta gu'm bi iad a' labhairt cainnt ghòrach; agus is ann mar sin,

1 Labhraidh a choguis air son Dhé air uairibh.—2 Tha Diabolus a' toirt an ionnsuidh air a choguis a' chuir samhach,

arsa esan, a thachair do'n t-seann duine-uasal bhoilisgeach so. Mar so, air aon doigh no doigh eile, fhuair e Anam-an-duine gu dearmad agus tàir a dheanamh air ciod sam bith a làbhradh an Seanachaidh. Oir a thuilleadh air na chuala sibh cheana, bha doigh aig Diabolus a bheireadh air an t-seann duine uasal, 'nuair a bhiodh e suilbhear, dol as aicheadh agus cuir an aghaidh an ni a labhair e gu dearbhta 'nuair a bha teum air ;¹ agus, gu'n amharus, b'e so an dòigh gu e féin a dheanamh na chulaidh mhagaidh, ionnus nach gabhadh neach sam bith sùim dheth. Mar an ceudna, cha labhradh e nis' aig àm air bith d'a thoil féin air taobh Rìgh Saddai, ach do ghnà 'nuair a bhiodh e air éigneachadh agus air a chuir thuige. Osbarr bhiodh e 'n dràsta glé dhian an aghaidh an ni mu nach fosgladh e 'bheul a rithist, mar so bha e nise cho neo-sheasmhach 'na dheanadas. Bhiodh e air uairibh mar gu'm b'ann 'na thròm-chadal, agus air uairibh eile mar gu'm biodh e màrbh, eadhon 'nuair a bhiodh am baile gu léir a' dian-ruith an deigh diomhanais.

Uime sin, bu ghnà le Anam-an-duine air uairibh a bhi fo eagal le guth uabhasach a cheud Seanachaidh, agus an uair a dh'innseadh iad sin do Dhiabolus, 'se fhreagrach e, nach ann aon chuid o ghràdh dhasan, no bho thruas riusan, a bha 'n seann duine uasal cho iomaganach, ach o'n déidh amaideach a bh' aig' air a bhi ri glagaireachd ; mar sin chuireadh e sìth agus tosd orr' uileadh a rithist. Agus a chum 's nach biodh argumaid sam bith a dh'easbhuidh air-san gu iad-san a dheanamh tearuinte, theireadh e gu tric riu, "O Anam-an-duine ! thugaibh fainear, a dh'aindeoin dian-chorraich, agus àrd chàinnt bhuaireasach an t-seann duine uasail, cha chluinn sibh facal

1 Tha daoine aingidh a' feuchainn ri spòrs a dheanamh dhe na choguis.

aige mu Shaddai féin ;” thubhairt e so, am fìor bhreugair agus mhealltair a bh’ann, ged a b’e so guth Dhé leis-san dhoibh-san, seadh na h-uile glaodh a bha’n Seanachaidh a’ toirt an aghaidh peacaidh Anam-an-duine. A bharr air sin thuir Diabolus, “Tha sibh a’ faicinn nach eil sùim aig Saddai do chall no do cheannaire a’ bhaile, ni mo chuireas e dragh air féin ann an gairm a’ bhaile gu cunntas air son iad-féin a thoirt thairis dhomhsa. Tha fhios aige ged bu leis-san sibh, gur leamsa sibh a nise le ceartas, agus mar sin, dh’fhàg e sinn do aon a chéile.”

“Os bàrr O Anam-an-duine!” ars’ esan, “thugaibh fainear cionnas a rinn mise seirbhis dhuibh, leis na nithibh is fearr a ta agam, no b’urrainn mi ullachadh air ’ur son, anns a t-saoghal so, eadhon cho fhad ’sa ta ’nam chomas : a thuilleadh air so, is dàna leam a’ ràdh, gu bheil na laghan agus na cleachdanna fo ’m bheil sibh a nis, agus leis a’ bheil sibh a’ deanamh ùmhlachd dhomhsa, a’ toirt ni’s mò do thoil-inntinn dhuibh na bha ’m Phàrras a shealbhaich sibh air tùs. Mar an ceudna, mar is math a ta fhios agaibh, tha ’ur saorsa gu mòr air a meudachadh.¹ Fhuair mi sibh ’n ’ur sluagh fo ghlais, ach cha do chuir mise cuibhreach sam bith oirbh : cha ’n eil sibh fo lagh, reachd, no bhreith-eanas leamsa gu eagal a chuir oirbh ; cha ’n eil mi a’ gairm a h-aon agaibh gu cunntas air son ’ur deanadais, ach am fear caothaich so,² tha fhios agaibh co e tha mi ciallachadh ; cheadaich mi do gach aon agaibh bhi beò mar phrionnsa ’na ionad féin, eadhon leis cho beag bacadh uamasa, ’sa tha agamsa uaibhse.”

Mar so, chuireadh Diabolus sìth agus sàmhchair air Anam-an-duine, nuair a bhiodh an Seanachaidh a bha air tùs ann, a’ cur mi-shuaimhneas

1 Mìodal Shatain ris an Anam.—2 A choguis.

orra air amannaibh ;¹ agus le cainnt mhallaichte mar so, chuireadh e am baile uile air a chaothach an aghaidh an t-seann duine uasail : seadh, air uairibh bhiodh a' ghràisg gun diù air son a mharbhadh. 'S minig a ghuidh iad 'nam éisdeachd gu'm biodh e chòmhnaidh mìle de mhìlltean uapa. Oir chuireadh, a chuideachd, a bhriathran, agus sealladh dhe mòr uabhas agus thrioblaid orra, agus gu h-àraid 'nuair a chuimhnicheadh iad cionnas a bhagradh e orra agus a dhìteadh e iad anns na h-amannaibh o shean, ged bha 'n Seanachaidh a nis' air sgur de sin ann an tomhas mòr.

Ach bha na dùrachdan so gu léir an diomhanas ; oir bha'n Seanachaidh air a ghleidheadh beò nam measg, ach cha'n eil fhios agam cionnas, mar a h-ann tre chumhachd agus ghliocais Shaddai. A thuilleadh air sin, bha thigh cho laidir ri caisteal, agus sheas e faisg air daingneach laidir a bh'anns a' bhaile, agus nam b'e 's gu'n tugadh a ghràisg² ionnsaidh air a mharbhadh aig sàm am bith, b'urrainn e na tuil-dhorsan³ fhosgadh, agus tuiltean a leigeadh a steach a bhàthadh na h-uile mu'n cuairt d'a.⁴

Ach ann a bhi fagail an t-Seanachaidh, agu sa' teachd a dh'ionnsaidh Mhorair-na-toile, fear eile de dh'uaislibh baile iomraiteach Anam-an-duine. Bha Morair-na-toile so na dhuine cho uasal, agus na shealbhadair cho mòr, mar a robh n'a bu mhò, na bha mhòr chuidh dhiu anns a' bhaile : a thuilleadh air sin, ma's math mo chuimhne, bha cuid de shochairan aige bhuinneadh gu sònraichte dha féin, ann an Anam-an-duine. Maille riu so, bha e 'na dhuine gle laidir, misneachail, agus treubhach,

1 Tha earg air na h-aingidh ri 'n coguis.——2 Droch-smuaintean.——3 De dh'eagalaibh.——4 Cha'n eil a' choguis do ghnàth a' cur an aghaidh peacaidh anns an t-sluagh neo-iompaichte, gidheadh tha i iomadh uair a' cur mi-shuaimhneas orra 'nan toil inntinnean.

oir cha b'urrainn neach sam bith an ni a rùnaicheadh e a thoirt às a bheachd. Ach co dhiu is ann o àrdan as 'inbhe, as a shochairan, as a neart, no ciod air bith cia as (ach 's cinnteach gur ann o àrdan á ni éigin a bha e) cha bu diù leis a bhi 'na thràill ann an Anam-an-duine; uime sin, rùnaich e dreuchd a ghabhail fo Dhiabolus, chum gu'm biodh e 'na fhear riaghlaidh agus 'na uachdaran beag anns a' bhaile, agus mar so thoisich e gle thràthail, oir is e am fìor dhuine ceann-laidir a bh'ann. Oir 'nuair a rinn Diabolus a dhuan aig Geata-na-cluaise, bha 'n duine so air aon do'n cheud mhuinntir a bh'air son aontachadh ri 'bhriathraibh, agus a bha air son gabhail ri chomhairle mar chomhairle fhallain, agus a bha air son an geata fhosgladh, agus esan a leigeadh a steach do'n bhaile. Uime sin, bu toil le Diabolus e, agus chomharraich e àite dha; agus air dha a chruadal agus a threubantas fhaicinn, ghabh e deigh air fhaotainn gu bhi na aon de dh'ard-uaislean, chum nan gnothaichean bu ro chudthromaiche a chur air aghaidh.

Mar sin chuir e fios air, agus labhair e ris mu'n ghnothach uaigneach sin a bha 'na bheachd, ach cha d'iarr e mòr choiteach a dheanamh air, air son na cùise so. Oir mar bha e an toiseach toileach air Diabolus a leigeadh a steach do'n bhaile, mar sin, bha e toileach a nis' air seirbhis a dheanamh dha. Uime sin, 'nuair a chunnaic an t-aintighearna cia cho deònach 'sa bha 'm Morair air seirbhis a' dheanamh dha, agus gu'n robh aomadh inntinn an rathad sin, rinn se e 'na cheannard air a' chaisteal,¹ 'na uachdaran air a' bhalla,² agus 'na fhear gleidhidh air geatachaibh³ Anam-an-duine; seadh, bha pòng 'san ughdarras a fhuair e, nach rachadh ni sam bith a' dheanamh anns a' bhaile

1 An cridhe.—2 An fheoil.—3 Na ceud-fathan.

uile as easbhuidh-san ; ionnas gu'm be Morair-na-toile a nis' an' ath-dhuine do Dhiabolus féin ann an Anam-an-duine ; 's cha'n fhaodadh ni sam bith a bhi deanta' ach a réir a thoil-san. Rom. viii. 7. Mar an ceudna, bha neach d'am b'ainm Fear-na-h-inntinn na chléireach aige, duine anns na h-uile doigh coltach ri 'mhaighistir : ¹ oir bha e e-féin agus a Mhorair a réir a chéile ann am beachd, agus cha robh mòr mhùthadh eatorra ann an stéidh no'n cleachdadh. Ephes. ii. 2—4. Cheannsaicheadh Anam-an-duine nis', agus thugadh e gu bhi coilionadh ana-mhiannaibh na toil' agus na h-inntinn.

'Nuair a thugadh ùghdarras do Mhorair-na-toile dh'fhàs e 'na dhuine gun athadh. An toiseach, dh'aicheadh e as an aghaidh nach robh mar fhiachaibh air-san seirbhis air bith a' dheanamh d'a cheud Uachdaran agus d'a Ard-Thighearna. Anns an ath àite, air dha bhi air a shuidheachadh 'na àrd inbhe agus 'na dhreuchdaibh, mhionnaich e gu'm biodh e dileas d'a àrd-mhaighistir Diabolus ; Oh ! cha'n urrainn duibh a smuaineachadh mar faiceadh sibh e, an obair uabhasach a rinn am fear so ann an Anam-an-duine.

Air tùs, labhair e do ghnàth gach uile olc an aghaidh an t-Seanachaidh ;² cha'n fhuiligeadh e aon chuidh sealladh deth fhaicinn, no éisdeachd ri càinnt a bheoil ; dhùineadh e shùilean 'nuair a chitheadh se e, agus dhuineadh e chluasan 'nuair a làbhradh e. Mar an ceudna, cha cheadaicheadh e gu'm biodh eadhon fuigheal do lagh Shaddai ri fhaicinn an àite sam bith 's a bhaile. Mar eisem-
plair de so, bha aig a' chléireach Fear-na-h-inntinn, cuid do sheann mhìrean reubta do lagh dheagh Shaddai 'na thigh. Neh. ix. 26. Ach 'nuair a chunnaic Morair-na-toile iad, thilg e iad air a chul-

1 Is naimhdeas an inntinn fheolmhor an aghaidh Dhé.

2 Tha'n inntinn fheolmhor a' cur an aghaidh na coguis.

thaobh. Tha e fìor gu'n robh cuid do na laghan aig an t-Seanachaidh 'na sheomar-meorachaid, ach cha b'urrainn am Morair ruigeachd orra air sheol sam bith : mar an ceudna, smuainich e agus thubhairt e, gun robh uinneagan tigh sheann Mhorair-abhaile ro shoilleir air son math Anam-an-duine.¹ Cha b'urrainn e solus coinnle fhulang. Mar so, cha taitneadh ni sam bith ri Morair-na-toile, ach an ni a thaitneadh ri Diabolus a Thighearna.

Shiubhladh e troimh uile shràidean Anam-an-duine, a' moladh a Thighearna Diabolus ;² agus ge b'e àm na àite 'san tachradh a sheirbhisich ris, bhiodh e mar aon diù féin. Dheanadh e gach droch-bheairt gun chuireadh, agus gach olc gun iarraidh.

Mar an ceudna, bha fo-uachdaran aig Morair-na-toile, d' am b'ainm Aigneadh ; neach a bha rò thruaillidh 'na bheachdaibh, agus 'na chaithe-beatha. Rom. i. 25. Bha e gu h-iomlan air a thoirt do'n fheoil, agus uime sin their iad Aigneadh-gràineil ris. A nise, thuit e ann an gaol air Miann-feolmhor, nighean Fir-na-h-inntinn, agus phòs iad ; agus bha mòran cloinne aca, d'am b'ainm, Ladarnas, Beum-bheulach, agus Fuath-do dh'-achmhasan ; bu bhalachannan dubha an triuir so ; agus a thuilleadh orra so, bha triuir nighean aca, eadhon, Sgeig-air-firinn, Dearmad-Dia, agus b'e ainm na té a b'òige Dioghaltas.

'Nuair a dhaingnich am famhair e féin mar so ann an Anam-an-duine, agus a leig e sìos cuid agus a dh'àrdaich e cuid eile a réir mar a chunnaic e iomchuidh, an sin thoisich e ri millcadh. A nise, bha ann an àite na féille anns a' bhaile, agus mar an ceudna air geatachaibh a chaisteil, iomhaigh an Rìgh bheannaichte Saddai ; bha 'n iomhaigh so do dh'òr, agus bha ni bu mhò dh'fhiamhachd

1 Is toigh leis an toil thruaillidh tuigse dhòrch.—2 Smuaintean diomhain.

aice ri Saddai féin na ri ni sam bith eile bha 'san t-saoghal aig an àm sin.¹ Dh' àithn am famhair gu suarrach iomhaigh Shaddai a mhilleadh, agus iomhaigh eagalach sgreadaidh Dhiaboluis a chur suas na h-àite ni a rinneadh gu tàireil le Cionfirinn, mar dhè meas do'n ceud Rìgh, agus mar mhasladh do dh' Anam-an-duine.

Os barr, mhill Diabolus na h-uile fuigheall do laghaibh agus do reachdaibh Shaddai,² a bha teagasg aon chuid diadhachd no beusan, maille ris gach uile riaghailt nàdurach agus mhodhail, a b'urrainn e fhaotainn ann an Anam-an-duine. Gu bhi aithghearr, dh'iarr esan agus Morair-na-toile, gach math a dh'fhagadh anns a' bhaile a bhi air a mill-eadh: oir rùnaich iad le Cionfirinn Anam-an-duine a thionnda gu bhi na bhrùid, agus a dheanamh coltach ris a' mhuic-chollaidh.

'Nuair a mhill e gach lagh agus deagh riaghailt a b' urrainn e, chum Anam-an-duine a chuir air seachran ni b'fhaide bho Shaddai a Rìgh, dh' àithn e dhoibh a reachdan, agus àitheantan diomhain féin a chuir suas,³ 'sna h-uile àite co-chruinneachaidh 's a' Bhaile. 1 Eoin ii. 16. Eadhon na nithe a bha tabhairt saorsa do dh' ana-miannaibh na feola, do dh' ana-miannaibh na sùla, agus do dh-uabhar na beatha, nach robh o Shaddai, ach o'n t-saoghal. Thug e gach cuideachadh agus misneach a b'urrainn e dhoibh, chum na h-uile mì-bheus, ain-diadhachd, agus aingidheachd a chuir air aghaidh ann an Anam-an-duine. Gheall e sìth toileachas, aoibhneas agus sonas dhoibh, nan coimheadadh iad aitheantan-san, agus nach biodh iad gu bràth air an gairm gu cunntas air son ni sam bith a rinn iad.

A nise, bha Anam-an-duine gu h-iomlan fo

1 Rinn Dia an duine 'na iomhaigh féin, ach mhill am peacadh an coltas.—2 Laghannan Dhé air an cuir air chùl. Cha'n urrainn Satan am fulang.—3 'S e droch leabhraichean is docha le Diabolus.

riaghladh-san, cha robh ni sam bith ri chluinntinn no ri fhaicinn an sin, ach an ni sin a bha treorachadh chum esan àrdachadh; agus bha eagal air mar cumadh e suas mòrachd a' bhaile, gu'm faodadh iad a thilgeadh air féin gu'n d'rinn e dochair dhoibh; uime sin a chum 's gu'm faiceadh iad nach robh a rùn air an greadhnachas a lughdachad, no ni sam bith de 'n goireasan a thoirt uapa, thagh e Morair-baile, agus Seanachaidh dhoibh, a làn thoilich iad 'nan cridhe, agus a thaitinn ris féin gu h-iongantach math.

B'e ainm a Mhorair-bhail' a rinn Diabolus, Anamiannach,¹ duine aig nach robh aon chuid sùilean no cluasan; agus na h-uile ni a rinn e, 's ann a thaobh aomadh nàdur mar a bhrùid, cò-dhiù is ann mar dhuine, no mar fhear-dréuchd a rinn se e; agus cha robh spéis aige riamh do'n ni a bha math, ach a ghnàth do'n olc.

B'e ainm an t-Seanachaidh Dì-chuimhnich-math,² agus cha robh ann ach fear gle bheag an diù: cha b'urrainn e ni sam bith a' chuimhneachadh ach an t-olc, agus chuir e 'n gnìomh e le taitneas. Bha aomadh aige thaobh nàdur chum nithe bha cronail a' dheanamh; eadhon cronail do dh'Anam-an-duine, agus do 'luchd aiteachaidh air fad. Rinn an dithis so mòr chròn, agus shuidhich iad an sluagh cumanta ann an raidibh docharach,³ le'n ughdarras agus le'n cleachdadh, le 'n eiseamplairibh agus le'n dàimh ris an olc. Oir faodaidh neach air bith fhaicinn 'nuair a tha na h-uachdaranan tàireil agus truailleidh, gu bheil iad a' truailleadh an iomlan do'n tìr agus do'n dùthaich anns am bheil iad, a' gabhail comhnaidh.

A thuilleadh orra so, rinn Diabolus mòran iochdaranan agus uachdaranan ann an Anam-an-duine;

1 Anam-an-duine fo chumhachd ana-mianna.—2 Tha ar cuimhne do ghnàth ullamh chum an t-olc a chuimhneachadh ged tha i ealamh chum a mhath a dhearmad.—3 Smuaintean.

as am faodadh am baile 'nuair a bhiodh feum air, ceannardan agus luchd-riaghlaidh a thaghadh, Agus is iad so ainmeannan nan cinn-fheadhn' aca. As-creidimh, Uabhar, Mionnan, Strìopachas, Cruas-cridhe, An-ìochdmhor, Corraich, Cion-firinn, Seas-a'-bhreug, Sìth-fheallsa, Misg, Mealltaireachd, Fear-aicheadh-Dhé; an t-iomlan trideug. B'è As-creidimh bu shine dhiu, agus Fear-aicheadh-Dhé¹ a b'òige dhiu.

Mar an ceudna, bha luchd-comhairlich, agus luchd-dreuchd eile aca; mar a ta earaidean agus maoir, &c., ach bha iad uile coltach riu sin a roimh-ainmicheadh, air dhoibh a bhi aon chuid 'nan aithrichean, 'nam bràithrean, 'nan clànn pheathraichean no nam bràithrean dhoibh.

An sin thog am famhair trì daingnichean laidir anns a' bhaile, a bha air am meas do-ghlacte. Dh'ainmich e a cheud aon diu, Daingneach-andùlain, do bhrìgh gu'n robh e gus am baile uile a riaghladh, agus gu chumail o eòlas air a sheann Rìgh. Dh'ainmich e an dara h-aon diu Daingneach-mheadhon-oidhche, do brìgh gu'n do thogadh e a dh'aon obair chum Anam-an-duine a chumail o fhìor eòlas fhaotuinn air féin. Dh'ainmich e 'n treas aon diù Daingneach-a'-pheacaidh-mhilis, do bhrìgh gu'n do dhaingnich e leatha sin Anam-an-duine an aghaidh na h-uile deagh iarrais. Bha a' cheud aon do na daingnichibh so dlù do Gheata-na-sùla, a chum gu'm biodh uiread 'sa ghabhadh deanamh de'n t-solus air a dhòrchachadh an sin. Thogadh an dara h-aon diù duinte ris an t-seann chaisteal, a chum na'm biodh e so-dheante, gu'm biodh e air a dheanamh ni bu dùirche. Agus thogadh an treas aon diù ann an àite na féille.

Rinneadh truaghan anabarrach toibeumach, d'am

¹ Tha'n t-as-creideamh a' treòrachadh gu bhi 'g aicheadh Dhé.

b'ainm Naimhdeas-do-Dhia, 'na uachdaran air a' cheud daingneach; bha am fear so air aon de'n ghràisg a thainig maille ri Diabolus an aghaidh Anam-an-duine. Rinneadh aon d'am b'ainm Fuath-do-sholus 'na uachdaran air Daingneach-mheadhon-oidhche: bha esan mar an ceudna air aon de'n fheadhainn a thainig an toiseach an aghaidh a' bhaile. Agus b'e Ana-miannach a b' ainm dhasan a rinneadh 'na uachdaran air Daingneach-apheacaidh-mhilis: bha esan mar an ceudna 'na thruaghan ro ghràineil, ach cha b'ann o 'n aon duthaich ri cach a thainig e, agus gheibheadh am fear so ni bu mho thaitneas ann an ana-miann gràineil, na gheibheadh e ann an uile Phàrras Dé.

A nise, mheas Diabolus e-féin tearuinte; ghlac e Anam-an-duine; dhaingnich se e-féin an sin; chuir e sios na seann cheannardan, agus dh'àrdaich e ceannardan nuadha 'nan àite; dhubh e mach iomhaigh Shaddai, agus chuir e suas iomhaigh féin; mhìll e na seann leabhraichean lagha, agus chuir e air chois a bhreugan diomhain féin; rinn e luchd-riaghlaidh ùr, agus thog e daingnichean ùru; agus rinn e so uile chum e-féin a' dheanamh tearuinte, air eagal gu'n tigeadh deagh Shaddai no a Mhac 'na aghaidh.¹

Faodaidh sibh a smuaineachadh, gu n do ghiul-aineadh fios gu deagh Rìgh Saddai, fada roimh an àm so, cia mar a chaidh Anam-an-duine, ann am Mòr-thir a' Chruinne-cé a chàll; agus mar a rinn am famhair Diabolus, a bha roimhe so 'na sheirbhis-each d'a Mhòrachdsan, ceannaire an aghaidh an Rìgh, agus mar glac e am baile dha féin. Ghiul-aineadh teachdaireachd mu na nithibh so uile chum an Rìgh.

Mar anns a' cheud àite, Cionnas a thàinig Diabolus air Anam-an-duine, le fòill, le breugaibh, agus

1 Dealbh uabhasach de'n duine thuit.

le céilg, nuair a bha iad fhathast 'nan sluagh aon-fhillte agus neo-chiontach; agus a mhàrbh e gu fealltach an ceannard uasal agus treubhach aca, an Ceannard-nach-géill, 'nuair a bha e 'na sheasamh air a' bhalla; mar an ceudna, cionnas a thuit Neo-chiontas gaisgeanta sios marbh 'nuair a chual' e a Thighearna dligheach agus a Phrionnsa laghail Saddai air a mhì-ghnathachadh, le beul ifrinnich cho truailidh ris an t-slaointear sin d' am b' ainm Droch-theagamh. Os barr dh'innis an teachdaire, an deigh do Dhroch-theagamh dùan aithghearr a dheanamh do mhuintir a' bhaile, as leth a mhaghistir Diabolus, gu'n do chreid an sluagh aon-fhillte na chaidh a' ràdh riu, agus le aon aonta gu'n d'fhosgail iad am prìomh gheata, Gheata-na-cluaise, agus gu'n tug iad dha-san agus d'a luchd-uile uile sealbh air baile ùrramach Anam-an-duine. Fòs nochd e, cionnas a chuir Diabolus Morair-a-bhaile agus an Seanachaidh, as gach uile ùghdarras agus dreuchd a bh'aca. A bharr air so, leig e ris, gu'n do thionndadh Morair-na-toil', agus Fear-na-h-inntinn, an cléireach aige, gu bhi nan luchd-ceannairc, agus gu'n robh iadsan a' siubhail le chéile sios agus suas air feadh a' bhaile, agus gu'n do theagaisg iad an slighean féin do no h-aingidh. Thubhairt e fòs, gu'n do chuireadh Morair-na-toile so ann-am mòr ùghdarras, agus gu h-àraid gu'n do chuir Diabolus fo riaghladh Mhorair-na-toile na h-uile daingneach ann an Anam-an-duine; agus gu'n d'rinneadh Aigneadh 'na uachdaran fo Mhorair-na-toil, 'na ghnòthaichibh ro cheannairceach. Seadh, ars' an teachdaire, dh'aicheadh an uabh-bheist so, Morair-na-toile, mar so gu follaiseach a Rìgh Saddai, agus thug e a ghealladh agus a mhionnan gu h-uabhasach gu'm biodh e dìleas do Dhiaholus.

Mar an ceudna, ars' an teachdaire, rinn an t-aintighearna so Morair-baile agus Seanachaidh dha

féin os ceann Anam-an-duine, a bha uair-éiginn na bhaile ùrramach, ach a tha nis càillte. Rinn e Morair-baile de Ana-miannach agus Seanachaidh de Dhì-chuimhnich-math; dithis de na daoineibh is gràineile th'air fad a' bhaile. Mar an ceudna, dh'innis an teachdaire dìleas so, ciod na bùirdeisich nuadh a rinn Diabolus; os bàrr, gu'n do thog e mòran thuraidean, dhùintean, agus dhaingnichean laidir ann an Anam-an-duine; agus cionnas a' chur Diabolus Anam-an-duine fo àrmaibh, chum 's gur ann bu chòmasaiche iad air seasamh an aghaidh Shaddai an Rìgh, nam b'e 's gu'n tugadh e ionnsaidh air an ath-aiseag chum an ceud ùmhlachd.

Cha'n ann an uaigneas a chaidh an naigheachd so aithris, ach anns a' chùirt gu follaiseach, oir bha an Rìgh agus a Mhac, na Morairean, na h-àrd Cheannardan, agus na Mòr-uaislean a lathair 'ga h-eisdeachd. Ach air dhoibh an t-ìomlan de'n sgeul so a chluinntinn, nam be 's g'um biodh neach sam bith an sin gu thoirt fainear, chuireadh e iongantais air a bhi faicinn, am bròn, agus an cràdh spioraid a bha nam measg so uile, air dhoibh a bhi smuaineachadh gu'n deach am baile iomraideach sin Anam-an-duine a nis a' ghlacadh: Ach chunnacas so uile leis an Rìgh agus le 'Mhac fada roimh làimh, seadh, agus dh'ullaich iad gu pailt air son fuasgladh do dh'Anam-an-duine, ged nach d'fhoillsich iad sin do na h-uile. Gidheadh cho' aonaich iadsan mar an ceudna ann an caoidh, agus ann an tròm bhròn a dheanamh air son truaighe agus càll a' bhaile. Gen. vi. 5, 6.¹ Thuirt an Rìgh gu soilleir, gu'n do thog e dòilgheas da 'na chridhe; agus faodaidh sibh a bhi cìnnteach nach lugha thog e d'a Mhac. Mar so, dhearbhadh iad do na h-uile mu'n cuairt dhoibh,

¹ Am bheil Dia a' toirt fuath do na pheacach, agus nach toir sinne fuath dha?

gu'n robh gaol agus truas aca do bhaile ùrramach Anam-an-duine. 'Nuair a chaidh an Rìgh agus a Mhac air leth do'n t-seòmar-uaigheach, chuir iad an comhairle r'a cheile an sin mu thimchioll an ni a rùnaich iad air tùs, eadhon, mar a cheadaicheadh do dh'Anam-an-duine tuiteam, mar sin, a cheart cho cinnteach gu'n rachadh a thogail a rithist, agus 'na leithid a dhòigh 's gu'n toilleadh e araon d'an Rìgh agus d'a Mhac cliù agus glòir shiorruidh 'na thogail. Uime sin, an deigh na comhairle so, rinn Mac¹ Shaddai (a bha na neach ro òirdheire agus ionmhuinn, aon aig an robh mòr ghràdh dhoibh-san a bh'ann an àmhghar, ach aig an robh naimhdeas bàsmhor 'na chridhe do Dhiabolus, do bhrìgh gu'n do mhiannaich esan a chrùn agus ùrram;)—(Isa. xlix. 5; 1 Tim. i. 15; Hos. xiii. 14.) Tha mi 'g ràdh, chòrd Mac so Shaddai r'a Athair, agus gheall e bhì 'na sheirbhiseach dha chum am baile bhuannachd a rithist, sheas e r'a ghealladh, agus cha do ghabh e aithreachas as.² B'e brìgh a chòrdaidh, a bha eatorra, gu'n rachadh Mac an Rìgh, aig àm àraid a shònraicheadh leo le chéile, air turas gu dùthaich a' Chruinne-ché, agus gu'n suidhicheadh e an sin bunait làn saoradh do dh' Anam-an-duine bho Dhiabolus, agus bho aintighearnas, ann an rathad cothrom agus ceartais, le dioladh a thoirt air son amaideachd a' bhaile sin.

Os bàrr, am feadh 'sa bha Diabolus ann an seilbh air Anam-an-duine, rùnaich Emanuel aig àm iomchuidh gu'n deanadh e cogadh³ ris an fhamhair Diabolus; agus gu'n sgiursadh e mach e gu h-iomlan, as a dhaingneach, le neart a làimhe, agus gu'n gabhadh e dha féin e, mar àite còmhnuidh.

Air do Shaddai a bhì suidhichte air Anam-an-

1 Mac Dhé.

2 Oir is ann mar sin a gràdhaich Dia an saoghal, gu'n d'thug e aon-ghin Mhic féin, chum as ge b'e neach a chreideas ann, nach sgrìosar e, ach gu'm bi a' bheatha shìorruidh aige.

3 Léis an Spiorad Naomha.

duine a shaoradh, thugadh àithne do'n Ard-rùn-chléireach¹ cùmhneachan a sgrìobhadh mu dhéigh-inn an ni a bha air a rùnachadh, agus òrdugh a thoirt gu'm biodh e air a chuir an céill anns gach cearnaidh do rioghachd a' Chruinne-ché. Ma's àill leibh, faodaidh sibh cùntas aithghearr fhaotainn do shùim an sgrìobhaidh so, mar a leanas :

Biodh fhios aig na h-uile dhaoine dh'am buin e, gu'n do cheangail Mac Shaddai, an Rìgh mòr, e féin ann an cumhnanta ri 'Athair, gu'n tugadh e Anam-an-duine air ais da ionnsaidh a rithist ; agus tre chùmhachd a ghaoil gu'n choimeas, gu'n cuireadh se e ann an staid mòran n'a b'fhearr agus n'a bu shona, na bha e mu'n do ghlacadh e le Diabolus.

Chaidh na sgrìobhaidhean so a chraobh-sgaoileadh ann an caochladh àiteachan, agus chuir iad buaireas nach bu bheag air an aintighearna Diabolus : “ Oir a nis,” arsa esan, “ bithidh mi air mo ghluasad, agus bithidh m' ionad-còmhnaidh air a thoirt uam.

'Nuair a rinneadh rùn an Rìgh agus a Mhic aith-aichte anns a' chùirt, rinn na Morairean, na h-Ard-cheannardan, agus na Prionnsachan ùrramach a bha'n sin, gàirdeachas anabarrach, oir bha iad uile gabhail iongantais ris an ni ghlòrmhor a bh'ann am beachd an Rìgh agus a Mhic a thaobh baile truagh Anam-an-duine ; agus is gàn a b'urrainn a luchd frithealaidh gaoil ni sam bith a dheanamh aon chuid air son an Rìgh no na rioghachd, gun bhi labhairt mu ghràdh an Rìgh agus a Mhic air son Anam-an-duine.

Cha b'urrainn iad so, na Morairean, na Ceannardan, agus na Prionnsachan, a bhi toilichte an naigheachd so a chumail 'sa chùirt a mhàin ; oir mu'n deach na sgrìobhaidhean a dheanamh aithnichte, thainig iad féin a nuas agus dh'innis iad e anns a Chruinne-ché. Mar a thubh-

1 Na Sgrìobhturan naomha.

airt mi, thainig e mu dheireadh gu cluasan Dhiabolus, ni a chuir mòr mhi-shuaimhneas air; oir chuir e troimhe cheile e a chluinntinn gu'n robh a leithid do rùn air a dhealbh 'na aghaidh. An deigh beachd-smuaineachadh, cho-dhuin e gu'n deanadh e na ceithir nithe so a leanas:

Air tus, Nam biodh e so-dheanta, gu'n rachadh an deagh-sgeul so a chumail bho chluasaibh Anam-an-duine;¹ oir ars' esan, ma's e 's gu'm bi aon uair fios aca gu bheil Saddai, an ceud Rìgh, agus Emanuel, a mhac, a' dealbh math air son a' bhaile, ciod is urrainn mise earbsa as, ach gu'n dean Anam-an-duine ceannairc am aghaidh-sa agus an aghaidh mo riaghlaidh, agus gu'm pill e da ionnsuidh-san a rithist?

A chum so a choimhlionadh, dh'ath-nuadhaich e mhiodal ri Morair-na-toil, agus mar an ceudna, thug e òrdugh, agus àithne theann dha, faire chumail a làth' agus a dh'òidhche air uile gheatach-aibh a bhaile, gu h àraid air Geata-na-cluaise agus air Geata-na-sùla; "oir tha mi cluinntinn," ars' esan, "gu bheil e air a rùnachadh gu'n téid Anam-an-duin' a thoirt air ais a rithist chum a cheud dhaoran, agus gu'n comharraichear sinn uile mar luchd-ceannairc. Tha dòchas agam nach 'eil annta so ach sgéulachan faoine; gidheadh, na rachadh an leithid sin a naigheachdan air sheol sam bith innse do dh'Anam-an-duine, air eagal gu'm bi an sluagh fo dhi-misnich leo sin. Ar leam, a Mhorair,² nach urrainn so a bhi na naigheachd thaitneach dhuitse, agus is cinnteach nach eil i idir dhomhs' ann. Agus tha mi a' smuaineachadh gu'm bu chòir dhuinn a bhi cùramach aig an àm so chum casg a chuir air gach tuair-

¹ Tha Satan a' deanamh a' dhichill chum bacadh a chuir air na Sgrìobtuiribh o bhi air an craobh-sgaoileadh.

² Tha'n toil air a gnàthachadh an aghaidh an t-soisgeil. Feumaidh deagh smuaintean a bhi air an cumail a mach a' Anam-an-duine.

sgeul a dh'fhàodadh a bhi 'nam meadhon gu trioblaid a chuir air ar muinntir; uime sin, a Mhorair, is àill leam, gu'n cum thusa freiceadan an laidir gu lathail aig gach geata 'sa bhaile. Mar an ceudna, rannsaich agus cuir stad air na h-uile thig an so gu malairt; na leig a steach iad a dh'Anam-an-duine, mar breithnich thu gu soilleir gu bheil iad nan cairdean do ar 'n uachdranachd òirdheirc féin. A bhàrr air a so arsa Diabolus, tha mi 'g àithneadh, gu'm bi luchd rànsachaidh an còmhnaidh a' siubhal sìos agus suas air feadh a bhaile,¹ agus biodh ùghdarras aca chum na h-uile a smachdachadh agus a sgrìos do'n toir iad an aire 'bhi a' dealbh as-innleachdan 'n ar aghaidh-ne, no a labhras mu 'n ni tha Saddai agus Emanuel a' rùnachadh a' dheanamh."

A réir sin, dh'eisd Morair-na-toil ri 'mhaighstir, rinn e gu toileach a réir àithne, agus leis gach dichìoll a bha 'na chomas, chum e mach as a bhaile neach air bith leis am b'àill an teachdair-eachd so thoirt gu Anam-an-duine.

'S an dara h-àite, a chum 's gu'n deanadh Diabolus Anam-an-duine cho tearuinte 'sa b'urrainn e, thug e air muinntir a' bhaile mionnan ùr a thoirt dha, agus rinn e coimhcheangal eagalach riu: Eadhon, nach tréigeadh iad e féin na uachdranachd am feasd, agus nach mo a bhrathadh iad e, no dh'iarradh iad a laghannan atharrachadh; ach gu'n gabhadh, agus gu'n comh-aontaicheadh iad ris, gu'n seasadh iad leis, agus gu'n aidicheadh iad e mar an Rìgh dligheach, a dh'aindeoin neach air bith eile, a rinn, no dheanadh còir a thagradh air Anam-an-duine, fo sgàile feall-choltas, no tiodal sam bith.

Theagamh gu'n do shaoil leis nach robh de chùmhachd ag Saddai na dh'fhuasgladh iad, o na choimhcheangal so a rinneadh leo ris a' bhàs agus

¹ Tha na h-uile dheagh smuaintean agus bhriathran gu bhi air an cumail fodha.

o na chòrdadh so rinn iad ri ifrinn. Ni mò dhiult Anam-an-duine amaideach gabhail ris a choimh-cheangal òillteil so, ach mar ghearra-sgadan ann am beul muic-mhara, shluig iad e gun chagnadh. An robh iad fo thrioblaid air son so? 'S iad nach robh, ach 'sann a rinn iad uail agus ràiteachas as an tréun dhillseachd do'n aintighearna, a bha 'gabhail air féin a bhi na Rìgh orra, a' mionnachadh nach atharraicheadh, agus nach tréigeadh iad gu bràth an seann uachdaran air son uachdaran ùr.¹

Mar so cheangail Diabolus Anam-an-duine gu daingean; ach thug an t-éud nach do mheas e-féin riamh dìonghalta gu leoir, air-san anns an ath àite ionnsaidh eile thoirt, eadhon, nam biodh e so-dheanta, gu'n deanadh e Anam-an-duine ni bu ro thruaillidh:² uime sin, thug e fainear sgrìobhadh neo-ghlan agus graineil a bhi air a dheanamh le h-aon d'am b'ainm Drabasda, agus a chuir suas air geatachaibh a chàisteil, leis an tug e lan-chomas agus shaorsa d'a uile mhic fhirinneach agus dhileas, chum ni sam bith bu mhiann le'n càil chollaidh féin a dheanamh, agus nach fhaodadh neach sam bith bacadh a' chuir orra, fo pheanas diumaidh am prionnsa tharruinn air féin. Rinn e so air son nan aobhar a leanas: 1. A chum nam b'e 's gu'n tigeadh teachdaireachd, gu'n robh e air a rùnachadh Anam-an-duine shaoradh, gu'm biodh e air a' dheanamh ni bu laige agus ni bu laige, agus ni bu neo-chomas-aiche dòchas a bhi aca, no aonta, no creideas a thoirt do dh'fhirinn na sgeul sin. Oir tha réusan ag innse, "mar is mò am peacadh gur ann is lugha an dùil no an earbsa ri tròcair."

2. Theagamh 'nuair a chitheadh Emanuel, Mac Shaddai, an Rìgh-san, gnìomharran sgreadaidh agus mi-naomha baile Anam-an-duine, gu'n gabhadh e

1 Mar a ta e sgrìobhta. Isa. xxviii. 15. "Dhaingnich sinn coimh-cheangal ris a' bhas, agus ris an uaigh rinn sinn còrdadh.

2 Tha leabhraichean mi-bheusach, faoin-sgeulach, draosda, agus neo-chreidmheach a' cumail an anam bho Dhia.

aithreachas agus gu'n tarruingeadh e air ais o 'choimhcheangal a choimhliodadh chum iadsan a shaoradh ; oir b'aithne dha gu bheil Saddai naomh', agus gu bheil a Mhac Emanuel naomha ; b'aithne dha so bho fhiosrachadh dòruinneach féin ; do brìgh gur ann air son a pheacaidh agus aingidheachd a chaidh e féin a thilgeadh as na neamhaibh is àirde : uime sin, dh'fhaodadh e a chòmhdhùnadh, gur ann mar so a thachradh do dh'Anam-an-duine.

3. Mar an ceudna, dh'fheuch e ri toirt air na h-uile bh'ann an Anam-an-duine chreidsinn, gu'n robh Saddai a' togail àrmait a chum iadsan a thilgeadh bun os ceann agus a sgrios gu h-ìomlan, oir, ars' esan, ma's e 's gu'n craobh-sgaoil mi 'n t-ìomradh so, cha dean aon teachdaireachd a dh'fhaodas teachd an deigh sin drùghadh sam bith orra ; oir their Anam-an-duine, 'nuair a chluinneas iad gu'm feum iad a bhi air an saoradh, gur e is fìor bhrìgh do'n sgéul sin, gu bheil Saddai a' rùn-achadh an sgrios. Uime sin, chruinnich e am baile uile gu àite na féille,¹ agus le teangaidh chealgaich labhair e riu mar so—

“ A dhaoine uaisle, agus a mhuinntir a' bhaile iomraitiche Anam-an-duine, mo dheagh chàirdean, is aithne dhuibh féin gur sibhse uile m'ìochdar-anan laghail ; is aithne dhuibh cionnas a ghiulain mise mi-féin ann'ur measg, o'n cheud là bha mi maille ribh gus a nis, agus ciod an t-saorsa agus na sochairean mòr a mheal sibh fo m'ùachdranachd ; tha dòchas agam gu'n d'rinn mi so chum m'ònoir féin agus 'ur 'n ònoir-sa, agus mar an ceudna, chum 'ur taitneas agus 'ur toil-inntinn-se. A nis, a' bhaile iomraitiche Anam-an-duine, tha e air aithris gu bheil trioblaid gu teachd oirbh : is mise tha brònach air 'ur son-sa. Oir fhuair mi sgéul an tràthsa bho Lucifer, (agus tha deagh fhiosrachadh aige-san) gu bheil 'ur seann Rìgh Saddai a

1 An t-ionad eisdeachd agus beachdachaidh.

togail àrmait gu teachd 'n 'ur 'n aghaidh, a chum 'ur sgrios eadar gheug agus fhreumh. O Anam-an-duine! is e so an t-aobhar mu'n do ghairm mise sibh an ceann a chéile aig an àm so, eadhon, a chum gu'n cuireamaid ar comhairle ri chéile ciod a b'fhearr dhuinn a' dheanamh anns a chàs chun-nartach so. Air mo shon-sa, cha'n eil annam ach aon fhear, agus nam b'e mo shocair féin a bhithinn ag iarraidh, agus Anam-an-duine fhagail ann an cunnart, b'fhurasda dhomh deanamh air mo shon féin; ach tha mo chridhe cho daingean air aon-tachadh ribhse, agus co neo-thoileach air sibhse fhagail, ciod air bith gàbhadh a thacharas dhomh. Ciod a tha sibh ag ràdh, a mhuinntir Anam-an-duine! an tréig sibh a nis' 'ur seanna charaid? no am bheil sibh a' rùnachadh seasamh leamsa?"—Air bàll, ghlaodh iad a mach, mar aon duine, Bitheadh an neach sin nach seas leat-sa air a chuir gu bàs.

An sin thubhairt Diabolus: “Is diomhain dhuinne dùil a bhi againn ri tròcair, oir cha'n aithne do'n Rìgh so tròcair a thaisbeanadh: theagamh 'nuair a bheir e a cheud ionnsaidh oirnne, gu'n gabh e air a bhi tairsge tròcair dhuinn, a chum gur ann is fhasa dha Anam-an-duine a bhuannachd a rithist; uime sin, ciod air bith a their e na creidibh facal deth oir cha'n eil e ach air son buadh-achadh oirnne le leithid sin a chàinnt bhlasta, agus comharraidhean de 'bhuaidh an iochdmhor a dheanamh dhinne am feadh a bhiodh sinne ag aoineagan ann ar fuil féin. 'Se mo bheachd-sa, gu'n rùnaich an t-iomlan againn cuir 'na aghaidh gus an duine mu dheireadh, agus gun chreideas a thoirt dha air chumhadh sam bith. Oir is ann a steach air an dorus sin a thig ar cunnart. Ach am meallar 'ur beatha dhinn le brosgal? Tha dùil agam gur aithne dhuibh na's fhearr na gu'n ceadaicheadh sibh dhuibh féin a bhi air 'ur caradh mar so.

“Abair, ma's e's gu'm faigh e sinne gu strìochd-adh gu'n caomhnadh e beatha cuid a tha nan ioch-

daranan ann an Anam-an-duine, ciod am feum a ni sin dhuibhse a tha 'nar cinn-fheadhna anns a' bhaile, gu h-àraid dhuibhse a dh'àrdaicheadh leamsa, agus gur e 'ur dillseachd dhomhsa a' choisinn dhuibh an àrd-inbhe so? Agus abair ged nochdadh e tròcair do na h-uile h-aon agaibh, bithibh cinnteach gun toir e sibhse fo'n daorsa sin fo'n robh sibh roimhe, no na's miosa, agus an uair a tharlas sin ciod am feum a ni bhur beatha dhuibh? Am bi bhur caitheamh-beatha cho toil-inntinneach maille ris-san, agus a tha e maille riumsa? Cha bhi, cha bhi, feumaidh sibh a bhi ceangailte fo laghannaibh a theannaicheas sibh, agus is e an dearbh ni is fuathach leibh an dràsda bheirear oirbh a dheanamh.¹ Seasaidh mise leibhse, ma sheasas shibhse leamsa; is fearr bàsachadh mar ghaisgich, na bhi beò mar thraillibh diblidh. Ach measair caithe-beatha tràill tuilleadh is math air son Anam-an-duine 'san àm so. Cha'n eil a nis ach fuil,² cha'n eil ni sam bith ach fuil anns na h-uile sgal de thròmbaid Shaddai an aghaidh Anam-an-duine. Bithibh uidheamaichte agus glacaibh bhur 'n àirm-chogaidh, a chum 's gu'n teagaisg mise a nis dhuibh lùth-chleasan cogaidh, am feadh a tha cothrom agaibh; tha àrmachd agam dhuibh, agus cha 'n urrainn sibh a bhi air bhur dochann a dh'aindeoin na tha 'n comas fheachd-san a dheanamh, ma's e 's gu'n cum sibh e ceangailte agus crioslaichte air bhur leasraibh. Uime sin, thigibh, oir is e bhur beatha chum mo chaisteal-sa, agus àrmaichibh sibh féin. Ann an sin a ta mo chlogaid, m' uchd-éideadh, agus mo chlaidheamh, ma's e 's gu'n cog sibhse mar dhaoine.

“1. Is e mo chlogaid, d'an goirear air mhodh eile

1 Creididh daoine feolmhor so gu h-ealamb; ach a ta cuing Chriosd so-iomchair, agus eallach éutrom.

2 Tha eagal air gu'n càill e Anam-an-duine, mar sin tha e a' bagairt orra chum an cumail o thròcair iarraidh.

ceann-bheart, dòchas a bhi agaibh gu'n tachair gu math dhuibh mu dheireadh, ciod air bith dòigh anns an caith sibh bhur beatha. Deut. xxix. 19. Is e so an clogaid a bh' aca-san, a thubhairt, gu'm 'Bitheadh sith aca, ged a ghluaisheadh iad ann an aingidheachd an cridhe féin, a' chur misg ri pathadh ;' is àrmachd dearbhta a ta so, agus cò sam bith aig am bheil e, cha chomasach do shaighead no gath, no chlaidheimh, no sgiath, a chiurradh ; uime sin, cumaibh an t-àrm umaibh, agus dìonaidh e sibh o ioma buille.

“ 2. M'uchd-éideadh is uchd-éideadh iarruinn e. Taisb. ix. 9. Dh'ullaicheadh e a'm' dhùthaich féin, agus tha mo chuid saighdearan uile air an àrmachadh leis ; ann an càinnt shoilleir, is e an t-uchd-éideadh so, cridhe cruaidh, cridhe cho cruaidh ris an iarruinn, agus a ta cho beag mothachaidh ri cloich : ni ma's e 's gu'm faigh agus gu'n gleidh sibh e, cha dean aon chuid tròcair bhur buanachd, no breitheanas eagal a chuir oirbh. Uime sin, tha 'm mìr àrmachd so ro fheumal do na h-uile leis am fuathach Saddai, agus leis an àill cogadh 'na aghaidh fo mo bhrataich-sa.

“ 3. Is e mo chlaidheamh teanga a ta air a lasadh o ifrinn. (Salm lvii. 4., agus lxiv. 3.—Seum. iii. 5.) Is urrainn i féin a dheasachadh chum olc a' labhairt mu Shaddai, m'a Mhac, m'a shlighibh, agus m'a phobull ; cleachdaibh sibhse e, chaidh a dhearbhadh thairis agus thairis mìle uair ; cò air bith aig a bheil e, agus a chumas e, agus a ghnàthaicheas e mar bu mhath leamsa, cha bhuadhaichear air gu bràth le m' nàmhad-sa.

“ 4. Is e mo sgiath mi-chreidimh—(Iob xv. 26 ; Salm lxxvi. 3 ; Marc. vi. 5, 6.) no a bhi a' cur an teagamh firinn an fhacail, agus na h-uile ràite a ta labhairt mu'n bhreitheanas a chomharraicheadh le Saddai air son nan aindiadhach, cleachdaibh an sgiath so ; is iomadh ionnsaidh a thug e oirre, agus a

dh'innse na firinn, chaidh a bruthadh air uairibh, ach iadsan a sgrìobh mu chogaidhean Emanueil an aghaidh mo shearbhantans', thug iad fianuis 'nach robh e 'n comas da obair chùmhachdach air bith a dheanamh an sin, air son am mi-chreidimh.' A nis, is e an doigh ceart air a bhàll-airm so a' làimhseachadh, gu'n nithe a chreidsinn ged tha iad firinneach; ma labhras e mu bhreitheanas, na biodh umhail agaibh dheth; ma labhras e mu thròcair, na gabh aibh sùim deth; ged ghealladh e, ni h-eadh, ged mhionnaicheadh e, nach deanadh e cron air bith ach math do dh' Anam-an-duine, ma philleas e dha ionnsaidh, na tugaibh feart sam bith air, cuiribh an teagamh nach 'eil facal de ceart; oir is e so an doigh a chum sgiath a mhi-chreidimh a làimhseachadh gu ceart, agus esan nach dean air a mhodh so, cha'n eil gràdh aige dhomhsa.

“5. Is e earrann eile de m' àrmachd bharraichte-sa, spiorad bàlbh gun ùrnuigh, spiorad leis nach diù gairm air son tròcair; uime sin, Anam-an-duine ma's a leamsa sibh, bithibh cinnteach gu'n dean sibh cleachdadh de'n àrmachd-so. Seadh! an 'éigh sibhse air son tròcair? Na deanaibh sin gu bràth, nam b'aill leibh a bhi dìleas dhomhsa. Is aithne dhomh gur daoine càlma sibh, agus tha mi cinnteach gu'n sgeudaich mise sibh le àrmachd dhearbhta; uime sin, na smuainichibh am feasd éigheach ri Saddai air son tròcair. A thuilleadh orra so uile, tha òrd-mòr, léusan-teine, saighdean, agus bàs agam, an t-ìomlan dhiu nan deagh àrmachd, agus ro ealanta gu màrbhadh.”¹

An deigh dha a dhaoine uidheamachadh mar so le àrmaibh agus le àrm-thrusgain, labhair e riu ann am briathraibh mar so, “Cuimhnichibh, gur mise bhur Rìgh dligheach, agus gu'n d'rinn sibh coimh-

¹ Is iad àn-dàndas, cridhe air a chruadhachadh, teanga thoi-bheumach, mi-chreideamh, agus spiorad gun ùrnuigh, àrmachd dhaoine aingidh.

cheangal rium, agus gu'n tug sibh mionnan a bhi dileas dhomhsa agus do m'aobhar; tha mi 'g ràdh cuimhnichibh so a mhuinntir Anam-an-duine, agus dearbhaibh sibh féin a bhi 'n 'ur daoine curanta agus tréun. Mar an ceudna, cuimhnichibh an gnàth chaoimhneas a' nochd mise dhuibh, agus na sochairean o'n leth a muigh a dheònaich mi dhuibh nach robh sibhse 'g iarraidh; mar a ta saorsa, deagh-ghean, buannachd, agus urram, a ta 'g agairt gu'n taisbeanadh sibhse bhur rioghalachd dhomhsa; agus c' uin' is urrainn àm ni's freagarraiche tachairt chum sin a dheanamh, na 'nuair a ta muinntir eile ag iarraidh m' ùghdarras thairis oirbhse ghabhail 'nan làmhaibh féin? Aon fhacal eile, agus an sin sguiridh mi. Ma's e 's gur urrainn duinn seasamh agus buadhachadh an aghaidh na gàrbh-ionnsaidh so, cha'n eil mi an teagamh nach bi an saoghal uile fo cheannsgal againn ann an ùine ghearr; agus mo chàirdean dileas, an uair a thig an là sin, ni mise rìghrean, prionnsachan, agus ceannardan dhibh, agus nach sona na làthachan a bhios againn an tràth sin."¹

Mar so dh'armaicheadh le Diabolus agus thugadh ràbhadh roimh-laimh leis d'a sheirbhisich agus d'a iochdaranan ann an Anam-an-duine, an aghaidh Shaddai an deagh Rìgh dligheach, agus chuir e freiceadanan dùbailte aig geataichaibh a' bhaile, agus theich e féin do'n chaisteal, oir b'e sin a dhaingneach laidir. Mar an ceudna, chum gu'n taisbeanadh a' chuid iochdaranan, an deagh-ghean agus an tréubh-antas, ghnàthaich iad a bhi fòghlum cleachdaidhean an àirm gach là, agus theagaisg iad lùgh-chleasan cogaidh do càch a chéile; tuilleadh eile, thug iad dùlan do'n naimhdibh, agus shéinn iad cliù an aintighearna; agus osbarr bhagair iad ciod na daoine nach biodh anntà-san, nam b'e 's gu'm biodh cogadh gu bràth eadar an Rìgh-san agus Saddai.

¹ Tha Satan a' gealltuinn saorsa, ach a rùnachadh tràill a' dheanamh do'n anam.

CEANNARDAN SHADDAI A' THOIRT BAIRLINN DO DH' ANAM AN DUINE.

CAIBIDIL III.

Chuireadh àrmailt le Saddai chum Anam-an-duine a thoirt gu umh-lachd—Na ceannardan, an ainmean, am fir-bhrataich, agus am brataichean—An t-ùghdarras a thugadh le Saddai—Rainig na ceannardan fa chomhair Anam-an-duine—Ghabh muinntir a' bhaile mor-chiataidh de'n uidheam—Bha àllsgadh air Diabolus: labhair e 'nan aghaidh—Thugadh bairlinn, do'n bhaile trì uairean—Labhair na ceannardan ri muinntir a' bhaile—An deas-chàinnt—Chrìochnaich Diabolus—Thug As-creidimh freagradh—Chruadhaich muinntir a' bhaile an cridheachan an aghaidh tairgseachan tròcair—Chuireadh Claon-bhreth agus a dhaoine bodhar a ghleidheadh Geata-na-cluaise.

A nis ré na h-ùine so uile, bha an deagh Rìgh Saddai ag ullachadh àrmailt, a chuireadh e gu Anam-an-duine chum a thoirt air ais bho aintighearnas Dhiaboluis; gidheadh, cha do mheas e iomchuidh, an toiseach an cuir fo laimh agus fo threòrachadh Emanueil tréun, a Mhic, ach chuir e iad fo làimh cuid d'a shearbhantaibh, a chum gu'm faicte air tùs leo-san cìod a ghne inntinn de'n robh Anam-an-duine; agus cò dhiu a bhiodh no nach biodh e 'nan comas-san am baile thoirt chum

umhlachd do'n Rìgh. Bha dà fhichead mìle saighdear dileas anns an àrmailt sin; oir thainig iad o chùirt an Rìgh féin, agus bha iad air an taghadh leis féin. Thainig iad sin suas fa chomhair a' bhaile fo threòrachadh ceathrar chinn-fheadhna cùmhachdach, gach aon diubh na cheannard air deich mìle fear. B'iad so an ainmean: Boanerges, Féin-mhothachadh, Breitheanas agus Gearr-sios.¹

Mheas an Rìgh iomchuidh, a cheathrar Cheannardan so a chuir gu Anam-an-duine, chum ionnsuidh a thoirt air an toiseach; gun amharus, bu ghle thrice leis, a cheathrar cheannardan so a chur air toiseach na feachd 'na uile chòmhragaibh, oir bu daoine gle chàlma agus gailbheach iad: (Salm lx. 4.) ceannardan a bha comasach air an rathad a ghearradh le faobhar a chladheimh, agus bha'n cuid daoine coslach riu féin.

Thug an Rìgh bratach do gach aon de na ceannardan so, gu bhi taisbeanadh gur ann aige-san a bha'n ceartas, agus gu'm b'e chòir dhligheach-san Anam-an-duine.

B'e Boanerges, an ceud Cheannard, oir b'esan an ceann-feadhna: b'e Tàirneanach a b'fhear brataich dha; agus b'e 'shuaicheantas tri peileirean loisgeach tàirneinich, Marc. iii. 17.

B'e Féin-mhothachadh an dara Ceannard: b'e

¹ Tha na comasan a tha Dia gu gnàthaichte a buileachadh air a mhinistearibh, agus na toraidhean a tha gu cumanta a' leantuinn searmonachadh an fhacail, air a leigeadh ris ann an ainmeanaibh á cheathrar cheannardan so. Tha Boanerges (Marc. iii. 17) a' ciallachadh searmonachadh cùmhachdach an fhacail; tha Féin-mhothachadh a' ciallachadh, an drùbhadh a tha air a dheanamh air coguis a pheacaich, a tha toirt air glodhaich a mach, "Ciod a ni mi chum gu'n saorar mi?" Tha Breitheanas a' ciallachadh bagraidhean an lagha, agus corruich Dhé an aghaidh peacaidh; agus tha Gearr-sios a' ciallachadh, coilionadh nam bagraidhean so air na h-uile a ta gu ceann-laidir a' diultadh na tròcair a th' air a' tairsge. Gidheadh, tha'n Spioraid Naomh air uairibh a' faicinn iomchuidh oibreachadh air cridheachaibh pheacach le meadhonaibh ni's tlàithe na iad so.

Bròn a b'fhear-brataich dhasan; ghiulan esan a bhratach ghlas, agus b'è 'shuaicheantas leabhar an lagha gu farsuinn fosgailte, as an deach lasair theine mach, Deut. xxxiii. 2.

B'è Breitheanas an treas Ceannard: b'è Uamhas a b'fhear-brataich dhasan; ghiulan esan a' bhratach dhearg, agus b'è shuaicheantas àmhuinn loisgeach air dearg-lasadh, Mata xiii. 40, 41, 42.

B'è Gearr-sios an ceathramh Ceannard; b'è Ceartas a b'fhear-brataich dhasan: ghiulan esan mar an ceudna a' bhratach dhearg, agus b'è shuaicheantas craobh neo-thorach agus tuadh air a cuir r'a freumh, Mata iii. 10.

An uair a chruinnich Saddai an àrmait, (oir is e an Rìgh féin a ta cur na feachd' ann an òrdugh catha) thug e ughdarras féin do gach ceannard fa leth, ann an éisdeachd nan saighdearan uilè, ag àithneadh agus ag iarraidh, 'gu'n tugadh iad an aire gu'n cuireadh iad gu dìleas agus gu gaisgeil an gnìomh iad. B'aon ni an ùghdarras ann am brìgh, ged a dh'rihadadh beagan atharrachaidh a bhi annta, a thaobh ainm tiodal, no inbhe nan ceannardan sin. Agus is e so sùim an ughdarras a thugadh dhoibh.

“Ughdarras o Shaddai mòr, Rìgh Anam-an-duine, d'a Cheannard dìleas agus urramach, an Ceannard Boanerges, chum cogadh a dheanamh ri baile Anam-an-duine.

“O thusa Bhoanerges! aon de mo cheannardan, tréubhach agus uamhasach os ceann deich mìle de mo sheirbhisich dhìleas agus ghaisgeil, (Mata x. 11. Luc. x. 5.) theirig thusa 'na m' ainm-sa le d' àrmait gu baile truagh Anam-an-duine: agus 'nuair a thig thu da ionnsaidh, tairg dhoibh an toiseach cumhachan sìthe; agus àithn dhoibh cùing agus aintighearnas Dhiaboluis mhallaichte a thilgeadh dhiu, agus pilltinn riumsa 'n Tighearna agus am Prionnsa dligheach; àithn dhoibh mar an ceudna, iad fein a ghlanadh on a h-uile ni a bhuineas dhasan,

ann am baile Anam-an-duine, agus thoir an ro aire gu'm faigh thu deagh cheangal uatha gu'm bi iad firinneach 'nan ùmhlaichd. Mar so, an deigh dhut na nithe so àithneadh dhoibh, agus ma strìochdas iad gu treibhdhìreach, an sin dean na h-uile ni a th'ann ad chomas gus a cuid is faide mach, chum daingneachd a chuir an àirde dhomhsa ann am baile urramach Anam-an-duine. Na dean dochann do'n aon is lugha a ta a' gluasad no a' tarrauin anail de mhuintir dhùchasach a' bhaile, ma's e 's gu'n ùmhlaich siad iad féin dhomhsa, ach gabh riu mar gu'm b'iad do charaid no do bhràthair; oir a ta bàigh agam riu-san a strìochdas, agus bithidh iad ionmh-uinn leam: agus innis dhoibh gu'n gabh mise an ceud chothrom air teachd dh'an amharc, a thaisbeanadh dhoibh gu bheil mi tròcaireach." 1 Tesal. ii. 7—11.

“Ach, ma's e 's an deigh dhuit am bàrnaigeadh, agus m' ùghdarras a thaisbeanadh dhoibh, gu'n cuir iad a' d' aghaidh agus gu'n diult iad strìochdadh, an sin tha mis' ag àithneadh dhuit t' uile sheòltachd, chomas, chùmhachd, agus neart a chleachdadh, a chum an cuir fo cheannsail, le spionadh do làimhe. Slàn leat.”

Be so brìgh nan ùghdarras a fhuair iad.

Chaidh an làth shuidheachadh, agus an t-àite 'san còmhlaicheadh iad a chomharrachadh, thainig gach aon de na ceannardan chum na làraiche; agus an deigh aoidheachd as ùr fhaotainn o Shaddai, le 'm brataichibh sgaoilte mach, &c., chaidh iad uile air an aghaidh chum baile iomraideach Anam-an-duine. B' e an Ceannard Boanerges a threòraich am feachd, b' e an Ceannard Féin-mhothachadh agus an Ceannard Breitheanas tròmlachd an airm, agus b' e an Ceannard Gearr-sios bu cheann iùil do dheireadh na h-àrmailt. Bha uidhe mhòr aca ri dol, oir bha Anam-an-duine fad as o chùirt Shaddai, (Ephes. ii. 13—17,) dh'imich iad troimh thìrean

agus dhùthchannan mhòran sluaigh, gun chron no ciùrradh a dheanamh air neach sam bith, ach a' beannachadh nan uile cia b'e àit an tainig iad. Mar an ceudna, bha iad beò air chosg an Rìgh fad na slighe.¹

Air dhoibh a bhi siubhal mar so mòran làithean, mu dheireadh thàinig iad mar ùidhe fradharc do dh' Anam-an-duine, agus an uair a bheachdaich iad air, chunnaic iad air bàll cia mar bha e 'na thràill do thoil, do ròidibh agus do mhiannaibh Dhiaboluis, an sin rinn na ceannardan caoidh car tamaill air son cor truagh a' bhaile.

Mar sin, gu sgeula goirid a dheanamh dheth, thainig na Ceannardan fa chomhair a' bhaile, chaidh iad air an aghaidh gu Geata-na-cluaise, agus shuidhich iad an sin iad féin, oir b'e sin an t-àite claisd-eachd ; agus an uair a shuidhich iad am bùthan, agus a dhaingnich siad iad-féin ann an clais-bhlàir, rùn-aich iad an ionnsaidh a thoirt.

A nis' air do mhuinntir a' bhaile, a leithid a chuideachd riomhach fhaicinn,² a bha cho barr-aichte air an uidheamachadh, agus cho urramach air an ionnsachadh, le'n àrmachd lainnearach orra, agus am brataichean sgaoilte mach, bhrùchd iad as an tighean a bheachdachadh orra. Ach an deigh do'n t'sluagh an sealladh so fhaotainn, air eagal gu'm fosgladh iad na geatachan ann an graide, do na ceannardaibh, thainig Diabolus, an sionnach cuil-bheartach a nuas le cabhaig o'n chaisteal, agus dh'àithn' e dhoibh teicheadh gu teis-meadhon a' bhaile, agus labhair e 'n dùan mheallta agus bhréugach so riu.

“ A dhaoine uaisle, ged is sibhse mo chàirdean

1 Tha 'n duine a thaobh an tuiteam air a sgaradh gie thad as o Chruithear. Tha Dia a' cumail suas a mhinistearan, agus tha iad do ghnath an eisimeil am maighstir neamhaidh, am feadh 's tha iad 'na sheirbhis-san.

2 Cha'n urrainn an saoghal gun bhi gabhail iongantais ri caithe-beatha riaghailteach pobull Dé.

dìleas agus ro ionmhuinn, gidheadh cha'n urrainn mi gu'n bheagan cronachaidh a thoirt dhuibh,¹ air son a bhi cho neo-fhaicilleach anns a' ghnìomh mu dheireadh a rinn sibh, ann an dol a mach a bheachdachadh air an àrmailt mhòr agus chùmhachdach sin a shuidhich iad féin an dé fa chomhair baile iomraideach Anam-an-duine. An aithne dhuibh cò iad? cò as a thàinig iad? agus ciod a th'air an aire le iad féin a shuidheachadh fa chomhair baile Anam-an-duine? Is iad so an àrmailt mu'n tug mi ràbhadh dhuibh o chionn fhada, a thigeadh a' sgrìos a' bhaile so agus is ann a chum gu'm biodh sibhs' air 'ur 'n uidheamachadh fa'n comhair a bha mis' aig dragh 'ur 'n àrmachadh o 'ur mullach g'ur bònn, a bharrachd air na daingnichibh mòr a dh'ullaich mi air son 'ur 'n inntinn. Uime sin, an uair a thaisbeanadh iad an toiseach, c'arson nach do ghlaodh sibh a mach, "Lasaibh na croinn-thàra," a chum caismeachd a thoirt do'n bhaile gu'n tainig iad, gus am faigheamaid uile bhi ann an uidheam a chum sinn féin a dhion, agus gus am bitheamaid ullamh gu cuir nan aghaidh leis an treubhantas is mò, 's ann an sin a thaisbeanadh sibh sibh féin 'nar daoine thaitneadh riumsa; ach an àite sin, leis an ni a rinn sibh, cha mhòr nach do chuir sibh leth eagal orm,² tha mi 'g ràdh leth eagal, an uair a thig iadsan agus sinne gu dlùth chòmhrag, gu'n dearbh sibh a bhi dh'easbhuidh cruadal gu seasamh ni's fhaide. C'arson a dh'òrduich mi dhuibh faire dheanamh, agus freiceadanan dùbailt a' chumail aig na geatachaibh: c'arson a chleachd mise mo dhìchioll a chum sibhse dheanamh cho cruaidh ris an iarunn, agus 'ur cridheachan mar mhìr de'n chloich mhuilinn iochdraich; am bheil sibh am barail, gur ann gus an taisbeanadh sibh mar bhoirionnaich

¹ Uime sin, tha Satan a' feuchainn ri gamhlas a ghintinn annta nan aghaidh.—² Tha eagal mòr air Satan gu'n tionnda Ministearan Dhé, Anam-an-duine na aghaidh.

sibh féin, agus gus an rachadh sibh a mach coltach ri cuideachd de bhaothairean, a' bheachdachadh air 'ur dearg nàimdean? ¹ Mo nàire, mo nàire, ullaichibh gu luath a chum sibh fein a dhion; bualaidh an druma, agus cruinnichibh an ceann a cheile gu còlgail, curanta, chum gu'm bi fios aig 'ur naimhdibh, mu'n ceannsaich iad am baile so, gu bheil daoine tréubhach ann an Anam-an-duine."

"Sgairidh mi nise de throd, agus cha chronaich mi sibh tuille; ach tha mi 'g àithneadh dhuibh, na faiceams' uaithe so a mach gun dean sibh gu bràth an leithid sud de ghniomharran. Na togradh duine agaibh uaithe so a mach, as easbhuidh m' òrdughs' an toiseach, uiread agus a cheann fheuchainn thar balla Anam-an-duine. Chuala sibh mi nise; deanaidh mar dh'àithn' mi, a chum gu'n gabh mi còmhnuidh gu tearuinnte maille ribh, agus mar a bhios mi air m' fhaicill air mo shon féin, is amhùil a bhios mi air son 'ur tearuinnteachd agus 'ur 'n onoir-sa mar an ceudna. Slàn leibh."

Air cluinntinn so do mhuinntir a' bhaile thàinig atharrachadh neònach orra; bha iad mar dhaoine bhiodh air am bualadh le eagal mòr; bha iad a' ruith air an ais agus air an adhart air sràidibh Anam-an-duine, a' glaothaich a mach, Cobhair! cobhair! ² tha na daoine a ta cur an t-saoghail bun os ceann, air teachd an so mar an ceudna, Gniomh. xvii. 6. Thaitinn so ri Diabolus. Aha! ars esan ris féin, is toigh leam so; a nise tha chùis mar bu mhiann leam; tha sibh a nis' air taisbeanadh 'ur 'n ùmhlachd do bhur Prionnsa; leanaidhsa mar so, agus ma's urrainn doibh glacadh iad am baile. Mu'n robh feachd an Rìgh fa chomhair Anam-an-

¹ Tha e 'gam brosnachadh gu dùlan a thoirt do Mhinisteiribh an fhacail.

² 'Nuair a tha peacaich ag éisdeachd ri Satan, tha iad air an cuir air a chaothach an aghaidh na diadhachd.

duine trì laithean, dh'àithn an Ceannard Boanerges d'a thrombair dol suas gu Geata-na-cluaise,¹ agus an sin, bairlinn a thoirt, ann an àinm Shaddai mhòir, do'n bhaile eisdeachd ris an teachdaireachd a bha air àithneadh dhasan a' chuir an céill dhoibh, ann an àinm a Mhaighstir. Mar sin chaidh an tròmbaid-eair, d'am b'ainm Thugaibh-fainear-ciod-a-chluinneas-sibh, suas a chum Geata-na-cluaise, agus an sin shéirm e thròmbaid air son éisdeachd: ach cha do thaisbeanadh a h-aon a thug freagairt no a ghabh sùim dheth, oir b'e sin òrdugh Dhiaboluis. Air bàll phill an tròmbaidear a chum a cheannaird, agus dh'innis e dha ciod a rinn e, agus mar an ceudna mar a shoirbhich leis; air cluinntinn so do'n cheannard bha e ro dhuillich air son a sgéil, ach dh'àithn e do'n tròmbaidear dol d'a bhùth. Chuir an Ceannard Boanerges a thrombair thoirt an dara bairlinn dhoibh; ach dh'fhan iadsan am falach, oir bha iad cho curamach mu'n aithn a thug Diabolus, an rìgh dhoibh, 's nach tugadh iad freagairt. An sin ghairm na cinn-fheadhna agus na ceannardan-mhilltean comhairle chogaidh, gus an smuainicheadh iad ciod eile a dheanamh iad chum Anam-anduine ath-bhuannachd; agus an deigh dhoibh beagan de ghearr dheasboireachd mhean a' dheanamh mu thimchioll brìgh an cuid ùghdarrasan, cho-dhuin iad bairlinn eile thoirt do'n bhaile; ach nam b'e 's gu'n rachadh sin a dhiultadh, dh'iarr iad air an tròmbaidear innse dhoibh, gu'n do rùnaich iadsan, gu'n tugadh iad an ionnsaidh air bàll, leis gach meadhon a bha nan comas, chum an coimheigneachadh le neart gu ùmhlachd a thoirt do'n Rìgh. Lucas xiv. 23.

Mar sin dh'àithn an Ceannard Boanerges d'a thrombair dol suas gu Geata-na-cluaise a rithist,

¹ Tha teachdaireachd an Rìgh air a' cuir an céill. ' Is ann o eisdeachd a thig creidimh.

agus ann an ainm an Rìgh mhòir Saddai bairlinn gle labhar a thoirt do'n bhaile, iad a theachd a nuas gun dàil chum a' Gheata, a dh'éisdeachd ri ceannardaibh ro òirdheirc an Rìgh. Dh'imich an thrombair, agus rinn e mar a dh'àithneadh dha. Chaidh e suas gu Geata-na-cluaise, agus shéirm e 'thròmbaid, agus thug e an treas bairlinn do dh' Anam-an-duine. Isai. lviii. 1.¹ Os bàrr, thubhairt e, nam b'e 's gu'n diultadh iad an deigh so aontachadh, gu'n d' tigeadh ceannardan a Phrionnsa-san agus gu'n cleachdadh iad an dichioll chum an toirt gu ùmhlachd a dh'aindeoin.

Air cluinntinn so do Mhorair-na-toil sheas e suas oir b'esan uachdaran a' bhaile agus fear gleidhidh geatachan Anam-an-duine, (b'e Morair-na-toil so am fear-cùl-sleamhnachaidh, a chaidh ainmeachadh cheana.) Agus le briathraibh feargach agus atmhor, dh'fheòraich e de'n tròmbair cò a b'e, cia as a thainig e, agus ciod a b'aobhar dha a leithid a dh'fhuaim òillteil a dheanamh aig a gheata, agus c'arson a labhair e cainnt cho do-ghiùlainte an aghaidh Anam-an-duine?

Fhreagair an tròmbair, is mise seirbhiseach a cheannaird ro òirdheirc, an Ceannard Boanerges, ceann-feadhna àrmait an Rìgh mhòr Saddai, an Ti a rinn thusa agus an t-iomlan de Anam-an-duine ceannairc 'na aghaidh; agus tha teachdaireachd àraid aig mo mhaighstir do'n bhaile so, agus dh'utsa, mar aon de bhuill a' bhaile, agus ma dh'éisdeas sibhse ris gu siothchail a' mhuinntir Anam-an-duine, tha sin gu math; ach mar éisd, fulaingibh.

An sin thubhairt Morair-na-toil, giulanaidh mis an teachdaireachd gu mo thighearna, agus cluinidh mi ciod a their e.²

1 Tha ministearan gu buanachadh air a bhi cuir an cèill teachdaireachd Dhé ged nach fhaiceadh iad buaidh air bith an deigh an saothair.

2 Cha'n 'eil an toil a ta na tràill aig Sàtan, a' miannachadh ni sam bith a' dheanamh a tha'n aghaidh òrduighean a mhaighstir.

Ach fhreagair an tròmbair, cha'n ann a dh'ionnsaidh an fhamhair Diabolus a tha ar teachdair-eachd-ne, ach a chum baile truagh Anam-an-duine, ni mo ghabhàs sinn sùim air bith dhe fhreagairt-san, no de fhreagairt neach air bith eile as a leth. 'S ann a chum am baile so ath-aiseag bho bhì fo aintighearnas an-ìochdmhor-san a chuireadh sinne dha ionnsaidh, agus a chuir iompaidh air a bhi umhal, do'n Rìgh ro òirdheirc Saddai, mar a b'abhast dha anns na h-amaibh a chaidh seachad.

An sin thubhairt Morair-na-toile, giulanaidh mise do theachdaireachd a dh'ionnsaidh a' bhaile.

Fhreagair an tròmbair, na meall sinne, air eagal mu ni thu sin gur sibh féin is mò bhios air 'ur mealladh. Os bàrr, thuirt e, tha sinne rùnachadh ma's e 's nach strìochd sibh gu sìothchail, gu'n dean sinn cogadh 'n 'ur 'n aghaidh, agus gu'n toir sinn sibh fo cheannsgal le neart. Agus bithidh so na chomharradh dhuibh, gur i 'n fhirinn a tha mis a' labhairt: chì sibh a' bhratach dhubh, le cuid peil-eiribh teithe loisgeach tairneanaich, air a' cur suas air an tòrr am maireach, mar chomharradh air gu bheil sinn a' toirt dùbhlàn do Dhiabolus, agus a' rùnachadh sibhse thoirt air 'ur 'n-ais a chum ar Tighearn agus ar Rìgh dligheach.

Mar sin dh'fhalbh Morair-na-toile a bhàrr a bhalla, agus phill an trombair do'n chàmpa; agus chruinnich cinn-fheadhna agus ceannardan an Rìgh chùmhachdaich Saddai an ceann a chéile, a chluinntinn ciod a thachair. An sin dh'innis an tròmbair dhoibh an t-iomlan. Air cluinntinn sin do Bhoanerges tréubhach thuirt e, "Fanamaid tamull fathast 'n 'ur clais-dhionaidh, agus faiceamaid ciod a nì na réubalaich ud." 'Nuair a thar-ruinn an t-àm am fagus anns am feumadh Anam-an-duine eisdeachd a thoirt do Bhoanerges tréubhach agus d'a chòmpanaichibh, chaidh àithneadh gu'n ullaicheadh an t-iomlan de na fir chogaidh

ann an càmpa Shaddai iad féin, chum gabhail ri Anam-an-duine gu caoimhneil, nam b'e 's gu'n striochdadh e; ach nam b'e 's gu'n diultadh e, a thoirt fo cheannsgal le neart. Mar sin thainig an là, shéirm na tròmbairean a chum gu'm biodh na daoine ullamh.¹ Ach 'nuair a chuala muinntir a bhaile fuaim nan tròmbaidean, air dhoibh a shaoil-sinn gur ann a bha iad a' dol a ghlacadh a' bhaile le garbh-ionnsaidh, bha iad an toiseach fo uamhas mòr spioraid; ach an deigh tamull beag rinn iad gach ullachadh a bha nan comas fa chomhair cogaidh, nam b'e 's gu'n tughta 'n ionnsaidh an glacadh le ainneart, air neo iad féin a dheanamh tearuinte.

'Nuair a choimhlionadh an t-àm, bha Boanerges suidhichte air freagairt fhaotainn uatha, uime sin, chuir e a' thròmbair a rithist a thoirt bairlinn do dh'Anam-an-duine, iad a theachd a dh' eisdeachd ris an teachdaireachd a thug iadsan d'an ionnsaidh o Shaddai. Mar sin chaidh e agus shéid e, agus thainig muinntir a' bhaile gu mullach a bhalla, ach rinn iad Geata-na-cluaise cho tearuinte 'sa b'urrainn doibh. Sech. vii. 11. A nis, an uair a thainig iad suas, dh'iarr an Ceannard Boanerges Morair-a-bhaile fhaicinn, ach b'e As-creidimh bu Mhorair-a'-bhaile aig an àm sin, oir b'esan a thainig an àite Ana-miannach. An sin thàinig As-creidimh agus thaisbean se e-féin. Ach 'nuair a chunnaic an Ceannard Boanerges e, ghlaodh e mach gu h-osgarra, "Cha'n e so e;² c' àit' am bheil Morair-na-tuigse, an seann Mhorair-a-bhaile bh'ann an Anam-an-duine, oir is esan a tha bhuam gu mo theachdaireachd a chuir an céill dha."

An sin thubhairt Diabolus ris a' Cheannard,

1 Tha breithneachadh mearachdach aig an inntinn fheolnhor mu'n chrìoch air son am beil an soisgeul air a shearmonachadh.

2 Cha'n ann ri as-creidimh a tha teachdaireachd an t-soisgeil a' labhairt.

“ Thug thu le do ladarnas ceithir bàirlinnean aig a chuid is lugha do dh’Anam-an-duine, e féin a stríochdadh dha d’ Rìgh-sa, ach cò an t-ughdarras tríd an d’rinn thu sin cha’n aithne dhomhsa, ni mò tha mi dol a dh’fharraid an tràths. Uime sin, tha mi feòraich, ciod is ciall do’n tuaireap so uile? agus ciod a b’ àill leibh a dheanamh, ma’s aithne dhuibh innseadh ?”

Cha do ghabh an Ceannard Boanerges, aig an robh a bhratach dhubh, agus g’am bu shuaicheantas trì peileirean loisgeach tairneanaich, air gu’m faca no gu’n cuala e am famhair, ach labhair e mar a leanas ri Anam-an-duine: “ Bitheadh e aithnichte dhuibhse, O Anam-an-duine, a’ bhaile cheannaircich agus neo-shona! gu’n do chuir mo mhaighstir’, an Rìgh ro ghràs-mhor, an Rìgh mòr Saddai, mise do bhrìgh ’n ionnsaidh, le ughdarras (agus an sin dh’fheuch e do’n bhaile séula mhòr an Rìgh) sibhs’ a thoirt gu ùmh-lachd dhasan; agus dh’ àithn e dhomh, nam b’e ’s gu’n stríochdadh sibh do mo bhairlìnn-sa, buntainn ribh mar ri mo chairdibh no ri mo bhràthraibh; gidheadh dh’ àithn e dhomh mar an ceudna, nam b’e an deigh ’ur bairlìnn-eadh, gu’n seasadh sibhs’ a mach gu ceannairceach ’na aghaidh gun stríochdadh, an ionnsaidh a thoirt air ’ur glacadh le ainneart.”

An sin sheas an Ceannard Féin-mhothachadh suas, (aig an robh a bhratach ghlas, agus g’am bu shuaicheantas leabhair an lagha gu farsuinn fosgailt, &c.) agus thubhairt e, “ Eisd, O Anam-an-duine! Bha thusa, O Anam-an-duine, aon uair urramach a thaobh neo-chiontais, ach tha thu nis’ air tuiteam air falbh gu breugan agus céilg, Rom. iii. 10—19, 23; caib. xvi. 17, 18. Salm l. 21, 22. Chuala tu ciod a thuirt mo bhràthair an Ceannard Boanerges riut; agus is e do ghliocas, agus bithidh e na shonas dhuìt, stríochdadh agus gabhail ri cumhachan sìth’ agus tròcair, ’nuair a ta iad air an

tairgse dhuit ; gu h-àraid 'nuair a ta iad air an tairgse le aon a rinn thusa ceannairc 'na aghaidh, agus le aon a ta comasach air thusa réubadh a' d' mhiribh ás a chéile ; or tha ar Rìgh-ne, Saddai, comasach air a sin a dheanamh, agus cha'n urrainn neach sam bith seasamh 'na lathair 'nuair a bhios corraich air. Am bheil thusa 'g ràdh nach do pheacaich thu, no nach d'rinn thu ceannairc an aghaidh ar Rìgh-ne ? Riamh o'n latha air 'n do thilg thu dhìot a sheirbhis, tha'n t-iomlan dhe do dheanadas, a' toirt fianuis gu leòir a' d'aghaidh, oir b'e sin toiseach do pheacaidh. Cìod tuilleadh is ciall da gu'm bheil thusa 'g éisdeachd ris an aintigh-earn, agus a' gabhail ris mar do Rìgh ? Cìod eile is ciall da gu'm bheil thus a' diultadh laghannan Shaddai, agus a' toirt ùmhlachd do Dhiabolus ? Seadh, cìod is ciall da so gu bheil thu a' togail suas àrmachd agus a' dùnadh do gheatachan 'n ar aghaidh-ne, seirbhisich dhìleas do Rìgh ? Gabh comhairle ma ta, agus gabh ri cuireadh mo bhràth-ar, agus na mi-bhuilich àm thròcair, ach bi réidh ri d'eascaraid gu luath, Lucas xii. 58, 59. Oh ! Anam-an-duine, na ceadaich dhuit féin le mìodal agus le cuilbheartaibh Dhiaboluis, a bhi air do chumail o thròcair, agus a bhi air do threòrachadh gu mìle truaighe. Theagamh gu'n toir prionnsa na céilg sin an ionnsaidh air a thoirt ort a chreidsinn, gur ann ag iarraidh ar buannachd féin a ta sinne ris an t-seirbhis so ; ach biodh fios agad, gur ann an ùmhlachd do àithne ar Rìgh, agus a thaobh ar gràdh do d'shonas-sa, a tha sinn a' gabhail an dleasanais so os laimh. A rithist, tha mi 'g ràdh, thoir fainear, O Anam-an-duine ! cia iongantach an gràs, gu'n ùmhlaicheadh Saddai e féin mar tha e a' deanamh, 2 Cor. v. 18—21. A nis, tha e a' reusonachadh riutsa tromhainne le earalaibh agus le comhairlibh caoimhneil, chum thu-féin a strìochdadh dhasan. Am bheil a leithid a dh'fheum aige-san ortsa, 's a ta sinne cinnteach

a th'agads' air san? Cha'n eil, cha'n 'eil; ach tha e tròcaireach, agus cha'n àill leis gu'm bàsaicheadh Anam-an-duine, ach gu'm pilleadh e ris agus gu maireadh e beò."

An sin sheas an Ceannard Breitheanas suas, aig an robh a bhratach dhearg, agus g'am bu shuaicheantas àmhuinn loisgeach air a dearg-lasadh, agus thuirt e: "O a luchd àiteachaidh Anam-an-duine! a bha caitheadh 'ur beatha cho fada ann an reùbaltachd agus ann an ceannairc àn aghaidh an Rìgh, Saddai, biodh fios agaibh, nach tainig sinne chum an àite so, fo ar 'n àrmachd, d'ar toil féin, le ar teachdaireachd féin, no ghabhail tòrachd air son eacoir a rinneadh oirnn féin; ach 'se ar maighstir, an Rìgh, a chuir sinne chum sibhs' a thoirt gu ùmhlachd dhàsan, agus ma 's e 's gu'n diult sibhse géilleadh gu sìochail, tha òrdugh againne 'ur coimheigneachadh gu strìochdadh. Na smuainichibh agus na ceadaichibh gu bràth do'n aintighearna Diabolus a thoirt oirbh a chreidsinn, nach 'eil ar Rìgh-ne le 'chumachd comasach air sibhse cheannsachadh, agus 'ur cuir fo 'chasaibh, oir is esan cruithear nan uile nithe, agus ma bheanas e ris na beanntaibh theid deatach asda. Cha bhi geata tròcair an Rìgh an còmhnuidh fosgailte, oir tha'n là a loisgeas mar àmhuinn fa chomhair-san; seadh, tha e a' deanamh dian chabhag, agus cha'n eil e a' clò-chodal. Mal. iv. 1. 2 Pead ii. 3. Am bheil e na ni gun luach 'n 'ur sealladh-sa, O Anam-an-duine! gu bheil ar Rìgh-ne a' tairgse tròcair dhuibh, an deigh cò liugha brosnachadh 'sa thug sibh dha? Seadh, tha e fathast a' sineadh a mach a shlaite rioghail, agus cha cheadaich e gu'n dùnair a' gheata 'n 'ur aghaidh: am broснаich sibhs' e chum a dhùnadh? Thugaibh fainear ciod a tha mi 'g ràdh; air eagal ma dhùnair e 's nach fosglair dhuibhs' e tuille gu sìorruidh. Iob xxxv. 14. Caib. xxxvi. 18. Salm ix. 7. Isa. lxvi. 15. Ma their thu nach faic thu e, tha breitheanas 'na làthair; uime sin, earb thus' as: seadh,

a chionn gu bheil fearg riut, tabhair an aire nach toir e air falbh thu le bhuille: an sin cha saor éirig mhòr thu. Am meas e do shaoibhreas? cha mheas, no òr, no uile neart cùmhachd. Dheasaich e a rìgh-chathair chum breitheanas; oir thig e le teine, agus a charbad mar chuairt-ghaoith; a dhòrtadh a mach a chorraich mar an-teas, agus 'achmhasan le lasraichibh teine. Uime sin, O Anam-an-duine! thoir an aire, air eagal an deigh dhuit breitheanas nan aingidh a choimhlionadh, gun dean ceartas agus breitheanas greim ort." A nise, fhad 'sa bha an Ceannard Breitheanas a' labhairt mar so ri baile Anam-an-duine, thug cuid an aire gu'n do chriothnaich Diabolus.¹ Ach lean an Ceannard Breitheanas air labhairt, agus thubhairt e: "O thusa bhaile thruaigh Anam-an-duine! nach fosgail thu fathast an geata, chum sinne a ta 'nar teachdairean d'an Rìgh, agus a' mhuintir leis am b' aoibhinn gu maireadh tu beò, a' ghabhail a steach? Esec. xxii. 14. An urrainn do chridhe fulang, no'n urrainn do làmhan a bhi laidir anns an là anns am buin e riut ann am breitheanas? Tha mi 'g ràdh, an urrainn thu fulang a bhi air d' éigneachadh gu cùan na corraich òl a dh'ullaich ar Rìgh-ne do Dhiabolus agus d'a ainglibh? Smuainich, smuainich air so gun dàil."

An sin sheas an ceathramh Ceannard, an Ceannard òirdheire Ceannard Gearr-sios suas, agus thubhairt e: "O a' bhaile Anam-an-duine! a bha aon uair iomraiteach, ach a ta nis coltach ris a ghéig neo-thorach; a bha aon uair a d' aoibhneas do luchd àiteachaidh nan neamh, ach a ta nis a' d' uaimh do Dhiabolus; éisd riumsa, agus thoir cluais do na briathraibh a labhras mise riut, ann an ainm Shad-dai mhòir. Feuch a ta 'n tuadh air a' cur ri fréumh a' chroinn; air an aobhar sin, ge b'e crànn nach

¹ Tha fios aig an Diabolus gu bheil e air a choimhid fa chomhair breitheanas; (Taisb. xx. 10.) uime sin tha e a' criothnachadh roimh bhi cluinntinn na binn 'ga cuir an céill. "Tha na deamhain a' creidsinn agus a' criothnachadh." Seumas ii. 19.

toir a mach toradh math, gearrar e, agus tilgear san teine e. Mata iii. 7, 10. Bu tusa, O a bhaile Anam-an-duine! gus an àm so an crànn neo-thorach so; cha do ghiulan thu a bheag sam bith ach drisean agus droigheann. Tha do dhroch thoradh a' dearbhadh nach crànn math thu: is fion dhearcan-màrbhtach d'fhion dhearcan, tha do bhagaidean searbh. Deut. xxxii. 32. Rinn thu ceannairc an aghaidh do rìgh, agus faic! sinne, cùmhachd agus neart Shaddai, is sinne an tuadh a ta air a cuir ri d' fhréumhaibh; ciod a ta thu 'g ràdh, am pill thu? Tha mi 'g ràdh a rithist, innis dhomh mu'n toirear a' cheud bhuille, am pill tu? Feumaidh ar tuadh-ne an toiseach a bhi air a cur ri do fhréumh, mu'm bi i air a' cur ann do fhréumh; feumaidh i a bhi an toiseach air a' cur ri do fhréumh ann an rathad bàgraidh, mu'n cuirear i ann a' d' fhréumh gu do ghearradh sios; agus is ann eadar an dà àm so a tha air iarraidh ortsa aithreachas a ghabhail, agus is e so an t-ìomlan de 'n ùine a th' agad. Ciod a ni thu? Am pill thusa, nam buail mise? Ma bheir mise mo bhuille, tuitidh tusa, Anam-an-duine: oir tha ùghdarras agamsa mo thuadh a cuir a' d' fhréumh, cò math is ri d' fhréumh; agus cha chum ni sam bith mise bho do ghearradh-sa sios, ach thusa strìochdadh do ar Rìgh-ne. O Anam-an-duine! ciod air son am bheil thu ìomchuidh, ach mar tiorc tròcair thu, a bhi air do ghearradh sios agus air do thilgeadh anns an teine chum do losgadh? O Anam-an-duine! cha'n eil foighdinn agus fad-fhulangas dol a mhairsinn gu bràth: faodaidh iad mair-sinn bliadhna no dhà, no trì, ach ma bhrosnaicheas tu e rè thrì bliadhna le d'cheannairc, agus rinn thu nì's mò na so cheana, ciod a thachras ach gu'n téid àithneadh an sin, gearr sios e, ni h-eadh, na dheigh sin gearraidh tu sios e. Lucas xiii. Agus am bheil thu a' saòilsinn nach 'eil annta so ach bàgraidhean, no nach 'eil ar Rìgh-ne còmasach air a bhriathraibh a chuir an gnìomh? O Anam-an-duine! mothaich-

idh tu 'nuair a dhiultair agus a nithear tàir le peacaich, air briathraibh ar Rìgh-ne, nach e a mhàin gu bheil bagradh annta, ach mar an ceudna gu bheil éibhlean loisgeach teine annta. Bha thu fada cheana a' d' eallach air an talamh; agus am buanaich thu mar sin ni's faide? Thug do pheacaidhean an àrmait so a dh'ionnsaidh do bhallachaibh, agus an toir iad leo breitheanas a chum sgrios do bhaile? Chuala tu ciod a thubhairt na ceannardan, gidheadh gus a nis dhùin thu do gheatachan, innis Anam-an-duine, an dean thu so fathast? No 'n gabh thu ri cumhachan sìthe?"¹

Dhiult Anam-an-duine éisdeachd ri càinnt urramach nan ceathrar cheannardan òirdheire so; gidheadh bhual am fùaim an aghaidh Geata-na-cluaise, ged nach robh iad laidir gu leòir gu bhriseadh agus fhosgladh. Mu dheireadh, dh'iarr am baile ùine fhaotainn gu freagradh ullachadh do na nithibh so. An sin, thubhairt na ceannardan riu, nam b'e 's gu'n tilgeadh iad a mach dhoibh am fear sin d'am b'ainm Droch-theagamh, a bh'anns a' bhaile, a chum gu'n duaisicheadh iad e a réir oibre, an deigh sin gu'm faigheadh iad ùine gu smuaineachadh; ach mar tilgeadh iad esan thar balla Anam-an-duine, nach tugadh iad ùine sam bith dhoibh: Oir, ars' iadsan, tha fios againne cho fad' 'sa 's beò Droch-theagamh ann an Anam-an-duine, gu'm bi na h-uile deagh smuaintean air an truailleadh,² agus nach tig ni sam bith air a' bhaile ach àimhleas.

An sin rùnaich Diabolus freagairt a thoirt dhoibh e féin, oir bha e duillich gun cailleadh e Droch-theagamh, do bhrìgh gu'm b'esan a theangaire, agus faodaidh sibh a bhi cinnteach gu'n cailleadh se e nam b'e 's gu'm b'urrainn na ceannardan am meòirean a chuir air; ach air dha a bheachd atharrachadh,

1 Tha fios aig ministeribh dileas air uamhasaibh an Tighearna, agus mar sin tha iad a' cleachdadh an dichìoll a chum impidh a' chuir air daoineibh.

2 Cha'n fhaod an t-anam seasamh ann an ioma-chomhairle 'nuair a ta trocair air a tairgse.

dh'àithn e do dh' As-creidimh, a bha na Mhorair a-bhaile 'san àm freagairt a thoirt dhoibh.

Mar sin, a réir òrdugh Dhiaboluis, labhair As-creidimh agus thuirt e, “ A dhaoine uaisle, tha sinne a' faicinn, gu'n do chàmpaich sibhs' an so an aghaidh Anam-an-duine, ni a ta na thrioblaid do ar Prionnsa, agus na dheuchainn do'n bhaile uile: ach cha'n eil sinne a' dol a dh'fharraid cò as a thainig sibh; agus ni mò a chreideas sinn, cò sibh. Gun amharus, tha sibh ag innse dhuinn ann 'ur cainnt uamhasach, gu bheil an t-ùghdarras so agaibh o Shaddai; ach cha'n àithne dhuinne, ciod a chòir a th'aigse-san air a sin àithneadh dhuibh-sa. Os bàrr, thug sibh leis an ùghdarras cheudna, bairlinn do'n bhaile so cùl a chuir r'a Thighearn, agus e féin a thoirt suas do Shaddai bhur rìgh; ag innse dha gu mìodalach, ma's e's gu'n dean e sin, gu'm math esan na lochdan a rinn e roimhe so, agus nach cuir e as a leth iad. A thuilleadh air sin, bhagair sibh mar an ceudna, mar aontaich luchd aiteachaidh Anam-an-duine ris an ni sin is àill leibhs' a' dheanamh, gu'n dean sibh peanas orra le sgrios mòr agus cràiteach, ni a ta na uamhas do'n bhaile. A nis, a cheannardan, ciod air bith an t-àite as an tainig sibh, agus ge b'e sam bith cò treidhireach 'sa ta chrìoch a th'ann 'ur beachd, gidheadh biodh fhios agaibh-sa, nach 'eil sùim aon chuid aig Diabolus, no agamsa (As-creidimh) a sheirbhiseach,¹ na idir aig ar baile tréun-ne Anam-an-duine, aon chuid do bhur pearsachaibh do bhur teachdaireachd, no do'n Rìgh a ta sibh ag ràdh a' chuir uaithe sibh leis an teachdaireachd: cha'n eil eagal oirne roimh a chùmhaich, roimh a mhòrachd, no roimh a dhioghaltas; ni mò a strìochdas sinn air chòr sam bith do bhur bairlinn-sa. A thaobh a chogaidh a tha sibh a' bagairt a dheanamh oirne anns a chùis sin,

¹ Fìor dealbh an as-chreidimh a ta cur suarrach tràcair air a tairgse.

feumaidh sinne sinn féin a dhion cho math 's is urrainn duinn; agus biodh fhios agaibh, gu bheil sinne toirt dùlan dhuibh. Agus gu bhi aithghearr, tha mise 'g innse dhuibh gu bheil sinne smuaineachadh nach 'eil annaibh ach gràisg de luchd-fuadain agus de shlaughtearan, a dhiult gu h-iomlan strìochdadh do bhur Rìgh, a chruinnich an ceann a cheile ann an dòigh mhi-riaghailteach, agus a tha siubhal gu luaineach bho àite gu àite, a dh'fheuchainn aon chuid le bhur miodal no le bhur bagradh, an urrainn sibh a thoirt air baile, no cathair, no dùthaich shocharach air chor-éigin, an àite-còmhnuidh a thréigsinn, agus fhagail agaibhse: ach cha'n e h-aon diubh sin Anam-anduine. Gu co-dhunadh, cha'n eil sibh a' cur eagal air bith òirnne, ni mò bheir sinn géill do bhur bairlìnn: cumaidh sinn a mach sibh as ar 'n àite, oir bithidh ar geatachan duinte oirbh; cha mhò a cheadaicheas sinne dhuibh tàmh fada mar so fa'r comhair. Feumaidh ar sluagh-ne bhi beò ann an sàmhchair; tha bhur làthaireachd-sa cuir trioblaid orra,¹ Lucas xi. 21. Uime sin, eiribh le bhur 'n-imrich, agus bithibh a falbh, air neo tilgidh sinn oirbh a bhàrr nam ballachan."²

Chaidh an duan so a rinneadh le seann Ascreidimh, a chùladh leis an fhear cheannairceach sin Morair-na-toile, ann am briathraibh mar a leanas:—

“ A dhaoine uaisle, chuala sinne bhur 'n iarrtas, tatar 'ur bàgraidhean, agus fuaim 'ur bairlinnean. Cha'n eil 'ur 'n àrmailt a' cur eagal air bith òirnne, agus cha'n eil umhail againn do bhur bagraidhean, ach tha sinn dìreach a' fantainn mar a fhuair sibh sinn. Air an aobhar sin, tha sinn ag àithneadh

1 Cha'n urrainn an fheoil giulan le facal Dé.

2 Cha'n fhiosraich an t-as-creidimh—cha chreid e—cha strìochd e—'se iarrtas a bhi air fhagail aig sith, uime sin tha e bagairt air ministearaibh Chrìosd ma 's e 's gu'm buauaich iad ann a bhi a' coimhlionadh an dleasnas.

dhuibh na h-ionadan so fhàgail, an taobh a steach do thrì laithean, air neo bithidh fios agaibh ciod an ni an-dana tha sibh a' gabhail os laimh le bhi tairgse an leòmhann Diabolus a mhosgladh, 'nuair a ta e na chadal 'na bhaile féin Anam-an-duine."

An sin thubhairt an Seanachaidh, d' am b' ainm Di-chuimhnich-math, mar a leanas: "A dhaoine uaisle, mar tha sibh a faicinn, thug na morairean freagradh do bhuir càinnt ghéur agus fheargach-sa le briathraibh ciùin agus tlàth; agus os bàrr, thug iad comas dhuibh imeachd gu sìochail mar a thainig sibh. Gabhaibh an comhairle chaoimhneil agus bithibh ag imeachd; dh'fhaodadh sinne teachd a mach le àrmait ann ar 'n-aghaidh, agus a thoirt oirbh gu mòthaicheadh sibh cùmhachd ar cloidheanne; ach o'n is toil leinn féin sìth agus sàmhchar, mar sin cha toil leinn cron no sàrachadh a dheanamh air muinntir eile."

An sin rinn Anam-an-duine iolach le aoibhneas, mar gum faigheadh Diabolus agus a ghràisg, buaidh-làrach thar na ceannardan. Mar an ceudna, shéinn iad na cluig, agus bha iad subhach, agus dhànns iad air na ballachaibh.

Mar an ceudna, phill Diabolus chum a' chaisteil, agus Morair-a-bhaile agus an Seanachaidh chum an àite féin: ach thug Morair-na-toile, an deagh aire gu'm bitheadh na geatachan air an deanamh dìongalta le freiceadanaibh dùbhailt, le cròinn dhùbhailt, agus le glasaibh agus le clòidheanaibh dùbailt. Agus a chum gu'm biodh cùram sònraichte air a ghabhail do Gheata-na-cluaise, (oir b'e sin an geata bu mhò air an robh feachd an Rìgh a' deanamh gu dol a steach air) rinn e seann Chlaonbhreith fear frionasach droch-mhéinneach, 'na cheannard air a' gheata sin; agus chuir se e fo riaghladh tri-fichead fear d'am b'ainm Fir-bhodhair; daoine bha freagarrach air son na seirbhis sin, oir cha tugadh iad feart air aon chuid briathraibh nan ceannardan na nan saighdearan.

EASAONACHD AN ANAM-AN-DUINE.

CAIBIDIL IV.

Thugadh an ceud ionnsaidh air a' bhaile—An dà ghunna Ceann-laidir agus Ardan—Ghnathaich na ceannardan reitheachan-cogaidh an aghaidh Geata-na-cluaise—Bha 'n ionnsaidh neo-shoirbheasach—Theich iad gu'n cairtealaibh gearmhraidh—Ghllacadh Beul-aithris, Gliocas-saoghalta, agus Innleachd-an-duine nam prionsanaich, agus bha iad gu furasda air an aomadh gu gabhail ann an seirbhis Dhiaboluis—Thugadh caiseamachdan bhichionta do dh'Anam-an-duine—Thoisich an Seanachaidh ri labhairt—Bha goirt ann an Anam-an-duine—Thug na Ceannardan a rithist tri bàrnaigidhean do'n bhaile—Thaig muintir a' bhaile cumhachan—Cha b'urrainn na ceannardan éisdeachd riu—Thug As-creidimh freagradh a thaitinn ri Diabolus—Chuir Morair-na-tuigse agus Fear-na-coguis àllsgadh air a' bhaile—Thainig mòran aimhreit an lorg sin—Chuir Diabolus Morair-na-tuigse agus Fear-na-coguis ann am prìosan—Thug na ceannardan an ath bhàirlinn—Dh'fhìar Diabolus an càinnt-san chum cridheachan muintir a' bhaile a' chruadhachadh—Chuir na ceannardan achanaich gu Saddai air son tuille còbhrach—Thaisbean Emanuel an achanaich—Ghabh an Rìgh rithe le aoibhneas, agus chuir e a Mhac a chum Anam-an-duine a cheannsachadh—An gairdeachas a bh'anns a' chàmp air cluinntinn na naigheachd so—Chaidh Emanuel agus 'fheachd air an aghart—Cùntas mu'n fheachd, ràinig iad Anam-an-duine.

A nis 'nuair a chuala na ceannardan freagradh nan uaibhreach, agus a chunnaic iad nach éisdeadh

seann luchd àiteachaidh a' bhaile riu, agus gu'n robh Anam-an-duine suidhichte air cogadh ri àrm, an Rìgh; dh'ullaich siad iad féin a chum a chath. Air tús, rinn iad am feachd ni bu tréise an aghaidh Geata-na-cluaise; oir bha fhios aca mar fhaigheadh iad esan a bhriseadh, nach b'urrainn iad buaidh air bith a thoirt air a' bhaile. 'San ath àite, chuir iad an còrr dhe'n fheachd 'nan ionadaibh sònraichte féin. An deigh sin thug iad am facal cath, eadhon, "Feumaidh sibh a bhi air bhur breith a rìs."¹ An sin shéid iad an tròmbaid, agus thug muinntir a' bhaile freagradh le iolach an aghaidh iolaich, làmhach an aghaidh làmhach, agus mar sin thoisich an cath. A nis, shuidhich iadsan a bha 'sa bhaile da ghunna mhòr', air an tùr os ceann Geata-na-cluaise, b'e ainm an dara h-aon diubh Ardan, agus ainm an aon eile Ceann-laidir. Dh'earb iad mòran ris an dà ghunna so; chaidh an tilgeadh anns a' chaisteal le fear-leaghaidh Dhiaboluis, d'am b'ainm Séid-suas, agus bu chronail na h-àirm iad. Ach bha na ceannardan cho faiceallach, 's ged bha 'm peileirean air uairibh a' dol seachad air an cluasaibh le srànn, gidheadh cha d'rinn iad dochann sam bith orra. Leis an dà ghunna so, shaoil le muinntir a' bhaile gu'n deanadh iad an geata dhaingneachadh, agus gu'n cuireadh iad mòr bhruaidlean air càmpa Shaddai; ach cha robh mòr aobhar aca uail a dheanamh as na rinn iad do làmhach, mar a dh'fhaodar a thuigsinn bho na leanas.

Mar an ceudna, bha cuid a ghunnachan beag eile ann an Anam-an-duine, a ghnàthaich iad an aghaidh càmpa Shaddai.

Gidheadh le mòr thréubhantas, thilg iadsan a bha 'sa chàmpa air a' bhaile, agus air Geata-na-cluaise a cheart cho ealamh ri càch: oir chunnaic

¹ Feumaidh teagasg na h-ath-bhreith (Eoin iii. 3.) a bhi air a sparradh air muinntir. Tha daoine àrdanach agus ceann-laidir a' cur an aghaidh so, ach cha'n eil tairbh sam bith nan eas-aontachadh

iad mar b'urrainn doibh Geata-na-cluaise bhriseadh troimhe, nach biodh ann ach diomhanas am balladh a shlachdadh. A nise thug ceannardan an Rìgh leo mòran croinn-thabhail, agus a dhà no trì do reitheachan-slacaidh; ¹ uime sin, leis na croinn-thabhail shlàchd iad na tighean agus muinntir a' bhaile, agus leis na reitheachan dh'fheuch iad ri Geata-na-cluaise bhristeadh troimhe.

Bha iomadh càrraid agus còmhrag cruaidh eadar an càmpa agus am baile, am feadh a thug na ceannardan le'n cuid innealaibh, caochla ionnsaidhean gaisgeil air an tùr a bha os ceann Geata-na-cluaise fhosgladh, no bhristeadh sìos agus dol a steach: ach a thaobh dian chorraich Dhiaboluis, cruadal Mhor-air-na-toile, ceannardachd As-creidimh Morair-a'-bhaile, agus Dhi-chuimhnich-math an Seannachaidh, sheas Anam-an-duine a mach ro ghramail, ionnas gu h-inbhe bhig, gu'n robh dragh agus cosgas cogadh an t-sàmhraidh sin air a chàll, air taobh an Rìgh, agus a réir coltais, a' bhuidh aig Anam-an-duine. 'Nuair a chunnaic na ceannardan mar bha chùis, tharruinn iad air an ais, agus dhaingnich siad iad féin 'nan cairtealan geamhraidh. Anns a' chogadh so, faodaidh sibh a smuaineachadh gu'n robh mòran càlla air gach taobh, agus ma's àill leibh gabhaibh an cùntas aithghearr so mu thimchioll.

'Nuair a dh'fhàg ceannardan an Rìgh a' chùirt a chum dol a chogadh ri Anam-an-duine, thàrladh mar bha iad ag imeachd troi 'n dùthaich, gun thachair dhoibh amas air triuir òganach air an robh a rùn gabhail 'nan saighdearan; a thaobh coltais bu daoine misneachail seòlta, agus gle éireachdail iad. B' iad an ainmean Beul-aithris, Gliocas-saoghalta, agus Innleachd-an-duine.—Thainig iad a chum nan ceannardan, agus thairg iad an seirbhis do Shaddai. Dh'inns na ceannardan dhoibh ciod

1 Binn agus cumhachd an fhacail.

an ghnòthach air an robh iad, agus dh'iarr iad orra gu'n bhi bràs 'nan tàirgse; ach dh'innis na daoine dhoibh gu'n smuainich iad air an ni cheana, agus air cluinntinn dhoibh gu'n robh iadsan air an astair, gu'n tainig iad an so a dh'aon obair gu'n còmhlaich-adh, a chum gabhail nan saighdearan fo 'm Mòrachd-san. Uime sin, do bhrìgh gu'n robh iad coltach ri daoineibh misneachail, ghabh an Ceannard Boanerges iad na 'chuideachd féin.

A nis ann an aon de na deabhaidhean bu chruaidhe, bhrùchd a' chuidheachd a bha fo riaghladh Mhorair-na-toile a mach air frith-gheatachaibh a' bhaile, agus bhuaill iad air deireadh cuideachd a Cheannaird Bhoanerges, dìreach far 'n do thachair do'n triuir dhaoine so bhi, agus ghlacadh nam prìosanaich iad, agus ghiulanadh iad do'n bhaile; ach cha b'fhada bha iad ann am prìosan, 'nuair a chaidh iomradh a mach air an triuir phrìosanach chomharraichte a ghlac saighdearan Mhorair-na-toile; mu dheireadh rainig an sgéul so an caisteal gu Diabolus. Ghairm Diabolus air Morair-na-toile chum fios cinnteach fhaotainn mu'n chùis so, agus an sin chuir e air son nam prìosanach. 'Nuair a thainig iad, dh'fhaighnichd e dhiu cò iad, cò as a thainig iad, agus ciod a bha iad a deanamh ann an càmpa Shaddai? Dh'innis iad dhà. An sin chuir e air an ais iad do'n phrìosan. An ceann beagan laithean an deigh sin chuir e air an son a rithist, agus dh'fheòraich e dhiu am biodh iad toileach dol a chogadh leis-san an aghaidh nan ceannardan a bh'orra roimhe? Thuirt iad ris, nach robh iadsan idir ag earbsa uiread de 'm beathachadh o'n diadhachd, 'sa bha iad a réir 's mar chuireadh an sealbh air am manadh; agus do bhrìgh gu'n robh esan toileach gabhail riu, gu'n robh iadsan toileach seirbhis a dheanamh dhà. A nise bha ceannard gleghniomhach ann an Anam-an-duine d'am b'ainm Leam-leat, agus chuir Diabolus na daoine so a

dh'ionnsaidh a cheannaird sin, leis an litir so leanas a chum gu'n gabhadh e iad d'a chuideachd.

“ M' ànnsachd, a Leam-leat, tha 'n triùir dhaoine bheir an litir so dhuit, iarratach air seirbhis a dheanamh dhomhsa anns a' chogadh, agus cha'n aithne dhomh a h-aon ris am fearr dhomh an earsba na riutsa ; uime sin, gabh riu na m' àinm-sa, agus cleachd iad an aghaidh Shaddai agus a shaighdearan, a réir 's mar bhois feum air. Slàn leat.”

Mar sin thàinig iad, agus ghabh esan riu, agus rinn e dithis dhiu nam fo-cheannardan, ach rinn e 'fhear brataich de Innleach-an-duine.¹

Mar an ceudna rinn iadsan a bha 'sa chàmpa cuid de dhochann air a' bhaile, oir chuir iad an tuthadh de thigh an nuadh Mhorair-a'-bhaile, agus mar sin dh'fhàg iad e ni bu ruisgte na bha e roimhe sin. Cha mhòr nach do mhàrbh iad Morair-na-toile le crànn-tabhail, ach rinn e lùim air ath-bheothachadh a rithist. Rinn iad casgradh comharrachichte am measg luchd-riaghlaidh a' bhaile, oir le aon urchair mhàrbh iad seathnar dhiu ; eadhon, Mionnan, Striopachas, Corruich, Seas-a-bhreug, Misg, agus Mealltaireachd. Mar an ceudna thilg iad sios an dà ghunna a bh'air an tùr os ceann Geata-na-cluaise, agus chuir iad 'nan luidhe anns an chlabar iad.²

Dh'innis mi dhuit cheana gu'n do tharruing ceannardan an Rìgh air an ais chum an cairtealan, geamhraidh, far 'n do dhaingnich 'siad iad féin, a chum 's gur ann a b'fhèarr a bhiodh cothrom ac'

1 Tha Béul aithris, Gliocas-saoghalta, agus Innleachd-an-duine air uairibh air an cleachdadh ann an aobhar na diadhachd, ach mar a ta iad annta féin cha'n eil féum san bith annta, uime sin tha iad gu furasda air an toirt a thaobh gu dol maille ris an namhad, agus tha iad aig an làn shaorsainn fo Cheannard Leam-leat.

2 Tha 'm facal air a shearmonachadh gu minig a' toirt air aghaidh ath-leasachadh an leth muigh, ged nach eil an t-anam gu h-ìomlan air a cheannsachadh. Tha 'n t-as-creideamh air a leigeadh ris, agus féin-thoil air a lagachadh. Tha peacannan follaiseach air an gearradh as, agus àrda air a thilgeadh sios.

air dian chaismeachdan tràthail a thoirt do'n bhaile; agus leis an dòigh so a chleachd iad, chuir iad mòran trioblaid air a' bhaile. Oir a nise cha b'urrainn Anam-an-duine cadal cho neo-chùramach, no dol chum an cuid neo-gheamnuidheachd cho neo-sgàthach, 'sa dheanadh iad 's na h-àmaibh a chaidh seachad. Thugadh cho liugha caismeachd theinnteach, agus oillteil dhoibh o chàmpa Shaddai, seadh, caismeachd an deigh caismeachd, air tùs aig a' gheata so, an deigh sin aig a' gheata ud, agus a rithist aig na h-uile geata bh'air a bhaile còladh, air dhòigh 's gu'n do bhriseadh an t-sìth a bh'aca roimhe sin.¹ Thugadh na caismeachdan trice, so dhoibh an t-aon uair a b'fhaide 'n òidhche, a b'fhuaire an t-sìde, agus bu ghnùtha an aimsir, ionnus nach do mhothaich Anam-an-duine riamh a leithid sin a gheamhradh. Air uairibh, shéideadh na tròm-baidean agus thilgeadh na croinn-thabhail clachan a stigh do'n bhaile. Air uairibh, ruitheadh deich mìle do shaighdearan an Rìgh timchioll ballachan Anam-an-duine mu mheadhon òidhche, a' deanamh iolach agus comhghair air son a chata. Air uairibh eile, bha cuid do mhuinntir a' bhaile air an leòn, agus chuir an acain agus an gearan muldach, cràiteach mòr uabhas air baile Anam-an-duine a bha nis' air fàs fànn. Bha'n còr cho ro thrioblaid-each 's gur dàna leam a' ràdh gu'n robh suaimhneas Dhiaboluis féin gu mòr air a bhristeadh 's na lath-aibh sin.

Anns na laithibh sin thòisich caochla smuaintean nuadh ri seilbh a' ghabhail air inntinnibh mhuinntir Anam-an-duine. Theireadh fear, cha'n urrainn duinne a bhi beò mar so: fhreagradh fear eile cha'n fhada gus an teirig so: sheasadh an treas fear suas agus theireadh e, pilleamaid gu Rìgh Saddai, chum gu'n cuir sinn crìoch air na h-amhgharaibh so uile;

¹ Tha sìth fheallsa air a cuir troimhe-cheile le féin-mhothach-aidhean.

an sin theireadh an ceathramh fear le fiamh, tha eagal orm nach gabh e ruinn. Mar an ceudna, thoisich an seann duine uasal a bha 'na Sheanachaidh,¹ mu'n do ghlac Diabolus Anam-an-duine, ri labhairt gu h-oscarra, agus bha fhacail do'n bhaile mar bhraghadhnan mòra tairneinich; cha robh fuaim sam bith cho grathail do dh'Anam-an-duine ri 'ghuth-san, maille ri tatar nan saighdearan, agus iolach nan ceannardan.

Thoisich gort anns a' bhaile.² Dh'imich na nithe air an robh mòr dhéidh anama uaithe. Lucas xv. 14, 15. Air uile nithe taitneach thainig seargadh, agus losgadh an àite maise. Dh'fhàs preasadh agus ni-éigin do choltas sgàil a bhàis air luchd-aiteachaidh Anam-an-duine. Agus O cia cho aoibhneach 'sa bhiodh am baile air son sìth agus sàmhchair inntinn a mhealtainn a nise, ged bhiodh an còr cho neo-inbheach 'sa bh'anns an t-saoghal!

Os barr, chuir na ceannardan bairlinn ann an dùmhlachd a' gheamhraidh le tròmbaidear Bhoanergeis gu Anam-an-duine, e strìochdadh do'n Rìgh, an Rìgh Mòr Saddai. Chuir iad trì bairlinnean da ionnsaidh, gun fhios nach fhaodadh gu'm biodh am baile uair-éigin toileach air géilleadh, 'nam b'e 's gu'm faigheadh e cuireadh gu sin a dheanamh. Seadh, cho fad 'sa b'urrainn mi thuigsinn, bhiodh am baile air strìochdadh dhoibh roimhe so, mar be nàimhd-eas seann As-creidimh, agus neo-sheasmhachd beachd Mhorair-na-toile. A bhàrr air sin, thoisich Diabolus ri buaireadh, air dhòigh 's nach robh an t-ìomlan do dh'Anam-an-duine fathast do bheachd strìochdadh, uime sin, dh'fhuirich iad marbha iad air an sàrachadh fo na h-eagalaibh ioma-cheisteach so.

Chuireadh an tròmbaidear an toiseach, le briathraibh sìthe, ag innseadh dhoibh gu'n robh truas aig ceannardaibh òirdheire Shaddai ri truaighe Anam-

1 Thoisich a chogus air dùsgadh.

2 Thoisich toil-inntinn a pheacaidh ri sguir.

an-duine, a bha nis' a' dol a dhèth, agus gun robh iad fo thrioblaid a bhi 'ga 'm faicinn a' diùltach a bhi air an saoradh ; agus nam b'e 's gu'n irioslaicheadh am baile e-féin, agus gu'm pilleadh iad fathast, gu'm biodh an ceannairc agus an ar-amach chomh-arrachte air am mathadh dhoibh le Saddai tròcaireach, seadh, agus air an dì-chuimhneachadh mar an ceudna. Agus air dha iarraidh orra 'n aire thoirt nach seasadh iad 'nan solus féin, le diùltadh a bhi air an saoradh ; phìll e air ais do'n chàmp.

An ath uair a chuireadh an tròmbaidear a mach, labhair e beagan ni bu ghairge riù. Oir dh'innis e dhoibh gu'n robh an sior cheannairc a' brosnachadh nan ceannardan gu fearg, ionnas gu'n robh iad a' rùnachadh Anam-an-duine a' cheannsachadh no tuiteam fa chomhair ballachan a' bhaile.

Chuireadh e rithist an treas uair agus labhair e riù fathast ni bu ro ghairge, ag innseadh dhoibh, a chionn gu'n robh iad co uabhasach ain-diadhaidh, nach robh fios aige-san, nach robh cinntes sam bith aige, cò dhiu is tròcair no breitheanas a bh'air aire nan ceannardan ; ach a mhàin ars' esan, dh'àithn' iad dhomhsa bairlinn a thoirt dhuibhse na geatachan fhosgladh dhoibhsan, mar sin phìll e air ais do'n chàmp.

Chuir na trì bairlinnean so, agus gu h-àraid na dhà mu dheireadh, a leithid do bhruaidlean air a' bhaile, 's gu'n do ghàirm iad comhairle, aig na chodhuin iad, gu'n rachadh Morair-na-toile suas gu Geata-na-cluaise, agus le fuaim tròmбайд gu'n gairmeadh e air ceannardaibh a chàmp' air son fosaidh. Rinn e sin, agus thainig na ceannardan 'nan làn uidheam, gach fear le 'dheich mìle. An sin thubhairt muinntir a' bhaile ris na ceannardaibh gu'n cuala iad am bàirlinnean, agus gu'n do smuainich iad orra, agus gu'n còrdadh iad riu-san agus r'an Rìgh Saddai, a réir cumhachan agus cùmhnantan àraid a bh'air an comharrachadh le Diabolus a thairsge

dhoibh. Eadhon, gu'n còrdadh iad a bhi 'nan aon sluagh riù-san.

1. Na'm b'e 's gu'n ceadaicheadh Saddai do Mhorair-a-bhaile, do Dhi-chuimhnich-math, agus do'n ghaisgeach Morair-na-toile, buanachadh 'nan uachdranan air a' chaisteal, agus air geatachaibh Anam-an-duine.

2. Air chumha nach bi neach sam bith a bha nis' ann an dreuchd aig an fhamhair mhòr Diabolus, air a thilgeadh a mach le Saddai a thigh, a àite-tàimh, no as an t-saorsa a bha e mealtainn ann am baile iomraiteach Anam-an-duine.

3. Air chumha gu'm bi e air a cheadachadh, gu'm mealadh luchd-àiteachaidh Anam-an-duine roinn àraid de'n còraichean agus de'n sochairean : eadhon, iad sin a sheilbhich iad roimhe, agus a mheal iad ùine mhòr fo rioghachadh Dhiaboluis, esan a ta, a nis' o chionn fhada, 'na uachdaran agus 'na fhear-diona dhoibh.

4. Air chumha nach bi uachdranachd aig lagh, no aig fear-dreuchd nuadh sam bith os an ceann, as éugmhais an roghainn agus an aonta féin.

'S iad so na tairgseachan, no na cùmhnantan air an dean sinne sìth ribhse ; agus air na cumhachan so, ars' iadsan, strìochdaidh sinne do bhur Rìgh-sa.¹

'Nuair a chuala na ceannardan tairgse ànfhann agus neo-thuigseach muinntir Anam-an-duine, agus an iarrtasan ladarna agus mi-mhodhail, thug iad am freagradh a leanas dhoibh le Ceannard Boanerges.

“O! a luchd àiteachaidh Anam-an-duine,² 'nuair a chuala mi bhur tròmbaid a' shéirm sibh air son fòsaidh, gu firinneach, bha aoibhneas orm ; ach 'nuair a thubhairt sibh gu'n robh sibh toileach

¹ Bu mhiann le mòran gabhail ris an diadhachd, nam b'e 's gu'm faodadh iad leantainn ri 'n seann tograidhean agus ri 'n anamianan, a tha' nan tighearnan os an ceann, ach tha iad a diùltadh strìochdadh gu saor.

² Tha na ministearan airan cràdh air son na mi-sheasmhachd so.

striochdadh do ar Tighearn agus ar Rìgh-ne, an sin bha 'm aoibhneas ni bu ro mhò: gidheadh 'nuair a chuir sibh le bhur cumhachan faoin agus amaideach, ceap-tuislidh bhur 'n aingidheachd far comhair féin, an sin thionndaidh m' aoibhneas gu bròn, agus mo dhòchas gu eagal. Tha mi co-dhùnadh gur e Droch-theagamh, seann nàmhaid Anam-an-duine', a dheilbh na cùmhnantan a tha sibh a' tairsge mar cumhachan còrdaidh; ach cha'n fhiù iad a bhi air an aithris ann an clusaibh neach sam bith a tha gabhail air a bheag do spéis a bhi aige do Shaddai. 2 Tim. ii. 19. Uime sin tha sinne uile mar aon duine, le mòr ghràin a' diùltadh agus a' cur an aghaidh a leithid sin a nithe mar an aingidheachd is mò. Ach O Anam-an-duine! ma bheir sibhse sibh féin thairis do ar làmhaibh-ne, no mar is fearr a' ràdh do lamhaibh ar Rìgh-ne, agus gu'n earb sibh ris-san a leithid a chumhachan a dheanamh ribh agus air 'ur son, 'sa chìtear math 'na shùilibh-san (agus is dàna leam a ràdh gu'm faic sibh gur iad sin na cumhachan is fearr air 'ur son-sa,) an sin gabhaidh sinne ribh; agus bithidh sinn ann an sìth ribh; gidheadh mar àill leibh sibh féin earbsa ri gairdeanaibh Shaddai, ar Rìgh-ne, an sin tha cùisean mar a bha iad roimhe, agus is aithne dhuinne ciod a th'againn r'a dheanamh."

An sin ghlaodh seann As-creideamh, Morair-a-bhaile, agus thubhairt e, "Co a' mhuinntir, a mach a làimh an nàimhdean, mar tha sinne an dràst, a bhiodh cho amaideach 'san slachdan a chuir as an làimh fein ann an làimh neach nach eil fhios aca cò e? Air mo shon fein dheth, cha ghéill mi gu bràth do leithid sin a thairgse. An aithne dhuibhse gné agus nàdur an Rìgh-san?¹ Tha e air a' ràdh le cuid, gu'm bi fearg air r'a iochdranaibh, ma's e 's gu'n tachair dhoibh dol leud ròine as an rathad; agus

¹ Tha'n t-as creidimh a' toirt beachdan an-ìochdmhor mu thim-chioll Dhé.

le cuid eile, gu'm bheil e 'g agairt dhiù mòran ni's mò na's urrainn doibh a dheanamh. Air an aobhair sin, O Anam-an-duine, bithibh glic agus thugaibh deagh aire ciod a ni sibh anns a' chùis so. Oir aon uair 's gu'n strìochd sibh, cha leibh féin sibh tuilleadh, oir tha sibh 'g ar toirt féin thairis do neach eile; uime sin, is e sibh féin a thoirt thairis do uachd-ranachd neo-chrìochnaichte, an amaideachd is mò th'anns an t-saoghal: Oir gun amharus faodaidh sibh aithreachas a ghabhail, ach cha'n urrainn sibh ann an ceartas gearan gu bràth. Ach a' bheil fios cinnteach agaibh, co 'n ar measg a chuireas e gu bàs, agus cò agaibh a ghleidheas e beò? No cò dhiu a ghearras e as no nach gearr na h-uile h-aon againn, agus sluagh ùr eile a chuir a dhùthaich féin, a chum am baile so àiteachadh?

Mhìll an duan so a rinn Morair-a'-bhaile gach dòchas a bh'aca mu chòrdadh. Mar sin phill na ceannardan a chum an daoine agus am bùthan far an robh iad roimhe; agus thionndaidh Mòrair-a'-bhaile' chum a Rìgh agus a chaisteil.

Dh'fheith Diabolus gus am pilleadh e; agus 'nuair a thainig e gu seòmar an Rìgh, chuir Diabolus fàilt air agus thubhairt e, "Se do bheatha Mhorair; cionnas a chaidh do na cùisean eadar ribh an diugh?" chròmh As-creidimh e-féin agus rinn e ùmhlachd 's dh'innis e 'n t-ìomlan dhà, ni a chuir mòr aoibhneas air Diabolus a chluinntinn, agus thubhairt e, "Mo Mhorair-a'-bhaile, m'As-creidimh dìleas, chomharraich mi do dhìlseachd còrr agus deich uairean cheana, agus cha d'fhuair mi riamh do chéilg. Tha mise gealltainn dhuit, ma gheibh sinne 'n làmh an ùachdair air an iorguill so, gu'n àrdaich mise thu gu dréuchd urramach, dréuchd mòran na's fearr na bhi a' d' Mhorair-a'-bhaile air Anam-an-duine. Ni mi m' àrd fhear-gnothaich dhìot, agus bidh tu an t-ath dhuine dhomhsa a' t'hear-riaghlaidh air na h-uile chinnichibh; seadh,

agus cuiridh tu cuibhrichean orra, chum 's nach cuir iad a' t' aghaidh, agus cha'n imich a h-aon de ar'n iochdarana nis mò aig saorsa, ach iadsan a bhios toileach imeachd ann a' d' gheimhlibh-sa."

An sin thainig Morair-a'-bhaile a mach o Dhiabolus mar gu'm faigheadh e deagh-ghean da rireadh; mar sin chaidh e gu 'àite còmhnaidh le greadhnachas mòr, agus chuir e roimhe bhi beò an dochas math, gus am biodh e air àrdachadh gus a mhòrachd so.

Ged a chòrd Morair-a'-bhaile agus Diabolus mar so, gidheadh chuir an diùltadh so a thugadh do na ceannardaibh tréubhach Anam-an-duine thuige gu ceannairc. Oir am feadh a bha seann Ascreideamh a' dol do'n chaisteal a' dheanamh comhghairdeachas maille r'a Thighearn air son mar thachair,¹ fhuair esan a bha 'na Mhorair-a'-bhaile mu'n tainig Diabolus a dh'ionnsaidh a' bhaile, eadhon, Morair-na-tuigse, agus an seann Seanachaidh Fear-na-coguis forfhios ciod a thachair aig Geata-na-cluaise (oir cha do cheadaicheadh dhoibh féin a bhi làthair, air eagal gu'n deanadh iad ar-amach air taobh nan ceannardan), bha iad fo mhor iomagain mu thimchioll. Uime sin chruinnich iad cuid do mhuintir a' bhaile an ceann a chéile, agus labhair iad riu mu thimchioll cia cho réusontach 'sa bha iartras nan ceannardan, agus an-t-olc a leanadh an lòrg an duain a rinn Morair-a'-bhaile seann Ascreideamh; a thaobh a mhi-mhodh a thaisbean e 'na chainnt do na ceannardaibh agus do'n Rìgh; agus do bhrìgh gun chuir e neo-dhillseachd agus slaightearachd às an leth; oir ciod tuilleadh a b'urrainear a thuigsinn, o chainnt, 'nuair a thuirte nach striochdadh e do'n tairgse; agus os bàrr, thuirte nach robh fios nach sgrìosadh an Rìgh-san sinne, an deigh dhà teachdaireachd a chuir d' ar 'n ionnsaidh gu nochdadh e tròcair dhuinn. Air do'n

¹ Tha'n tuigse agus a choguis air toiseachadh ri dùsgadh gu féin-mhothachadh agus a' cur an anma ann am bruaidean.

t-sluagh a nis a bhi fiosrach mu'n olc a rinn seann As-creideamh, thòisich iad ri cruinneachadh ann an sràidibh Anam-an-duine, air tùs thoisich iad ri cànràn, an sin ri labhairt gu follaiseach, agus an deigh sin ghlaodh iad, A cheannardan flath-mhaiseach Shaddai! O nach ann a bha sinne fo uachdaranachd nan ceannardan, agus Shaddai, an Rìgh! 'Nuair a chuala As-creideamh gu'n robh am baile thar a chéile, thainig e nuas ann an cabhaig a chum an sluagh a chuir sàmhach, agus shaoil leis gu'n cuireadh a bhriathran atmhor agus a shealladh feargach nan tòsd iad. Ach 'nuair a chunnaic iad e thainig iad 'nan ruith dha ionnsaidh, agus gun teagamh dheanadh iad cròn air, mar b'e gun do theich e chum a thighe. Gidheadh thug iad ionnsaidh air an tigh anns an robh e a leagadh, ach bha e ro làidir. Mar sin, ghlac e beagan misniche, agus labhair e mach air uinneig air a mhodh so ris an t-sluagh. "A dhaoine uailse, ciod an t-aobhar mu'm bheil a leithid a bhuaireadh an so an diugh?"

Tha arsa¹ Morair-na-tuigse agus e freagairt, "A chionn nach do ghiulan thusa agus do mhaighistir sibh féin cho cubhaidh 's bu chòir dhuibh, do cheannardaibh Shaddai; oir tha sibh ciontach ann an trì nithibh. Air tùs, do bhrìgh nach ceadaicheadh sibh do Fhear-na-coguis agus dhomhsa bhur conaltradh a chluinntinn. 'S an dara h-àite, do bhrìgh gu'n do thàirg sibh cumhnant-tan sithe do na ceannardaibh nach b'urrainn a bhi air an deonachadh air chumha sam bith, mar biodh iadsan a' ciallachadh nach biodh Saddai ach a mhàin na Phrionns' a' thaobh ainme, agus gu'm biodh e ceadaichte do dh'Anam-an-duine a bhi beò an diomhanas agus ann an ain-diadhachd, agus mar sin gu'm biodh Diabolus fathast 'na Rìgh da rìreadh, agus nach biodh aig Saddai ach a mhàin an t-àinm. 'S an treas àite, do bhrìgh an deigh do na ceannardan

1 Tha'n tuigse a' toirt freagradh do as-creideamh.

a nochdadh dhuinne ciod na cumhachan air an taisbeanadh iad tràcair dhuinn, gu'n do mhìll thus' an t-iomlan le do dhùan bhréun mhi-iomchuidh agus mhi-naomha."

'Nuair a chuala seann As-creidimh so, ghlaodh e mach, " Feall ! feall !¹ O a chairdean dìleas Dhiaboluis ann an Anam-an-duine, glacaibh 'ur 'n àirm ! glacaibh 'ur 'n àirm !"

MORAIR-NA-TUIGSE. " Faodaidh tu bhrìgh is àill leat a thoirt as mo bhriathran-sa, ach tha mise cìnnteach gu'n do thoill ceannardan a leithid do Thigh-earn agus a ta aca-san ni bu mhò mhèas fhaotainn uatsa."

AS-CREIDEAMH. " Cha'n eil so dad idir ni's fearr. Ach an ni tha mise 'g ràdh, tha mi 'ga ràdh as leth mo phrionnsa, as leth uachdaranachd, agus a chum an t-sluaigh a chuir sàmhach a dhùisg thusa suas an diugh gu ceannaire 'nar 'n-aghaidh-ne, le do ghniomharaibh mi-dhligheach.

An sin fhreagair, an seann Seanachaidh, d'am b'ainm Fear-na-coguis, agus thuirt e, " Cha bu chòir dhuit a leithid sin a' ràdh mu thimchioll na thuirt Morair-na-tuigse, tha e dearbhte gu'n do labhair esan an fhirinn, agus gu bheil thus' a' d' nàmhad do dh'Anam-an-duine: seall ma ta an t-olc a rinn thu le d' chàinnt ladarna, mar chràdh thu na ceannardan, agus an càlldachd a rinn thu do'n bhaile leis a sin. Na'n gabhadh tu ris na cùmhnantaibh, bhiodh fuaim na tràmbaid, agus caismeachd a' chogaidh air sgur roimhe so; ach th'am fuaim eagalach sin a' mairsinn, agus is e t'amaideachd-sa bu choireach ris a sin.

AS-CREIDEAMH. " Ma's a beò mise innsidh mi do Dhiabolus ciod a thubhairt thu, agus gheibh thu fios freagradh. Aig an dearbh àm seallamaid air son math a' bhaile, agus na iarramaid comhairle uatsa.'

MORAIR-NA-TUIGSE. " Cha dùthachasaich, ach

¹ Tha'n t-anam agus peacadh an aghaidh a chèile.

coigrich thu-féin agus do phrionnsa do dh'Anam-an-duine. Agus cò is urrainn innse 'nuair a bheir sibh sinne gu teanndachdan ni's mò (agus a chì sibh nach urrainn duibh a bhi tearuinte ach le teicheadh,) nach fhàg sibh sinne agus nach dean sibh air 'ur son féin, air-neo ar cuir r'a theine agus falbh anns an deataich, no falbh le solus ar losgaidh-ne, agus ar fàgail mar sinn ann ar léir-sgrìos."

AS-CREIDEAMH. " 'S cinnteach dhì-chuimhnich thu a bhi fo uachdaran, agus gu'm bu chòir dhuit a bhi dìblidh mar iochdaran ; agus biodh fhios agad 'nuair a chluinneas mo thighearn an rìgh mu obair an là 'n diugh, nach toir e ach beag tàing dhuits' air son do chonaltraidh."

Am feadh a bha na daoine uaisle so a' trod mar so, cò thainig a nuas o bhallaich agus o gheat-achaibh a' bhaile, ach Morair-na-toile, Claon-bhreith, seann Droch-theagamh, agus mòran de'n luchd-riaghlaidh ùr, agus dh'fhàighnich iad cìod a b'aobhar do'n troi'-chéile agus do'n àimhreit. An sin thòisich gach fear ri ur-sgeul féin innse, air dhòigh 's nach faoite ni sam bith a chluinntinn ceart. An sin dh'àithneadh dhoibh a bhi 'nan tosd, agus thoisich an seann sionach As-creideamh ri labhairt ; " Mo Mhorair," ars' esan, " Tha dithis dhaoine uaisle frionasach an so, a rinn le'n droch ghné, agus mar tha eagal orm, troimh chomhairle fear d'an ainm Neo-thoilichte, a chuideachd so a chruinneachadh gu buaireasach a' m' aghaidhs' an diugh ; agus mar an ceudna thug iad ionnsaidh air a' bhaile a' bhrosnachadh gu ceannairc an aghaidh ar prionnsa-ne." An sin dhaingnich na h-Ifrinnich uile a bha'n làthair gu'n robh na nithe so fìor.

'Nuair a chunnaic iadsan a sheas a chòir maille ri Morair-na-tuigse agus ri Fear-na-coguis gu'n robh iad coltach ris a' chuid bu mhiosa fhaotainn, thainig iad gan cobhair, oir b'e 'n taobh eile bu treise ; mar sin bha cuideachd mhòr air gach taobh.

B'aill leosan a bh'air taobh As-creideamh an dà sheànn duine uasal a chuir am prìosan, ach cha leigeadh iadsan a bh'air an taobh eile leo. An sin mhol na h-Ifrinnich seann As-creideamh, Dì-chuimhnich-math, an luchd riaghlaidh ùr, agus an t-àrd cheannard aca Diabolus; agus chliùthaich a chuid-eachd eile a cheart cho ealamh Saddai, na ceannardan, a laghan, an tràchantachd, an dòighean, agus an ròidean. Bho bhriathraibh thainig iad gu bualadh bhuillean. Chaidh an deagh sheann duine uasal Fear-na-coguis a leagadh dà uair le h-aon do na h-Ifrinnich, d'am b'ainm Cion-mothachaidh. Agus theab Morair-na-tuigse a bhi air a mhàrbhadh le urchair daga, ach cha do chùimsich am fear a thilg air gu ceart. Ni mò a thearuinn an taobh eile gu h-ìomlan; oir chuir Fear-na-h-inntinn, òglach Mhorair-na-toile, an eanchainn a' h-aon do na h-Ifrinnich, d'am b'ainm Bràs-cheann; agus cha b'urrainn mise gu'n ghàire dheanamh ri seann Chlaon-bhreith fhaicinn air a bhreabadh agus air a bhogadh anns a' phòll: beagan ùine roimhe sin rinneadh ceannard dhe air na h-Ifrinnich gu mòr chall agus chron do mhuinntir a' bhaile: ach fhuair iad e nise, fo'n cosaibh, agus bhris cuid do dhaoine Mhorair-na-tuigse a cheann. Bha 'n Ceannard Leam-leat na dhuine anabarrach tapaidh anns a chaonnaig, ach bha'n dà thaobh 'na aghaidh, a chionn nach robh e dìleas do thaobh sam bith: gidheadh choisinn a bheadaidheachd dha a h-aon do luirghean a bhriseadh, "agus mo chreach" ars' am fear a bhris i "nach e amhach a bh'ann." Chaidh mòran tuilleadh calla dheanamh air gach taobh; ach cha'n fhaodair so a dhì-chuimhneachadh, bha e 'na mhòr iongantais Morair-na-toile fhaicinn cho caoin-shuarrach 'sa bha e, cha do ghabh e pàirt an dàrna taobh ni's mò nan taobh eile, ach a mhàin chunnacas fianh-gaire air ri bhi faicinn seann Chlaon-bhreith air a bhothadh air ais agus air aghart

anns a' phòll. Agus 'nuair a thàinig an Ceannard Leam-leat 'sa chrubail 'na lathair, cha do ghabh e bheag do shùim dhe.

'Nuair a sguir an àimhreit so, chuir Diabolus air son Morair-na-tuigse agus Fear-na-coguis, agus chuir e ann am prìosan iad le chéile, air son a bhì nan cinn-iùil air an tùasaid so.¹ Mar sin bha'm baile air sìtheachadh a rithist, agus bhuineadh ris na prìosanaich gu h-an-ìochdmhor, oir shaoil le Diabolus an cur gu bàs, ach aig a' cheart àm, a thaobh gu'n robh cogadh 'nan uile gheatachaibh, agus cunnart air gach làimh, cha do mheasadh iomchuidh sin a dheanamh.

'Nuair a thàinig na ceannardan a chum a chàimp' a rithist, ghàirm iad comhairle chogaidh, gus an cuireadh iad an comhairle r'a chéile, ciod a dheanadh iad an deigh sin. Thubhairt cuid cuireamaid as do'n bhaile, ach bha mhòr chuid de'n bheachd gu'm b'fhèarr bairlinn eile thoirt dhoibh gu geilleadh, do bhrìgh cho fhad 's bu léir dhoibhsan, gu'n robh Anam-an-duine nise ni bu deònaich air strìochdadh na bha iad roimhe sin. Oir ma bhuineas sinn gu gàrbh riù, am feadh a ta cuid dhiù air an aomadh gu géilleadh, faodaidh e bhì gu'n cuir sinn iad ni's faide na bu mhath léinn bho chòrdadh ri ar cumhachaibh.

Dh'aontaich iad ris a' chomhairle so, agus ghàirm iad tròmbaidear, dh'innis iad dha ciod a theireadh e, dh'imich e air an teachdaireachd, agus ghuidh iad gu'n soirbhicheadh Dia leis; agus air dha teachd gu balla 'bhaile, chaidh e gu Geata-na-cluaise, agus shéirm e an sin mar chaidh àithneadh dha; air bàll thàinig iadsan a bha steach a mach a dh'fhaicinn ciod a bh'ann, agus labhair an tròmbaidear riu mar a leanas:—"O Anam-an-duine chruaidh-chridhich agus thruaigh! cia fad a ghràdhaicheas tu t'amaid-

¹ Cha toil le Sàtan tuigse air a sòillseachadh agus coguis air a h-ath-nuadhachadh; ged dh'fhaodas e 'n cumail ann an daorsa re tamul, gidheadh cha'n urrainn e an sgrìos.

eachd pheacach. An dean thu fathast tàir air tairgs-eachaibh sìth agus saorsainn? Agus an diùlt thu fathast tairgseachan òirdheirc Shaddai? agus an earb thu ri bréugaibh agus agus ri céilg Dhiaboluis? Am bheil thu saoil sinn an uair a bheir Saddai buaidh ort, gu'n toir a bhi cuimhneachadh mar a tha thu 'ga' d' ghiùlain féin d'a thaobhsan sìth agus sòlas dhuit: no idir le do chàinnt mhòr-chùiseach gu'n cuir thu gealtachd air mar air an fhionnan-fheòir? An ann a chionn gu bheil eagal air romhad a ta e 'ga' d' thàladh? Am bheil thu 'm barail gur treas thu na esan? Amhaire air na neamhaibh agus feuch, agus faic mullach nan réull cia àrd a ta iad An urrainn thusa stad a chuir air a' ghréin bho ruith a cùrsa, agus an toir thu air a ghealaich nach dealraich i? An urrainn thu aireamh nan réull innse, no an caisg thu searraga nan neimh? An urrainn duit àithne thoirt do uisgeachaibh na fairge, aghaidh na talmhuinn a chòmhachadh? An urrainn duit na h-uaibhrich isleachadh; agus an ceangail thu an aghaidhean an diomhaireachd? Gidheadh is iad so cuid do dh'obair ar Rìgh-ne, an ri a ta sinne a' teachd 'na àinm dha t'ionnsaidhs' air an là' 'n diugh, a chum gu'm biodh tu air do thoirt fo ùghdarras-san. Uime sin, tha mise, a' toirt bàrlinn dhuibh a rithist, 'na àinm-san, sibh-féin a stròchdadh d'a cheannardaibh-san." ¹

Aig an àm so bha muinntir Anam-an-duine ann an imcheist, agus cha robh fios aca ciod a theireadh iad; uime sin thaisbean Diabolus e-féin, agus ghabh e os-làimh freagradh a thoirt, agus labhair e mar so ri muinntir a' bhaile:—

“A dhaoine uaisle, ars' esan, m' iochdaranan dìleas, ma tha 'na thuirt am maor so mu thimchioll mòrachd Shaddai ceart, bithidh sibh an còmhnaidh

1 Féumaidh ministearan Dé buanachadh gu dùrachdach air a bhi cuireadh pheacach, gu gabhail ri tairgseachaibh tròcair agus maith-eanas ann an Criosd Iosa.

le eagal roimh-san air 'ur cumail ann an daorsa. Seadh, ma tha e cho gràthail leibh smuaineachadh air a leithid a neach cumhachdach,¹ am feadh 'sa ta e fad às uaibh? Smuainichibh ma ta, cionnas is urrainn duibh giùlan leis, ma thig e chòmhnaidh 'n 'ur measg? Cha'n ionann sin 's mar thachair dhomhsa bhur prionnsa-sa air an teid sibh cho dàna, 's gu'm faod sibh fearas-chuideachd a dheanamh dhiom mar do fhionnan feòir. Air an aobhair sin, thugaibh fainear, ciod is feumail dhuibh a dheanamh, agus cuimhnichibh na saorsainnean a dheònaich mise dhuibh. A bhàrr air sin, ma tha na h-uile ni a thuir an duine so fìor, cionnas a ta e tachairt gu bheil iochdaranan Shaddai nan tràilleean cho mòr anns gach àite? Cha'n eil 'san t-saoghal cho mi-shona riu, cha'n eil dream 'san t-saoghal cho mòr air an sàrachadh riu. Thoir fainear, Anam-an-duine; b'fhearr leam gu'm robh sibhse cho duilich air son mise fhàgail, 's tha mis' air sibhs' fhàgail. Tha saorsainn agaibh, ma's aithne dhuibh a cleachdadh : seadh, tha Rìgh agaibh mar an ceudna, ma's urrainn duibh a thaisbeanadh cionnas a bheir sibh gràdh agus ùmhlachd dha."

'Nuair a chuala Anam-an-duine a chàinnt so, chruadhaich iad fathast an cridheachan ni bu mhò an aghaidh cheannardan Shaddai. Chuir smuaineachadh air a naomhachd-san iad fo an-earbsa :² uime sin, an deigh beachd aithghearr a ghabhail mu'n chùis so, chuir cuideachd nan Ifrinneach, am freagradh so a leanas uapa leis an tròmbaidear, eadhon, gu'n robh iad a rùnachadh gramachadh ri Diabolus, ach nach strìochdadh iad gu bràth do Shaddai. Mar sin cha robh ann ach diomhanas bàirlinn tuilleadh a thoirt dhoibh, oir b'fhearr leo

1 Tha Diabolus a feuchainn ri uabhas a' chuir orra le mòrachd Dhé.

2 Tha Diabolus 'gan cuir ann an an-earbsa, agus iad a fàs ni's miosa agus ni's miosa.

bàsachadh na strìochdadh. Bha cùisean a nise coltach ri dol air an ais gu tŭr, agus gu'n robh am baile cho fad às 's nach cluinneadh iad; gidheadh cha do chàill na ceannardan d'am b'aithne ciod a b'urrainn an Tighearn a dheanamh, am misneach. Uime sin, chuir iad bàirlinn eile d'an ionnsaidh ni bu ghéire agus ni bu ro bhagarraiche na bhàirlinn mu dheireadh, ach mar bu mhò ghuidh iad orra bhi réidh ri Saddai, 's ann a b'fhaide theich iadsan air falbh. Hos. xi. 2. 'Nuair a ghàirm iad orra, an sin dh'imich iadsan uatha, seadh, ged ghairm iad orra chum an Tì is ro Airde.

Mar sin sguir iad dhe bhi cur bairlinnean d'an ionnsaidh, agus thoisich iad ri smuaineachadh air dòigh eile chleachdadh dhoibh.¹ Chruinnich na ceannardan an ceann a cléile, chum gu'n smuainicheadh iad nam measg féin, ciod a dheanadh iad fathast gus am baile bhuannachd, agus a shaoradh, bho aintighearnas Dhiaboluis. An sin sheas Ceannard-féin-mhothachadh suas agus thubhairt e:—

“ Mo bhràithrean is i mo bharail-sa :

'*Sa cheud àite*, gu'n tilg sinne gun sgar le ar croinn-thabhaill a stigh air a' bhaile, gus an cùm sinn iad fo ghnà eagal agus bhruaidlean a latha agus a dh'òidhche; oir bacaidh so an ceannaire spioradail bho fhàs ni's treise. Oir tàlaidhear leòghann le gnàth shàrachadh.

'*San dara àite*, 'nuair a nithear so, comhairlicheam gu'n dean sinne le aon aonta achanaich a chuir suas gu ar Tighearna Saddai, leis am feuch sinn do ar Rìgh còr Anam-an-duine, agus mar a tha gnothaichean a' dol, agus anns an iarr sinn mathanas air air son nach do shòirbhich leinn ni b'fhearr, mar an ceudna, guidhidh sinn gu dùrachdach air son cobhair bho 'Mhòrachd, agus gu'n deònaicheadh e d'a dheagh-ghean tuilleadh àrmailt agus neirt a

¹ Sgiur na ceannardan do bhàirlinn agus thoisich iad ri ùrnuigh.

chuir d'ar 'n ionnsaidh-ne, maille ri ceannard tréubach air an ceann, a chum 's nach càill a Mhòrachd toradh an deagh thoiseachaidh so, ach gu'n toir e buaidh iomlan air a' bhaile.

Dh'aontaich iad uile ris a' chomhairle so a thug an Ceannard urramach Féin-mhothachadh, agus shuidhich iad gu'n rachadh achanaich a chuir le cabhaig mhòir le duine iomchuidh gu Saddai. B'e so brìgh na h-achanaich :—

“ A Rìgh ro-ghràsmhor, agus ghlòrmhoir, a, Thighearn an t-saoghail is feàrr, agus fhir-togail Anam-an-duine, àrd-uachdaran urramaich air t' aithne-sa chuir sinne ar beatha ann an cunnart. agus air t'iarrtas-sa rinn sinn cogadh ri baile iomraiteach Anam-an-duine. Nuair a chaidh sinne suas na aghaidh, a réir ar 'n ùghdarras, an toiseach thairg sinn cumhachan sìthe. Mata xxii. 5. Gnàth. i. Sech. vii. 10—13. Ach a Rìgh mhòir, chuir iad an neo-bhrìgh ar comhairle, agus cha b'àill leo bheag do ar 'n achmhasan : dhùin iad an geatachan, mar sin chùm iad sinne a mach às a' bhaile. Mar an ceudna, shuidhich iad an gunnachan, bhrùchd iad a mach, agus rinn iad gach càlldachd oirne a bha 'nan comas ; ach lean sinne iad, le caismeachd an deigh caismeachd a' toirt dioladh comain dhoibh, agus rinn sinn ròinn chasgradh air a' bhaile.

“ Is iad Diabolus, As-creideamh, agus Morair-na-toile na curaidhean mòr a tha 'n ar 'n aghaidh, tha sinn a nis n' ar cairtealaibh geamhraidh, ach tha sinn fathast le làmh-laidir a' teannachadh agus a' sàrachadh a' bhaile.

“ Tha sinn a' smuaineachadh, nam biodh aon uair, aon charaid gramail againn anns a' bhaile, a chùl-neartaicheadh fuaim ar bairlinnean mar bu chòir, gu'n strìochdadh an sluagh ; ach cha robh a h-aon an sin ach nàimhdean, cha robh neach sam bith ann a labhradh as leth ar Tighearna ris a' bhaile ; uime sin, ged rinn sinne na b'urainn duinn,

gidheadh tha Anam-an-duine buanachadh ann an ceannairc a' t' aghaidh-sa.

“A nis, a Rìgh nan rìgh, deònaich mathanas dhuinne do sheirbhisich neo-bhuadhach, a bha cho beag tàirbhe ann an obair cho ro ion-mhiannaichte, ri ceannsachadh Anam-an-duine: agus 'se ar 'n iarrtas a Thighearna, gun cuireadh tu tuilleadh àrmailt chum a' bhaile, gu cheannsachadh; agus duine mar cheann-feadhna orra d'am bi gràdh aig a' bhaile agus roimh am bi eagal orra.

“Cha'n eil sinn a' labhairt mar so, mar gu'm bitheamaid deònach an cogadh a threigsinn, (oir b'fhearr leinn bàsachadh anns an àraich na sin a dheanamh, ach a chum gu'm bi Anam-an-duine air a bhuanachd do d' Mhòrachd. Mar an ceudna, tha sinn a' guidhe air do Mhòrachd gu'n dean thu cabhag anns a' chuis so, chum an deigh do'n bhaile bhi air a cheannsachadh, gu'm bi sinn aig saorsainn gu bhi coilionadh tuilleadh dhe do ruintean gràs-mhor-sa. Amen.”¹

Chuireadh an achanaich so le cabhaig a chum an Rìgh, leis an deagh dhuine sin, Gràdh-do-dh'-Anam-an-duine.

'Nuair a ràinig an achanaich an lùchairt chaidh a toirt do Mhac an Rìgh.² Air dhàsan a gabhail léubh e i, agus a chionn gu'n do thaitinn a brìgh ris gu math, leasaich e i, agus mar an ceudna, chuir e rithe, ann an cuid a nithe. An deigh dhà a h-ath-leasachadh agus cuir rithe mar chunnaic e iomchuidh, ghiùlan e i chum an Rìgh, le 'làmh-aibh féin: agus air dhà ùmhlachd a dheanamh,

¹ Bu chòir do mhinistearan Dhé amharc ri 'm Maighstear airson neirt chum cridheachan pheacach a cheannsachadh; bu chòir dhoibh a bhi 'g ùrnaigh air an son co math ri bhi searmonachadh dhoibh.

² 'Se Mac Dhe ar Fear-tagraidh maille ris an Athair, trid san tha slighe againn gu dol a steach chum an Athar, agus is ann a mhàin mar a ta ar 'n ùrnaighean air an tairgse suas 'na ainm-san a tha iad air an éisdeachd agus air am freagradh.

thug e seachad i, agus labhair e le ùghdarras às a leth.

'Nuair a chunnaic an Rìgh an achanaich, bha e aoibhneach, agus bha aoibhneas ni bu ro mhò air a chionn gu'n chuir a Mhac féin aonta rithe. Mar an ceudna bu taitneach leis a chluinntinn gu'n robh a luchd-muinntir a bha air càmpachadh an aghaidh Anam-an-duine, cho misneachail anns a' ghniomh, agus cho seasmhach 'nan rùintibh, agus gu'n d'fhuair iad cheana beagan buaidh air a' bhaile iomraiteach sin.

Uime sin ghairm an Rìgh Emanuel a Mhac dha ionnsaidh; agus fhreagar esan, "Tha mi 'n so, Athair." An sin thubhairt an Rìgh, "Tha fhios agad féin, cho math 'sa th' agamsa air còr baile Anam-an-duine, mar an ceudna, tha fhios agad ciod a rùnaich sinn da thaobh, agus ciod a rinn thusa chum a shaoradh. Uime sin, a Mhic thig a nis, agus ullaich thu féin air son a chogaidh so, oir théid thu gu m' champa-sa tha fa chomhair a' bhaile. Mar an ceudna sòirbhichidh leat, an sin, oir bheir thu buaidh, agus ceannsaichidh tu Anam-an-duine."

An sin fhreagair Mac an Rìgh, "Tha do lagh an taobh a stigh do m' chridhe: is e mo thlachd do thoil a dheanamh," Eabh. x. 7—9.¹ 'Se so an latha as an robh fadachd ormsa, agus an obair ris an dh'fheith mi cho fada. Uime sin deònaich dhomhsa uiread a dh'àrmailt 'sa chì thu iomchuidh ann ad ghliocas, agus théid mi, agus saoraidh mi Anam-an-duine do bhaile-sa tha dol a dhìth, o Dhiabolus agus o 'chumhachd. Is tric a bha mo chridhe air a chràdh an taobh stigh dhiom air son a' bhaile thruaigh so, Anam-an-duine; ach a nise tha gàirdeachas air, a nise tha e subhach; agus leis a sin a' ràdh léum e thairis air na beanntaibh le aoibhneas, agus thuirt e, cha do mheas mi nam' chridhe ni sam bith tuilleadh a's daor air son Anam-

¹ An Mac ullamh gu toil an Athar a choilionadh. Salm xl. 7, 8.; Eabh. x. 7—8.

an-duine ; air do shonsa Anam-an-duine ; tha latha 'n dioghaltais ann am chridhe ; agus is aoibhneach mi, Athair, gu'n d'rinn thusa mise 'nam cheannard an slàinte-san. Eabh. ii. 10. Toisichidh mi a nis ri iadsan a shàrachadh a bha 'nam plàighean do mo bhaile Anam-an-duine, agus saoraidh mi e bho'n làmhaibh-san."

'Nuair a thuirt Mac an Rìgh so r'a Athair, air bàll shiubhail an naigheachd mar dhealanach air feadh na cùirte ; agus 'se a b' aona chainnt dhoibh ciod a bha Emanuel gu dheanamh air son baile iomraideach Anam-an-duine ? Cha'n urrainn thu a smuaineachadh cho mor sa bha'n luchd-frith-ealaidh air an lionadh le aoibhneas leis an ni so bh'ann an rùn a Phrionnsa. Seadh, bha iad cho mòr air an lionadh leis an obair so, agus le iomchuidheachd a chogaidh, 's gu'n do mhiannaich na morairean a b'urramaiche agus na h-àrd-uaislean a b'inhich' a bh'anns an rìoghachd ùghdarras fhaot-uinn fo Emanuel, gu còmhnadh a dheanamh ann an toirt baile truagh Anam-an-duine air ais a rithist gu Saddai.

An sin chaidh a cho' dhùnadh gu'n rachadh cuid-eiginn le naigheachd a chum a' chàmp', a dh'inn-seadh, gu'n robh Emanuel a' teachd a dh'ath-aiseag Anam-an-duine, agus gu'n robh e gu àrmailt cho cumhachdachd a thoirt leis 's nach b'urrainn daibh cuir 'na aghaidh. O ! cia ealamh 'sa bha luchd àiteachaidh nan neimh gu ruith le luaths a chum an naigheachd so a' ghiùlan chum a chàmp' a bh'aig Anam-an-duine ! 'Nuair a thuig na ceannardan nach e mhàin gu'n robh an Rìgh gu Emanuel a Mhac a chur uaithe, ach mar an ceudna gu'n robh e 'na mhòr thlachd leis a Mhac féin a dhol air an teachdaireachd so le Saddai mòr 'Athair, chum an aoibhneis a thaisbeanadh thug iad a leithid a dh'iolach asda 's gu'n do réub an talamh le 'fuaim : seadh, thug mac-talla nam beann freagradh, agus chrìochnaich agus chrathadh Diabolus féin.

Ged nach do chuir an naigheachd so a bheag sam bith a dh'iomagain, air baile Anam-an-duine, oir mo thruaighe, bha iad cho mor air mhi-chéill, gu sonraichte le'n ana-measarrachd agus le'n anamiannaibh, gidheadh bha Diabolus an uachdaran fo mhòr iomagain, oir bha 'chuid luchd-coimhid an còmhnuidh a mach aige-san, a thug fios d'a ionnsaidh mu na h-uile nithe, agus dh'innis iad dha ciod a bha iad a' deanamh aig a' chùirt, agus gu'n tigeadh Emanuel gun teagamh gu h-aithghearr le àrmailt a chum ionnsaidh a thoirt air-san. Cha robh uiread a dh'eagal air Diabolus á h-aon sam bith eile 'sa bheir roimh 'n Phrionnsa so. Oir ma tha cuimhne agad, dh'innis mi dhuit cheana gu'n do mhothaich Diabolus cudthrom a làimhe roimhe so; air chòr's gu'n robh an tuilleadh eagail air, do bhrìgh gur esan a bha gu teachd 'na aghaidh. Dh'innis mi dhuit gu'n do ghabh Mac an Rìgh os làimh teachd o'n chùirt a chum Anam-an-duine a thearnadh, agus gu'n d'rinn 'Athair ceannard àrmailt-san dheth; air do'n àm teachd, ghabh e a thuras, agus thug e leis cùig ceannardan urramach le'm feachdaibh.

1. B'e Creideamh òirdheirc an ceud Cheannard: b'e Gealladh a b'fhear-brataich dha: ghiùlan esan a' bhratach dhearg; agus 'se bu shuaicheantas dha, an t-Uan Naomh' agus sgiath òir. Eoin i. 29.; Ephes. vi. 16.

2. B'e Deagh-dhòchas urramach an dara Ceannard: b'e Earbsa a b'fhear-brataich dhasan; ghiùlan esan a bhratach ghòrm, agus 'se bu shuaicheantas dha trì acraichean òir, Eabh. vi. 16.

3. B'e Gràdh treun an treas Ceannard: b'e Trùacantas a b'fhear-brataich dhasan; ghiùlan esan a bhratach uaine; agus 'se bu shuaicheantas dha trìuir dhilleachdanan lomnochd air an gabhail 'na uchd. 1 Cor. xiii.

4. B'e Neo-chiontas neo-sgàthach an ceathramh

Ceannard: b'è Neo-lochdach a b'fhear-brataich dhasan: ghiùlan esan a' bhratach gheal; agus 'se bu shuaicheantas dha trì chalmannan òir, Mata x. 16.

5. B'è Foighidinn ionmhuinn fhior rioghail an cùigeamh Ceannard: b'è Fad-fhulangas a b'fhear-brataich dhasan! ghiùlan esan a' bhratach dhubh: agus 'se bu shuaicheantas dha, trì saighdean troimh chridhe òir.¹

B'iad so ceannardan Emanueil; b'iad so am fir-bhrataichean, am brataichean, agus an suaicheantasan, agus bha deich mìle fear aig gach aon diubh fòpa, (Eabh. vi. 12.) B'è an Ceannard Creidimh a thrèoraich am feachd, agus b'è an Ceannard Foighidinn bu cheann-iùil do dheireadh na h-àrmailt. B'iad an trìuir eile le'n cuid daoine tròmlach an àirm; agus bha'm Prionnsa féin a' siubhal 'na charbad air an ceann.

'Nuair a thoisich iad air imeachd, shéid na tròmbaidean, dhealraich an àrmachd, agus bha na brataichean a' luasgadh anns a' ghaoth. Bha'n t-iomlan do dh'àrmachd a' Phrionnsa do'n òr, agus shoillsich e mar a' ghrian anns na spéuraibh. B'àrmachd dhearbht' àrmachd nan ceannardan, agus bha iad coltach ri na réulltaibh loinreach. Mar an ceudna, thàinig cuid mar shaighdearan² dhe'n saor thoil féin bho 'n chùirt a thaobh a ghràidh a bh'aca do'n Rìgh Saddai, agus do shaoradh baile Anam-an-duine.

Air àithne 'Athair thug Emanuel leis³ dà fhichead 'sa ceithir deug do reitheachan-cogaidh,⁴ agus dà chrànn-tabhail déug gu clachan a thilgeadh leo: rinneadh gach aon diu so de dh'òr fìorghlan, agus ghiùlan iad leo iad so ann an cridhe agus ann

1 'Nuair a tha'n Slanaighear a' cathachadh an aghaidh an diabhoil, tha e-féin a' teachd le creideamh, dòchas, gràdh, neo-chiontas, agus foighidinn 'na chuideachd; agus a stiùradh a' chogaidh.—Faic Salm xlv. 4.—2 Na h-ainglean.—3 Tha trì fichead leabhair agus a sea anns a' Bhioball Naomh, a ta cumhachdach tre Dhia gu diangnichean laidir an Diabhoil a leagadh.—4 Shlacanan-bristidh-bhalachan.

an teis-meadhon am feachd air an turas gu Anam-an-duine.

Mar sin chaidh iad air an aghaidh gus an tàinig iad mar ùidhe thrì mìle do'n bhaile, agus stad iad an sin gus an tàinig a' chéud cheathrar cheannardan gu Emanuel. An sin thainig iad gu Anam-an-duine, agus an uair a chunnaic na seann saighdearan a bha 'sa chàmpa gu'n tàinig armailt as ùr g'an còmhnadh, thug iad a leithid a dh'iolach fa chòmhair ballachan a' bhaile, 's gu'n chuir e an ath eagal air Diabolus. Mar sin chàmpaich iad fa chomhair a' bhaile, ach cha' b' ann mar a rinn an ceathrar cheannardan eile iad féin a shuidheachadh a rinn iadsan, a mhàin an aghaidh gheatachan Anam-an-duine, ach chuartaich iad e air gach taobh, agus theannaich iad e air a chulthaobh agus air a bheulthaobh, ionnus ge b'e taobh a shealladh Anam-an-duin' a nis', chitheadh e àrmailt chumhachdach a' cur séisd ris. A thuilleadh air so, thilgeadh torran suas 'na aghaidh, bha Tòrr-a'-Ghràis air an darna taobh, agus Tòrr-a-Cheartais air an taobh eile. A bhàrr orra sin, bha caochladh bruachan beaga, agus cnuic ann, mar a ta Cnoc-na-glan-fhìrinn, agus Brùachan-gun-pheac-eadh, far an robh, mòran dhe na croinn-thabhaill air an suidheachadh an aghaidh a bhaile: chaidh ceithir dhiubh a shuidheachadh air Tòrr-a-Ghràis, agus uiread eile air Tòrr-a-Cheartais; agus chaidh a chuid eile dhiu a shuidheachadh anns na h-àitibh bu fhreagarraich mu'n cuairt do'n bhaile, Chaidh cùig dhe na reitheachan-cogaidh a b'fhearr, 'se sin ri ràdh, dhiu-san bu mhò, a shuidheachadh air Tòrr-na-Claisdeachd, tòrr a chaidh a thogail dlù do Gheata-na-cluaise, a chum a' bhriseadh agus fhosgladh.¹

¹ Feumaidh Dia an Spioraid Siorruidh, a chluais a dh'éisdeas a thoirt mu'n comasach caochla tearnaidh sam bith a bhi air oibreachadh air an anam. Féumaidh am peacach a bhi air a thoirt gu *éisdeachd* ri guth Dhé, mar a ta e air fhoillseachadh 'na fhacal; an sin thig e gu bhi mothachail dhe chòr cailte, agus teichidh e gu Criosd air son mathanais agus sìth.

A BHRATACH BHAN AIR A TOGAIL AIR TORR-A-'GHRAS.

CAIBIDIL V.

Thug Emanuel cuireadh do dh'Anam-an-duine strìochdadh, sgaoil e mach a bhratach bhàn le a calmainibh òir air tùs, an siu a bhratach dhearg, agus, mu dheireadh, a bhratach dhubh—A theachdaireachd—Sheòl muinntir a' bhaile e gu Diabolus air son fios freagradh—Chuir Diabolus a choire as an leth-san—Dh'ullaich Emanuel gu ionnsaidh a thoirt air a' bhaile—Chuir Diabolus Rag-air-gèilleadh le cumhachaibh sìthe—Dhiult Emanuel iad—Thug na Ceannardan, eadhon, Boanerges agus Féin-mhothachadh ionnsaidh air Geata-na-cluaise, ach chuireadh an teicheadh orra—Mar an ceudna thug an Ceannard Deagh-dhòchas, agus an Ceannard Gràdh ionnsaidh air Geata-na-sùla—Chaidh iomadh Ifrinneach a mhàrbhadh—Chaidh a bhratach bhàn a sgaoileadh a mach a rithist—Thairg Diabolus a bhi na shear-ionaid fo Emanuel, agus am baile ath-leasachadh—Chuir Emanuel an cèill gu'n tilgeadh e mach e—Air do Dhiabolus fhaicinn gu'm féumadh e bhi air a cheannsachadh, dh'òrdaich e d'a chuid ceannardan na h-uile olc a bha 'nan comas a dheanamh do dh'Anam-an-duine—Chaidh an ionnsaidh a thoirt—Bhriseadh agus dh'fhosgladh Geata-na-cluaise—Ghabh an trìuir Cheannardan so, eadhon, Boanerges, Féin-mhothachadh, agus Breitheanas seilbh air tigh Fhir-na-coguis—Mhàrbhadh Claon-bhreth, Droch-theagamh, agus Ifrinnich eile—Chuir muinntir a' bhaile achanaich a dh'ionnsaidh Emanueleil—Cha tug e freagradh—Bhriseadh agus dh'fhosgladh an Caisteal—Dh'inntig Emanuel a steach do'n bhaile le greadhnachas, agus chaidh e do'n chaisteil—Chuireadh Diabolus ann am prìosan, agus thilgeadh a mach as a' bhaile e—Phill Emanuel do'n càmp.

'Nuair a chunnaic baile Anam-an-duine a' bhuidhean mhòr shàighdearan a thàinig 'na aghaidh, agus

na reitheachan-cogaidh agus na croinn-thabhaill a thug iad leo, agus na torran air an robh iad air an suidheachadh; maille ri dealradh an àrmachd; agus luasgadh am brataichean, chuir so thuige iad gu'm beachdan atharrachadh caochla uairean; ach cha b'ann ni bu tréubhaiche a dh'fhàs iad, ach ni bu ghealtaiche. Oir ged bha iad roimhe so de'n bharail a bhi tearuinte gu leòir, gidheadh thoisich iad a nise ri smuaineachadh nach b'urrainn neach sam bith innse ciod a thàrladh dhoibh.

'Nuair a chuartaich an deagh Phrionnsa Emanuel am baile, 'sa cheud àite, dh'àithn e a bhratach bhàn a bhi air a togail suas a' measg nan crann-thabhaill òir a bh'air an suidheachadh air Tòrr-a'-Ghràis. Bha dà aobhar aig air son so a dheanamh: 1. A leigeadh ris do dh'Anam-an-duine gun robh e comasach agus deònach air tròcair a thaisbeanadh fathast, nam pilleadh iad ris. 2. A chum nam b'e 's gu'm buanaicheadh iad 'nan ceannairc, gur ann bu lugha bhiodh do leithsgeul aca nan sgriosadh se iad.

Mar sin, chaidh a bhratach bhàn le' trì chalmainibh òir a sgaoileadh a mach ré dhà latha, a chum ùine agus cothrom a thoirt dhoibh gu smuaineachadh. Ach dh'fhan iadsan cho beag ùmhail 's ged nach biodh gnothach aca ris, agus cha tug iad freagradh sam bith do rabhadh càirdeil a Phrionnsa.

An sin dh'àithn e dhoibh bratach dhearg a Cheannard Breathanais, d'am bu shuaicheantas an àmhuinn théinteach loisgeach, a thogail suas air Tòrr-a'-Cheartais: Bha i so a' luasgadh 'sa ghaoith fa'n comhair ré iomadh latha; ach cha tug a bhratach dhearg ni's mò do chaochladh orra, na thug a bhratach bhàn.

Dh'àithn Emanuel a rithist gu'n sgaoileadh a sheirbhisich a mach bratach dhubh an dùlain nan aghaidh, d'am bu shuaicheantas tri peileirean loisgeach tairneanaich. Ach bha Anam-an-duine cho caoin-shuarrach uimpe so, 'sa bha iad umpa-san a

chuireadh suas roimhe sin. 'Nuair a chunnaic am Prionnsa nach druigheadh aon chuid tròcair, na breitheanas, na cuir an gnìomh breitheanais, air cridhe Anam-an-duine, bha e ro bhrònach, agus thubhairt e, " 'Scinnteach 's ann bho'n aineolas air cleachdaidhibh cogaidh, a tha 'm baile 'gan ghiùlain féin cho neònach so, agus cha'n ann bho dhùlan uaigneach air bith a tha iad a' toirt dhuinne, no bho chaoin-shuarrachas mu'm beatha. Theagamh gu bheil iad eòlach air an dòighibh cogaidh féin, ged dh'fhaod iad a bhi aineolach air an rathad air an gnà leamsa cogadh a dheanamh ri m' nàmhaid Diabolus."¹

Uime sin, chuir e teachdaireachd a dh'ionnsaidh Anam-an-duin' a dh'innse dhoibh cìod a bha e a' ciallachadh leis na comharraidhibh ud agus le bhi sior sgaoileadh a mach nam brataichean, agus mar an ceudna chum gu'm biodh fios aige co dhiù a ròghnaicheadh iad gràs agus tròcair, na breitheanas, agus cuir an gnìomh breitheanais.

Ré na h-ùine so uile chum iad na geatachan dùinte cho daingean 'sa b'urrainn doibh le glasaibh, le clòidheanaibh, agus le crannaibh. Mar an ceudna, dhùbail iad am freiceadanan, agus bha'n luchd-faire cho furachail 'sa bha 'nan innleachd. Os bàrr thog Diabolus a mhisneach agus chleachd e uile chùmhadh chum am baile bhrosnachadh gu còmhrì 'nan aghaidh.

Thug muinntir a' bhaile am freagradh so a leanas do theachdair a Phrionnsa :

" Le cead do mhòrachd, a thaobh nan nithe bha thu a' fiosrachadh dhinne le do theachdaire, eadhon, co dhiù a ghabhas sinn ri do thròcair, no thuiteas sinn le do cheartas, tha sinne ceangailte le lagh agus le gnàth an àite so, agus cha'n urrainn duinn freagradh cinnteach sam bith a thoirt dhuit.² Oir

1 Cha'n ann mar ni an saoghal cogadh a tha Criosda 'ga dheanamh.

2 Cha'n eil togradh cridhe 'n duine 'na staid neo-iompaichte air

tha e an aghaidh lagh, uachdranachd, agus còir-dhligheach rioghal ar Rìgh-ne, aon chuid sìth no cogadh a' dheanamh as éugmhais-san. Ach ni sinn so, guidhidh sinn air 'ur prionnsa a theachd a chum a' bhalla, agus freagradh a thoirt dhuit an sin mar chì e iomchuidh agus feumail air ar son-ne."

'Nuair a chual' an deagh Phrionnsa Emanuel am freagradh so, agus a chunnaic e tràilleachd agus daorsa an t-sluaigh, agus cia toileach 'sa bha iad air fantuinn ann an slàbhraibhibh an aintighearna Dhiaboluis, chuir so doilgheas air a chridhe.¹ Agus, an uair a thug e fainear gu'm b'urrainn neach air bith a bheatha chaitheamh gu toileach fo thràilleachd an fhamhair sin, bha cràdh air.

An deigh do mhuinntir a' bhaile innse do Dhiabolus gu'n robh am Prionns' a' feitheamh orra air son freagradh; dhiùlt esan freagradh a thoirt dhà, agus ged a chùm e air cho math 'sa b'urrainn da, gidheadh bha 'chridhe air crith le eagal.²

An deigh sin, thubhairt e, "théid mi féin sios a chum a' gheata, agus bheir mi dha am freagradh a chì mi iomchuidh;" mar sin chaidh e sios gu Geat'-a-bheòil, agus labhair e ri Emanuel mar a leanas, gidheadh ann an cainnt nach tuigeadh am baile:

"O thusa Emanuel mhòir, a Thighearn an t-saoghal uile, is àithne dhomh thu, is tusa Mac Shaddai mhòir! C'arson a thàinig tu ga mo phianadh, agus ga mo thilgheadh a mach à mo shéilbh? 1. Is math a ta fios agad, gu'm buin am baile so Anam-an-duine dhomhsa, a thaobh còir bhuidh; choisinn mi e le làn chothrom. Agus an toirear a chreach o'n fhear laidir, no an leigear

son gabhail ri tròcair, ni mò tha eagal air roi' bhagraidhean breitheanais (faic Rom. ii. 4, 5.) ach tha e air a thoirt am braighdeanas le Sàtan a réir a thoile.

1 Tha Criosd air a chràdh air son amaideachd Anam-an-duine.

2 Tha eagal air Sàtan 'nuair a thòisicheas an t-anam ri éisdeachd ri Criosd.

a' chobhartach dhligheach as? 2. Mar an ceudna, is leam am baile so Anam-an-duin' a thaobh aomadh an toil féin. Dh'fhosgail iad geatachan am baile dhomh, mhionnaich iad a bhi dìleas dhomh, agus dh'aidich iad gu follaiseach gu'm bu mhis' an rìgh. A bhàrr air sin thug iad dhomh an caisteal aca; seadh, chuir iad an t-iomlan do neart Anam-an-duine fo'm cheannsal-sa.

Os barr, dhiùlt am baile so Anam-an-duine thusa: thilg iad do lagh, t'ainm, t'iomhaigh, agus na h-uile nì is leatsa, air an cùlthaobh; agus 'nan àite sin ghabh iad mo lagh-sa, m' àinm-sa m' iomhaigh-sa, agus na h-uile nì a bhuineas dhomh-sa.¹ Feòraich ri d' cheannardaibh féin, agus inn-sidh iad dhuit gu'n do thaisbean Anam-an-duine, gràdh agus rioghalachd dhomhsa, anns na h-uile freagradh a thug iad d'am bhairlinnean; ach nochd iad an còmhnaidh suarrachas, dìmeas, agus tàir dhuitsa agus do na bhuineadh dhuit. A nise, thusa neach is tu an t-Aon chothromach agus naomha, (agus dha nach bu chòir aingidheachd a dheanamh) imich ma ta guidheam ort, uamsa, agus fàg mi gu sìochail ann an sèilbh mo chòrach dligheach."

Labhradh an duan so ann an cainnt Dhiaboluis féin. Oir ged is urrainn e labhairt ris na h-uile dhaoine 'nan cainnt féin (air neo cha bhiodh e 'na chomas am buaireadh mar tha e deanamh), gidheadh tha cainnt shònraichte aige dha féin, agus is i sin cainnt an t-sluic ifrinneil no'n dubh-aigein.

Uime sin, cha do thuig Anam-an-duine e, ni mò chunnaic iad mar a bha e crupadh agus a' cromadh am feadh 'sa sheas e fa-chomhair Emanueil am Prionnsa-san.

Ré na h-ùine so uile, mheas iadsan gu'n robh e cho laidir agus cho cùmhachdach 's nach b'urraim iad cuir 'na aghaidh air sheòl sam bith. Uime sin,

¹ Tha Sàtan air tùs am mealladh gu peacachadh, agus an sin a' tionndadh gu bhi na fhear-casaid.

am feadh 'sa bha e 'g achanaich mar so, gu'm biodh e air a cheadachadh dha fantainn anns a' bhaile, agus nach tugadh Emanuel uaithe e a dh'aindeoin, rinn an luchd-àiteachaidh uaille as a thréubhantas, ag ràdh, "Cò tha comasach air cogadh ris?"

'Nuair a chuir Diabolus crìoch air na bh'aige ri ràdh, labhair Emanuel am Prionnsa òirdheire:

"A mhealltair a tha thu ann, tha nì-éigin agam ri ràdh riut, ann an àinm m' Athar, 'na m' ainm féin, agus as leth, agus air son math a' bhaile thruaigh so Anam-an-duine. Tha thus' a' gabhail ort gu bheil còir dhligheach agad air a' bhaile thruagh so, 'nuair a ta e ro shoilleir do dh' uile chùirt m' Athar-san gur ann le do bhreugaibh agus le do mhealltaireachd a fhuair thu steach mar a fhuair thu air a' gheatachaibh; chuir thu bréugan as leth m' Athar agus as leth a lagha, agus mar sin mheall thu muinntir a' bhaile. Tha thus' a' gabhail ort gu'n do ghabh an sluagh riut mar an rìgh, mar an ceannard, agus mar an tighearna, 's ann troi' fhòill agus chéilg a thachair sin mar an ceudna. A nise, ma's e 's gu'n gabhar ri bréugaibh, ri seòltachd pheacach, agus ris gach uile ghné chealgaireachd uabhasach, ann an cùirt m' Athar-san ('s ann 'na chùirt-san a dh'fheumas breth a bhi air a toirt ortsa,) ma ghabhar riu sin air son cothrom agus ceartas, an sin ceadaichidh mise gur leatsa Anam-an-duine le còir-bhuaidh. Ach cò an gadaich, cò an t-aintighearna? cò an diabhol a tha'n sin nach fhaodadh bùadhachadh mar a rinn thusa? 'S urrainn mise a' dhearbhadh, O Dhiabluis, nach 'eil lideadh do'n fhìrinn anns na bheil thus' a' gabhail ort mu thimchioll na buaidh a thug thu air Anam-an-duine. Am bheil thu saoilinn gu bheil e ceart dhuit, breugan a labhairt mu dhéibhinn m' Athar, agus esan a thaisbeanadh do dh'Anam-an-duine mar am mealltair is mò th'anns an t-saoghal? Cìod an lethsgèul a th'agad

air son a bhi le d' fhiosrachadh féin, a' fiaradh fìor chiall agus bhrìgh an lagha? Mar an ceudna, an robh e na nì math dhiut-sa creach a dheanamh de neo-chiontas agus de aon fhìllteachd Anam-an-duine a ta nis 'na bhaile truagh? Seadh, thug thu buaidh air Anam-an-duine le bhi gealltainn sonas doibh le iad a bhriseadh lagh m' Athar-san agus a chuir suarrach, 'nuair a bha fios agads', oir cha b'urrainn thu gu'n fhios a bhi agad air bho t'fhiosrachadh féin, gu'm b'e sin an dearbh dhòigh gu iadsan a sgrios. Mar an ceudna, tre ghàmhlas mhìll thu iomhaigh m' Athar ann an Anam-an-duine, agus chuir thu suas t'iomhaigh féin 'na h-àite, nì bha 'na mhòr thàire do m' Athair, na an-tromachadh air do pheacadh-sa, agus 'na chron do-ghiulainte do bhaile càillte Anam-an-duine."

"A bhàrr air sin (mar nach biodh annta so uile ach nithe beag leatsa) cha'n e a mhàin gu'n do mheall agus gu'n do sgrios thu an t-àite so; ach mar an ceudna, le do bhréugaibh agus le do dhòighibh cealgach chuir thu iad an aghaidh an saorsainn féin. Cionnas a bhrosnaich thu iad an aghaidh ceannardan m' Athar a chuireadh leis-san a chum an saoradh o'n daorsa? Na nithe so uile, agus mòran eile a thuilleadh orra so rinn thu le d'fhiosrachadh féin an aghaidh na còrach, agus mar dhì-mheas do m' Athair agus d'a lagh; agus le rùn am baile truagh so Anam-an-duine chuir fo 'dhiùmadsan gu sìorruidh. Uime sin, thainig mis' a' dheanamh dioghaltas air son na coire a' rinn thusa do m' Athair, agus a bhuntainn riut-sa air son do thoibheuman leis an tug thu air a' bhaile thruagh so toibheum a thoirt d'a ainm. Seadh, air do cheanns', a phrionnsa 'n t-sluic ifrinneil diolaidh mis e."

"Air mo shon féin, O Dhiaboluis, tha mi air teachd a' t' aghaidh le cùmhachd dligheach a thoirt Anam-an-duine le buaidh-chaitheam às do mbeuraibh loisgeach. Oir is leamsa 'm baile so, O Dhia-

boluis, agus sin le còir chìnnteach, mar tha e ri fhaicinn leo-san uile a rannsaicheas gu dìchiollach na còraichean is sine agus is ro fhìrinniche, agus tagraidh mise mo chòir air, gu àmhludh do d'ghnùis-sa."

"AIR TUS, Oir thog m' Athair Anam-an-duine, agus dhealbh se e le 'làimh féin. An lùchairt ann am meadhon a' bhaile thog e chum a thaitneas féin. Uime sin, is le m' Athair am baile so, agus feumaidh an neach a chuireas an aghaidh na fìrinn so, bréug a chuir air anam féin."

"'SAN DARA AITE, Is leamsa 'm baile so Anam-an-duine."

"1. Oir is mise òighre m' Athar, a' cheud ghin, agus mòr thlachd a chridhe. (Eabh. i. 2. Eoin xvi. 16.) Uime sin, thàinig mise nuas a' t' aghaidh a thagairt mo chòir, a thoirt air ais m'òighreachd féin as do làmhan-sa.

"2. A thuilleadh air so, mar a ta dlighe agus còir agam-sa air Anam-an-duine a thaobh 's gur mi òighre m' Athair; mar sin tha còir agam air mar an ceudna do bhrìgh gu'n tug m' Athair dhomhs' e. (Eoin xvii.) Bu leis-san e agus thug e dhomhs' e; oir cha tug mi aig àm sam bith òilbheum do m' Athair, chum gu'n tugadh e uams' e gu thabhairt dhuit-sa. (Isa. L. 1.) Ni mò reic mi mo bhaile ionmhuinn riut-sa. 'Se Anam-an-duine mo thlachd, mo thaitneas, agus aoibhneas mo chridhe."

"3. Is leams' Anam-an-duine a thaobh luach, cheannaich mi dhomh féin e. A nis, a chionn gu'm bu le m' Athair agus leams' e, do bhrìgh gu'm bu mhise 'òighre-san, agus mar an ceudna, a chionn gu'n do cheannaich mi dhomh féin e le luach mòr, uime sin, leis na h-uile còir dhligheach is leams' am baile so, agus cha'n eil annads' ach fear-foir-éigin, an-tighearna, agus slaointear a ta cumail séilbh air a dh'aindeoin. B'e so an t'aobhar mu'n do cheannaich mis e; eadhon, pheacaich Anam-an-

duine an aghaidh m' Athar, agus thubhairt m' Athair, anns an la 'sam briseadh iad a lagh gu'm bàsaicheadh iad. Is fhasa do nèamh agus do'n talamh dol thairis, na do m' Athair 'fhacal a bhriseadh, (Mata v. 18.) Uime sin, 'nuair a pheacaich am baile so le éisdeachd ri d'bhreugaibh-san, thainig mise 'san eadraiginn agus gheall mi do m' Athair gu'n deanainn dioladh air son easaontais Anam-an-duine; agus ghabh m' Athair rium mar ràthan. Mar sin, 'nuair a thàinig an t-àm a chaidh a chomharrachadh, thug mise corp air son cuirp, anam air son anma, beatha air son beatha, fuil air son fala, agus shaor mi mo bhaile ionmhuinn Anam-an-duine." ¹

"4. Cha d'rinn mi so a chuid 'sa chuid; tha lagh agus ceartas m' Athar a nis' air an riarachadh, agus làn-thoilichte gu'm biodh Anam-an-duine air a shaoradh, oir bha iad araon anns a bhagrath an aghaidh 'easaontais.

"5. Tha mi air teachd a mach an diugh a' t'aghaidh-sa le àithne m' Athar; b'esan a thuirt rium, Rach sios agus saor Anam-an-duine, Eoin iii. 16, 17.

"Uime sin, biodh e aithnichte dhuit-sa (O thusa thobair na céilge), agus mar an ceudna do'n bhaile amaideach Anam-an-duine, nach tàinig mis' a' t'aghaidh an diugh as éugmhais m' Athar.

"A nis," ars' am Prionnsa òirdheirc, "Tha facal agam ri ràdh ri Anam-an-duine. Ach cho luath 'sa chaidh iomradh gu'n robh facal aige ri labhairt ris a' bhaile ùmanta sin, chaidh freiceadan an dùbailt a' chuir air na geatachaibh, agus àithne thoirt do dh'uile mhuinntir a' bhaile gu'n éisdeachd ris; ach chaidh e air aghaidh agus thuirt e, "O bhaile neo-shona Anam-an-duine, tha mi air mo ghluasad le truas agus bàigh dha do thaobh-sa. Ghabh thu ri Diabolus mar do rìgh, agus tha thu air

¹ Thug ar Slànaighear Iosa Chrìosd, e féin air ar son-ne, chum gu'n saoradh e sinn.

teachd gu bhi a' d'bhanaltrum agus a' d'sheirbhiseach do dh'Ifrinneich an aghaidh do Thighearn agus do Rìgh. Dh'fhosgail thu do gheatachan dhasan, ach dhùin thu gu daingean iad nam' aghaidh-sa; dh'éisd thu ris-san, ach dhùin thu do chluasan riumsa; ghabh thu ris-san agus ris an truaighe a thug e ort; agus ged a tha mise teachd le slàinte do t'ionnsaidh, cha'n eil sùim agad dhìom. A thuilleadh air sin, thug thu thu-féin, agus na h-uile ni bh'annad de 'm chuid-sa, do 'n nàmhaid is mò a th'aig m' Athair agus agamsa. Strìochd thu thu-féin dhà, bhòidich agus mhionnaich thu a bhi dileas dhàsan. A' bhaile thruaigh Anam-an-duine! Ciod a ni mise riut? An saor mi thu? An sgrios mi thu? Am buail mi thu, agus am bleith mi thu gu luathair, no 'n dean mi cusbair de'n ghràs is sàibhre dhiot? Ciod a ni mi riut? Eisd riumsa agus mairidh tu beò. Anam-an-duine, tha mise tròcaireach, agus gheibh thusa mi mar sin; na dùin a mach às do gheatachan mi. Dan. v. 2. Eoin xii. 47. Lucas ix. 56."

"Ni mò tha rùn orm cròn a dheanamh dhuit, O Anam-an-duine; c'arson a tha thu a' teicheadh cho fada bho do charaid, agus a gramachadh cho dlù ri do nàmhaid? Gu cinnteach is àill leam, gu'm biodh tu brònach air son do pheacaidh, mar bu chùbhaidh dhuit; ach na càill t'earbs' á do bheatha, cha'n ann gu do dhochann a tha'n armailte mhòr so, ach gu do shaoradh o d' dhaorsa, agus a chum do thoirt gu ùmhlachd dhomh-sa."

"'Se m' ùghdarras-sa cogadh a dheanamh ri Diabolus do rìgh, agus ris na h-uile Ifrinneach a ta maille ris; oir is esan an duine laidir fo àrmachd a ta gleidheadh an tighe, agus cuiridh mise a mach e; féumaidh mi a chreach-san a roinn, feumaidh mi 'àrmachd a thoirt uaithe, feumaidh mi a thilgeadh a mach às a dhaingneach, agus feumaidh mi ionad comhnaidh a dheanamh dhomh

féin dhe. Bithidh fios aig Diabolus air a so, O Anam-an-duine, 'nuair a dh'fneumas e mis' a' lean-tainn ann an slàbhraidhibh, agus ni Anam-an-duine gàirdeachas ri sin fhaicinn."

"B'urrainn domhsa thoirt air imeachd agus t-fhagail air bàll; ach tha mi rùnachadh buntainn ris air a leithid do dhòigh, 's gu'm bi e ri fhaicinn agus air aideachadh leis na h-uile, cho laghal 'sa bhios an cogadh a ni mise ris. Ghlac esan Anam-an-duine le fòill, agus tha e 'ga chumail le fòirneart agus le céilg, ach ni mise riuagte agus lomnochd e ann an sealladh na h-uile chì e. Tha mo bhriathrans' uile firinneach, tha mi cùmhachdach a chum tearnaidh, agus saoraidh mi Anam-an-duine às a làimh-san."

Labhradh a' chainnt so gu sònraichte air son Anam-an-duine, ach cha'n éisdeadh iad rithe. Dhùin iad Geata-na-cluaise, chùm iad glaiste agus crainnte e, chuir iad freiceadan air, agus dh'àithn' iad nach rachadh a h-aon de luchd-àiteachaidh Anam-an-duine a mach, agus nach leigte a h-aon o 'n chám a steach do'n bhaile: mheall Diabolus iad cho uabhasach, 's gu'n d' rinn iad na nithe so uile an aghaidh an Tighearn agus am Prionnsa dligheach; uime sin, cha robh e air a' cheadachadh, gu'n tigeadh duine, no guth, no fuaim duine a bhuineadh do'n fheachd ghlòrmhor, a steach do'n bhaile.¹

1 Se ùghdarras Chrìosd o 'Athair nèamhaidh cogadh a dheanamh ri Sàtan, agus an t-anam a shaoradh o 'chùmhachd. Anns a chàinnt so ri Anam-an-duine tha e taisbeanadh fìor teist 'Shàtain, mar mhealltair, mar bhreugair, mar aintighearn, agus mar nàmhaid Dhé agus dhuine. Tha Crìosd a' tagairt coir air Anam-an-duine dha féin a' thaobh 's gu'n do cheannaich se e, oir cheannaich se e le 'fhuil phriseil. Tha e labhairt ris mar a' chuid féin, oir cha tainig e do'n t-saoghal, chum gu'n diteadh e an saoghal, ach a chum gu'm biodh an saoghal air a shaoradh trid-san. (Eoin iii. 17.) Ach am feadh a bha Anam-an-duine fo chùmhachd Shàtain, dhiùlt e na tàirgseachan gràs-mhor so uile. A léubhadair, am bheil so a' bualadh riut-sa? Ceasnaich thu féin, na diult an tròcair so chum do dhìtidh féin.

'Nuair a chunnaic Emanuel gu'n robh Anam-an-duine air fhilleadh mar so ann am peacadh, thug e àithne d'a armailt gu léir a bhi ullamh. A nise, cha robh dòigh laghail sam bith air a' bhaile a' ghlacadh, ach dol a steach air na geatachaibh, agus gu h-àraid air Geata-na-cluaise, mar am prìomh gheata, uime sin, dh'àithn' e d'a cheannardaibh an an reitheachd, an cròinn-thabhaill, agus an daoine a thoirt leo agus an suidheachadh fa-chomhair Geata-na-sùla agus Geata-na-cluaise, chum gu'n glacadh e am baile.

'Nuair a dh'ullaich Emanuel na h-uile nithe gu cath a thoirt do Dhiabolus, chuir e rithist a dh'fhiosrachadh de mhuintir Anam-an-duine, an strìochdadh iad leo féin; no'n robh iad a rùnachadh feuchainn gus a cheann is faide mach? An sin ghàirm iad féin agus Diabolus comhairle chogaidh agus rùnaich iad cumhachan àraid a thàirgse do dh'Emanuel, 's nam b'e 's gu'n gabhadh e riù, gu'n aontaicheadh iadsan ri strìochdadh. B'e 'n ath ni, co rachadh air an teachdaireachd so. A nise, bha anns a' bhaile, seann duine, Ifrinneach d'am b'ainm Rag air-géilleadh, duine daobhaidh 'na dhòigh, agus fear mòr ghnòthaichean do Dhiabolus; chuir iad uapa esan, agus chuir iad briathran 'na bheul a labhradh e. Mar sin chaidh e do'n chàmpa gu Emanuel, agus chomharraich iad àm gu éisdeachd a thoirt dhà. Mar sin thàinig e, agus an deigh dha deas-ghnàth no dhà Ifrinneach a chleachdadh, labhair e mar so agus thuirt e. (Tit. i, 16.) "A Mhaighstir Mhòir chum gu'm bì e aithnichte do na h-uile dhaoine cia cho tèò-chridheach 'sa tha'm Prionnsa mo mhaighstir-sa, chuir e mise dh'inne do d'Mhòrachd, gur fearr leis na dol a chogadh, an darna leth de bhaile Anam-an-duine a thoirt thairis do d'làmhaibh-san. Chuireadh mise dh'fhaotainn fios an gabh do Mhòrachd ris a' chumha so."¹

¹ Gabh beachd air na cumhachan so.

An sin thuirt Emanuel, “ Is leam féin an t-iomlan, thugadh dhomh e mar thiodhlaiceadh agus cheannaich mi e, uime sin, cha chàill mi gu bràth an darna leth.”

RAG-AIR-GEILLEADH. “A mhaighstir, thuirt mo mhaighstir-sa gu’m bì esan réidh ri thus a bhì a’ d’Thighearn a thaobh ainm agus tiodal air an iomlan, ma’s e ’s gu’m faod esan a mhàin earrann dhe a sheilbheachadh, Luc. xiii. 25.”

EMANUEL. “ Is leamsa ’n t-iomlan; cha’n ann a mhàin a thaobh àinm agus facail ach le fìor chòir; uime sin, ma bhios cuid sam bith agamsa de dh’-Anam-an-duine, bithidh an t-iomlan dheth agam.”

RAG-AIR-GEILLEADH. “ A Mhaighstir, Faic cia cho so-riaraichte ’sa ta mo mhaighstir-sa! Tha e ’g ràdh gu’m bi e toilichte, ma’s e ’s gu’n cuirear air leth dha àite-éigin an Anam-an-duine, mar àite-còmhnaidh uaigneach, agus bithidh tusa a’ d’ Thighearn air an iomlan de’n chuid eile, Gniomh. v. 1—5.”

An sin fhreagair am Prionnsa òirdheire, “ Gach nì a bheir an t-Athair dhòmhsa, thig e a’ m’ionnsuidh; agus na h-uile thug e dhomh cha chàill mi a bheag, cha chàill ladhar no fuiltean diu; uime sin, cha toir mi dha a’ chùil is lugha ’n Anam-an-duine chum còmhnaidh ghabhail innte, bithidh an t-iomlan agam dhomh féin.”

RAG-AIR-GEILLEADH. “ A mhaighstir, abair ’nan tugadh mo thighearn-sa ’n t-iomlan de’n bhaile thairis dhuit-sa ach air a’ chumha so a mhàin, ’nuair a thig e do’n dùthaich so, gu’m faigh e air sgàth an t-seann eòlais, aoidheachd mar fhearturais càr dà làtha, no deich làithean, no mìos, no mar sin; nach faod an t-sochair bheag so a bhì air a deònachadh dhà? ”

EMANUEL. “ Cha’n fhaod. Thàinig e mar fhearturais gu Daibhidh, ’s cha d’fhan e fada maille ris, agus gidheadh theab Daibhidh anam a chàll ris a’

sin. (2 Sam. xii. 1—5.) Cha'n aontaich mi gu'm faigh e fàsghadh gu bràth tuilleadh ann an Anam-an-duine."

RAG-AIR-GEILLEADH. "A mhaighstir tha thu coltach ri bhi glé neo-ìochdmhor. Abair gu'n striochd mo mhaighstir-sa do na h-uile ni a thuirt do Mhòrachd, air chumha gu'm faod a chàirdean agus a luchd-dàimh¹ ann an Anam-an-duine, cead reic a's ceannach a bhi aca anns a' bhaile, agus gu'n sealbhaich iad na h-àitean còmhnaidh a ta aca 'n dràst; nach deònaich thu sin a mhaighstir?"

EMANUEL. "Cha deònaich; tha sin an aghaidh toil m' Athar. (Rom. vi. 13. Colos. iii. 5. Gal. v. 24.) Oir na h-uile, agus gach uile seòrsa Ifrinnich a th' aig an àm so, na bhios aig àm air bith air am faotainn ann an Anam-an-duine, cha'n e mhàin gu'n càill iad am fearann agus an saorsainn, ach caillidh iad am beatha mar an ceudna."

RAG-AIR-GEILLEADH. A mhaighstir, nach faod mo mhaighstir, agus mo thighearna mòr-sa, ni-éigin do sheann chàirdeas a chumail suas ri Anam-an-duine, le litrichibh, le luchd-turais, le cothromaibh a thaobh tuiteamais, agus le'n leithidibh sin, ma's e 's gu'n tabhair e thairis an t-ìomlan dhuit-sa. Eoin x. 8."

EMANUEL. Cha'n fhaod air chòr sam bith, oir tha leithid sin de cho'chomunn, de chàirdeas, de chaidreamh, no de dhlù-eòlas ge b'e dòigh air a bheil e air a chumail suas, a' truailleadh Anam-an-duine, a' tarrainn air falbh an aignidhean uamsa, agus a' cur an sìth ri m' Athair-sa ann an cunnart."

RAG-AIR-GEILLEADH. "A mhaighstir mhòir, a chionn gu bheil mòran chàirdean, agus sin càirdean ionmhuinn aig mo mhaighstir-sa ann an Anam-an-duine, (Rom. vi. 12, 13,) ma's e 's gu'm falbh e uatha, nach faod e eadhon de fhiùghantas agus de dheagh-ghean féin, beagan de chomharraidhean air

1 Am peacadh agus Ana-miann feòlmhor.

a ghradh agus air a spéis a bh'aige dhoibh a bhuil-eachadh orra, mar a chì e iomchuidh, chum an deigh dha falbh, gu'm faod Anam-an-duine amharc air na comharaidhibh caoimhneis sin a fhuair iad uair-éigin bho'n seann charaid, agus gu'n cùimh-nich iad air-san a bha roimhe so na Rìgh orra agus air na h-amannaibh suilbheara mheal iad air uairibh mar ri chéile, am feadh 'sa chòmhnach iad féin agus esan cuideachd ann an sith."

EMANUEL. "Cha'n fhaod; oir ma's e 's gu'n sealbhaich mis' Anam-an-duine, cha cheadaich, agus cha'n aontaich mi gu'm bi am fuigheal, an t-iarmad, no'n smodan is lugha de Dhiabolus air fhagail às a dheigh, mar chomharraidhean no mar thiodhlacadhan air am buileachadh air neach sam bith ann an Anam-an-duine, chum tabhairt gu'n cùimhne an co-chomunn òillteil a bha eatorra roimhe."

RAG-AIR-GEILLEADH. "A mhaighstir, tha aon ni eile agam ri chuir an céill, agus an sin sguiridh mi. (2 Rìgh. i. 1—7.)¹ Abair an deigh dha mo mhaighstirs' Anam-an-duine fhàgail, gu'm biodh aig neach éigin dhiù-san a bhiodh fathast a' chòmhnaidh anns a' bhaile, gnothach cho cudthromach, 's nam b'e gu'n dearmadair e, gu'n cuireadh e as dà; agus abair, nach biodh neach sam bith eile cho comasach air cobhair a dheanamh anns a' chùis sin ri mo mhaighstir agus ri mo Thriathsa; nach fhaodair cuir air son mo mhaighstir air aobhair cho dian ris a' so? No mar fhaod e a theachd a stigh do'n bhaile, nach faod e féin agus an neach d'am buin an gnothaich, còmhlachadh ann an aon de na bailltean-beaga a ta dlù do dh'Anam-an-duine, agus an cinn a chuir cuideachd, agus an comhairle a chur r'a chéile an sin?"²

1 A leubhadair gabh beachd air na cumhachaibh so; leubh iad aon uair uile.—2 Cha'n urrainn sibh séirbhis a dheanamh do Dhia agus do Mhamon. 'Se seirbhis roinnte 'n t-sheirbhis is

B'e so an aon mu dheireadh de na cumhachan ceilg-lùbach agus mìllteach sin a thairg Rag-air-géilleadh do dh'Emanuel as leth a mhaighstir Diabolus ; ach cha deònaicheadh Emanuel dha e ; oir thuir e cha'n urrainn ni sam bith tachairt ann an Anam-an-duine, 'nuair a dh'fhàgas do mhaighstir-s' e, nach faod a bhi air a réiteachadh le 'm Athair-sa. (1 Sam. xxviii. 15.) A bharr air sin, bithidh e na thàire mhòr do ghliocas agus do dh'eòlas m' Athair-sa, gu'n rachadh neach air bith bho Anam-an-duine gu Diabolus a dh'iarraidh comhairle sam bith air, 'nuair a ta e air a roimh-àithneadh, anns gach uile ni le ùrnaigh agus aslachadh, an iarrtasan a dheanamh aithnichte do m' Athair-sa, (2 Rìgh. i. 2, 3,) a nise nam b'e 's gu'm biodh an cumha so air a dheònachadh, bhiodh sin a' fosgladh dorus ann an Anam-an-duine do Dhiabolus, agus do na h-Ifrinnich gu bhi déilbh agus a' gnìomhachadh droch-bheartan ceannairceach, gu mòr chràdh do m' Athair agus dhòmhsa, agus gu léir-sgrìos Anam-an-duine."

'Nuair a chuala Rag-air-géilleadh am freagradh so ghabh e chead do dh'Emanuel agus dh'imich e, 'g ràdh, "Gu'n innseadh e d'a mhaighstir cìod a thachair eatorra." Mar sin thàinig e gu Diabolus ann an Anam-an-duine, agus dh'innis e dha "nach ceadaicheadh Emanuel air chumha sam bith, gu'm biodh gnothach aige gu bràth tuilleadh ri neach sam bith anns a' bhaile, air dha bhi aon uair a mach às." 'Nuair a chuala Anam-an-duine agus Diabolus so, cho-dhùin iad le aon aonta, gu'n cleachdadh iad an dìchioll gu Emanuel a chumail a mach as a' bhaile, agus chuir iad Droch-theagamh a dh'innseadh sin do'n Phrionnsa agus d'a cheann-

cruaidh de na h-uile. Cha'n eil Sàtan iar doigh sam bith an aghaidh muinntir a bhi gabhail orra bhi diadhaidh, ma's e 's gu'n gabh iad saorsa air uairibh 'nan seann pheacannas agus gu'n gràdhaich iad 'nan cridheachaibh iad. Tha fhios aige ma's e 's gu'n ceadaichear dhà ùghdarras no deagh-ghean air bith a shealbhachadh anns a' chridhe, gur leis féin e mu dheireadh.

ardaibh. Mar sin thàinig an seann duine uasal so suas gu mullach Geata-na-cluaise, agus dh'éigh e ris a' chàmpa éisdeachd ris; agus thuirte, "Dh'àithneadh dhomhsa le m' àrd Thighearn iarraidh oirbhse innse do dh'Emanuel 'ur Prionnsa, gu bheil Anam-an-duine agus an Rìgh-san a' rùnachadh an taobh a théid iad gu'n téid iad ann, cò dhiù is seasamh no 's tuiteam dhoibh, agus gur ni diomhain do bhur Prionnsa-sa bhi smuaineachadh gu'm faigh e Anam-an-duine gu bràth fo 'smachd, mar urrainn e a ghlacadh le làmhachas laidir." Chaidh cuid-éigin agus dh'innis e do dh'Emanuel ciod a thuirte seann Droch-theagamh, Ifrinneach a' bh'anns a' bhaile. Fhreagair am Prionnsa, "Feumaidh mise cumhachd mo chlaidheimh fheuchainn, (Eph. vi. 17.) Oir a dh'aindeoin gach ceannairc a rinn Anam-an-duine am aghaidh-sa, cha leig mi dhiom an séisdeadh, ach gu cinnteach glacaidh mi 'm baile agus saoraidh mi e bho 'nàmhaid." An sin dh'àithn e gu'n rachadh an Ceannard Boanerges, an Ceannard Féin-mhothachadh, an Ceannard Breitheanas, agus an Ceannard Gearr-sios gu Geata-na-cluaise, le tròmpaidibh a' sgalartaich, le brataichibh sgaoilt' a mach, agus a' deanamh iolaich air son a chatha. Mar an ceudna dh'òrduich e gu'n rachadh an Ceannard Creidimh maille riù; agus gu'n suidhicheadh an Ceannard Deagh-dhòchas agus an Ceannard Gràdh iad féin an òrdugh fa chomhair Geata-na-sùla. Mar an ceudna, dh'òrduich e do'n chuid eile de 'Cheannardan agus de'n cuid daoine iad féin a shuidheachadh anns an dòigh a b'fherr a b'urrainn iad an aghaidh an nàmhaid, mu'n cuairt do'n bhaile, agus rinneadh na h-uile nithe mar a dh'àithn e. Dh'òrduich e am facal freiceadan, agus b'e 'm facal aig an àm so, "Emanuel." An sin sheírmeadh caismeachd, thoisich na reitheachan-cogadh air slacadh a' bhalla, thilg na cròinn-thabhaill clachan a steach do'n bhaile, agus mar so thoisich an cath. A nis

stiùr Diabolus e-féin muinntir a' bhaile anns a' chogadh, aig gach geata ; uime sin, bha'n strìgh ni bu chruaidhe, ni b'ifrinneil, agus ni bu chrunaile do dh'Emanuel. 'Sann mar so a làimhsich agus a chàraich Diabolus agus Anam-an-duine an deagh Phrionnsa, ré mòran làithean. Bu shealladh e a b'fhiù fhaicinn, mar a ghiùlan ceannardan Shaddai iad féin.

An tùs thug an Ceannard Boanerges, gu'n tàire sam bith a thoirt do chàch, trì ionnsaidhean tréun' an déigh a' chéile air Geata-na-cluaise, air dhòigh 's gu'n chriothnaicheadh a phuist. Mar an ceudna, ghreas an Ceannard Féin-mhothachadh cho dlù sa b'urrainn e a chòmhnadh Bhoanergeis, agus air dhoibh fhaicinn gu'n do thòisich an geata ri fàilneachadh, dh'àithn iad gu'n leanadh na reitheachan air a bhualadh. Chaidh an Ceannard Féinmhothachadh suas glé dhlù do'n gheata, ach dh'iomaineadh e air ais le mòr neart, agus fhuair e trì leòintean anns a' bheul. Agus bha na saighdearan ¹ a thàinig de'n saor thoil féin chum a chath, a' sior dol mu'n cuairt a toirt misneach do na ceannardaibh.

Air son tréubhantais an dithist cheannardan so, chuir am Prionnsa fios orra chum a phailliun féin ; agus dh'iarr e orra an anail a leigeadh ré tamuill gus am faigheadh iad ni-éigin chum an ùrachaidh. Mar an ceudna, thugadh aire gu'm biodh leòintean a' Cheannard Fhéin-mhothachaidh air an leigheas, a bhàrr air sin, thug am Prionnsa slàbhraidh òir do gach aon diù, agus dh'iarr e orra deagh mhisneach a bhi aca.

Cha robh an Ceannard Deagh-dhòchas no an Ceannard Gràdh idir air dheireadh anns a' chath ro ghàrg so, oir chog iad cho dian aig Geata-na-sùla, 's gu'n do theab iad a bhriseadh troimhe. Fhuair iadsan mar an ceudna dùais bho'n Phrionnsa, mar a fhuair a' chuid eile do na ceannardan, do bhrìgh

1 Na h-ainglean.

gu'n do ghiùlan siad iad-fein gu gaisgeil mu'n cuairt do'n bhaile.¹

Anns a' chath so chaidh iomadaidh do cheannardan Dhiaboluis a mhàrbhadh, agus cuid de dhaoine a' bhaile a leòn. Chaidh aon cheannard a mhàrbhadh d'am b'ainm Uaill, shaoil leis an fhear so nach b'urrainn do neach sam bith puist Geata-na-cluaise a' charrachadh, no cridhe Dhiaboluis a' chriothnachadh. Chaidh fear eile d'am b'ainm Ceannard Féin-thearuinnte a mhàrbhadh; bu ghnà le Féin-thearuinnte so a' ràdh, gu'n robh na dòill agus na bacaich ann an Anam-an-duine còmasach air geatachaibh a' bhaile a' ghleidheadh an aghaidh àrmailt Emanuele, (2 Sam. v. 6.) Sgoilt an Ceannard Féin-mhothachadh ceann a Cheannaird Fhéin-thearuinnte le claidheamh dà-làimhe, ach fhuair e-féin trì lotan anns a' bheul.

A bharr orra so, bha Ceannard eile d'am b'ainm Ràiteachas, fear ro chronail, b'esan bu cheannard air buidhean dhiùsan a thilg leusan-teine, saighdean, agus bàs; fhuair esan mar an ceudna lot bàis anns a bhroilleach, o na Cheannard Deagh-dhòchas aig Geata-na-sùla.²

Mar an ceudna, bha fear eile d'am b'ainm Mothachadh, cha bu cheannard esan, ach bha e do ghnà ro théoma ann an brosnachadh Anam-an-duine gu ceannairc, fhuair esan leòn anns an t-sùil le aon do shàighdearan Bhoanergeis, agus mhàrbhadh an ceannard féin e, mar be gu'n thà e às le gràide.

Ach cha'n fhaca mi riamh ré mo bheatha a leithid a sgàth air Morair-na-toile: cha b'urrainn e ni sam

1 Is ann bho éisdeachd a thig creideamh, agus éisdeachd tre fhacal Dé. Tha firinnean an t-soisgeil air an séirm ann an cluasaibh dhaoine le ministearaibh dileas an t-soisgeil, air an cuideachadh le féin-mhothachadh; air do'n pheacach a bhi neo-thoileach air strìochdadh cuiridh e 'nan aghaidh. Ged tha'n saoghal 'na thràill, aig Satan, cha'n urrainn e gu'n mhòr-chiataidh a' ghabhail de fhior luchd-leanmhuinn Chrìosd, 'nuair a chì e cionnas a ta iad a' caith-eamh am beatha araon ann an dòchas agus ann an gràdh.

2 Tha nàimhdeas do'n fhirinn air a lughdachadh.

bith a dheanamh mar a b' àbhaist dha, agus tha cuid ag ràdh, gu'n d'fhuair esan mar an ceudna leòn anns an lùrgainn agus gu'm faca cuid do shaighdearan a' Phrionns' e an deigh sin a' falbh 'sa chrùbail air a' bhalla.

Cha toir mi mion-chunntas dhuit air ainmibh nan saighdearan a chaidh a dhochann, a leòn agus a mhàrbhadh anns a' bhaile; oir 'nuair a chunnaic iad puist Geata-na-cluaise a' crith agus gu'n robh Geata-na-sùla gu h-inbhe bhig air a bhriseadh troimhe, agus gu'n do mhàrbhadh an ceannardan, chàill mòran do na h-Ifrinnich am misneach; leagadh iad mar an ceudna leis na h-urchraichibh a thilg na croinn-thabhaill òir a steach gu meadhon baile Anam-an-duine.

Bha fear d'am b'ainm Spéis-do'n-olc, de fhior mhuinntir a' bhaile, ach b'Ifrinneach e, fhuair esan lot bàis ann an Anam-an-duine, ach cha d'éug e gu uair-éiginn an deigh sin.

Mar an ceudna, fhuair Droch-theagamh lot tròm anns a' cheann, bha cuid ag ràdh gu'n deach còpan a' chinn a bhriseadh; ach so aon ni do'n tug mi 'n aire, nach robh e riamh an deigh sin comasach air uiread do dh'olc a dheanamh do dh' Anam-an-duine, 'sa rinn e roimhe. Theich seann Chlaon-bhreth agus Fear-leam-leat.¹

'Nuair a chrìochnaiceadh an cath, dh'àithn am Prionnsa, gu'n rachadh a' bhratach bhàn a chuir suas air Tòrr-a'-Ghràis aon uair eile fa-chomhair baile truagh Anam-an-duine, a leigeadh ris gu'n deanadh Emanuel fathast tròcair air.²

'Nuair a chunnaic Diabolus a' bhratach bhàn air a sgaoileadh a mach a rithist, agus air dhà fios a

1 Ged tha facal na firinn, mar a ta e air a chuir an céill le min-istearaibh an t-Soisgeil fathast air a dhiùltadh, gidheadh tha drùigh-eadh air a dheanamh leis. Tha féin-theairainnteachd agus uaill dhìomhain air an sgrios, beachd mheallta agus féin-thoil air an lagachadh, agus claon-bhreth air géilleadh.

2 Trocair mhathaidh air a tairgse rithist.

bhi aige nach ann air a shonsan a chuireadh suas i, ach air son Anam-an-duine; smuainich e 'na inntinn gu'n cleachdadh e innleachd eile, a dh'fhaicinn an leigeadh Emanuel dheth an séisdeadh agus am falbhadh e, 'nan gealladh esan ath-leasachadh. Mar sin thàinig e sìos aon fheasgar chum a' gheata, tacan math an deigh dol fodha na ghréin, agus d'iarr e facal de dh' Emanuel, neach a thàinig air bàll chum a' gheata, agus thuirt Diabolus ris:

“ A chionn gu bheil thu taisbeanadh leis a' bhrataich bhàn, gu bheil thu gu h-ìomlan deònach air sìth agus air sàmhchair, mheas mi iomchuidh innse dhuit, gu bheil sinne ullamh gu gabhail ri sìth air cumhachaibh a dh'fhaodas tusa dheònachadh.

“ Tha fios agam gu bheil thusa air do thoirt do chràbhadh, agus gur taitneach leat naomhachd; seadh, agus gur e sin an t-àrd chrìoch a th'agads' air son cogadh a dheanamh ri Anam-an-duine, chum gu'm biodh e 'na ionad-còmhnaidh naomha. Thoir air falbh t'armailt o'n bhaile, agus bheir mise air aomadh gu t'iarrtas.

“ Air tùs, Sguiridh mi do gach uile chòmh-strì riut, agus tha mi toileach a bhi am fhear-ionaid dhuit, gu seirbhis a dheanamh dhuit ann an Anam-an-duine, ged a bha mi a' t' aghaidh roimhe so.

“ 1. Cuiridh mi ìompaidh air Anam-an-duine gabhail riutsa mar an Tighearna, agus tha fios agam gur ann is luaithe a ni iad sin, 'nuair a thuigeas iad gur mise t-fhear-ionaid.

“ 2. Feuchaidh mi dhoibh ciod anns an deach iad am mearachd, agus gu bheil aingidheachd a' seasamh anns an t'slighe chum na beatha bhith-bhuan.

“ 3. Feuchaidh mi dhoibh an lagh naomha ris am feum iad a bhi air an co-chumadh, eadhon an dearbh lagh sin a bhris iad.

“ 4. Earalaichidh mi iad gur éigin doibh ath-leasachadh a réir do lagha-sa.

“ 5. Agus a bhàrr air sin, chum nach diobair ni

air bith dhiù so, cuiridh mise suas agus cumaidh mi suas ministrealachd iomchuidh air chùl luchd-mìn-eachaidh, ann an Anam-an-duine, air mo chosg féin.

“6. Gheibh thu uainne do ghnà, bliadhna ’n deigh bliadhna, an nì chì thu iomchuidh agair oirnne, mar chomharradh air ar ’n ùmhlachd dhuit-sa.”¹

An sin fhreagar Emanuel e, “O thusa tha lán de chéilg, cia iomlaideach do ròidean? Cia tric a chaochail thu agus a dh’ath-chaohail thu, a’ feuchainn ri seilbh a chumail fathast de mo bhaile-sa Anam-an-duine, ged is mise ’s fìor òighre air, mar chaidh a chuir an céill roimhe gu soilleir? ’S tric a thàirg thu do chuid cumhachan mar tha, ’s chan eil iad so mu dheireadh a bheag sam bith ni’s feàrr. (2 Cor. xi. 14.) Agus an uair a dh’fhairtlich ort mealladh ann ad chruth dùaichnidh féin, chuir thu ort cruth aingil sholais, agus a nise chum meallaidh b’àill leat taisbeanadh mar mhinistear na fireantachd.”

Ach biodh fhios agad, O Dhiaboluis, nach fhaodar sùim a ghabhail do dh’ aon ni is urrainn duit-sa thairgse, oir cha’n eil ni air t’aire ach mealladh; cha’n eil aon chuid treibhdhireas annad a thaobh Dhé, no gràdh do dh’Anam-an-duine; a rithist cia uaithe a tha na tàirgseachan so a’ sruthadh, ach o do sheòltachd pheacach agus o do chéilg? An neach sin a thairgeas cumhachan le rùn an dream a bheir creideas dha a sgrios, is còir a threigsinn maille ris na h-uile ni a their e. Ma’s e ’s gu bheil fireantachd cho ionmhuinn a nis’ ann do shùilibh, cionnas a thachair e gu’n do dhlù-lean thu ri

1 A leubhadair gabh deagh bheachd air ua cumhachaibh so.: Am fear aidmheil air Criosd thu? Faic cho fad ’sa cheadaicheas Sàtan dhut dol; ni h-eadh, cho fad’sa thredraicheas e-féin thu gu ath-leasachadh, ma’s e ’s gu’n ceadaichear dha gnà shéilbh a bhi aige air do chridhe. (Faic *Rom.* ix. agus x. caib.) Na fòghnadh ath-leasachadh o’n leth a mach leat. Faodaidh neach mòran a labhairt mu thimchioll e féin ath-leasachadh, agus gidheadh a bhi fathast na thràill aig Sàtan.

aingidheachd 'san àm a chaidh seachad? “Tha thu labhairt a nise mu ath-leasachadh ann an Anam-an-duine, agus ma's a h-àill leamsa, gu'm bì thu féin air ceann an ath-leasachaidh sin, agus fios agad ré na h-ùine uile, nach toir an ceum is faide is urrainn duine dol gus an lagh agus 'fhìreantachd a choilionadh, air falbh a mhallachd gu bràth anns an tomhas is lugha bho Anam-an-duine; oir air do lagh a bhi air a bhriseadh le Anam-an-duine, agus mallachd air a' cur an céill le Dia 'na aghaidh air son a bhriseadh, cha'n urrainn e gu bràth le ùmhlachd sam bith a bheir e do'n lagh uaithe sin a mach, e-féin a shaoradh uaithe. Gu'n a bheag sam bith a' ràdh mu'n ghné do dh'ath-leasachadh a bhios air a thoirt air aghaidh ann an Anam-an-duine, 'nuair a thig an Diabhol gu bhi na fhear-cronachaidh peacaidh. Tha fios agad nach eil anns na h-uile nithe thuirt thu 'n an dràst' ach fòill agus céilg; is i so mar gu'm b'eadh a' cheud chuilbheart; is amhail sin is i a chuilbheart mu dheireadh i a th'agad ri chleachdadh. Is iomadh neach a dh'aithnicheas tu 'nuair a thaisbeanas tu do ladhar sgoilte dhoibh; ach cha mhòr a dh'aithnicheas tu 'nuair a chuireas tu thu féin ann an cruth aingil solais. Ach cha shoirbhich thu an aghaidh mo bhaile-sa, O Dhiaboluis, oir tha gràdh agam fhathast do dh'Anam-an-duine.”

“A thuilleadh air sin, cha'n ann a thoirt slàinte do dh'Anam-an-duine as leth an gnìomharran féin a thàinig mise, nam b'ann, bhithinn coltach riut-sa; ach ged bhrosnaich iad m' Athair-sa gu féirg le'm peacaibh, agus ged nach urrainn iad tròcair fhaotainn tre'n lagh, gidheadh thàinig mise chum gu'm bi Anam-an-duine air a dheanamh réidh ri m' Athair tromham-sa, agus as leth na rinn agus na ni mi air an son.”

“Tha thu 'g ràdh gu'n cuir thu am baile so fo ùmhlachd do 'n ni a ta math ged nach eil a h-aon

da iarraidh ort. Chuir m' Athair mise g' a shealbhachadh, agus a chum gu'n stiùir mi fhéin e na leithid do dhòigh 'sa bhios taitneach 'na làithair-san. Uime sin, sealbhaichidh mise mi fhéin e: Cuiridh mi á séilbh agus tilgidh mi mach thu: Cuiridh mi suas mo bhratach féin nam meadhon: Mar an ceudna, riaghlaidh mi iad le laghaibh nuadh, le ceannardaibh nuadh, le rùintibh nuadh, agus le slighibh nuadh: Seadh, spionaidh mi sios am baile so agus togaidh mi rithist e, agus ni mi glòir a' Chruinne-ché dheth."¹

'Nuair a chunnaic Diabolus gu'n d'fhuaras a mach e 'na uile chuilbheartaibh, chuireadh gu h-àmhluidh e; ach air do thobair na h-aingidheachd, na corraich, agus a mhi-rùin, a bhi ann féin, an aghaidh Shaddai, a Mhic, agus a bhaile ionmhuinn Anam-an-duine, neartaich se e-féin a chum cath ás ùr a thoirt do dh'Emanuel am Prionns' òirdheirc, agus chaidh gach aon diù an òrdugh 'nan rian féin, an aghaidh a' chéile gus an cath a chur. Chàill Diabolus na h-uile earbsa bh'aige séilbh a' chumail do'n bhaile, uime sin, rùnaich e na h-uile dochann a b'urrainn e dheanamh (nam b'e da rìreadh gu'm biodh e 'na chomas cròn sam bith a dheanamh) do dh'àrmait a Phrionns' agus do dh' Anam-an-duine, oir mo thruaighe! cha b'e sonas a' bhaile bh'air aire, ach a sgrios gu tūr, agus nochd-làrach a' dheanamh dheth, mar a ta e nise ri fhaicinn gu soilleir, (Marc ix. 26, 27.) Uime sin, dh'àithn e d'a cheannardaibh 'nuair a chitheadh iad nach b'urrainn doibh am baile chumail ni b'fhaide, gu'n deanadh iad na h-uile cròn agus dolaidh a bha nan comas air, a' reubadh 'sa toirt as a' chéile, daoine, mnathan, agus clànn. "Oir" ars' esan "is fearr duinn an t-àite léir-sgrios gu tūr, agus fhàgail 'na dhùn fàs, na gu'm biodh e 'na ionad-còmhnaidh do dh'Emanuel."

¹ Féumaidh na h-uile ni a bhi nuadh ann an Anam-an-duine.

Air³ do fhios a bhi aig Emanuel gu'n crìoch-naicheadh an ath chath le séilbh a thoirt dhàsan air a' bhaile, thug e òrdugh rìoghal do gach oifigeach, àrd-cheannard, agus fear-cogaidh a bha 'na fheachd, a bhi cinnteach iad féin fheuchainn mar ghaisgich an aghaidh Dhiaboluis agus an iomlain do na h-Ifrinnich; ach, a bhi ciùin, fàbharach, agus tròcaireach do sheann luchd-àiteachaidh Anam-an-duine.

Air do'n latha teachd, sheas daoine a' Phrionnsa gu tréubhach; agus thionndaidh iad an uile neart an aghaidh Geata-na-cluaise agus Geata-na-sùla, mar a rinn iad roimhe. B'e am facal cath, CHOIS-NEADH Anam-an-duine: mar sin thug iad an ionnsaidh air a' bhaile. Mar an ceudna, chuir Diabolus le 'fheachd féin 'nan aghaidh às an leth a stigh, agus chog a phrìomh thighearnan agus' àrd cheannardan ré tamaill gu gùineideach an aghaidh àrmait a Phrionnsa.

An deigh do'n Phrionns' agus d'a cheannardaibh òirdheire trì no ceithir de dh'ionnsaidhean comh-arrichte a thoirt, bhriseadh Geata-na-cluaise na spealgan, agus chaidh na cràinn (Isa. xxix. 18. xxxv. 5.) agus na clòidheanan leis an robh e air a dhùnadh gu daingean an aghaidh a Phrionnsa, a bhriseadh nam mìle bloidh. An sin shéirm tròm-baidean a' Phrionnsa, thug na ceannardan iolach, chrìothnaich am baile, agus theich Diabolus g'a dhaingneach. 'Nuair a bhrìst feachd a' Phrionnsa an geata troimhe, thàinig e-féin agus shuidhich e a rìgh-chathair ann; mar an ceudna, chuir e suas a bhratach làimh ris, air tòrr a chaidh chuir suas a chum nan crann-thabhaill bu treise a shuidheachadh air. B'e àinm an tòrra, Tòrr Sàr-éisd, agus ghabh am Prionnsa còmhnaidh air. Mar an ceudna, dh'àithn e gu'n leanadh na cròinn-thabhaill òir air tilgeadh air a' bhaile, gu h-àraid air a' chaisteal, a chionn 's gur ann an sin a theich Diabolus air son

fasgaidh. A nise, bha'n t-sràid dìreach o Gheata-na-cluaise, eadhon gu tigh an t-Seanachaidh a bh'anns a' bhaile mu'n do ghlac Diabolus e, agus bha'n caisteil, dhe'n d'rinn Diabolus uaimh dhòlasach ré ùine fhada, làimh ri 'thigh-san. Uime sin, réitich na ceannardan gu h-ealamh an t-sràid le'n croinn-thabhaill, air dòigh 's gu'n robh rathad air fhosgladh gu fìr-mheadhon a' bhaile. Dh'òrduich am Prionnsa gu'n rachadh an Ceannard Boanerges, an Ceannard Féin-mhothachadh, agus an Ceannard Breitheanas, gun dàil suas gu geata Fhir-na-coguis. Chaidh na Ceannardan fo làn àrmachd a steach do dh'Anam-an-duine, agus le'm brataichibh sgaoilt' a mach, chaidh iad air an aghaidh gu tigh an t-Seanachaidh a bha gu h-inbhe bhig cho laidir ris a' chaisteal.¹ Mar an ceudna, thug iad reitheachan-cogaidh leo chum an oibreachadh an aghaidh geatachan a' chaisteil. 'Nuair a thainig iad gu tigh Fhir-na-coguis, bhuail iad an dorus agus dh'iarr iad fosgladh. A nis' a thaobh 's nach robh làn fhios fathast aig an t-seann duine uasal ciod a bh'air an aire, chum e dùinte a gheatachan ré na h-ùine bha'n cath so dha chuir. Ach dh'iarr Boanerges dol a steach air a gheata-san, agus a chionn nach do fhreagair neach sam bith, bhuail e an geata le ceann a h-aon de na reitheachan-cogaidh, agus thug so air an t-seann duine uasal clisgeadh, agus air a thigh criothnachadh. An sin thainig an Seanachaidh nuais a chum a gheata, agus mar a b'fhearr a b'urrainn e le bilibh critheanach, dh'fharraid e cò bh'an sin? Fhreagair Boanerges, "Tha sinne ann, ceannardan agus cinn-fheadhna Shaddai mhòir, agus Emanueil a Mhic, agus tha sinn ag iarraidh séilbh air do thigh-san air son feum ar Prionnsa' òirdheirc." Le sin a' ràdh thug an reithe-slachdaidh crathadh eile do'n gheata: thug so air an t-seann

1 'Nuair a ta na cluasan air am fòsgladh tha'n rathad a dh'ionnsaidh na coguis dìreach, agus uaipe sin chum a' chridhe.

duine uasal criothnachadh ni bu mhò, agus cha bu dàna leis gu'n an geata fhosgladh; agus chaidh an triùir cheannardan a dh'ainmicheadh roimhe a steach. A nise bha tigh an t-Seanachaidh na àite freagarrach do dh'Emanuel, agus bha e dlù ri aghaidh a chaisteil; an ùaimh sin anns an robh Diabolus; oir bha eagal air a nise teachd a mach á dhaingneach. A thaobh an t-Seanachaidh, chum na ceannardan iad féin gle leth-oireach air; or cha robh fios sam bith aige fhathast ciod na nithe mòr' a bh'ann an rùn Emanuel, air dhòigh 's nach b'eòl dha ciod a smuainicheadh e, no ciod a' chrìoch gus an tigeadh na tùsan bagarrach so. Mar an ceudna, ruith an sgéul air feadh a' bhaile, gu'n do ghlacadh tigh an t-Seanachaidh, gu'n do shealbhaicheadh a sheòmraichean, agus gu'm b'e a lùthchuir an tionad cogaidh; air bàll ghabh iad maoin, agus dh'innis iad e do thuilleadh dhe 'chàirdean, agus tha fhios agad gu bheil sgéula daonnan coltach ri muc shneachd nach càill a bheag sam bith le bhi 'ga tionndadh, mar sin ann an ùine ghearr cho'dhùn am baile gu h-iomlan nach ruigeadh iad a leas earbsa à ni sam bith o'n Phrionns' ach léir-sgrios; b'e so an t'aobhar a chuir eagal orra, gu'n do chrìothanaich an Seanachaidh, agus gu'n robh 'na ceannardan gle choimheach ris. Thainig mòran a dh'fhaicinn, ach 'nuair a chunnaic iad le'n sùilibh na ceannardan anns an lùchairt, agus an reitheachan-cogaidh a gnàth shlacadh geatachan a' chaisteil chum an leigeadh sios, bha 'n geilt air a daingneachadh; agus mheudaich Fear-na-coguis an eagal-san, oir cò sam bith a thigeadh dha ionnsaidh, no a bhruidhneadh ris, cha labhradh e mu ni sam bith, cha'n innseadh e dhoibh ni sam bith, 's cha'n éisdeadh e ni sam bith, ach gu'n robh bàs agus léir-sgrios a nis' a' feitheamh air Anam-an-duine.¹

“Oir” ars' an seann duine-uasal, “tha fios agaibh

¹ Dreuchd na coguis 'nuair a ta i air a dùsgadh.

uile gu'n robh sibh gu léir fealltach do'n Phrionns' Emanuel, a bha roimhe so air a chuir suarrach, ach a tha nis iomraiteach òr-bhuadhach agus glòrmhor; oir cha'n e mhàin gu bheil e nise d' ar 'n iomdhruideadh, ach thàinig e steach a dh'aindeoin, air ar geatachaibh; mar a ta sibh féin a' faicinn; a bhàrr air sin, tha Diabolus féin a' teicheadh roimhe, agus a ta sibh a' faicinn, gu'n d'rinn e mo thigh-sa na dhaingneach an aghaidh a' chaisteil. Ach mise, pheacaich mi gu mòr ann a fantainn a'm' thosd 'nuair bu chòir dhomh labhairt, agus ann an ceartas fhiaradh 'nuair bu chòir dhomh a' chuir an gnìomh.¹ Tha e fìor, gu'n d'rinn Diabolus peanas orm air son gnothach a ghabhail ri laghannaibh Shaddai; ach mo thrùaighe! 's beag is fiach sin? An dean sin ath-dhioladh air son gach céannairc agus ar-a-mach a rinn mi, agus a cheadaich mi a bhì air a chur an gnìomh gun chronachadh ann am baile Anam-anduine? O tha ball-chrith orm ri bhi smùaineachadh ciod a' chrìoch gus an tig na tùsan eagalach agus ùabhasach so!

Am feadh a bha na ceannardan tréubhach so gnìomhach ann an tigh an t-seann Seanachaidh, bha'n Ceannard Gearr-sios a cheart cho gnìomhach ann an earrannaibh eile de'n bhaile a glacadh nan cùl shràidean agus nam ballachan. Mar an ceudna, dhlù-lean e Morair-na-toile gu dian; cha do cheadaich e dha fois a ghabhail ann an cùil sam bith; ruaig se e cho teann 's gu'n d'fhuadaich e a chuid daoine uaithe, air dhòigh 's gu'm bu bhuidhe leis a cheann a sparradh ann an tòll. A thuilleadh air sin, ghearr an saighdear tréubhach sin triùir do cheannardan Mhorair-na-toile sios a chum an làir; b'e ainm a h-aon diù seanna Chlaon-bhreith, am fear a chaidh chiùrradh anns a' cheannairc; rinn Morair-na-toile an duine so na fhear gleidhidh air

¹ 'Nuair a ta choguis air a dùsgadh cha'n fheuch i ri leisgeul a' ghabhail.

Geata-na-cluaise, agus mhàrbhadh e leis a' Cheannard Gearr-sios. Bha fear eile d'am b'ainm Cùl-ri-math, a bha 'na cheannard air an dà ghunna bha roimhe so air mullach Geata-na-cluaise, chaidh esan mar an ceudna a sgathadh sios chum an làir leis a' Cheannard Gearr-sios. A thuilleadh orra so, bha fear eile ann, d'am b'ainm an Ceannard Föill, duine aingidh, ach chuir Morair-na-toile mòr mhuinghinn ann, sgath an Ceannard Gearr-sios am fear so chum an làir mar chàch. Mar an ceudna, rinn e casgradh mòr air saighdearaibh Mhorair-na-toile, mhàrbh e mòran dhiùsan a bha laidir foghainteach, agus lot e mòran a bha glé sgairteil tapaidh air taobh Dhiaboluis. Ach b'Ifrinnich iad so uile, cha do chiurradh a h-aon de ghnà-mhuinntir Anam-an-duine.

Rinneadh cäsgradh mòr aig Geata-na-sùla, far an robh an Ceannard Deagh-dhòchas agus an Ceannard Gràdh air an suidheachadh; oir mhàrbh an Ceannard Deagh-dhòchas le 'làmhaidh féin, fear d'am b'ainm an Ceannard Dàll, chuir e 'n ruaig air a dhaoine, mhàrbh e mòran, ach löt e ni bu ro mhò dhiù, air chòr 's gu'm b'éigin do'n chòrr an cinn fhalach ann am frògaibh. B'e 'n Ceannard Dàll so fear gleidhidh Geata-na-sùla; bha mìle fear aige fodha, agus b'iad sin iadsan a chog le uird-mhòra.

Bha aig a' gheata cheudna fear d'am b'ainm Droch-theagamh, mu'n cuala sibh iomra roimhe; b'fhior sheann duine e, air an robh féusag a bha ruigheachd sios gu 'chrios; 'se bu chainntear do Dhiabolus, agus rinn e mòr dhochann ann am baile Anam-an-duine; ach mhàrbh an Ceannard Deagh-dhòchas esan.

Anns na laithibh sin bha na h-Ifrinnich 'nan sìneadh màrbh anns gach oisinn, ged bha iomadaidh dhiù beò fathast ann an Anam-an-duine.¹

¹ B'Ifrinnich na h-uile h-aon a chaidh a mhàrbhadh. Chaidh na h-àna-miannan agus na tograidhean peacach a bha ri aintigh-

Chruinnicheadh ri chéile an seann Seanachaidh, Morair-na-toile, maille ri cuid eile de chinn-fheadhn' à bhaile, eadhon, iadsan aig an robh fios gu'm feumadh iad seasamh agus tuiteam maille ri Anam-an-duine, agus an deigh an comhairle chuir cuid-eachd, cho-aontaich iad an iarrtas a chuir gu Emanuel, am feadh a bha e 'na shuidh ann an geat' a' bhaile. 'Se so brìgh na h-achanaich a chuir iad gu Emanuel: eadhon, "Gu'n robh iadsan seann-luchd-àiteachaidh a' bhaile thruaigh Anam-an-duine, ag aideachadh am peacaidh, agus gu'n robh iad ro bhrònach gu'n do chuir iad fearg air a Mhòrachd Rìoghail-san, agus b'e 'n guidhe gu'n caomhnadh e am beatha."

Cha tug e freagradh sam bith do'n achanaich so, agus mheudaich sin an trioblaid. A nise, ré na h-ùine sin uile, bha na ceannardan ann an tigh an t-Seanachaidh a' sìorbhualadh geatachana 'chaisteil, leis na reitheachaibh-cogaidh a chum an leigeadh sios. An deigh began ùine, saothair agus dragh, chaidh geat' a chaisteil d'am b'ainm Do-fhosgladh a bhriseadh na mhìrean, agus rinneadh rathad chum an daingneich anns an d'fholaich Diabolus e-féin.¹ An sin chaidh teachdaireachd a chuir sios gu Geatana-cluaise, oir bha Emanuel fathast a chòmhnaidh an sin, a dh'innseadh dha gu'n d'rinneadh rathad a' steach air geatachaibh caisteil Anam-an-duine. Ach O! cia mar shéirm na tròmbaidean air feadh càmpa a' Phrionnsa, air cluinntinn 'na teachdair-eachd so, a chionn gu'n robh an cogadh a nise dlù do bhi air a chrìochnachadh, agus bha Anam-an-duine féin fagus do bhi air a chuir fa sgaoil!

An sin dh'éirich am Prionns' ás an àite 'san robh e, agus leis a' chuid bu fhreagarraiche do na fir chogaidh air son na h-ionnsaidh sin, chaidh e suas

earnas thar an anam a 'sgrios, ach dh'fhàgadh na comasan a dhéilbheadh ann le Dia air tùs gun dochann.

1 An cridhe air a cheannsachadh mu dheireadh.

sràid Anam-an-duine gu tigh an t-scann Seanachaidh. Bha am Prionnsa féin air éideadh gu h-iomlan ann an àrmachd de dh'òr, agus thriall e suas am baile le 'bhratach air a giùlan roimhe ; ach chùm e 'ghnùis mar gu'm b'eadh glé leth-oireach na h-uile ceum de'n t-slighe, air dhòigh 's nach b'urrainn an sluagh aithneachadh cò dhiù a bh'air aire gràdh no fuath dhoibh-san. Thàinig muinntir a' bhaile mach anns na h-uile dorus a dh'fhaicinn, agus bha mòr iongantas orra r'a phearsa agus r'a ghlòir, ach bha neònachas orra ris cho leth-oireach 'sa bha suidheachadh a ghnùis ; oir labhair e riù ni bu mhò le 'ghniomharraibh agus le 'oibre, na le briathraibh agus le aoidhealachd. Ach rinn am baile truagh Anam-an-duine, mar a ta na h-uile ullamh gu dheanamh 'na leithid sin do chòr, 's ann a mhìnich iad giùlan Emanueil d'an taobh-san, ceart mar rinn bràithrean Ioseiph a ghiùlan-san d'an taobh féin, càlg-dhìreach an rathad tuaitheal ; oir, ars' iadsan, nam bu toigh le Emanuel sinne, leigeadh e ris dhuinn e an dara cuid le facal no le gnìomh, ach cha'n eil e deanamh aon chuid dhiù sin, uime sin, is fuathach le Emanuel sinn. A nise ma tha fuath aig Emanuel dhuinne, bithidh Anam-an-duine air a chuir gu bàs ; air dhòigh 's gu'n tig e gu bhì na dhùn-aolaich. Bha fios aca gu'n do bhrìst iad lagh 'Athar agus gu'n robh iad maille ris an nàmhad Diabolus 'na aghaidh féin ; agus b'aithne dhoibh gu'n robh fios aige a' Phrionns' Emanuel air so uile ; oir bha iad làn dearbhta dheth gu'n robh e mar Dhia, fiosrach air na h-uile nithe a th' air an deanamh anns an t-saoghal. Thug so orra smuaineachadh gu'n robh an staid ro thruagh, agus gu'n deanadh an deagh Phrionnsa nochd-làrach dhiù.

Mar sin cho-dhùin iad, nach robh àm sam bith bu fhreagarraiche gu sin a dheanamh na 'n t-àm so. Ach a dh'aindeoin air so uile, thug mi 'n aire shònraichte nach b'urrainn an luchd-àiteachaidh

'nuair a chunnaic iad e a' siubhal air feadh a' bhaile, gu'n bhi crúbadh, a' cromadh, a' sleuchdadh, agus bha iad toileach an duslach imlich dheth a chasan: mar an ceudna, b'e 'n uile dhùrachd agus an iarrtas gu'n tigeadh e gu bhi 'na Phrionnsa, 'na Cheannard, agus 'na Fhear-dionaidh dhoibh. A thuilleadh air sin, labhradh iad aon r'a chéile, mu mhaise a phearsa, agus cia mòr a thug e barrachd air muinntir ìnbheach an t-saoghail ann an glòir agus ann an tréubhantas. Ach d'an taobh féin na créutairean truagha bha an smuaintean caochlaidheach agus a' ruith gus na h-uile ea-dòchas. Seadh, a thaobh mar bha iad air an luasgadh air an ais agus air an adhart, thàinig Anam-an-duine gu bhi mar bhàll air a bhualadh a nùll agus an nàll, agus mar ròileig roimh chuairt ghaoith.¹

'Nuair a thàinig Emanuel gu geatachan a' chais-teil, dh'àithn e do Dhiabolus e theachd a làthair, agus e féin a thoirt thairis d'a làmhaibh-san. Ach O, cia cho leisg 'sa bha 'n Uile-bhéist air teachd am follais! cia mar stìog e! cia mar chrup e! gidheadh thàinig e 'n làthair a' Phrionnsa. Air àithne Emanueleil, cheangail iad Diabolus gu daingean ann an géimhlibh, chum a ghleidheadh cìnnteach fa chomhair a' bhreitheanais a shònraich e air a shon. Ach dh'aslaich Diabolus ás a leth féin nach cuir-eadh Emanuel e a chum na dòimhne, ach gu'n ceadaicheadh e dha imeachd a mach á Anam-an-duine ann an sìth.²

'Nuair a cheangail Emanuel e ann an géimhlibh thug 'se e gu àite na féille, far 'n do rùisg se e fa chomhair Anam-an-duine, de 'àrmachd as an d'rinn

1 'Nuair a ta 'm peacach air a dhùsgadh gu mothachadh de dh'olc a pheacaidh agus de dh'oidheirceis an t-Slànaighear, cha'n urrainn e gu'n mòr-thlachd a' ghabhail dbeth agus a' dhùrachdainn gu'm bì e 'na Thighearn os a cheann, ged is gaun is urrainn e dòchas a bhi aige ri beannachadh cho mòr.

2 Cha'n urrainn a h-aon ach Crìosd Sàtan a' chuir a mach as a chridhe.

e uail cho mòr. B'è so aon do ghniomharra buaidh-chaitream Emanueil thar a nàmhaid, agus ré na h-ùine sin, bha tròmhaidean a Phrionns' òirdheirc a' séirm gu dian; mar an ceudna, rinn na ceannardan iolach; agus shéirm na sàighdearan le aoibhneas. An sin ghairmeadh air Anam-an-duine gus am faiceadh e toiseach buaidh-chaitream Emanueil os a cheann-san anns an robh urrad do dh'earbs' aca, agus às an d' rinn iad uail cho mòr anns na laithibh 'san d'rinn e miodal riù.

Air dha Diabolus a' rusgadh am fianais Anam-an-duine, agus fa chomhair ceannardan a' Phrionnsa, anns an ath àite dh'àithn e gu'm biodh Diabolus air a' cheangal le slàbhraidhibh ri rothaibh a' charbaid. (Eph. iv.) An sin air dha an Ceannard Boanerges agus an Ceannard Féin-mhothachadh fhàgail mar fhreiceadan air geatachaibh a' chaisteil, a chum cuir an aghaidh neach sam bith dhiùsan a bha 'nan luchd-leanmhuinn air Diabolus roimhe so, a dh'fhaodadh ionnsaidh a thoirt air a shealbhachadh, mhàrcaich e gu buadhach os a cheann troi bhaile Anam-an-duine gu h-iomlan, a mach air Geata-nasùla, agus fa chomhair, a dh'ionnsaidh a' chòmhnaird far an robh a chàmpa.

Ach cha'n urrainn thu a smuaineachadh, o nach robh thu an sin, mar bha mise, ciod an iolach a bh'ann an càmpa Emanueil 'nuair a chunnaic iad an t-ain-tighearn' air a chùibhreachadh le làmhaibh am Prionns' òr-bhuadhach, agus air a cheangal ri rothaibh a charbaid. Thuirt iad gu'n tug e bruid am bràighdeanas, agus gu'n chreach e uachdranachdan agus cumhachdan.

Mar an ceudna, rinn na sàighdearan a thàinig de'n saor-thoil, a nuas a dh'fhaicinn a' chatha, iolach le guth cho labhar, agus shéirm iad cho bìnn-cheòlach, 's gu'n tug iad orrasan a bha chòmhnuidh anns na flaitheas is àirde amharc a nuas a

dh'fhaicinn aobhar na glòire sin. Luc. xv. 7—10.¹

A bhàrr air sin, bha mòr iongantais orrasan do mhuinntir a' bhaile a chunnaic an sealladh so. Tha e fìor, cha b'urrainn iad innse cìod a' chrìoch gus an tigeadh nithe d'an taobh féin, rinneadh na h-uile nithe na leithid a dhòigh ùrramaich; agus cha'n urrainn domhsa innse cionnas, ach bha cùisean coltach ri bhi fàbharach a thaobh a' bhaile: oir 'nuair a chunnaic iad rian Emanuele, bha 'n sùilean, an cinn, an cridheachan, agus an inntinnean, agus na h-uile buaidh eile dhiù air an lionadh leis.

'Nuair a chrìochnaich am Prionnsa flath-mhais-each an earrann so de 'bhùaidh-chaitheam thar a nàmhaid Diabolus, dh'fhuadaich e air falbh e le tarchuis agus nàire, a' toirt aithne dha gu'n Anam-an-duine a shealbhachadh ni bu mhò. An sin theich an uile-bhéist so air falbh o Emanuel, chaidh e mach a fir-mheadhon a chàmp', a chòmhnaidh ann an ionadaibh tiorama na tìre neo-thorraich: ag iarraidh fois ach cha'n fhaigh e. Mata xii. 43.

1 Aobhneas na'n ainglean.

NA PRIOSANAICH A' SIUBHAL DO'N CHAMPA.

CAIBIDIL VI.

Bha mòr bhrùaidlean air muinntir a' bhaile a thaobh rian nan ceannardan—Dh'òrduich am Prionnsa Morair-na-tuigse, Fear-na-coguis, agus Morair-na-toile a chuir am prìosan—Air do dh'Anam-an-duine a bhi ann an teanndachd mhòr, chuir iad achanaich chum a' Phrionnsa le fear da'm b'ainm Maiream-beò—Cha d'fhuair iad freagradh—Chuir iad an ath achanaich le fear d'am b'ainm Beò-iarrtas—Gheall am Prionnsa gu'n smuainicheadh e air an iarrtas—Chuir iad achanaich eile d'a ionnsaidh, agus chomh-arraicheadh seann Deagh-ghniomh gu dol leatha, ach chuir Fear-na-coguis na aghaidh—Chaidh Beò-iarrtas leatha agus chaidh Deur-shùileach, maille ris—Chuir am Prionnsa air son nam prìosanach chum a chaimp—Bha eagal air a' bhaile—An dòigh air an deachaidh na prìosanaich sìos—'Nuair a bha iad an lathair a' Phrionnsa dh'it siad iad féin agus fhuair iad mathanas, thugadh an luideagan dhiù, agus thugadh tiodhlaicean saoi bhir dhoibh—Chuireadh Ceannard Creideamh a ghabhail séilbh air a chaisdeal agus dh'òrduicheadh do'n Cheannard Gearr-sìos agus do'n Cheannard Breitheanas am baile fhagail—An t-aoibhneas a bha air Anam-an-duine 'nuair a fhuair iad am mathanas—Ghuidh iad air a Phrionnsa fantuinn maille riu gu sìorruidh—Dh'aoontaich e agus gheall e theachd an ath latha—Thog e a' chairtealan anns a' chaisdeal—Bha muinntir Anam-an-duine làn aoibhneis agus iartanach a cheannardan a bhi air chairtealan nam measg.

Bha 'n Ceannard Boanerges agus an Ceannard Féin-mhothachadh 'nan daoine bha làn de mhòr-achd agus de chùmhachd; bha 'n aghaidhean mar aghaidhean leòghan, agus am briathran mar

bheuchdaich na fàirge; agus bha iad fathast air chairtealan ann an tigh Fhir-na-coguis. Uime sin, 'nuair a choisinn am Prionns' Ard agus Cumhachdach na h-urrad so de bhuaidh thar Diaboluis, bha tuilleadh ùine aig muinntir a' bhaile gu bhì gabhail beachd air gnìomharraibh nan ceannardan òr-bhuadhach so. Ach rinn na ceannardan na h-uile nì air dhòigh cho gràthail agus cho uabhasach, agus faodaidh tu bhì cìnnteach gu'n robh òrdugh uaigneach aca dheanamh mar sin, oir le sin chum iad am baile fo ghnà chràdh cridhe, air chòr 's (nam barail féin) gu'n robh iad an teagamh an éireadh gu math do dh' Anam-an-duine an déigh so, ionnas nach b'aithne dhiobh ré ùine àraid, cìod bu chiall do dh' fhòis, no do shocair, no do shith, no do dhòchas.

Cha tàinig am Prionnsa féin, fathast a chòmhnaidh do bhaile Anam-an-duine, ach bha e 'na Phàilliun ròghal anns a' chàmpa, agus ann am meadhon àrmailt 'Athar. Mar sin aig àm freagarrach, chuir e òrdugh sònraichte chum a' Cheannard Boanerges, bàirlinn a thoirt do'n iomlan do mhuinntir Anam-an-duine a theachd gu cùirt a' chaisteil, agus fa'n comhair, gu'n gabhadh e Morair-na-tuigse, Fear-na-coguis, agus an gineal comharraichte sin, Morair-na-toile, agus gu'n cuireadh e 'nan trìuir ann am prìosan iad, mar an ceudna, freiceadan a chuir 'gan gleidheadh, gus am faiceadh esan iomchuidh innseadh cìod a dheanta riù. Mhéudaich so gu mòr iomagain a' bhaile; oir shaoil iad a nise, gu'n robh am fiamh a bh'orra roimhe mu thimchioll sgrios Anam-an-duine air a dhàingneachadh. Oir b'e 'n t-aon nì bu mhò bha cur do thrioblaid orra a nise, cìod am bàs a gheibheadh iad, agus an ùine bhiodh iad a' bàsachadh; seadh, bha iad fo eagal gu'n òrduicheadh Emanuel an t-iomlan dhiù chum na dòimhne, an t-ionad roimh an robh eagal air Prionnsa Diabolus féin; oir bha fios aca gu'n do

thòill iad e. Mar an ceudna, chràidh e gu goirt iad gu'm féumadh iad bàsachadh leis a' chlaidheimh fo nàire fhollaisich, le làimh Prionnsa cho math agus cho naomh'. A thuilleadh air sin, bha iad fo mhòr thrioblaid mu thimchioll 'nan daoine chuireadh ann am prìosan, oir b'iad sin an cinn-iùil agus an cùltaice, agus do bhrìgh 's gu'n do chreid iad 'nam b'e 's gu'n rachadh na daoine so a ghearradh às, nach biodh 'nam bàs-san ach tùs léir-sgrìos do bhaile Anam-an-duine. Uime sin, chuir iad féin agus na daoine bha 'sa prìosan, achanaich a chum a Phrionns' Emanueil le fear d'am b'àinm Maiream-beo. Mar sin thàinig e gu cairtealan a' Phrionnsa, agus chuir e an céill an achanaich; b'iad na briathran so a leanas brìgh na h-achanaich:

“Ard-uachdarain mhòr agus mhiorbhuilich, thusa bhuadhaich air Diabolus, agus a cheannsaich Anam-an-duine. Tha sinne, luchd-àiteachaidh neo-shona a' bhaile ro thrùaigh sin, a' guidhe gu h-iriosal gu'm faigh sinn deagh-ghean ann do shealladh-sa, agus nach cùmhniceadh tu ar 'n eas-aontas 'san àm a chaidh seachad, na peacadh cinn-fheadhna ar baile-ne, a rinn sinn 'na t'-aghaidh, ach caomhainn sinn a réir lionmhorachd do thròcair, agus na faigh-eamaid bàs, ach maireamaid beò ann a' t'fhianais: mar sin bithidh sinn deònach a bhi 'nar seirbhisich dhutsa, agus ma's iomchuidh leats' e, ar lòn a thional fo do bhòrdsa.—*Amen.*”

Mar sin chaidh Maiream-beò leis an achanaich chum a' Phrionnsa, agus ghabh am Prionns' i, ach cha tug e fios freagrachd 'sam bith dha. Chuir so an tuille trioblaid air baile Anam-an-duine, gidh-eadh 'nuair a smùainich iad gu'm féumadh iad aon chuid achanaich a chuir da ionnsaidh no bàsachadh, oir a nise cha b'urrainn iad ni sam bith eile a dheanamh, uime sin, chuir iad an comhairle ri chéile a rithist, agus chuir iad an ath-achanaich uapa, a bha glè choltach ris a' cheud achanaich.

B'è 'n ath cheist, cò leis a chuireadh iad an achanaich so ; oir cha chuireadh iad i le Maiream-beò, (oir smuainich iad gu'n do ghabh am Prionns' òilbheum air son an dòigh air 'n do ghiùlan se e féin 'na làthair) mar sin thug iad an oidheirp an Ceannard Féin-mhothachadh a chuir leatha, ach thuir esan nach rachadh, 's nach bu dàna leis aon chuid dol le achanaich gu Emanuel às leth luchd-ceannairc ; no bhi 'na fhear tagraidh air son réubalaich. Gidheadh, ars' esan, tha ar Prionnsa-ne math, agus faodaidh sibh a ghabhail oirbh féin a' cur le h-aon de mhuintir 'ur baile, ma's e 's gu'n téid e le còrd mu 'cheann, agus tagairt air son tròcair a mhain.

Troimh eagal rinn iad maille 'sa chùis so cho fad 'sa b' urrainn iad, agus ni b' fhaide na bha e iomchuidh, ach air dhoibh eagal 'a ghabhail mu dheireadh às a chunnart anns an robh iad, smuainich iad, le mòr fhàmh agus dì-misneach, an achanaich a chuir le fear d'am b'àinm Beò-iarrtas ; a nise bha 'm fear so a chòmhnaidh ann am bothan glé shuarach ann an Anam-an-duine, agus thàinig e air iarrtas a choimhearsnaichean. Mar sin dh'innis iad dha ciod a rinn iad, agus ghuidh iad air-san dol le'n achanaich chum a' Phrionnsa. An sin thuir Beò-iarrtas, "C'arson nach deanainn-sa mo dhìchioll chum baile cho uarramach ri Anam-an-duine a thearnadh bhò'n sgrios a thòille?" Uime sin, thug iad an achanaich dha, agus dh'innis iad dha cia mar dh'fheumadh e labhairt ris a' Phrionnsa, agus ghuidh iad le'n uile dhùrachd gu'n soirbhicheadh leis. Mar sin ràinig e pàilliun a' Phrionnsa, agus dh'iarr e labhairt r'a Mhòrachd ; dh'innseadh an teachdaireachd sin do dh'Emanuel, agus thàinig am Prionnsa mach a dh'ionnsaidh an duine. 'Nuair a chunnaic Beò-iarrtas am Prionnsa, thuit e air aghaidh chum an làir, agus dh'éigh e mach, "O gu maireadh Anam-an-duine beò a'

t'fhianais!" agus thaisbean e an achanaich 'na làthair. 'Nuair a leubh am Prionns' an achanaich, thionndaidh e air falbh ré tàmuill, agus ghuil e, ach air dha cumail air féin, phìll e rithist ris an duine (a bha ré na h-ùine so uile na laidhe aige a chasaibh a' glaothaich mar air tùs) agus thuirt e ris, " Imich romhad gu t'àite féin, agus smuainichidh mis' air t-iarrtaisibh."¹

A nis faodaidh tu a smuaineachadh, eadar ciont agus eagal, nach b'urrainn iadsan a chuir an teachdaire uapa, gu'n bhi sealltainn le h-ìomadh cìocras, agus mòr uabhas cridhe, gus an cluinneadh iad cìod a thachradh do'n achanaich: mu dheireadh chunnaic iad an teachdaire a' teachd air ais; agus an uair a thàinig e dh'fharraid iad dheth cionnas a shòirbhich leis? Cìod a thuirt Emanuel? Agus cìod a thachair do'n achanaich? Ach thuirt e riù nach innseadh e ni sam bith gus an ruigeadh e am prìosan far an robh Morair-a-bhaile, Morair-na-toile, agus an Seanachaidh. Mar sin chaidh e air aghaidh gu tigh a' phrìosain, far an robh iadsan ceangailte, agus lean sluagh mòr e a chluinntinn cìod an naigheachd a bh'aige. 'Nuair a thàinig e gu geata 'phrìosain, bha cruth Mhorair-a'-bhaile a' sealltainn aognaidh glaisneulach, mar an ceudna, chrìothonaich an Seanachaidh; ach thuirt iad, " Cluinneamaid a dheagh dhuin' uasail, cìod a thuirt am Prionnsa cumhachdach riut?" An sin fhreagar Beò-iarrtas, "'Nuair a thàinig mise gu pàillion an Tighearna, ghairm mi, agus thàinig e mach; an sin thuit mi sìos aig a chosaibh, agus thug mi dha m'achanaich (a thaobh mòralachd a' phearsa, agus glòir a ghnùise cha b'urrainn mi seasamh air mo

¹ Mu'n ruig am peacach aithreachail air beachdaibh soilleir mu'n t-soisgeil, mothaichidh se-e féin air a dhìteadh: tha 'n tuigse, a choguis, agus an toil ann an daorsa, agus tha an t'anam fo mhòr eagal agus dùrachdach 'na urnaighibh air son tròcair, ach cha'n eil freagradh air a thoirt gu's am beil na h-iarrtasan air an dùsgadh agus fìor chìocras air son Chrìosd air a' bheothachadh.

chasaibh.) 'Nuair a ghabh esan an achanaich, ghlaodh mise "O gu maireadh Anam-an-duine beò a' t'fhianais!" Mar sin 'nuair a sheall e ré tamuill rithe, thionndaidh e mu'n cuairt agus thuir e riums' a sheirbhiseach, "Imich romhad gu t'àite féin a rithist, agus smuainichidh mis' air t-iarrtas-aibh." Os-bàrr thuir e, "Tha'm Prionnsa chum an do chuir sibh mise, 'na neach cho maiseach agus cho glòrmhor, 's nach urrainn a h-aon a chù e gun ghràdh a thoirt dha agus gun eagal a bhi orra roimhe: gu h-àraid, 's ann mar sin a thachair dhomhsa de'm thaobh féin, ach cha'n aithne dhomh ciod a' chrìoch gus an tig na nithe so." 'Nuair a chuala iad am freagradh so bha iad uile ann an teagamh, 's cha b'aithne dhoibh ciod an ciall a bheireadh iad às an nì a thuir am Prionnsa. Air do'n phrìosan a bhi air a réiteachadh do'n dòmhladas, thoisich na prìosanaich na measg féin ri briathraibh Emanueil a mhìneachadh. Thuir Morair-a'-bhaile nach robh an fhreagairt coltach ri bhi reasgach; ach thuir Morair-na-toile gu'n robh i a' bagairt uile; agus cho'dhùin an Seanachaidh, gu'm bu teachdaire bàis i. A nis' iadsan a dh'fhàgadh, agus a sheas air an cùlthaobh, agus nach b'urrainn an ni bha na prìosanaich a' ràdh a chluinntinn ceart, rinn cuid dhiù gréim air aon earrainn de'n chàinnt, agus cuid eile air beagan fhacal de dh'earrainn eile dh'ì; rug pàirt dhiù air an nì a thuir an teachdaire, agus pàirt eile air barail nam prìosanaich air cainnt an teachdaire, air dhòigh 's nach robh a h-aon a' tuigsinn nan cùisean gu ceart; agus cha'n urrainn thu a' ghabhail a steach ciod an ùtarais a rinn an sluagh so, agus ciod an eas-aonachd a bha nis' ann an Anam-an-duine.¹ Oir iadsan a chuala cearban de na bh' air a labhairt, ruith iad air bàll air feadh a' bhaile, fear a' glodhaich a

¹ Tha beachdan an-earbsach a' cur trì chéile ann an Anam-an-duine.

mach aon ni, agus fear eile ni a bha càlg-dhìreach an aghaidh sin, agus na h-uile fear dhiù dearbhtha gur e féin a bha ceart, oir thuirt iad gu'n cuala iad le'n clùasaibh ciod a chaidh a' ràdh, uime sin, nach b'urrainn iad a bhi air am mealladh. Theireadh fear, "'S cinnteach gu'm bi sinn uile air ar màrbhadh;" theireadh fear eile, "Cha'n eil teagamh nach bi sinn uile air ar tèarnadh; agus theireadh an treas fear, nach gabhadh am Prionnsa gnothaich ri Anam-an-duine; agus theireadh an ceathramh fear, gu'm biodh na prìosanaich air an cuir gu bàs air bàll; agus mar a thuirt mi cheana, bha na h-uile fear a dearbhadh, gur e-féin a bha ceart, agus gu'n robh càch uile am mearachd. Uime sin, bha trioblaid air muin trioblaid aig Anam-an-duine; oir 'nan tàrladh do neach a bhi dol seachad, agus gu'n cluinneadh e 'choimhearsnach ag inns-eadh a sgéul, dh'innseadh esan sgéul a bhiodh càlg-dhìreach an aghaidh sin, agus bhòidicheadh na h-uile fear gur ann aige féin a bha'n fhìrinn. Ni h-eadh, thubhairt cuid dhiù, gu'n robh am Prionns' a rùn-achadh an cuir gu bàs leis a chladheimh. A nise thòisich am feasgair air cìaradh, uime sin bha 'm baile truagh Anam-an-duin' ann an ioma-cheist ghòirt ré na h-òidhche sin uile, gus an ath mhadainn.¹

Ach cho fad 'sa b'urrainn mis' a thuigsinn 'se na facail a thuirt an Seanachaidh, a thog an iorghuill so uile, 'nuair a dh'innis e dhoibh a réir a bharail-san gum bu teachdaireachd bàis fios freagradh a Phrionnsa.² B'e so a chuir eagal air Anam-an-duine; oir anns na h-amaibh a chaidh seachad bha meas fàidh aig a' bhaile sin air an t-Seanachaidh, agus gu'n robh a bhreitheanas co'ionann ris an taisbeanadh a b'fhèarr; agus mar so bha Anam-an-duine 'na uabhas dha féin.

1 Fhuair Anam-an-duine. mach olc peacaidh.

2 Ciod nach dean cionta.

Thòisich iad a nise ri toradh an ràg-mhuinnealachd féin agus an strigh mhi-laghail an aghaidh am Prionns' a mhothachadh, oir bha iad féin agus cinn-fheadhna baile Anam-an-duine, air an claoidh le eagal agus le cionta.

'Nuair a thàinig na prìosanaich beagan d'an ionnsaidh féin, rùnaich iad achanaich eile a chur a dh'ionnsaidh a' Phrionnsa air son am beatha; mar sin chuir iad an treas achanaich, agus is iad na briathran so a leanas a brìgh:

“A Phrionns' Emanueil Chumhachdaich, a Thighearna nan uile shaoghal, agus a Mhaighstir na Tròcair, tha sinne, do bhaile truagh, bochd, dìblidh, a ta dol bàs, ag^aaideachadh do' d' Mhòrachd urramach agus ghlòrmhor-sa, gu'n do pheacaich sinn an aghaidh t' Athar agus a' t' aghaidh Féin, agus nach airidh sinn tuilleadh gu'n goirte do bhaile-sa dhinn, oir 'se a thoill sinne a bhì air ar tilgeadh do'n t-sloc. Ma mharbhas tu sinn, thoill sinn e. Ma dhìteas tu sinn a chum na dòimhne, cha'n urrainn duinn ach a' ràdh gu bheil thusa fireanta. Cha'n urrainn duinn gearan ciod air bith bìnn a bheir thu oirnn. Ach oh! rìoghaicheadh tròcair, agus ruigeadh i oirnne! O deanadh tròcair greim oirnne, agus ar saoradh bho ar n-uile easaontas, agus seinnidh sinn mu d' thròcair, agus mu d' bhreitheanas. *Amen.*”

'Nuair a chuireadh i so r'a chéile, rùnaich iad a' cuir a dh'ionnsaidh a' Phrionnsa mar a cheud achanaich, ach b'e cheist cò rachadh leatha. Thuirte cuid, rachadh esan a chaidh leis a' cheud té, ach chuir feòghainn eile 'na aghaidh, a chionn nach do shoirrbhich leis ni b'fhearr roimhe. A nise bha seann duine anns a' bhaile, d'am b'ainm Deagh-ghnìomh; duine aig nach robh ach an t'ainm a mhàin, oir cha robh ni sam bith de'n ghné sin ann; bha cuid a' togairt esan a chuir leatha, ach chuir an Seanachaidh 'nan aghaidh: “Oir” ars' esan, “tha

sinn an dràs d an eisimeil tròcair, agus aig aslachadh air a' son, uime sin, bithidh e càlg-dhìreach an aghaidh na h-achanaich a cuir le Deagh-ghnìomh; 'nuair a ta 'n achanaich féin a' glaodhaich air son tròcair. A thuilleadh air sin, nam b'e 's gu'm fàighnicheadh am Prionnsa ris, an uair a gheibheadh e 'n achanaich, Ciod is àinm dhuit? agus gu'n abradh esan, 'se is àinm dhomh Seann Deagh-ghnìomh: Ciod i ar barail, nach e so a theireadh Emanuel? Seadh, am bheil Seann Deagh-ghnìomh fathast beò ann an Anam-an-duine! ma tha saoradh Seann Deagh-ghnìomh sibh o bhur teanndachdaibh. Agus ma's e 's gu'n abair esan sin, tha mise cìnnteach gu bheil sinne càillte, cha'n urrainn mìle Seann Deagh-ghnìomharra Anam-an-duine a thearnadh."

An deigh do'n t-Seanachaidh na h-aobharan a bh'aige innse, air son Seann Deagh-ghnìomh a bhacadh o dhol leis an achanaich gu Emanuel, chuir a chuid eile do na prìosanaich agus do chinnfeadhna Anam-an-duine 'na aghaidh mar an ceudna, mar sin chaidh Seann Deagh-ghnìomh a chuir air cùl, agus chòrd iad teachdaire a dheanamh rithist do Bheò-iarrtas; mar sin chuir iad fios air, agus dh'aontaich esan air ball. A nise dh'iarr iad air an ro aire ghabhail nach tugadh e òilbheum sam bith aon chuid le 'chàinnt no le 'ghiùlan do'n Phrionnsa, air eagal leis a sin a dheanamh gu'n tugadh e léir-sgrìos air Anam-an-duine.

'Nuair a chunnaic Beò-iarrtas gu'n feumadh e dol air an teachdaireachd so rithist, ghuidh e gu'n rachadh Deur-shùileach maille ris. A nise bha Déur-shùileach so na dhlù choimhearsnach do Bheò-iarrtas, duine bòchd, duine do spiorad briste, gidheadh b'fhear e a bha ro fhreagarrach an cois achanaich. Mar sin dheònaich iad gu'n rachadh e maille ris. Uime sin, chaidh iad air ceann an gnothaich: chuir Beò-iarrtas còrd m'a cheann,

agus dh'imich Déur-shuileach a' fàsgadh nan dòrn. Mar so cháidh iad gu pàilliun a' Phrionnsa.

Aig an àm so cha robh iad cùidhteas eagal le'n sìor theachd gu'm biodh iad 'nan sgrios do'n Phrionnsa, uime sin, 'nuair a thàinig iad gu dorus a phàilliun, ghabh iad air tùs an leisgeul féin, a chionn a bhi teachd cho tric a chuir dragh air Emanuel; agus thuirt iad, nach e tlachd sam bith a bh'aca ann a bhig an cluinntinn féin a bruidheann, a thug an sud an diugh iad, ach gu'n chuir an éigin thuige iad gu teachd a chum a Mhòrachd, oir thuirt iad, nach robh fois aca latha no dh'oidhche, air son an easaontais an aghaidh Shaddai, agus an aghaidh Emanuele a mhic. Mar an ceudna, bha iad de'n bheachd gu'n chuir ni-éigin de ghiulan Bheò-iarrtas mìothlachd air a Mhòrachd, air an turas mu dheireadh, agus gu'm b'e sin a b'aobhar gu'n do phill e falamh, agus as eugais an deagh-ghean bu lugha fhaotainn bho Phrionnsa cho trôcaireach. Air dhoibh an leisgeul a ghabhail, thilg Beò-iarrtas e féin sios air an làr, aig casaibh a' Phrionnsa chùmhachdaich, mar a rinn e an ceud uair, ag ràdh, "O! gu'm maireadh Anam-an-duine beò a' t'fhianais!" agus leis a sin a' ràdh thug e seachad 'achanaich. 'Nuair a leubh am Prionns' an achanaich, thionndaidh e a leth-taobh ré tamuill, mar a rinn e roimhe, agus air dha teachd a rithist a dh'ionnsaidh an àite far an robh an teachdaire 'na laidhe air an làr, dh'fharraid è dheth, ciod a b'àinm dha, agus ciod a meas a bh'air ann an Anam-an-duine, anns gur esan, os ceann chàich uile, a rachadh a' chur dha ionnsaidh-san air a leithid a ghnothach. An sin thuirt an duine ris a' Phrionnsa, "O na biodh corruich air mo Thighearna; agus c'arson a dh'fhiosraicheadh tu air son àinm a leithid a chù marbh 'sa ta mis' ann? Rach seachad, guidheam ort, agus na gabh aire sam bith dhiomsa, do bhrìgh gu bheil éu-coltas ìnbhe cho mòr eadar mis'

agus tusa, mar is math a ta fhios agad. Ach ciod an t-aobhar a bh'aig muinntir a' bhaile air son mis' a chuir air an teachdaireachd so gu mo Thighearna, 'sann doibh féin is fearr is aithne e, ach cha b'urrainn e bhi gur ann a chionn gu'n do shaoil iad gu'n robh deagh-ghean agams' ann an sùilibh mo Thighearna. Air mo shonsa tha gràin agam dhìom féin, cò ma ta aig am biodh meas orm? Gidheadh, b'àill leam mairsinn beò, agus gu maireadh mo cho-luchd baile beò mar an ceudna; agus a chionn gu bheil araon iad-féin agus mise ciontach de dh'euceartan mòra, uime sin, chuir iad mise, agus tha mi air teachd 'nan ainms' a' ghuidhe air mo Thighearn air son tròcair. Uime sin, gu ma toil leatsa tròcair a dheònachadh, ach na feoraich cò sinne do sheirbhisich."

An sin thuirt Prionns' Emanuel, "Agus cò e am fear sin is còmpanach dhuit anns a' ghnòthach chudthromach so, agus ciod is àinm dhà?" "Tha' arsa Beò-iarrtas, "coimhearsnach bochd, agus aon de mo dhlù chòmpanaich, agus le cead bhur 'n òirdhearcais Rìoghail-sa' 'se Déur-shùileach is ainm dha, fear do mhuinntir Anam-an-duine. Tha fios agam gu bheil mòran de'n ainm sin a ta faoin, ach tha mi'n dùil nach bi diùmadh air mo Thighearn, air son gu'n tug mise mo choimhearsnach bochd maille rium."

An sin thuit Déur-shùileach air aghaidh air an an làr, agus thuirt e, "O mo Thighearna, cò mise cha'n aithne dhomh mi-féin, na cò dhiù a ta m' àinm fìor no féallsa, gu h-àraid 'nuair a smuainicheas mi ciod a thuirt cuid roimhe, eádhon, gu'n tugadh an t'ainm so dhomh do bhrìgh gu'm b'e Aithreachas m' athair. Tha droch clòinn aig deagh dhaoine, agus is minig a ghin na tréi-dhirich cealgairean. Mar an ceudna, 'se so an t-àinm a ghàirm mo mhàthair dhìomh o bha mi 'sa chreadhail, ach cò dhiù is ann air son àitidheachd

m' eanachainn, no taiseachd mo chridhe, a ghior i an t'àinm so dhiom, cha'n urrainn mi innse. Tha mi a' faicinn salachair 'na m' dhéuraibh féin, agus truailidheachd 'nam ùrnaighibh. Ach guidheam ort (agus e gul ré na h-ùine so uile) nach cùmhniceadh tu ar lochdan 'n ar 'n aghaidh, agus nach biodh corraich ort air son neo-ìomchuidheachd do sheirbhisich, ach rach gu tràcaireach thairis air peacadh Anam-an-duine, agus na cuir dàil ni's faide ann do ghràs a ghlòrachadh.

Air àithne Phrionnsa dh'éirich iad, agus sheas iad le chéile air chrith 'na làthair, agus labhair e riù mar a leanas :

“ Rinn baile Anam-an-duine àr-a-mach ro dhoilghiosach an aghaidh m' Athar-sa, 'san lath' anns na chuir iad cùl ris mar an Rìgh, agus a ròghnaich iad dhoibh-féin, breugadair, mortair, agus tràill mheallaidh mar an ceannard. Oir rinn an Diabolus so, a ghabh air a bhi 'na phrionns' oirbhse, 'sa bha uair-eigin cho measail agaibh, ceannairc an aghaidh m' Athar agus am aghaidh féin, eadhon ann ar lùchairt, agus ann ar cùirt is àirde, a' saoil-sinn gu'm faigheadh e 'bhi 'na Phrionns' agus 'na Rìgh. Ach air dha a bhi gu tràthail air fhaotainn a mach agus air a ghlacadh, chaidh a cheangal le slàbhraidhibh air son àingidheachd, agus thilgeadh e maille riusan bu chòmpanaich dha do'n t-slòc, thairg se e féin dhuibh mar rìgh agus ghabh sibhse ris.

“ Tha, agus bha so ré ùine fhada, 'na thàire mhòr do m' Athair-sa ; uime sin, chuir m' Athair feachd chùmhnachdach chum ar toirt gu ùmhlachd. Ach tha fios agaibh féin cionnas a bhuin sibh ri na daoineibh sin, ri'n ceannardaibh, agus ri'n comhairlibh. Rinn sibh ceannairc 'nan aghaidh, dhùin sibh 'ur geatachan orra, thug sibh dùbhlán dhoibh, agus chog sibh le Diabolus 'nan aghaidh. Mar sin chur iad gu m' Athair air son tuille neirt, agus

thainig mise le mo dhaoibh chum ar ceannsachadh. Ach mar bhuin sibh ris na seirbhisich, is amhuil a bhuin sibh ri 'n Tighearna. Sheas sibh gu nàimhdeil 'nam aghaidhs', dhùin sibh 'ur geatachan orm, thionndaidh sibh cluas bhodhar rium, agus chuir sibh a' m' aghaidh cho fhad 'sa b'urrainn duibh; ach a nise thug mise buaidh oirbh. An do ghlaodh sibh air son tròcair fhad 'sa bha dùil agaibh ri buadhachadh a' m' aghaidh? Ach a nis' air dhomh am baile ghlacadh, tha sibhse glaodhaich; ach c'arson nach do ghlaodh sibh roimhe so, 'nuair a bha bratach bhàn mo thròcair, bratach dhearg mo cheartais, agus a' bhratach dhubh a bhagair casgradh, a bh'air an cur suas gu bhur gairm da h-ionnsaidh? A nis' air dhomhsa bhur ceannard Diabolus a cheannsachadh, tha sibh a' teachd do m' ionnsaidh-s' air son fàbhair; ach c'arson nach d'rinn sibh comhnadh leamsa 'n aghaidh nan cumhachdach? Gidheadh smuainichidh mis' air bhur 'n achanaich, agus freagraidh mi i air dòigh a bhios a chum mo ghlòir féin.¹

“Rachaibh agus iarraibh air a' Cheannard Boanerges, agus air a' Cheannard Fein-mhothachadh na priosanaich a thoirt a màireach do m' ionnsaidh do'n chàmpa; agus abraibh ris a' Cheannard Breitheanas agus ris a' Cheannard Gearr-sios fantainn anns a' chaisteal, agus deagh aire thoirt gu'n cum iad an t-iomlan sàmhach ann an Anam-an-duine, gus an cluinn iad uamsa rithist.” An sin thionndaidh e uapa, agus chaidh e air ais d'a phàillion ròghail.

1 “Is còir” do dhaoine “ùrnaigh a dheanamh do ghnà agus gun fhannachadh.” Tha'n treas achanaich ni's ro iriosail 'na cheud achanaich, oir mar is tric a ni sinn ùrnaigh le durachd, 's ann is ro eòlaich a dh'fhàsas sinn air ar fìor staid. Ma's ann as leth ar deagh ghnìomharran a thagras sinn, bithidh ar 'n achanaichean gu cinnteach air an diultadh, ach buanaicheamaid ann a bhi 'g aslachadh tròcair; “air cridhe briste agus brùite cha dean Dia tàir.” Salm li. 17.

Air do na teachdairean am fios freagradh so fhaotainn bho'n Phrionnsa, phill iad gu'n còmpañ-aich a rithist: Ach mu'n deach iad fada, thoisich iad ri smuaineachadh, nach robh a rùn fhathast air a' Phrionnsa tròcair a dheanamh air Anam-an-duine; chuir so a leithid do throimhe-chéile inntinn orra, mu thimchioll ciod a thachradh do dh' Anam-an-duine, 's gur gann a b'urrainn doibh an teachdaireachd innse, 'nuair a ràinig iad far an robh no prìosanaich ceangailte.

Mu dheireadh thàinig iad gu geatachaibh a' bhaile, far an robh muinntir a' bhaile a' feitheamh le iomaguin ri 'n teachd air ais, gus an cluinneadh iad ciod am freagradh a fhuair an achanaich. Ach thuirt iadsan riù gu'm feumadh iad dol chum a' phrìosain, agus an teachdaireachd innse an sin. Mar sin chaidh iad chum a' phrìosain le cuid-eachd mhòr¹ nan deigh, agus 'nuair a ràinig iad geatachan a' phrìosain, dh'innis iad a' cheud chuid de chàinnt Emanueil, cionnas a thilg e orra am midhìlseachd d'a Athair agus d'a féin, agus gu'n ròghnaich iad Diabolus, gu'n ghabh iad ris, gu'n chog iad air a shon, gu'n d'éisd iad ris, agus gu'n robh iad air an riaghladh leis, ach gu'n d'rinn iad tàir air Emanuel agus air a dhaoine. Chuir so faiteachas agus gruaim air na prìosanaich, ach lean na teachdairean air labhairt, ag ràdh; thuirt am Prionnsa ruinne, fathast gu'n smuainicheadh esan air ar 'n achanaich, agus gu'm freagradh e i ann an dòigh a bhios a réir a ghlòire féin. Agus an nuair a làbh-radh na briathran so, rinn Déur-shùileach osna thròm. Air cluinntinn so dhoibh bha iad uile fo mhòr thrioblaid, agus cha robh fhios aca ciod a theireadh iad: mar an ceudna bha iad làn eagail, agus bha snuagh a' bhàis ri fhaicinn air aghaidhibh cuid dhiù. A nise bha anns a chuideachd teangaire ro-chomharraichte, gidheadh cha robh ann ach

1 Smuaintean beadaidh.

duine gun diù, agus 'se b' àinm dha Seann Bheadaidh; dh'fheòraich am fear so do na teachdairean an d'innis iad na h-uile smid a thuirt Emanuel. Fhreagair iadsan, " Gu dearbh cha d'innis." "'S e sin ar leam," ars' esan, " ach ciod tuilleadh a thùirt e ruibh?" An sin thosd iad cār tacain, ach mu dheireadh dh'innis iad an t-iomlan, ag ràdh, " Dh'iarr am Prionns' oirne innse do'n Cheannard Boanerges agus do'n Cheannard Féin-mhothachadh, na prìosanaich a thoirt sìos d'a ionnsaidhsan, a màireach, agus gu'n gabhadh an Ceannard Breitheanas agus an Ceannard Gearr-sìos cùram do'n chaisteal agus de'n bhaile, gus an cluinneadh iad uaithe-san a rithist, agus 'nuair a dh'àithn am Prionnsa dhoibh sin a dheanamh, air bàll, thionndaidh e a chùl riù, agus chaidh e d'a phaillion ròghail."

A nise chuir an teachdaireachd so, gu h-àraid an ròinn mu dheireadh dh'i, eadhon, gu'm féumadh na prìosanaich dol a mach do'n chàmpa a dh'ionnsaidh a' Phrionnsa, mòr thrioblaid orra, agus le aon ghuth chuir iad suas glaodh a ràinig na flaitheis. Air dhoibh so a dheanamh, dh'ullaich gach aon de'n triúr iad-féin gu bàsachadh, agus thuirt an Seana-chaidh¹ riù, "'Se so a nis' an ni às an robh eagal ormsa;" oir cho-dhùin iad, mu'n rachadh a' ghrian fo a maireach, gu'm biodh iad air an cuir gu bas. Agus bha 'm baile gu h-iomlan ag earbsa, gu'm féumadh iad uile an ni ceudna fhulang uair-éigin. Uime sin, chaith Anam-an-duine an òidhche sin ri bròn ann an saic-eudach agus ann an luathaire. A nise 'nuair a thàinig an t-àm do na prìosanaich dol an làthair a' Phrionnsa, chòmhdach siad iad féin ann an éideadh bròin, le còrdaibh mu'n cinn. A thuilleadh air sin thaisbean an t-iomlan de mhuintir a' bhaile iad fèin air a' bhalla agus iad uile air an éideadh ann an earradh bròin, ann an

1 A choguis.

dòchas, leis an t-sealladh so theagamh gu'm biodh am Prionnsa air a ghluasad le truas. Ach O! cia mar bha 'n luchd-tùairsgeul¹ a bh'ann an Anam-an-duine, a nis' a' ruith 'nam buidhnibh an sud 'san so air feadh sràidibh a' bhaile, a glaothaich mar bha iad a' ruith gu buaireasach, fear a' glaothaich aon ni, agus fear eile glaothaich ni a bha càlg-dhìreach an aghaidh sin, gus an robh iad gu ìnbe bhig an coinneamh Anam-an-duine a chuir as a chiall.

B'e so an dòigh air an deach na prìosanaich sios do'n chàmpa: chaidh an Ceannard Boanerges le freiceadan ròmpa, agus lean an Ceannard Féin-mhothachadh as an déigh agus chaidh na prìosanaich sios eatorra ceangailte le slàbhraidhibh; agus dh'imich am freiceadan le brataichibh sgaoilte a mach rompa agus 'nan deigh, ach dh'imich na prìosanaich le spioradaibh tùrsach.

Bha na prìosanaich uile ann an eideadh-bròin, chuir iad còrdan mu'n cinn, dh'imich iad a' bualadh an uchd, ach cha bu dàna leo an sùilean a thogail suas ri nèamh. Mar so chaidh iad a mach air geata Anam-an-duine, gus an tàinig iad gu meadhon feachd a' Phrionnsa, dh'àrdaich sealladh agus glòir na feachda an àmhghar gu ro mhòr. Cha b'urrainn iad cumail orra féin n'a b'fhaide, ach ghlaodh iad a mach, "O na daoine neo-shona a ta sinn ann! O am baile truagh Anam-an-duine!" Bha gleadhraich mhuladach an slabhraidhean agus glaothaich nam prìosanach, 'na fhuaim ro dhubhach.

'Nuair a thàinig iad gu dorus paillion a' Phrionnsa, thilg iad sios iad féin air an làr;² an sin chaidh teachdaire a steach agus dh'innis e do dh'Emanuel, gu'n tàinig na prìosanaich a nuas. Chaidh am Prionns' an sin suas air rìgh-chathair, agus chuir e air son nam prìosanach; air dhoibh

1 Smuaintean diomhain.—2 Tha 'n tuigse, an toil, agus a' choguis air an ìrioslachadh an làthair Chrìosd.

teachd 'na làthair chriothnaich iad, agus dh'fhalach iad an aghaidean leis an nàire. An nise mar thar-ruine iad dlù do'n àite 'san robh e 'na shuidhe, thilg iad sìos iad féin 'na làthair; an sin thuirt am Prionnsa ris a' cheannard Boanerges, "Abair ri na prìosanaich seasamh air an casaibh:" an sin sheas iad air chrith, agus thuirt esan, "An sibhse na daoine bha roimhe so 'nar seirbhisich do Shaddai?" "Is sinn, a Thighearn, is sinn," ars' iadsan. An sin thuirt am Prionnsa, "An sibhse na daoine sin a cheadaich dhùibh féin a bhi air 'ur truailleadh agus air 'ur salachadh leis an fhear ghràineil sin Dhiabolus?" Fhreagair iadsan, "Rinn sinn tuille 'sa cheadachadh, a Thighearn, oir roghnaich sinn e de ar deòin." An sin dh'fheòraich am Prionnsa, "Am biodh sibh deònach gu'm maireadh 'ur tràilleachd fo 'an-tighearnas-san chofad 's bu bheò sibh?" An sin thuirt na prìosanaich, "Bhiodh, a Thighearna, bhiodh, oir bha 'ròidean taitneach do ar feòil, agus dh'fhàs sinn 'n ar coimhich do staid ni b'fhearr." "Agus," ars' esan, "'nuair a thàinig mise 'n aghaidh a' bhaile so Anam-an-duine, an robh sibhse làn-mhiannachadh, nach fhaighinn buaidh oirbh?" "Bha, a Thighearna, bha," ars' iadsan. "Agus ciod am peanas, a shaoileas sibh féin, a tha na peacannan so agus gach peacadh mòr agus uabhasach eile de'm bheil sibh cionntach, a' toilltinn uamsa?" ars' am Prionnsa. Fhreagair iadsan, "Tha iad a' toilltinn araon am bàs agus an sloc, a Thighearna; oir 'cha do thoill sinne ni sam bith ni's lugha." Dh'fheòraich e rithist, "An robh a bheag sam bith aca ri ràdh, an aghaidh a' pheanais a dh'aidich iad féin a thoill iad, a bhi air a' chuir an gnìomh orra?" Thuirt iadsan, "Cha'n urrainn duinn ni sam bith a' ràdh, a Thighearna; tha thusa cothromach, oir pheacaich sinne." An sin thuirt am Prionnsa, "C'arson a tha na cùird so air 'ur cinn?" Fhreagair na prìosanaich, "Tha na

cùird¹ a chum ar toirt gu-àit' an dìtheachaidh, mar a h-àill leatsa tròcair a dheanamh." (Gnàth. v. 22.) Dh'fheòraich e mar an ceudna, " An robh na h-uile de mhuintir Anam-an-duine ag aontachadh anns an aidmheil so?" Fhreagair iad, " Tha an t-iomlan de mhuintir² dhuthchasach a' bhaile, a Thighearna; ach cha'n urrainn duinne bheag a' radh mu thimchioll nan³ Ifrinneach a thàinig a chum ar baile, 'nuair a fhuair an t-an-tighearna seilbh oirnn.⁴

An sin dh'àithn am Prionnsa teachdaire ghairm, gu cuir an céill, le fuaim tròmbaid, gu'n d'fhuair am Prionnsa, Mac Shaddai, ann an ainm 'Athar, agus air son glòir 'Athar, buaidh iomlan thar Anam-an-duine, agus gu'n leanadh na prìosanaich e ag ràdh AMEN. Rinneadh so a réir àithne.

Air bàll shéirm an ceòl a bh'anns na h-àrdaibh gu ro bhinn. Thug na ceannardan a bh'anns a' chàmpa iolach, agus shéinn na saighdearan òranan buaidh-chaitream do'n Phrionnsa, bha na brataichean a' snàmh 'sa ghaoith, agus bha aoibhneas mòr anns gach àite, ach cha d'ràinig e fathast cridheachan muinntir Anan-an-duine.

Dh'iarr am Prionnsa na prìosanaich a theachd a rithist 'na làthair, 'nuair a thàinig iad chriothnaich iad. Agus thuirt esan riù, " Gach peacadh, eucairt, agus aingidheachd, a chuir sibhse, an t-iomlan de bhaile Anam-an-duine, bho àm gu àm an gnìomh an aghaidh m' Athar agus a'm' aghaidhsa, tha cumhachd agus àithne agamsa bho m' Athair am mathadh, agus a réir sin tha mise dha mathadh

1 Peacana.—2 Comasan an anama.—3 Truailidheachdan agus ana-miannan.—4 A leubhadair, a' bheil thus 'air t-irioslachadh' mar so an làthair Chrìosd? a' bheil do pheacannan ro ghràineil ann ad shealladh féin, agus a' bheil thu a' miannachadh gu'm biodh iad air an ceannsachadh an taobh a stigh dhiot? "Ma dh'aidhicheas sinn ar peacannan tha esan fìrrinneach chum ar peacannan a mhathadh dhuinn, agus ar glanadh o gach uile neo-fhìreantachd." (1 Eoin i. 9.) Tha aoibhneas anns na néamhaibh air son aon pheacach an ni aithreachas.

dhuibh.” Agus air dha so a ràdh, thug e dhoibh mathanas mòr agus coitchean, air a sgrìobhadh air clàr-sgrìobhaidh, agus air a shéuladh le seachd séulachaibh, agus dh’àithn’ e do Mhorair-a’-bhaile, do Mhorair-na-toile, agus do’n t-Seanachaidh, a chuir an céill, agus a thoirt fainear gu’m biodh e air a chuir an céill mu éirigh na gréine am maireach, air feadh baile Anam-an-duine, gu léir.

A thuilleadh air sin, rùisg am Prionnsa na prìosanaich de’n éididhean bròin, “ agus thug e dhoibh, maise an àite luaithe, ola aoibhneis an àite bròin éididhean mòlaidh an àite spiorad airsneil.” Isa. lxi. 3.

An sin thug e do gach aon de’n triùir, séudan òir, agus clachan luachmhor, agus thug e dhiù an cùird, agus chuir e slàbhraidhean òir mu’m muinnealan, agus fàileachan ’nan cluasaibh. A nis ’nuair a chuala na prìosanaich briathran gràs-mhor a’ Phrionnsa Emanueil, agus a chunnaic iad na h-uile nithe a rinneadh dhoibh, ’s beag nach deach iad nan neul, oir bha an gràs, an tròcair, am mathanas, cho obann, cho glòrmhor, agus cho mòr, ’s gur gàn a bha iad comasach a ghiùlan. Seadh, chaidh Morair-na-toile gu glan na neul, ach thainig am Prionnsa dha ionnsaidh, chuir e ’ghàirdeanan sìorruidh fodha, ghlac e ’na uchd e, phòg se e, agus dh’iarr e air a bhi do dheagh-mhisneach, oir gu’m biodh na h-uile ni air an coimhlionadh a réir ’fhacail-san. Mar an ceudna, thaisbean e caoimhneas do’n dithist eile, agus ghlac e ’na uchd iad, agus phòg se iad ag ràdh, “ Gabhaibh so mar leasachadh comharraidh air mo gràdh, air mo chàirdeas, agus air mo thruas dhuibh; agus tha mi ’g àithneadh dhuit-sa, a Sheanachaidh an ni sin a chunnaic agus a chuala tu, a’ chur an céill ann am baile Anam-an-duine.”

An sin bhriseadh an cùibhrichean nam mìribh ’nan làthair, agus thilgeadh iad leis a’ ghaoith, agus

rinneadh an ceuman farsuinn fodhpa. An sin thuit iad sìos agus phòg iad casan a' Phrionnsa, agus fhliuch iad le deòir iad; mar an ceudna, ghlaodh iad a mach le guth àrd, ag ràdh, "Gu ma beannaichte gu'n robh glòir an Tighearna bho'n àite so." An sin dh'àithneadh dhoibh éiridh, a's dol do'n bhaile agus innse do dh'Anam-an-duine ciod a rinn am Prionnsa. Dh'àithn e, mar an ceudna, gu'n cluicheadh fear-ciùil le pìob agus le tabor rompa air fad na slighe gu Anam-an-duine. An sin choimhlionadh dhoibh an ni ris nach robh sùil aca riamh, agus shealbhaich iad an ni nach robh iad riamh ag earbsa. Mar an ceudna, ghairm am Prionnsa an Ceannard òirdheirc Creideamh, agus dh'àithn e dha-féin agus d'a fho-cheannardan imeachd le'm brataichibh sgaoilte, roimh uaislean Anam-an-duine, gus an ruigeadh iad am baile. A thuilleadh air sin, dh'àithn e do'n Cheannard Creideamh, a dhol a' steach le 'bhrataichibh sgaoilte, air Geata-na-sula le 'dheich mìle fear, am feadh a bhiodh an Seanachaidh a' léubhadh a mhathanais choitchinn ann am baile Anam-an-duine, agus leantainn air aghaidh mar sin troimh àrd sràid a' bhaile, suas gu geatachan a' chaisteil, agus seilbh a ghabhail annta, air chionn d'a Thighearna ruigheachd. A bhàrr air sin, dh'aithn e, iarraidh air a Cheannard Breitheanas agus air a Cheannard Gearr-sìos an daingneach laidir fhàgail dhasan,² agus baile Anam-an-duine fhàgail le cabhag, agus dol chum a' Phrionnsa do'n chàmpa.

A nise bha 'm baile cùibhteas uabhas nan ceud cheithrear cheannardan agus an daoine.³

Faodaidh tu smuaineachadh gu'n robh mòr

1 An cionta air a thoirt air falbh.

2 'Nuair a chòmhlaicheas creideamh agus mathanas a' chéile, tha breitheanas agus coimhlionadh nam bagraidhean a' fàgail a' chridhe.

3 Is beannaichte iadsan a fhuair mathanas 'nan euceartaibh, agus d'am bheil am peacannan air am falach. Rom. iv. 7.

chràdh inntinn air a' chuid sin de mhuinntir a' bhaile, a dh'fheith ré na h-ùine so uile ri sgeula bàis nam prìosanach a chluinntinn. Ni mò b'urrainn iad am beachd a shuidheachadh air aon smuain sam bith, seadh, bha 'n cridheachan coltach ri meidh air udalan ann an làimh chrìothanach. Ach mu dheireadh, air dhoibh a bhi dùr-bheachdachadh le fadachd thar balla Anam-an-duine, shaoil leo gu'm fac iad cuid-eigin a' teachd chum a' bhaile; smuainich iad a rithist cò dh'fhaodadh a bhi ann: mu dheireadh dh'aithnich iad gur e na prìosanaich a bh'ann; ach cha'n urrainn duit a' ghabhail a steach cìod an t-iongantais a bh'orra, gu h-àraid 'nuair a chunnaic iad cìod an t-uidheam, agus cìod an onoir leis na chuireadh dhachaidh iad! Chaidh iad sìos do'n chàmpa air an éideadh le dubh, ach phill iad air an ais do'n bhaile ann an culaidhibh geala; chaidh iad sìos do'n chàmpa le còrdaibh, ach phill iad air an ais le slàbhraidhibh òir; chaidh iad sìos do'n chàmpa le'n casaibh ann an geimhlibh, ach phill iad air an ais le'n ceumaibh air an deanamh farsuinn fopa; chaidh iad do'n chàmpa fo fhiamh bàis, ach phill iad air an ais le dearbh-bheachd beatha; chaidh iad sìos do'n chàmpa le cridheachaibh dubhach, ach thàinig iad air an ais le pìob agus tabor a' cluich rompa. Cò luath 'sa thàinig iad gu Geata-na-sùla, ghabh baile truagh sgàthach Anam-an-duine orra féin iolach a thoirt; agus rinn iad a leithid do dh'ìolaich 'sa thug air na ceannardaibh ann an armailt a' Phrionnsa leum r'a fuaim. Mo thruaighe! na creutairean bochda, cò b'urrainn coire chuir orra, bho'n thàinig an càird-ean màrbh gu beatha rithist; oir bha e dhoibhsan mar bheatha bho'n éug, cinn-fheadhna Anam-an-duine fhaicinn le leithid do mhaisealachd. Cha d'amhaire iad air son ni sam bith ach an tuadh agus an stochd; ach feuch aoibhneas agus subhachas, comhfhort agus sòlas, agus ceòl cho binn 'nan

cuideachd, bu leòir gu duine tinn aiseag gu slàinte. (Isa. xxxiii. 24.) Mar sin 'nuair a thàinig iad suas chur iad fàilte air a' chéile: "Se bhur beatha, 'se bhur beatha, agus gu ma beannaichte gu'n robh an Tì sin a chaomhain sibh." Mar an ceudna thuirt iad, "Tha sinn a' faicinn gu bheil e gu math maille ruibhse, ach cionnas a thàrlas do'n bhaile? An éirich gu math do dh'Anam-an-duine?" An sin fhreagair an Seanachaidh agus Morair-a'-bhaile, "Oh! tha sgeula! deagh sgeula! deagh sgeula do mhath! agus do mhòr aoibhneas do'n bhaile bhochd Anam-an-duine!" An sin thug iad an ath iolach a thug fuaim do'n talamh. An deigh so dh'fheòraich iadsan ni bu ro mhionaidiche cionnas a thachair do chùisean 'sa chàmpa, agus ciod an teachd-aireachd a bh'aca bho Emanuel do'n bhaile. An sin dh'innis iad dhoibh na h-uile ni a thachair anns a' chàmpa, agus gach ni a rinn am Prionnsa. Thug so air Anam-an-duin' iongantais a ghabhail ri gliocas agus ri gràs a' Phrionnsa Emanueil, an sin dh'innis iad an ni a fhuair iad féin uaithe air son an iomlan de'n bhaile, agus dh'aithris an Seanachaidh e anns na briathraibh so, "MATHANAS, MATHANAS, MATHANAS do dh'Anam-an-duine; agus bithidh fios aig Anam-an-duine am maireach air a so."¹ Air àithnesan, thug iad bàirlinn do dh'Anam-an-duine, còmhlachadh a maireach ann an àite na féille, chum gu'n cluinneadh iad am mathanas coitcheann air a léubhadh ann an sin.

Ach cò is urrainn a smuaineachadh an caochla a rinn an t-ìomradh so ann an Anam-an-duine! Cha dh'fhuair a h-aon de dhùthchasaich a' bhaile cadal an oidhche sin tre aoibhneas; bha subhachas, ceòl, agus séinn anns gach tigh; 'se b'aon-obair do dh'Anam-an-duine, a bhi 'g aithris agus ag éisd-eachd sgéulachd mu shonas Emanueil: agus b'e so ònn an' òrain ùile: "Oh! an còrr dhe so aig

¹ O an t-aoibhneas a tha leantainn mathanas peacaidh!

Éiridh na gréine ! tuilleadh dhe so am màireach ! Cò shaoileadh mu'n tràth so 'n dé, gu'm biodh an diugh dhuinn mar a tha e ? Agus cò shaoileadh gu'm pillcadh na prìosanaich a chaidh sios ann an geimhlibh iarunn le slàbhraidhibh òir mu'm muinealan ! Seadh, iadsan a mheas iad féin toillteannach a bhi air an dìteadh le'm breitheamh, air àithne-san chuireadh fa-sgaoil iad, cha'n ann a chionn gu'n robh iad neo-chiontach, ach air sgàth tròcair a' Phrionnsa a mhàin. An e so cleachdadh gnàth-aichte Phrionnsachan ? An àbhaist dhoibh a leithid so do chaoimhneas a nochdadh do luchd-ceannairc ? Cha'n àbhaist ! cha'n eil an cleachdadh so ach a mhàin aig Saddai, agus aig Emanuel a Mhac."

A nis' air do'n mhadainn teachd, thàinig Morair-a-bhaile, Morair-na-toile, agus an Seanachaidh, sios gu àite-na-féille aig an àm a shuidhich am Prionnsa, far an robh muinntir a' bhaile feitheamh orra ; agus 'nuair a ràinig iad, thàinig iad anns na trusganaibh agus anns a' ghloir sin leis an d'uidheamaich am Prionnsa iad an là roimhe sin, agus bha an t-sràid air a soillseachadh le 'n glòir : mar sin chaidh Morair-a'-bhaile, an Seanachaidh, agus Morair-na-toile sios gu Geat'-a'-bheòil, a bh' aig ceann shios àite-na-féille, a chionn gur ann an sin bu ghnà leo bho shean a bhi léubhadh gnothaichean follaiseach a' bhaile. Thàinig iad an sin 'nan uidheamaibh, agus dh'imich an luchd-ciùil rompa. A nise bha fadachd ro mhòr air an t-sluagh chum làn-fhiosrachadh fhaotainn mu'n chùis.

An sin dh'éirich an Seanachaidh suas, agus léubh e am mathanas ann an àirde 'ghutha. Ach 'nuair a thàinig e chum nam briathran so, "AN TIGHEARNA, AN TIGHEARNA DIA, iochdmhor agus gràs-mhor, a' mathadh aingidheachd agus eusaontais, agus peacadh, agus mathar dhoibh-san na h-uile pheacannan agus toibheum, &c." (Ecsod. xxxiv. Marc. iii.) cha b'urrainn iad gun leum le aoibhneas. Oir an

sin bha ainm na h-uile duine an Anam-an-duine air an gabhail a steach : mar an ceudna, bha séulachan a mhathanais 'nan sealladh ro mhaiseach.

'Nuair a sguir an Seanachaidh de léubhadh a mhathanais, ruith muinntir a' bhaile air a' bhalla, leum iad air le aighear,¹ agus chrò m siad iad féin seachd uairean le'n aghaidhibh ri pàilliuin Emanueil, a' deanamh àrd iolach le aoibhneas, agus ag ràdh, " Maireadh Emanuel beò gu bràth." An sin thugadh àithne do dh'òganaichibh² Anam-an-duine, na cluig a shéirm le aoibhneas, marsin sheirm-eadh na cluig, shéinn an sluagh, agus chluich an ceòl ann an Anam-an-duine.

'Nuair a chuir an Seanachaidh crìoch air léubhadh a' mhathanais, dh'òrduich Emanuel na h-uile tròmpaid a bh'anns a chàmp a shéirm, agus na brataichean a sgaoileadh a mach, an darna leth dhiu air Tòrr-a'-Ghràis, agus an leth eile air Tòrr-a'-Cheartais. Dh'àithn e mar an ceudna, do na ceannardaibh uile iad féin a thaisbeanadh fo'n làn-armachd, agus do na saighdearaibh iolach aoibhneis a dheanamh. Cha robh an Ceannard Creideamh³ féin 'na thosd an latha sin, ged bha e 'sa chaisteal, ach o mhullach na daingnich nochd se e-féin le fuaim tròmpaid do dh'Anam-an-duine, agus do chàmpa a' Phrionnsa.

Mar so leig mi ris dhuibh an dòigh a ghabh Emanuel gu baile Anam-an-duin' ath-aiseag o bhi fo riaghladh agus fo chumhachd an an-tighearna Diabolus.

'Nuair a chrìochnaich am Prionns' an taisbeanadh follaiseach so de aoibhneas, dh'òrduich e d'a cheannardaibh agus d'a shaighdearaibh beagan do lùth-chleasan cogaidh fheuchainn do dh'Anam-an-duine⁴ Thòisich iad air bàll ri so a dheanamh.

1 Tha iad a nis a' saltairt air an theoil.—2 Smuaintean beothail agus blàth.—3 Cha bhi an Creideamh 'na thosd 'nuair a ta Anam-an-duine air a shaoradh.—4. Tha 'm Prionns' a' taisbeanadh a ghràsan fa chomhair Anam-an-duine.

Ach Oh! cia cho clis, ealamh, seolta, agus fearail, a thaisbean na fir chogaidh an eòlas anns na lùth-chleasaibh sin do bhaile Anam-an-duine.

Thàinig an t-iomlan do mhuinntir Anam-an-duine mach mar aon duine chum a chàimp, a chliùthachadh a' Phrionnsa' agus a thoirt buidheachas dha air son lionmhorachd a dheagh-ghean, agus a' ghuidhe gu'm bu toil le 'Mhorachd a theachd le 'dhaoin gu Anam-an-duine, agus an cairtealan a ghabhail an sin gu bràth. Rinn iad so air dhòigh ro iriosal, 'gan cromadh féin chum an làir seachd uairean 'na làthair. An sin thuirt e, "Gach uile shìth gu'n robh dhuibhse:" mar sin thàinig muinntir a' bhaile am fagusg agus bhean iad ri bàrr na slait-rìoghail òir, ag ràdh; "Oh! nach ann a ghabhadh am Prionnsa Emanuel, agus a cheannardan agus fhir-chogaidh, còmhnaidh gu sìorruidh ann an Anam-an-duine; agus nach ann a bhiodh a reitheachan-cogaidh agus a chroinn-thabhaill air an tasgaidh anns a' bhaile air son feum agus air son seirbhis a' Phrionnsa, agus air son cobhair agus neirt Anam-an-duine. "Oir" ars' iadsan, "tha àit' againn air do shon féin, tha àit' againn air son do dhaoine, tha àit' againn mar an ceudna air son t'innealan cogaidh, agus ionad gu tigh-taisg dha do charbadan. Dean so Emanueleil, agus bhi a' d' Rìgh agus a' d' Cheannard ann an Anam-an-duine gu bràth.¹ Seadh, riaghail thusa mar an ceudna a réir uile iarrtas t' anama, agus dean uachdaranan agus prionnsachan fothad dhe do cheannardan agus dhe t'fhir-chogaidh, agus bithidh sinne 'n-ar seirbhisich agad agus bithidh do lagh mar riaghailt dhuinn."

Os barr, ghuidh iad air a Mhòrachd an còr a thoirt fainear, "oir," ars' iadsan, "ma's e 'san deigh an gràs so uile bhuileachadh oirnne, do bhaile truagh Anam-an-duine, gu'm falbh thu féin agus do cheannardan agus gu'm fàg sibh sinne, bàsaichidh

1 Abair e agus cùm ris Anam-an-duine.

Anam-an-duine. “Seadh,” ars’ iadsan, “ma’s e ’s gu’n imich thusa, ar ’n Emanuel beannaichte uainne nis, an deigh dhuit uiread do mhath a dheanamh air ar son, agus uiread á thròcair a thaisbeanadh dhuinn; théid as do ar ’n aoibhneas, agus thig ar nàimhdean an dara h-uair oirne le ni’s mò do chorruich na air tùs! Uime sin, guidheamaid ort, O thusa thlachd ar sùile, neart agus beatha ar baile bochd, gabh ris an achanaich so a nis’ a chuir sinne suas ri ar Tighearna, agus thig a ghabhail còmhnaidh ’nar meadhon; bitheamaid ’nar sluagh dhutsa. A thuilleadh air so, a Thighearna, cha’n eil fhios againne nach eil mòran do na h-Ifrinnich am falach ann an Anam-an-duine gus an latha ’n diugh, agus brathaidh iad sinne a rithist do làmhaibh Dhiaboluis, nuair a dh’fhàgas tusa sinn; agus co aig tha fios ciod na rùintean cuilbheartach, na feallchomhairlean, agus na h-innleachdan a dh’fhaodadh a bhi eatorra cheana mu thimchioll nan dearbh nithe so: tha eagal oirne tuiteam a rithist ’na làmhaibh an-ìochdmhor-san. Uime sin, guidheamaid ort thu còmhnaidh a ghabhail ann ar lùchairt, agus tighean nan daoine is inbhiche a th’ann ar baile, mar chairtealan dha do shaighdearaibh agus dh’an airneis.”¹

An sin thuirt am Prionnsa, “Ma’s e ’s gu’n tig mise chum ’ur baile, an ceadaich sibh dhomh an ni a rùnaich mi a’m chridhe an aghaidh mo nàimhdean féin agus ’ur naimdean-sa chuir an gnìomh? agus an cuidich sibh leam gu sin a dheanamh?”

Fhregair iadsan, “Och cha’n eil fhios againn ciod a ni sinn, cha do shaoil leinn uair-eigin gu’m bitheamaid cho fealltach do Shaddai agus a dhearbh

¹ Nuair a ta ’n t-anam a’ faotainn mathanais tha e gu treidhir-each, agus gu dùrachdach a’ miannachadh gu’n gabhadh Criosd eòmhuaidh ann gu sìòrruidh: feumaidh an cridhe bhi gu h-ìomlan air a chur air leth gu ’sheirbhis-sau. Is aithne do’n anam iompichte nach fhaod e earbs’ as féin no á neart féin; gidheadh mo thruaighe! tha e gu tric ullamh gu sin a dheanamh.

sinn a bhi: ciod ma ta a their sinn r' ar Tighearna? Na cuireadh e earbsa 'na naoimh, gabhadh am Prionnsa còmhnaidh ann ar caisteal, agus deanadh e daingneach dhe ar baile; cuireadh e a cheannardan òr-bhuadhach, agus a shaighdearan tréubhach, os ar ceann. Co-éignicheadh e sinn le 'ghaol, thugadh e buaidh oirnn le 'ghràs, agus fòireadh e oirnn, mar a rinn e air a' mhadainn sin a léubhadh ar mathanas dhuinn, an sin strìochdaidh sinn dhasan ar Tighearna, agus d'a shlighibh, agus aontaichidh sinn ri 'fhacal an aghaidh nan cumhachdach.¹

“Aon fhacal eile, agus cò-dhùnaidh do sheirbhisich, agus cha chuir sinn tuilleadh dragh air ar Tighearna. Cha'n aithne dhuinne doimhneachd ghliocais sa ar Prionnsa. Cò, aig am biodh a chiall reusanta, shaoileadh, gu'n sruthadh uiread a mhillseachd 'sa tha sinn a' sealbhachadh an tràths, bho na dhèuchainnibh searbh leis an deach ar dearbhadh air tùs? Ach a Thighearna, rachadh solus air thoiseach, agus leanadh gràdh 'na dheigh: seadh, gabh sinn air làimh, agus treòraich sinn le do chomhairlibh, agus bitheadh na h-uile ni chum math do sheirbhisich, thig gu Anam-an-duin' ar baile-ne, agus dean mar chì thu iomchuididh. No, a Thighearna, thig chum ar baile, agus dean na's àill leat, a mhàin cùm sinn bho bhi peacachadh, agus dean sinn feumail do d' mhòrachd.”

An sin thuirt am Prionnsa ri Anam-an-duine, “Pillibh chum ar tighean an sìth, aontaichidh mi gu toileach ri bhur 'n iarrtas. Am màireach atharraichidh mi mo phàilliun rìoghal, bheir mi suas m' àrmailt fa chomhair Geata-na-sùla, agus théid mi steach do'n bhaile, gabhaidh mi-féin séilbh air 'ur caisteil, agus cuiridh mi mo shaighdearan os 'ur ceann; ni mi fathast nithe ann an Anam-an-duine nach urrainnear an coimeas a

¹ Cùm suas mo cheumanna ann a' d'shlighibh, chum nach sleamhnaich mo chasan. Salm xvii. 5.

dheanamh ann an rìoghachd, 'nan dùthaich air bith eile fo néimh."¹

An sin rinn muinntir Anam-an-duine iolach, agus phìll iad gu'n tighean an sìth: agus dh'innis iad do'n luchd-dàimh agus do'n cairdibh am math a gheall Emanuel do dh'Anam-an-duine. "Am màireach" ars iadsan "thig e steach do ar baile-ne, agus gabhaidh e-féin agus a dhaoine, còmhnaidh ann."

An sin chaidh luchd-àiteachaidh baile Anam-an-duine le cabhag chum nan craobhan uaine, agus nan cluaintean gòrma, a thional gheugan agus bhlàthan, chum an sgaoileadh air an t-sràid air chionn d'am Prionnsa Mac Shaddai teachd; mar an ceudna, rinn iad blàth-fhleasgan, agus oibrich-ean grinn eile, a' nochdadh cia cho aoibhneach 'sa bha, agus a bhitheadh iad air an Emanuel a ghabhail a steach do'n bhaile: sgaoil iad na nithe so air an t-sràid na h-uile ceum o Gheata-na-sùla gu Geat'-a'-chaisteil, an t-ionad anns an robh am Prionnsa gu bhi. Mar an ceudna, dh'uidheamaich iad na bha do cheòl an Anam-an-duine fa chomhair a theachd, chum cluich roimhe gus an lùchairt, ionad comhnaidh.

Aig an àm shuidhichte thàinig e am fagus do dh'Anam-an-duine, agus dh'fhosgladh na geatachan dha; an sin chòmhlaich cinn-fheadhna agus sean-airean a' bhaile e agus dh'fhàiltich iad a bheatha le mìle fùran. An sin dh'éirich e agus chaidh e-féin, agus a sheirbhisich uile a steach do dh'Anam-an-duine. Mar an ceudna, chaidh sean-airean a' bhaile a steach roimhe a' deanamh aoibhneis gus an tàinig iad gu geatachan a' chaisteil. Bha e sgeudaichte le àrmachd do dh'òir, mharcaich e 'na charbad rìoghail, sheirm na tròmpaidean mu'n cuairt dha,

¹ Ma ghràdhaicheas neach mise, coimhididh e m'fhacal, agus gràdhaichidh m' Athair esan, agus thig sinn d'a ionnsaidh, agus nì sinn còmhnaidh maille ris.—Eoin xiv. 23.

sgaoileadh na brataichean, lean a dheich mìle e, agus rinn seanairean Anam-an-duine gàirdeachas roimhe. A nise bha ballachan a' bhaile iomrait-eich sin air an lionadh leis an luchd-àiteachaidh, a chaidh suas orra ghabhail beachd air teachd air aghaidh a' Phrionnsa bheannaichte, agus air àrmailt rìoghail. Mar an ceudna, bha gach uinneag, gach mullach tighe, agus gach àite air na tighean air am b'urrainn duine seasamh, air an dòmhlachadh leis gach seòrsa muinntir, a dh'fhaicinn cionnas a bha 'm baile gu bhi air a lionadh le math.

'Nuair a ràinig am Prionnsa tigh an t'Seanachaidh, dh'òrduich e teachdaire a chur a chum a' Cheannard Creideamh, a dh'fhaicinn, an robh caisteal Anam-an-duin air uidheamachadh air son a làthaireachd rìoghail-s' a' ghabhail a steach, (oir dh'fhàgadh an caisteal aig a' Cheannard sin), agus thàinig fios gu'n robh. (Gnìomh. xv. 9.) An sin dh'òrduicheadh do'n Cheannard Creideamh teachd a mach le 'fheachd a chòmhlachadh a Phrionnsa, a réir sin thàinig e, agus threòraich se esan do'n chaisteal. (Ephes. iii. 17.) Air dha so a bhi air a dheanamh, ghabh am Prionnsa maille ri 'cheannardaibh cumhachdach agus fhir-chogaidh, an cairtealan an oidhche sin anns a' chaisteal, gu mòr aoibhneas baile Anam-an-duine.

Be 'n ath nì a bha 'na chùram air muinntir a' bhaile, cionnas bu chòir, dhoibh ceannardan agus saighdearan a' Phrionns' a shuidheachadh air chairtealan nam measg, cia cho làn 'sa lionadh iad an tighean leo; oir bha leithid a mheas aig gach duine bh'ann an Anam-an-duin' a nis' air Emanuel agus air a dhaoinibh, 's nach robh nì sam bith 'gan cràdh cho mòr ris chò cumhang 'sa bha'n tighean, oir bu mhiann leis gach aon diù aoidheachd a thoirt do'n iomlan de dh'àrmailt a' Phrionnsa; mheas iad e mar an glòir frithealadh dhoibh, agus anns na lathaibh ud ruitheadh iad air an iarrtas-san mar

ghillean-frithealaidh. Mu dheireadh shuidhich iad air,

1. Gu'm biodh an Ceannard Neo-chiontas air chairtealaibh maille ri Reuson.

2. Gu'm biodh Foighdinn air chairtealaibh ann an tigh Fhir-na-h-inntinn. B'e Fear-na-h-inntinn so an cléireach a bha roimhe so aig Morair-na-toile ré àm na ceannaire.

3. Dh'òrduicheadh gu'm biodh an Ceannard Gràdh air chairtealaibh maille ri Aigheadh.

4. Dh'òrduicheadh gu'm biodh an Ceannard Deagh-dhòchas air chairtealaibh maille ri Morair-a'-bhaile. A nis' a thaobh tigh an t-Seanachaidh a bhi dlù do'n chaisteal, agus a chionn gu'n d'òrduich am Prionnsa dha, caismeachd a thoirt do dh'Anam-an-duine nam b' e 's gu'm biodh aobhar air a shon; uime sin dh'iarr e-féin, gu'm biodh an Ceannard Boanerges, agus an Ceannard Féin-mhothachadh, agus an cuid daoine uile air chairtealaibh maille ris-san.

5. Thug Morair-na-toile leis an Ceannard Breitheanas, agus an Ceannard Gearr-sios, agus an cuid daoine, a chionn gu'n robh e nise gu riaghladh fo na Phrionns' air son math Anam-an-duine, mar rinn e roimhe fo'n aintighearna Diabolus chum a mhòr chròn agus a dhöchuinn. (Rom. vi. 19. Eph. iii. 17.)

6. Bha an Ceannard Creideamh agus a dhaoine fathast anns a' chaisteal. 'S ann mar sin a bha 'm Prionnsa, a cheannardan, agus a shaighdearan air chairtealaibh an am baile Anam-an-duine.¹

¹ Gabh beachd mar tha ceannardan a'Phrionns' air an suidheachadh ann an Anam-an-duine. Creideamh, anns a' Chridhe. Foighidinn anns an Inntinn, a bha roimhe sin 'na seirbhiseach do'n Toil Thruaillidh. Tha séilbh aig Deagh-dhòchas de'n Tuigse. Tha na h-Aignidhean umhal do Charthanas, no do Gràdh Dhé. Tha'n Réuson umhal do Neo-chiontas. Tha séilbh aig Féin-mhothachadh de'n Choguis; agus tha'n Toil fo'ighdarras Bhreitheanais agus co-lionadh nam bagraidhean fo'm beil i fathast a' riaghladh an Anma.

CUIRT DHEUCHAINN NAN IFRINNEACH.

CAIBIDIL VII.

Ghabh luchd-àiteachaidh Anam-an-duine tlachd ann an làthaireachd Emanueil—Rinn esan féisd do mhuinntir a bhaile—Chuireadh cumachd nuadh air Anam-an-duine—Rinneadh inneal mior-bhuileach cogaidh—Rinneadh uachdaran de Mhorair-na-toile—Dh'orduicheadh dha rannsachadh air son nan Ifrinneach—Shuidh-icheadh Morair-na-tuigse na Mhorair-a-bhaile a rithist—Rinneadh Eòlas na Sheanachaidh—Chuireadh dealbh a' Phrionns' agus Athar air geatachaibh a' chaisteil—Shuidhicheadh cùirt a chuir déuchainn air na h-Ifrinnich—Dh'fheuchadh Fear-aicheadh-Dhé, Ana-miannach, As-creideamh, Di-chuimhnich-math, Sìth-fheallsa, agus cuid eile, agus fhuaradh ciontach iad—Bhris As-creideamh am prìosan, agus thar e as gu Diabolus—Bha cràdh air Diabolus 'nuair a chual' e an ni a bha iad a' deanamh ann an Anam-an duine—Chaidh na prìosanaich eile chur gu bàs—Mhol am Prionns' an ni sin a rinn muinntir a' bhaile, agus dh'orduich e Féin-fhiosrachadh 'na cheannard air cuideachd shaighdearan a chuireadh air chois ann an Anam-an-duine—Thug Seanairean a' bhaile buidheachas do'n Phrionns' air son a dheagh-ghean dhoibhsan.

A nise, shaoil le cinn-fheadhna agus le seanairibh Anam-an-duine nach faigheadh iad an leòir gu bràth de'n Phrionns' Emanuel; bha leithid do thlachd aca 'na phearsa, 'na ghniomharraibh, 'na bhriathraibh agus 'na ghiùlan, oir bha iad sin uile cho taitneach, agus cho ion-mhiannaichte leo-san. A nise, ged a b'è caisteal Anam-an-duin' ionad

tàimhe, agus ged a b' e an iarrtas gu n gabhadh e còmhnaidh ann gu bràth, gidheadh ghuidh iad air a thighinn gu tric a shealtainn nan sràidean, nan tighean, agus air muinntir a' bhaile. "Oir," ars' iadsan, "Ard-uachdarain urramaich, is e do lath-aireachd, do shealladh, t'aidh, agus do bhriathran beatha, neart agus aoibhneas Anam-an-duine."

A thuilleadh air sin, ghuidh iad gu'm biodh an t-slighe dha ionnsaidh-san do ghnà fosgailte réidh dhoibh-san; air an aobhar sin dh'àithn e gu'm biodh na geatachan fosgailte, chum gum faiceadh iad a ghnìomharran, daingneachdan an àite, agus lùchairt rioghail a' Phrionnsa.

'Nuair a labhair esan, thosd iadsan uile gu éisd-eachd;¹ agus an uair a dh'imich esan, b'é'n toil-inntinn-san bhi 'g àtharrais air-san 'na imeachd.

A nise rinn Emanuel cùirm do bhaile Anam-an-duine, agus thàinig muinntir a' bhaile a dh'ionnsaidh a' chaisteil a chompairteachadh dh'i. Aig a chùirm so cha do bheathaich e iad le lòn a dh'fhàs aon chuid air raointibh Anam-an-duine, no anns an iomlan do ròghachd a' Chruinne-ché uile. Bu lòn e thàinig o chùirt 'Athar; chaidh mias an deigh méis a chuir fa'n combair agus dh'àithneadh dhoibh itheadh gu saor.² Ach 'nuair a chuireadh mias as ùr air am beulthaobh, theireadh iad do-ghnà os n-iosal r'a chéile, ciod a th'ann? Oir cha robh fhios aca c' ainm a theireadh iad ris. (Ecsod. xvi. 15.) Dh'òl iad mar an ceudna, de'n uisge rinneadh 'na fhion, agus bha iad ro shubhach maille ris. Bha ceòl aca am feadh a bha iad 'nan suidhe aig a' bhòrd, agus dh'ith an duine biadh ainglean, agus thugadh dha mil as a' charraig. Mar sin dh'ith Anam-an-duin' an lòn a chleachdadh 'sa chùirt a mhàin; seadh, fhuair iad a nis' an sàth dhe. (Salm lxxviii. 24, 25.) Cha b' ann aon chuid do

1 Tha iad a' foghlum-uaithe-san.—2 Gealladh an deigh geallaidh.

mhuinntir dùthaich no baile Anam-an-duin' a bha'n luchd-ciùil, a chluich aig a' bhòrd, ach b' iad àrd luchd-ciùil nan òran a sheinneadh aig cùirt Shaddai.

An uair a theirig a' chùirm, chuir Emanuel a mach toimhseachanan neònach do dhiomhaireachdaibh, do bhaile Anam-an-duine, a dheilbheadh le Rùn-fhear 'Athar, agus le eòlas agus le gliocas Shaddai; cha'n eil an samhail so do thoimhseachanaibh ann an riòghachd sam bith.

Rinneadh iad so air an Rìgh Saddai féin, air Emanuel a Mhac, agus air na gnìomharraibh 's air na coganaibh a rinn e ri Anam-an-duine.

Mar an ceudna, mhìnich Emanuel féin cuid de na toimhseachanan so; agus Oh! cia mar bha iad air an soillseachadh! chunnaic iad an ni nach fhac iad riamh roimhe; cha b' urrainn doibh a shaoilsinn gu'n gabhadh nithe cho ainneamh filleadh ann am briathraibh cho tearc agus cho sìmplidh. Dh'innis mi dhuibh roimhe cò mu thimchioll a bha na cruaidh-cheisdean so; agus 'nuair a dh'fhuasgladh iad, thuig an sluagh iad gu soilleir; seadh, dh'aithnich iad gu'm bu dearbh iomhaigh do dh' Emanuel féin a bh' annta; oir an uair a léubh iad na cruaidh-cheisdean anns a' chlàr-sgrìobhaidh, agus a dh'amhaire iad air aghaidh a' Phrionnsa, bha'n dara h-aon cho coltach ris an aon eile, 's nach b'urrainn Anam-an-duine gun a' ràdh, "Se so an t-Uan; 'se so an Iobairt; 'se so an t-Agh Ruadh; 'se so a Charraig; 'se so an Dorus; agus is e so an t-Slighe;" maille ri mòran nithe eile.²

Mar so chuir e air falbh muinntir Anam-an-

1 Na sgrìobturann naomha.—2 'Nuair a tha Crìosd a' toirt cuir-eadh do'n anam gu cùirm an t-soisgeil, tha e 'ga bheathachadh le nithibh neamhaidh, agus ni h-ann le sògh na talmhuinn. Cha'n e òranan amaideach an ceòl anns am bheil an t-anam ath-nuadhaichte a' gabhail tlachd, &c., "Ach an salmaibh, agus an laoidhibh, agus au òranaibh spioradail." Le teagasg spiorad Dhé, is urrainn an t-anam an sgrìobtur a thuigsinn 'nuair a ta e labhairt mu Crìosd ann an co shàmhlachdaibh agus ann am faidheadaireachd.

duine, làn do dh'aoibhneas, agus do dh'iongantas, 'nuair a chunnaic, a thuig, agus a thug iad fainear ciod an aoidheachd a fhuair iad o Emanuel, agus ciod na diomhaireachdan a dh'fhoillsich e dhìobh; cha b' urrainn iad gun bhi labhairt mu thimchioll féin, agus mu thimchioll a ghniomharran, aig an tighibh, agus 'nan ionadaibh ro uaigneach. Seadh, bha leithid do thlachd aig muinntir a' bhaile dhe'm Prionnsa, 's gu'n seinneadh iad uime 'nan cadal.

A nise bha e ann an cridhe a' Phrionns' Emanueil baile Anam-an-duin' a chumadh as ùr, agus a chuir anns an t-suidheachadh bu ro thaitniche leis, agus bu fhreagarraiche gu math agus tearuinnteachd Anam-an-duine, air an robh a nise coltas soirbheachaidh. Mar an ceudna bha leithid do spéis aige do 'n bhaile iomraiteach sin, 's gu'n d'ullaich e tearmann da nam b'e 's gu'n eireadh ceannairc an leth a stigh do'n bhaile, no gu'n tugta ionnsaidh air le nàimhdibh o'n leth a mach.

'S e cheud ni a dh'àithn e na cròinn-thabhail mhòra a thug e bho chùirt Athar a shuidheachadh air barra-bhallaibh a' chaisteil, agus air na tùir a thogadh as ùr le Emanuel o'n thàinig e do'n bhaile. Mar an ceudna, dheilbh Emanuel inneal gu clachan a thilgeadh o chaisteal Anam-an-duine, a mach air Geat'-a'-bheòil; b'inneal e nach gabhadh cuir 'na aghaidh, 's nach b'urraim gu'n chasgradh a dheanamh; uime sin, a thaobh nan gnìomharran miorbhuileach a rinneadh leis, 'nuair a chleachdt' e, cha robh ainm air,¹ agus gu'n fhios nach éireadh cogadh dh'earbhadh a ghleidheadh agus a riaghladh ris a' Cheannard òr-bhuadhach, Creideamh. Air dha so bhi deante, ghàirm Emanuel air Morair-na-toile, agus dh'àithn e dha an aire ghabhail de na geatachaibh de 'n bhalla agus de 'na tùir ann an

¹ 'Se so ùrnaigh, tha i gu cinnteach miorbhuileach a thaobh cumbhachd, cha'n urrainn iomradh no ainm a buaidh a chuir an céill gu léir. Mata xxi. 22.

Anam-an-duine : mar an ceudna, thug am Prionnsa dha, cead riaghladh os ceann àrmait a' bhaile, agus àithne shònraichte gu'n seasadh e an aghaidh gach ceannairc agus àimhreit a dh'fhaodadh éiridh an aghaidh sìth ar Tighearn an Rìgh, agus an aghaidh sìth agus sàmhchair a' bhaile. A thuilleadh air sin, thug e ùghdarras dha, nam b'e 's gu'm faigheadh e a h-aon de na h-Ifrinnich am falach ann an cùil air bith an glacadh, agus am màrbhadh, air neo an cuir ann an àite tearuinnte, chum gu'n rachadh buntainn riu a réir an lagha.

An sin ghàirm e Morair-na-tuigse, seann Mhorair-a'-bhaile, agus shuidhich e rithist e fhad 's bu bheò e, 'san dreuchd anns an robh e roimhe, mar an ceudna, dh'àithn e dha lùchairt coltach ri tùr-didean a thogail dlù do Gheata-na-sùla. Tuilleadh eile, dh'àithn e dha, a bhi léubhadh ann an taisbeanadh nan diomhaireachd ré uile laithean a bheatha, chum gu'm b'aithne dha cionnas a choimhlionadh e 'dhreuchd gu ceart.

Mar an ceudna, rinn e Eòlas 'na Sheanachaidh, cha b'ann a thaobh tàir sam bith do sheann Fhear-na-coguis, a bha roimhe sin na Sheanachaidh ; ach a chionn gu'm b'e a rùn rìoghail dreuchd eile thoirt do Fhear-na-coguis ; dreuchd mu'n d'innis e do'n t-seann duine uasal gu'n cluinneadh e an còrr an deigh so.

An sin dh'òrduich e dhoibh iomhaigh Dhiaboluis a spionadh a nuas bho'n àite 'san robh i air a suidheachadh ; agus a sgrios gu tur, a bleath gu luathre, agus a tilgeadh leis a ghaoith, an taobh a muigh do bhalla a' bhaile, agus coslas Shaddai Athar maille ri choltas féin a chuir suas a rithist, air geatachaibh a' chaisteil ; agus gu'm biodh e ni bu ro mhaisiche air a tharruinn na bha e riamh roimhe ; do bhrìgh gu'n robh araon E-féin agus Athair air teachd gu Anam-an-duine ann an tuille gràis agus tròcair na thàinig iad roimhe. Mar an ceudna, dh'àithn e

mar onoir do dh'Anam-an-duine, àinm a bhi gu soilleir air a tharruinn air eudan a' bhaile, leis an òr is ro fhearr. Tais. xxii. 4.

An deigh so a bhi air a dheanamh, dh'òrduich Emanuel na trì Ifrinnich mhòr ud a ghlacadh, eadhon dà Mhorair-a'-bhaile a bh'ann mu dheireadh, is e sin ri 'g ràdh, As-creideamh agus Ana-miannach, maille ri Dì-chuimhnich-math, an Seanachaidh. A thuilleadh orra so, chaidh cuid dhiubhsan dhe'n d'rinn Diabolus bùirdeiseich agus luchd-riaghlaidh ann an Anam-an-duine, a chuir am prìosan leis a ghaisgeach threubhach, àrd-urramach, agus fhlatmhaiseach Morair-na-toile.

'S iad so ainmean an luchd-riaghlaidh, Fear-aiheadh-Dhé, Cruas-cridhe, Sìth-fheallsa. 'S iad so ainmean nam bùirdeiseach, Cion-firinn, An-ìochdmhor, Uabhar agus an leithidean sin. Chaidh iad so a chuir ann am prìosan duinte ; agus b'e ainm a mhaoir Dìleas ; b'e an Dìleas so a h-aon diùbhsan a thug Emanuel maille ris bho chuir 'Athar, a' cheud uair a rinn e cogadh ri Diabolus ann am baile Anam-an-duine.

An deigh so thug am Prionns' àithne gu'n rachadh na trì daingneachdan làidir a thog na h-Ifrinnich ann an Anam-an-duine, air àithne Dhiaboluis (faic taobh 30) a leagadh. B' obair glé fhad' i so, a thaobh am meudachd, a chionn gu'n robh na clachan, an fiodh, an t-iarunn, agus an t-ìomlan do'n treamsgal r'a bhi air a ghiùlan gu taobh a mach a bhaile.¹

'Nuair a rinneadh so, dh'òrduich am Prionnsa, do Mhorair-a'-bhaile agus do luchd-riaghlaidh Anam-an-duine mòd a shuidheachadh chum nan Ifrinnich, a bha fo chùram Dhìlis am maor, fheuchainn agus an cuir gu bàs.

¹ Feumaidh an fheòil maille ri h-an-tograidhean agus a h-ana-mainnan a bhi air a sgrìos anns an anam ath-nuadhaichte. 'S obair i a dh' fheumas ùine agus saothair, agus is ann a mhaìn air iartras an t-Slànaighear is urrainn so a bhi deanta.

'Nuair a thàinig an t-àm, agus a shuidh am mòd, a réir gnàiths baile Anam-an-duine, thugadh a nuas na prìosanaich, air an ceangal ri chéile le slàbhraidhibh. Uime sin, 'nuair a chaidh an cuir an làthair Mhorair-a'-bhaile, an t'-Seanachaidh, agus a' chuid eile do 'n chuideachd urramaich, an toiseach ghairmeadh an luchd-deuchainn, agus an sin mhionnaicheadh na fianaisean. B' iad so ainmean an luchd-deuchainn; Creideas, Ironraic, Treidhireach, Fuath-do'n-olc, Gràdh do-Dhia, Seas-a-chòir, Intinn-nèamhaidh, Measarra, Taingéal, Deagh-obair, Eud-air-son-Dé, agus Iriosal.¹

B' iad ainmean nam fianaisean, Fiosrach, Innis-firinn, Fuath-do-bhreugan, maille ri Morair-na-toile, agus 'òglach, nam biodh feum orra.

Mar sin chuireadh na prìosanaich air beulthaobh a mhòid; an sin thuirt Dean-ceartas, cleireach a' bhaile, "A mhaoir, thoir Fear-àicheadh-Dhé an làthair a' mhòid." An sin thuirt an cléireach, "Fhir-aicheadh-Dhé, tog do làmh. Tha thu ri bhi air t'fheuchainn an so mar Fhear-àicheadh-Dhé mar fhear-sàrachaidh air baile Anam-an-duine, a chionn gu'n do theagaisg agus gu'n dh'aicheadh thu gu h-aingidh agus gu mallaichte nach eil Dia ann, agus mar sin, nach eil sùim air bith ri bhi air a ghabhail do'n diadhachd. Rinn thu so an aghaidh bith, onoir, agus glòir an Rìgh, agus an aghaidh sìth agus tearuinnteachd baile Anam-an-duine. Ciod a tha thu 'g ràdh, am beil no nach eil thu ciontach de'n chùis-dhìtidh so?"

FEAR-AICHEAH-DHE. "Cha'n eil mi ciontach.

FEAR-GAIRM. "Thoir leat Fiosrach, Innis-firinn, agus Fuath-do-bhreugan chum a' mhòid.

CLEIREACH. An sin thuirt an cléireach, "Sibhse, fhianaisean an Rìgh, amhaircibh air a' phrìosanach air beulthaobh a' mhòid, an aithne dhuibh e?"

¹ Far a' bheil na buadhan so air am faotainn bìthidh am peacadh air fheuchainn agus air a dhìteadh.

FIOSRACH. An sin thuirt Fiosrach, “ Le’r cead ’s aithne gu math, s e Fear-àicheadh-Dhé is ainm, dha, bu mhòr a phlàigh e ré ioma bliadhna ann am baile truagh Anam-an-duine.

CLEIREACH. “Tha thu cinnteach gur aithne dhuit e!

FIOSRACH. “An aithne dhomh e! le’r cead, s math sin is aithne dhomh e, bha mi roimhe so ro thrìc ’na chuidcachd gu bhi aineolach air an dràsta. Is Ifrinneach e, mac Ifrinnich, b’aithne dhomh ’athair agus a sheanair.

CLEIREACH. “’S math a thuirt thu: tha e ’na sheasamh an so air a chasaid mar Fhear-àicheadh-Dhé, &c., agus tha e air a chuir às a leth gu’n do theagaisg agus gun dh’àicheadh e nach eil Dia ann, agus mar sin nach ’eil sùim air bith ri bhi air a ghabhail do’n diadhachd. Fhianaisean an Rìgh, ciod a tha sibhse ’g ràdh ris a’ so? Am beil no nach ’eil e ciontach?

FIOSRACH. “Le’r cead, bha mi-fhìn agus e-féinaon uair cuideachd ann an Sràid-nan-daoighear agus bha e ’n tràth sin a’ labhairt mu chaochla bar-alaichean, agus aig an àm, agus anns an àite sin chuala mi e ’g ràdh, ‘da thaobh féin nach robh e creidsinn gu’n robh Dia ann.’ Ach ars’ esan, ‘Ma dh’iarras a’ chuideachd anns am bi mi, agus còr nan amannan dh’iom e, ’s urrainn mi aideachadh gu bheil Dia ann agus gabhail orm a bhi diadhaidh mar an ceudna.’”

An sin thuirt an cléireach, “Ciod a tha thusa ’g ràdh, Innis-fhìrinn, ri luchd-breithe an Rìgh, mu thimchoill a’ phrìosanaich air beulthaobh a mhòid?”

INNIS-FIRINN. “Le’r cead, bha mise ’nam dhlù chòmpanach roimhe so aige-san (agus is aithreach leam a nise gu’n robh) agus is minig a chuala mi e ’g ràdh, le mòr uaille, gun robh e creidsinn nach robh, aon chuid Dia, no Aingeal, no Spiorad ann.”

CLEIREACH. “C’àite ’n cuala tu e ’g ràdh sin?”

INNIS. “Chuala an an Sràid-an-sgainneil, an Sreath-na-toibheum, agus ann an iomadh àit’ eile a thuilleadh orra?”

CLEIREACH. “Am bheil thu glé eòlach air?”

INNIS. “’S aithne dhomh gur Ifrinneach e, agus gur duine òilteil e gu bhi ’g àicheadh Dhé: b’è Dùlan-do-mhath a b’athair dha, agus bha tuilleadh cloinne aige air chùl an fhir so.”

CLEIREACH. “Fhuath-do-bhreugan, seall air a’ phrìosanach air beulthaobh a mhòid, an aithne dhuit e?”

FUATH. “Le’r cead, ’s e Fear-àicheadh-Dhé a ta ann, aon do na truaghanan is gràineile a dh’fhiosraich mi riamh, no ris an robh gnothach agam ré mo bheatha. Chuala mi e ’g ràdh, nach eil ànn aon chuid Dia, no saogahal ri teachd, no peacadh, no peanas an deigh so, agus gu’m bù cho math dol do thigh-strìopachais, ri dol a dh’éisdeachd searmoin.”

CLEIREACH. “C’àite ’n cuala tu e ’g ràdh nan nithe sin?”

FUATA. “Chuala ann an Sreath-nam-pòitear, dìreach aig ceann Sràid-nan-daoighear, ann an tigh ’san robh Aindiadhachd a’ chòmhnaidh.”

CLEIREACH. “A mhaoir, thoir leat e, agus thoir a steach Ana-miannach (Ana-miannaich tha thu ann an so air do chasaid a’ t’fhear-sàrachaidh air baile Anam-an-duine) a chionn gu’n do theagaisg thu le briathraibh truailidh, agus le cleachdadh deamhnaidh agus foilleil, gu bheil e ceadaichte agus tarbhach do dhuine saorsa a’ ghabhail na ana-miannaibh feòlmhor, agus air do shon féin, nach d’àicheadh thu, agus nach àicheadh gu bràth toil-inntinn pheacach air bith dhuit féin cho fhad ’s is e Ana-miannach t’ainm. Ciod a tha thu ’g ràdh a bheil no nach ’eil thu ciontach de’n chùis-dìtidh so?”

ANA-MIANNACH. An sin thuirt Ana-miannach, “Le’r cead, is duine àrd-inbheach mi a thaobh

breith, agus bha mi air mo cleachdadh ri toilinn-tinn, ri fearas-chuideachd, agus ri àilghios. Cha bu ghnà leam a bhi air mo chronachadh air son mo dheanadais, ach dh'fhàgadh mi gu mo thoil féin mar gu'm bu lagh i.

Agus tha mi da mheas gle neònach gu'm bithinn an diugh air mo ghàirm gu cunntas, air son an nì' cha'n e a mhàin a tha mise deanamh, ach an nì mar an ceudna gu h-inbhe bhig, a tha na h-uile dhaoine a' deanamh, agus a' gràdhachadh aon chuid an uaigneas no'm follais.

CLEIREACH. “A dhuine, cha'n eil sinne a' gabhail gnothaich ri t'àrd-inbhe, (ged is ann mar a b' àirde t'inbhe a b'fhearr bu chòir dhuit a bhith) ach tha gnothach againne, agus tha sin agad féin, ris a' chùis-dhìtidh a thugadh a steach a' t'aghaidh; ciod a tha thu 'g ràdh, am bheil no nach 'eil thu ciontach?”

ANA-MIANNACH, “Cha'n 'eil mi cionntach.”

CLEIREACH. “Fhir-ghairm, éigh air na fianuisibh tighinn a làthair, agus fianais a dheanamh.”

FEAR-GAIRM. “A dhaoine uaisle, fhianaisean an Rìgh, thigibh agus deanaibh fianais do ar Tighearn an Rìgh, an aghaidh a' phrìosanaich air beulthaobh a' mhòid.”

CAEIREACH. “Thig an so, Fhiosraich, seal air a' phrìosanach. An aithne dhuit e?”

FIOSRACH. “Le'r cead, 's aithne dhomh. 'S e Ana-miannach is àinm dha; is mac e do Bhéisd-eil, rugadh e ann an Sràid-a'-mhacnuis; bu nighean i do Dhroch-thogradh. 'S math a b'aithne dhomh an teaghlach uile.”

CLEIREACH. “Am beil no nach eil e ciontach do na nithe a th'air an cuir as a leth.”

FIOSRACH. “Le'r cead, mar thuirt e, bha e 'na dhuine mòr da rìreadh; ach tha e tuilleadh is mìle uair nì's mò ann an aingidheachd, na tha e thaobh a shinnsearachd.”

CLEIREACH. “ Ach ciod is aithne dhuit mu thimchioll a ghniomharran fa leth?”

FIOSRACH. “ ’S aithne dhomh gur fear mhionnan e, gur breugadair e, agus gur fear-brisidh na Sàbaid e ; ’s aithne dhomh gur fear-striopachais, agus fear neo-ghlaine e ; is aithne dhomh gu bheil e ciontach do mhòran uile.”

CLEIREACH. “ C’àite ’m b’àbhaist da a chuid aingidheachd a chuir an gnìomh, ’n ann an cùil-ibh uaigneach, no ’n ann gu follaiseach agus gu beag-narach ?

FIOSRACH. “ Le’r cead, b’àbhaist air feadh a’ bhaile gu léir.”

CLEIREACH. “ Innis-fhirinn, ciod a th’agadsa ri ’g ràdh an aghaidh a phrìosnaich air beulthaobh a mhòid ?

INNIS. “ Le’r cead, is aithne dhomh gu bheil na h-uile ni a thuir a’ cheud fhianais ceart, agus mòran tuilleadh a bharrachd orra.”

CLEIREACH. “ Ana-mhiannaich, am beil thu cluinntinn ciod a tha na daoine uaisle so ag ràdh ?”

Ana-miannach. “ Bha mi riamh de na bheachd gu’m b’e làn shaorsa a’ ghabhail anns na h-uile ni a mhiannaicheadh duine, a’ bheatha bu shona a b’urrainn e chaitheamh air thalamh ; uime sin, cha do dhealaich mi riamh ris a’ bheachd so, ach chaith mi uile làithean mo bheatha ’san t-saorsa sin. A nis’ air dhomh féin a leithid a thaitneas fhaotuinn annta, cha robh mi riamh cho doichiollach ’s gu’n cleithinn an cliù air muinntir eile.”

CHUIRT. An sin thuir an luchd-breithe. “ Is leòir a chainnt féin gu dhìtheadh, uime sin, a mhaoir’ thoir air falbh e, agus thoir As-chreideamh an làthair a mhòid.”

CLEIREACH. “ As-chreideamh, tha thu ’n so air do chasaid fo ainm As-creideamh (a’t fhear sàrachaidh air baile Anam-an-duine,) a chionn gu’n do chuir thu gu fealltach agus gu h-aingidh an aghaidh ceannardan Shaddai mhòir, ’nuair a bha thu an

dreuchd ann an Anam-an-duine. 'nuair a thàinig iadsan a dh'iarraidh séilbh air a' bhaile; seadh, thug thu dùbhlán do 'ainm, do 'fheachd agus do dh' aobhar an Rìgh, bhrosnaich agus thug thu adhartas do bhaile Anam-an-duine gu àr-a-mach a dheanamh, agus cuir an aghaidh feachd an Rìgh, ceart mar rinn Diabolus, do cheannard. Ciod a tha thu-fein a' ràdh ris a chùis-dìtidh so, am beil no nach eil thu ciontach?"

An sin thuirt As-creideamh, "Cha'n aithne dhomh Saddai; ghràdhaich mi mo sheann Phrionnsa, mheas mi gu'm b' e mo dhleasnas a bhi fìrinneach do'm ghàirm, agus mo dhìchioll a chleachdadh gu ìntinnibh dhaoine Anam-an-duine aomadh a chum na bha 'nan comas a dheanamh, gu cogadh an aghaidh choigrich agus eilthirich, 'san cumail a mach as a' bhaile. A nise cha do chaochail mi mo bhàrail air eagal dragh, ged tha'n t'àite agus an riaghladh agaibhs' an dràsta."

CHUIRT. An sin thuirt an luchd-breithe, "Tha sibh a' faicinn gu bheil an duine do-cheannsail, agus a' dìon a shlaughtearachd le cainnt atmhoir, agus a cheannairc le dòchas ladarna. Uime sin, thoir air falbh e, a mhaoir, agus thoir Dì-chuimhnich-math ann an làthair a' mhòid.

CLEIREACH. "A Dhì-chuimhnich-math, tha thu an so air do chasaid fo àinm Dì-chuimhnich-math (a' t'fhear-sàrachaidh air baile Anam-an-duine) a chionn an uair a bha 'n t-ìomlan de ghnothaichibh a' bhaile ann a'd làimh, gu'n do dhì-chuimhnich thu gu tìr freasdal doibh anns an ni a bha math, agus gu'n deach thu an cobhoinn ris an an-tighearna Diabolus an aghaidh Shaddai an Rìgh, an aghaidh a cheannardan, agus uile fheachd chum easonoir do Shaddai, chum briseadh a lagha, agus a chum cunnart sgrios ìomlan a thoirt air baile ìomraiteach Anam-an-duine.

Ciod a tha thu-féin ag ràdh ris a' chùis-dhìtidh so, am beil no nach eil thu ciontach?"

An sin thuirt Dì-chuimhnich-math, "A dhaoine uaisle, a thaobh na cùis-dhìtidh so leis a' bheil mi air mo chasaid ann 'ur làthair-sa, guidheam oirbh cuiridh mo dhì-chuimhne as leth m'aois, agus cha'n ann as leth mo dhaobhachd; as leth boil m' eanchainn, agus cha'n ann as leth caoin-shuarachas m' inntinn, agus an sin, tha dòchas agam a bhur suairceas gu'n gabh sibh mo lethsgèul agus nach toirsibh mòr pheanas dhomh, ged tha mi ciontach."

An sin thuirt an luchd-breithe, "A Dhì-chuimhnich-mhath, 's ann le d' dheòin a bha thu cho dì-chuimhneach air math, agus cha'n ann a thaobh laigse na aois; agus do bhrìgh gu'n robh gràin agad do nithibh math a chumail ann ad chuimhne. 'S math a chuimhnicheadh tu droch nithe, ach cha'n fhuilgheadh tu aon uair smuaineachadh air nithibh matha, uime sin, tha thu a' deanamh lethsgèul dhe t'aois, agus de boile t'eanchainn, chum gu'n còmhdaicheadh tu do shlaoightearachd, an dùil na breitheamhna a mhealladh. Ach cluinneamid ciod a th'aig na fianaisean ri'g ràdh."

FUATH. Le'r cead, chuala mis' an Dì-chuimhnich-math so 'g ràdh, nach b'urrainn e riamh smuainteachadh air math fhulang,' nach b'urrainn rè cairteal na h-uarach."

CLEIREACH. "C'àit' an cuala tu e 'g ràdh sin?"

FUATH. "Chuala ann an Sràid-gach-mi-stà, anns an ath dhorus do chomharradh na Coguis air a losgadh le iarrunn dearg."

CLEIREACH. "Fhiosraich. ciod a th'agadsa ri ràdh an aghaidh a phrìosanaich a tha aig beul-thaobh a' mhòid?"

FIOSRACH. "Le'r ceud, is aithne dhòmh-sa an duine so gu gle mhath, is mac Ifrinneich e, b'e ainm athar Spéis-do'n olc, agus da thaobh-san, 's minig a chuala mi e 'g ràdh, gu'n do mheas e gu'm b'e

eadhon smuaineachadh mu mhath an ni bu mhi-thaitnich a bh'anns an t-saoghal"

CLEIREACH. "C'àit' an cuala tu e 'g ràdh nam briathran so?"

FIOSRACH. "Chuala ann an Sràid-na-feola, dìreach muchoinneamh na h-eaglais."

CLEIREACH. "Thig an so, Innis-fhìrinn, agus thoir t'fhianais mu thimchioll a' phrìosanaich air beulthaobh a mhòid."

INNIS. "Le'r cead, chuala mise e 'g ràdh gu tric, gu'm b'fhearr leis a bhi smuainteachadh air na nithibh is gràineile, na air na nithidh a th'air an cuir sios anns na Sgrìobtuiribh Naomha."

CLEIREACH. "C'àit' an cuala tu e 'g ràdh a leithid sin a chainnt ghrathail?"

INNIS. Chuala ann an iomadh àite : gu h-àraid ann an Sràid-na-gràinealachd, ann an tigh Bheag-naraich, agus ann an Sràid-na-neo-ghlaine, aig comharradh a Mhic-mhìlte, an ath dhorus do Thearnadh-do'n-t-sloc."

CHUIRT. "A mhaoir thoir Cruas-cridhe gu beulthaobh a' mhòid."

CLEIREACH. "A Chruais-chridhe, tha thu an so air do chasaid fo ainm Cruas-cridhe (a' t'fhear-sàrachaidh air baile Anam-an-duine), a chionn gu'n do lion thusa gu truailidh, agus gu h-aingidh baile Anam-an-duine le neo-aithreachas agus an-ìochd, 'gan cumail bho aghartas agus bròn air son an eas-aontais, rè uile aimsir an cùl-sleamhnachaidh agus an ceannairc an aghaidh an Rìgh Saddai beannaichte. Ciod a tha thu 'g ràdh ris a' chùis-dhìtidh so, am beil no nach 'eil thu ciontach?"

CRUAS. Le'r cead, cha b'aithne dhomh riamh rè mo bheatha uile ciod bu chiall do dh'aghartas no do bhròn ; tha mise do-dhrùighe, cha'n 'eil spéis agam do dhuine sam bith ; ni mo dhrùigheas doilgheas dhaoine orm : cha ruig an osnaich mo chridhe ; ge b'e uair a ni mi olc, ge b'e uair a ni

mi eucoir, is ceòl dhomhs 'e, am feadh is bròn e do chàch.

CHUIRT. “Tha sibh a' faicainn gur fìor Ifrinneach an duine so, agus gu'n do dhìt se e-féin. Thoir air falbh e, a mhaoir, agns thoir Sìth-fheallsa gu beulthaobh a' mhòid.”

“A Shìth-fheallsa, tha thu 'n so air do chasaid fa ainm Sìth-fheallsa, (a' t' fhearr-sàrachaidh air baile Anam-an-duine) a chionn gu'n do chuir, agus gu'n chum thu baile Anam-an-duine gu ro aingidh agus gu deamhnaidh, ann an sìth-fhallsa chunnartach, agus bhreugach, agus ann an féin-thearuinnteachd mhallaichte, rè a chùl-sleamhnachaidh agus a cheannairc ifrinneil, mar eas-onair do'n Rìgh, chum briseadh a lagha, agus gu mòr chròn do bhaile Anam-an-duine. Ciod a tha thu 'g ràdh, am beil no nach 'eil thu cionntach de'n chùis-dhìtidh so?

An sin thuirt Sìth-fheallsa, a dhaoine uaisle, agus sibhse a ta nis 'n 'ur suidhe mar bhreitheamhnan ormsa, tha mi 'g aontachadh gur e Sìth is ainm dhomh, ach tha mi gu tìr ag àicheadh Sìth-fheallsa mar m'ainm. Nam b'e toil bhur 'n-Onoir cuir air son cuid sam bith a tha mion-eòlach orm, no air son na mna-glùine bh'aig mo mhàthair 'nuair a rugadh mi, no air son nan goistidhean a bh'aig mo bhaisteadh, dhearbhadh iadsan gur e sìth is ainm dhomh, agus nach e Sìth-fheallsa. Uime sin, cha'n urrainn mi freagradh sam bith a thoirt air a' chùis-dhìtidh so, a chionn nach 'eil m'ainm air a ghabhail a steach innte, agus tha m' fhìor ainm coltach ri mo chleachdaidhibh. Bu duine mise leis 'm bu toil an comhnuidh a bhi beò ann an sìth, agus mheas mi an ni bu toil leam féin, gu'm faodadh muinntir eile spéis a bhi aca dha mar an ceudna. Uime sin, an uair a chithinn aon air bith de m' choimhearsnaichean air an sàrachadh le mi-shuaimhneas inntinn, dheanainn m' uile

dhìchioll gu 'n cobhair ; agus is iomadh eiseamplair de m' dheagh ghnè so a dh'fhaodainn ainmeachadh : mar :—

“ 1. 'Nuair a chlaon ar baile-ne Anam-an-duin' air tùs o shlighibh Shaddai, thòisich agartasan mi-shuaimhneach ri cuid dhiù air son an ni a rinn iad ; air dhomhsa bhi duilich am faicinn cho mi-shuaimhneach, air bàll ghleidh mi dòigh gu sìth a chuir orra rithist.

“ 2. 'Nuair a bha riannan an t-seann saoghail agus Shodoim ann an cleachdadh, nam b'e 's gu'n do chuir ni sam bith bruailean orrasan a bha leantainn nan seann ghnàthan sin, rinn mise mo dhìchioll gu 'n cuir sàmhach a rithist, agus thug mi orra an cleachdadh gun bhruailean 'sam bith.

“ 3. 'Nuair a thòisich an cogadh eadar Saddai agus Diabolus, ma thug mi 'n aire do dh-aon air bith do mhuinntir Anam-an-duin' air an robh eagal á sgrìos, bu ghnà leamsa le dòigh air chòr-éigin an sìtheachadh a rithist. Uime sin, a chionn gu'n robh mi an còmhnaidh am dhuine do ghnè cho feumail, agus ma's e 's gu'm bheil fear deanamh na sìthe 'na dhuine cho airidh 'sa tha cuid a' cumail a mach, uime sin, a dhaoine uaisle, sibhse a tha cho ainmeil air son còir agus ceartas ann an Anam-an-duine, bitheam air mo mheas leibhse, mar dhuine nach 'eil a' toiltinn a' ghnàthachaidh an-ìochdmhor so, ach a ta airidh air saorsainn, agus mar an ceudna comas aicheamhail agradh air mo luchd-casaid.”

An sin thuirt an Cléireach, “ Fhir-ghairm, thoir caismeachd fhollaiseach.”

FEAR-GAIRM, “ A chionn gu'n d'aicheadh am prìosanach air beulthaobh a mhòid an t'àinm a thugadh dha anns a' chùis-dhìtidh, tha na breitheamhan ag iarraidh ma's e 's gu bheil neach air bith 'san àite so is urrainn fios a thoirt dhoibh mu ainm a' phrìosanaich so, iad a theachd air an aghaidh agus fianais a dheanamh.”

An sin thàinig dithis a steach a chum a' mhòid a dh'innise ciod a b'aithne dhaibh mu thimchioll a' phrìosanaich; b'e ainm ar darna h-aon diù Rànnaich-firinn, agus ainm an aon eile Daingnich-firinn.

An sin thuirt Rànnaich-firinn, "Le'r ceud."—

CHUIRT. "Stad, cuiribh air a' mhionnaibh e;" mar so mhionnaich iad e. An sin thuirt e.

RANNAICH. Le'r ceud, b'aithne dhomhsa an duine so bho bha e 'na leanabh, agus is urrainn mi ràdh gur e Sìth-fheallsa is ainm dha. B'e Miodal a b'ainm d'a athair, b'aithne dhomh e-san, agus theireadh iad Baintighearna Fòill-bheadradh mar ainm ri 'mhàthair mu'n do phòs i, agus 'nuair a rugadh am mac so, thug iad Sìth-fheallsa mar ainm air. Is mise bu chòmpanach-cluiche dha, ach bha mi beagan ni bu shine na esan; agus an uair a b' àbhaist d'a mhàthair a ghàirm dhachaidh o 'chluich, bu ghnà leatha ràdh, "a Shìth-fheallsa, a Shìth-fheallsa thig dhachaidh gu luath, no bheir mis' ort!" Seadh, b'aithne dhomh e 'nuair a bha e 'na naoidhean; agus ged nach robh mise 'n tràth sin ach beag, tha cuimhne agam 'nuair a bhiodh a mhàthair 'na suidhe aig an dorus leis, no 'ga bheadradh na h-uchd, ghairmeadh i dheth fichead uair an deigh a' chéile, mo Shìth-fheallsa bheag! agus mo Shìth-fheallsa bhòidheach!" &c.

An sin thuirt Daingnich-firinn, "Le'r ceud, tha na h-uile ni a thuirt a cheud fhianais ceart; 'se Sìth-fheallsa is ainm dha'n duine so, is mac e do Mhiodal, agus is i Baintighearna Fòill-bheadradh, a mhàthair. Agus chunnaic mis' uair gu'm biodh fearg air riù-san a theireadh ainm sam bith eile ris ach Sìth-fheallsa, oir theireadh e gu'n robh iad a' fanaid agus ag éigheach frith-ainm air; 's ann an uair a bha Sìth-fheallsa, 'na dhuine mòr, agus a bha na h-Ifrinnich a' riaghladh ann an Anam-an-duine, a bha so."

CHUIRT. “A dhaoine uaisle, chuala sibh ciod air ’n do mhionnaich an dithis fhianaisean so: A nise a Shìth-fheallsa, dh’àicheadh thusa gur e Sìth-fheallsa is ainm dhuit, gidheadh tha thu a’ faicinn gu’n do mhionnaich an dithis dhaoine còire so gur e sin t’ainm. A thaobh an leisgeul a th’agad, cha’n ann a chionn gur duine sìochail thu, no air son gur fear-deanamh sìth thu a measg do choimh-earsnaichean, a tha thu an so air do chasaid mar fhear droch-bheairt, ach a chionn gu’n do chuir, agus gu’n do chùm thu baile Anam-an-duine gu h-aingidh agus gu deamhnaidh, ann an sìth fheallsa, bhreugach agus mhallaichte, araon ré an cùl-sleamhnachaidh agus an ceannairc an aghaidh an Rìgh, càlg-dhìreach an aghaidh lagha Shaddai, agus mar an ceudna, gu mòr sgrìos a thoirt air baile Anam-an-duine: ’s e gu’n d’ àicheadh thu t’ainm na th’ agad do leisgeul air do shon féin. Ach tha thu faicinn gu’ bheil fianaisean an so a dhearbhadh gur tus’ an duine.

“A thaobh na sìth a bha thu deanamh a measg do choimhearsnaich dhe’n d’rinn thu uiread do dh’uair, biodh fhios agad an t-sìth sin nach eil ’na còmpanach do dh’fhirinn agus do naomhachd, agus a tha dh’easbhuidh deagh-bhunaite, gu bheil i air a stéidheadh air a’ bhréig, agus tha i araon cealgach agus mallaichte, mar a thuirt Saddai mòr; uime sin, cha do shaor do dhion-chainnt thu bho’n choire a tha air a’ cuir às do leth, ach an àite sin ’sann a tha thu air t’fhilleadh anns an iomlan.”

“Ach gairmeamaid na fianaisean a tha gu teisteanas a thoirt mu na nithe air son am beil thu air do chasaid, agus cluinneamaid ciod a th’ acaran ri ’g ràdh.”

CLEIREACH. “Fhiosraich, ciod a tha thusa ’g ràdh an aghaidh a’ phrìosanaich air beulthaobh a’ mhòid?”

FIOSRACH. “Le’r cead, rinn an duine so le m’

fhiosrachadh féin, bho cheann fhada, a' chéaird dhe Anan-an-duine a chumail ann am fois pheacach, am fir-mheadhon uile chollaidheachd, a neoghlaine, agus a mhi-riaghailt, agus thuirt e 'nam éisdeachd-sa, rachamaid, rachamaid, teicheamaid o gach uile thrioblaid, ge b'é sam bith aobhar air son a' bheil iad a' tighinn, agus leanamaid beatha shuaimhneach agus shìochail, ged nach biodh i air a suidheachadh air deagh bhunait."

CLEIREACH. "Fhuath-do-breugaibh, ciod a th' agadsa ri ràdh?"

FUATH. "Le'r cead, chuala mise e 'g ràdh gur fearr sìth ged a b'ann rathad na h-eas-ionracais a bhithheadh i, na doilghios maille ris an fhèrinn."

CLEIREACH. "Càit' an cuala tu e 'g ràdh sin?"

FUATH. "Chuala ann an Cùirt-na-h-amaid-eachd, ann an tigh Bhaoghalta an ath dhorus do chomharradh an Fhéin-mhealladh. Chuala mi-féin e 'g ràdh so fichead uair anns an àite sin."

CLEIREACH. "Tha'n dearbhadh so làn-shoilleir, Thoir air falbh e 'mhaoir, agus thoir Cion-fèrinn a chum a mhòid."

A Chion-fhèrinn, tha thu an so air do chasaid fo ainm Cion-fèrinn (a' t' fhear-sàrachaidh air bàile Anam-an-duine) a chionn gu'n do chleachd thu t'uile dhìchioll, a chum na h-uile fuigheal do lagh agus de choltas Shaddai, a fhuaradh ann an Anam-an-duine a dhubhadh às, agus a mhilleadh gu tūr, a chum eas-urram do Shaddai agus cunnart sgrios iomlan do bhaile iomraiteach Anam-an-duine; rinn thu so an deigh a thuiteam o Rìgh gu Diabolus an t-aintighearna mi-rùnach sin. Ciod a tha thu-féin ag ràdh, am beil no nach eil thu ciontach de'n chùis-dhìtidh so?"

CION-FÈRINN. "Le'r cead, cha'n eil mi ciontach."

An sin chaidh na fianaisean a ghairm-

FIOSRACH. "Le'r cead, bha mise mi-féin 'nam sheasamh làimh ris an duine so, 'nuair a bha e

spionadh sìos dealbh Shaddai le lamhaibh féin ; agus an uair a bha e a' cur suas iomhaigh adharcaich na béiste Diabolus, 'na dearbh àite-san. 'S e so esan mar an ceudna, a réub agus a sràc, agus a thug fainear an t-iomlan do dh'fhugheal lagh an rìgh, air an d'fhuair e gréim ann an Anam-an-duine, a bhi air a chaithe às ; rinn e na nithe so uile, air òrdugh Dhiabolus."

CLEIREACH. "Cò a bhàrr ortsa a chunnaic e a' deanamh so?"

FUATH. "Le'r ceud, chunnaic mise, agus iomadh aon eile a bhàrr orm : oir cha'n ann aon chuid am falach, no ann an cùil a chaidh sin a dheanamh, ach ann an làthair nan uile, seadh, ròghnaicheadh leis-san a dheanamh ann am follais, oir ghabh e mòran tlachd ann."

CLEIREACH. "A Chion-fhìrinn, cionnas a bha dh'aghaidh agad 'na theireadh nach 'eil thu ciontach, 'nuair a bha thu a' d' dhearbhadh fhear-gnìomhachaidh air a leithid so do dh'aingeachd fhollaiseach?"

CION-PIRINN. "Le'r ceud, nach fheumainn ni-éigin a' ràdh, agus an robh mo chàinnt ach a réir m'ainme ; rinn a leithid sin feum dhomhsa roimhe so, agus cha robh fhios agam le Cion-fìrinn a labhairt, nach fhaodainn an t-sochair cheudna a bhuanachd an dràsda."

CLEIREACH. "A mhaoir, thoir air falbh e, agus thoir An-ìochmhoir gu beulthaobh mhòid.

An-ìochdmhor, tha thu 'n so air do chasaid fo ainm An-ìochdmhor, (a' t' fhear-sàraichaidh air baile Anam-an-duine) a chionn gun do dhùin thusa gu ro chealgach agus gu ro aingidh suas gach uile innidh truais, agus nach ceadaicheadh tu do bhaile bochd Anam-an-duine caoidh a' dheanamh air son a thruaighe féin, 'nuair a chùl-sleamhaich e bho 'Rìgh dligheach, ach chuir thusa bacadh air, a' sìor thionndadh air falbh inntinn o na smuaintibh sinn a bha 'g aomadh gu sligh an

aithreachais. Ciod a tha thu 'g ràdh ris a' chùis-dhitidh so? Am beil no nach 'eil thu ciontach?"

AN-IOCHDMHOR. "Cha'n 'eil mi ciontach do dh'an-iochdmorachd, 's e na rinn mise uile misneach a chuir annta, a réir m' ainme, oir cha'n e An-iochdmhor is ainm dhomhsa, ach Glac-misneach; agus bha cràdh orm a bhi faicinn Anam-an-duine ag aomadh gu dubhachas."

CLEIREACH. "Cionnas! a tha thu 'g aichead t'ainm, agus ag ràdh gur e Glac-misneach is ainm dhuit agus nach e An-iochdmhor? Gairm air na fianaisibh: Ciod a tha sibhse fhianaisean ag ràdh ris a' so?"

FIOSRACH. "Le'r cead, 'se An-iochdmhor is ainm dha, oir is e sin an t'ainm a ghoir e dheth féin anns gach uile chùis chudthromach ris an robh gnothach aige. Ach tha tlachd aig na h-Ifrinnich so ainmeannan feallsa a thoirt orra féin: tha Sàinnt 'ga chleith féin fo ainm Caomhantachd, no le leithid sin a dh'ainm; is urrainn Pròis, an uair a bhios aobhar air a shon, Dealbhach, Grinn, no'n leithidibh sin a dh'ainmean a thoirt air féin; agus is urrainn càch gu léir an ni ceudna a dheanamh?"

CLEIREACH. "Innis-fhèrinn, ciod a th'agadsa ri 'g ràdh?"

INNIS. "Le'r ceud, 'se An-iochdmhor is ainm dha; b'aithne dhomhsa e bho'n a bha e 'na leanabh, agus rinn e na h-uile aingeachd a th' air a chuir às a leth; ach tha buidhean ann diù aig nach 'eil aithne air cunnart a' pheanais shìorruidh, uime sin, cha'n abair iad ach muinntir dhubhach riù-san a tha feuchainn gu dìchiollach cionnas a sheachnas iad an staid sin."

CLEIREACH "A mhaoir, thoir Uabhar gu beul-thaobh a' mhoid. Uabhair, tha thus an so air do chasaid fo ainm Ubhar (a' t' fhear-sàrachaidh air baile Anam-an-duine), a chionn gu'n do theagaisg thusa gu rò cheannairceach, agus gu rò dheamhnaidh

do dh'Anam-an-duine, cuir gu h-uuibhreach agus gu neo-sgthach an aghaidh nam barnaigidhean a thugadh dhoibh le ceannardaibh an Rìgh Saddai. Mar an ceudna, a chionn gu' do theagaisg thu do dh'Anam-an-duine labhairt gu tàireil mu thimchioll an Rìgh mòr Saddai; agus a thuilleadh air sin gu'n do bhrosnaich thu Anam-anduin' an dà chuid le briathraibh agus le eiseamplairibh, àirm a thogail an aghaidh an Rìgh, agus a mhic Emanueil. Ciod a tha thu 'g ràdh, am beil thu ciontach de'n chuis-dhitidh so, no nach 'eil?

UABHAR. “A dhaoine uaisle, bha mise an còmhnaidh am dhuine misneachail agus treubhach, agus cha bu ghnà leam 'nuair a bhithinn anns a' chunnart bu mhò, sèapadh as an rathad no mo cheann a thoirt fodha; ni mò a thaitinn 'e riabh rium daoine fhaicinn a' cur an làimh 'nam boineidibh dh'an nàimhdibh. Seadh, ged bhiodh an nàimhdean coltach ri dheich uiread a chothrom a bhi aca orra. Cha bu ghnà leamsa a bhi sealltainn air cò b'e mo nàmhad, no ciod an t'aobhar mu'n robh sinn thar a chéile. Oir bu leòir leamsa nam b'e 's gu'n deanainn còmhrag mar dhuine treun, agus gu'n tugainn buaidh.”

CHUIRT. “Uabhair, cha'n ann air son thu a bhi a' d' dhuine treun, misneachail, agus gramail an àm éigin, a tha thu air do chasaid an so, ach a chionn gu'n do ghabh thu ort an treubhantas so, chum baile Anam-an-duin' a tharruinn gu ceannaire an aghaidh an Rìgh mhòir agus Emanuel a Mhac. 'S e so a choire a tha air a chuir as do leth. “Ach cha tug e freagradh sam bith dha sin.”

An sin thuirt am breitheamh ris an luchd-déuchainn, “A dhaoine uaisle, chunnaic sibh féin na daoine so, chuala sibh an dion-chainnt, agus an teisteanas a thug na fianaisean 'nan aghaidh; cha'n eil ri dheanamh a nis' ach smuaineachadh ciod a

bhreth bu chòir dhuibh a réir fìrinn agus ceartais a thoirt orra.”*

An sin chaidh an luchd-deuchainn a leth-taobh agus labhair iad eatorra féin.

An sin thuir Creideas fear-riaghlaidh an luchd-deuchainn, “A dhaoine uaisle, mu thimchioll nam prìosanach so aige a’ mhòd, tha mise mi-féin a’ creidsinn gu’ bheil iad uile toiltinneach air a bhàs.” “Gle cheart,” arsa Ionraic, “tha mise dìreach dhe do bheachd-sa.” “O ciod an tròcair a th’ann” arsa Fuath-do’n-olc, “gu’n do chuireadh an làimh an leithid sin do dhaoidhearan!” “Tha sin ceart,” arsa Gràdh-do-Dhia, “’se so aon de na lathaibh is aoibhniche a chunnaic mise riabh.” An sin thuir Seas-a’-chòir, “Tha fios agamsa ma bheir sinn binn a’ bhàis orra gu’m bi Saddai féin réidh rithe.” “Cha’n eil mise a’ cur sin idir an teagamh,” arsa Inntinn-nèamhaidh, “agus an uair a théid na h-uile leithidean so a bhéistean a thilgeadh a mach ás, ciod am baile maiseach a bhios ann an Anam-an-duine?” An sin thuir Measarra, “Cha’n àbhaist dhomhsa breth obann a thabhairt, ach tha’n cionta-san cho follaiseach ’s nach urrainn duine sam bith aig am beil a léirsinn gu’n a’ ràdh gu’m beil na prìosanaich toillteaneach air a’ bhàs.” “Gu ma

1 A léubhadair gabh beachd shònraichte de dh’ainmibh, de chiontaibh, agus de leisgeulaibh nan Ifrinneach so. Ma’s e ’s gu ’n ceasnaich thu do chridhe féin gheibh thu mach gu’n robh àm ann, agus an robh uachdaranachd aca so uile thairis oirt, agus gu’n tug iad gu tric oidhearp air a thoirt ort a bhì beò gun Dia agus an t-saoghal, tlachd a’ ghabhail ann an ana-miannaibh peacach na feòla. bagraidhean agus geallaidhean Dhé a’ chuir an teagamh, am math a dhi-chuimhneachadh, a bhì cruaidh-chridheach, a bhì ’gad’ thàladh gu sìth fheallsa, fuath a thoirt do’n fhìrinn, a bhì an-ìochdmhor ri t’uam féin, agus thu féin àrdachadh an aghaidh Dhé. ’Nuair a tha na droch thograidhean so air an toirt gu deuchainn, tha cuid dhiù ag oidhearpachadh an leisgeul féin a’ ghabhail, agus cuid a’ feuchainn ri ainmibh deagh-bhéusan a thoirt orra féin, agus cuid eile dhiù a’ seasamh a mach gu follaiseach an aghaidh lagh Dhé, ach far a bheil Crìosd a’ riaghladh anns a’ chridhe, feumaidh e bhith gu’m bi iad uile air an dìteadh.

beannaichte gu'n robh Dia," arsa Taingeil, "gu bheil na slaoightearan ann am prìosan tearainte." "Tha mis' a' cur leat anns an nì so air mo ghlùn-aibh rùisgte," arsa Iriosal. "Tha mis' aoibhneach mar an ceudna," arsa Deagh-obair. An sin thuirt an duine teò-chridheach dìleas, Eud-airson-Dhé, "Gearr às iad, bha iad ré ùine fhada nan plàigh do dh'Anam-an-duine, agus ag iarraidh a' sgrìos."

Air dhoibh uile co-aontachadh mu bhinn nam prìosanach, thàinig iad air bàll do'n chùirt.

CLEIREACH. "A dhaoine uaisle tha 'n'ur luchd-deuchainn, freagraibh bhur 'n ainmean; am beil sibh uile aon-sgeulach mu'n bhinn a thug sibh a mach?"

LUCHD-DEUCHAINN. "Tha, le'r cead."

CLEIREACH. "Cò labhras air ur son?"

LUCHD-DEUCHAINN. "Labhraidh ar riaghlair."

CLEIREACH. "Chaidh sibhse a dhaoine uaisle a tha 'n'ur luchd-déuchainn, a ghàirm air son ar Tighearn an Rìgh, chum seirbhis a dheanamh dha an so, ann an cùis beatha agus bàis, chuala sibh déuchainn gach aon fa leth de na prìosanaich air beulthaobh a' mhòid; ciod a tha sibh ag ràdh, am beil no nach 'eil iad ciontach dhe na h-eacoirean sin air son am beil iad air an casaid an so?"

RIAGHLAIR, "Le'r cead, tha iad ciontach."

CLEIREACH. "A mhaoir, gabh cùram dhe na prìosanaich."

Rinneadh so anns a' mhadainn, agus chaidh binn a' bhàis a thoirt a mach orra 'san fheasgair, a réir an lagha.

Air do'n mhaor a leithid a dh' àithne fhaotainn, chuir e iad uile anns a' phrìosan a b'fhaide stigh, chum an gleidheadh an sin gus an ath mhadainn, an t-àm a chaidh a chomharrachadh chum an cur gu bàs.

Ach eadar an t-àm an deach am binn a thoirt a

mach, agus anns an robh iad gu bhì air an cuir gu bàs, bhrìst a h-aon de na prìosanaich d'am b'ainm As-creideamh am prìosan agus thàr e às, agus d'fhàg e am baile, agus dh' fhalaich se e-féin anns gach àite am b'urrainn e, gus am faigheadh e an ath chothrom air ole a dheanamh do dh'Anam-an-duine.

'Nuair a thug Dìleas am maor an aire, gu'n do theich As-creideamh, bha e fo mhòr chàmpar, a chionn gu'm b'e am prìosanach so an dearbh fhear bu mhiosa do'n bhannal; uime sin, chaidh e agus dh'innis e mar thachair, do Mhorair-a'-bhaile, do'n t-Seanachaidh, agus do Mhorair-na-toile, agus fhuair e òrdugh uatha rànn-sachadh air a shon air feadh Anam-an-duine. Mar sin rànn-saicheadh am baile, ach cha b' urrainn iad a leithid sin a dhuine fhaotuinn air fhad.

'S e na fhuair iad do bhràth uime uile gu'm robh e tamull am falach mu thaobh muigh a' bhaile, agus gu'm faca feadhainn eigin pladhadh dheth, 'nuair a thàr e as à Anam-an-duine; thuirtear fear no dithis gu'm faca iadsan e air taobh muigh a' bhaile, a' gabhail thar a chòmhnaird. A nise 'nuair a bha e glan air falbh, thuirtear fear d'am b'ainm Sùil-fhianais, gu'n d'imich e troimh na h-ionadaibh tioram gu léir, gus na chòmhlach e Diabolus a charaid, air Tom-geat'-ifrinn.

Ach Oh! ciod an sgéula brònach a dh'innis an seann sionach do Dhiabolus, mu thimchioll an atharrachaidh anabarraich a rinn Emanuel ann an Anam-an-duine!

Air tùs, dh'innis e dha, cionnas a fhuair Anam-an-duine mathanas coitcheann bho Emanuel, an deigh beagan moille, agus a thug iad cuireadh dha a' steach do'n bhaile, agus a thug iad an caisteal dha mar a sheilbh. Mar an ceudna, gu'n do ghairm iad a shaighdearan a' stigh do'n bhaile, agus gu'n robh iad a' strì cò aca aig a'n bu mhò bhiodh air chairteilibh dhiù; tuilleadh eile gu'n tug iad aoidh-

eachd dha féin gu h-aobhneach. “ Ach ’se sgeul is cràitiche agus is doranaiche, O athair,” ars’ As-creideamh, “ gu’n do spion e sìos t’iomhaigh-sa, agus gu’n do chuir e ’n suas iomhaigh féin na h-àite, agus gu’n do chuir e do cheannardan-sa a dreuchd, agus a cheannardan féin a chuir ’nan àite. Seadh, agus an ceannairceach sin Morair-na-toile, am fear a shaoileadh neach nach tionndaidheadh uainne gu bràth, tha e nise cho mòr ann an deagh-ghean Emanueil ’sa bha e riamh a’ d’ dheagh-ghean-sa. A bhàrr air so uile, fhuair Morair-na-toile ùghdarras sònraichte, rànn-sachadh a dheanamh agus na h-uile Ifrinneach a gheibheadh e ann an Anam-anduine, a ghlacadh, agus a chuir gu bàs: agus ghlac e cheana agus chuir e am prìosan, ochdnar de chàirdean ro dhìleas mo thriath ann an Anam-anduine. A bhàrr air so, ’s ann le doilghios a tha mi ’ga labhairt, chaidh am féuchainn uile, agus an dìteadh, agus cha’n ’eil teagamh agam nach ’eil iad uile air an cuir gu bàs ann an Anam-anduine roimhe so. Dh’innis mi do mo thighearna gu’n deach ochdnar a dhìteadh, agus bu mhi fhéin an naothamh fear, a dh’fuiligidh gun teagamh, mar bhith gu’n d’rinn mi lùim air tàrsainn as uapa.”

’Nuair a chuala Diabolus an sgeula brònach so, thug e béuchd às mar dhràgon, agus thug e duibh-néul air na spéuraibh le ’bhéuchdaich, agus mhionnaich e gu’m feuchaidh e ri bhi dioghailte fhathast air Anam-anduine air son an ni so. Mar sin chuir e-féin agus As-creideamh an comhairle cuideachd cionnas a bhuannaicheadh iad baile Anam-an-duin’ a rithist.¹

1 Chaidh na prìosanaich eile chùr gu bàs, ach thàr As-creideamh às! Cia cho fìor ’sa tha’n ni so, nach eil eadhon an creidheach féin gu h-ìomlan saor bho an nàmhad so an anama. Tha so gu cothromach air a leigeadh ris. Am feadh a tha ’n t’anam a’ deanamh gairdeachas ann an làthaireachd Dhe, cha’n ’eil àite sam bith do as-creideamh an sin, tha e air fhudach air falbh ré tamuil, ach tha e a dealbh tuilleadh aimhleas, agus ath-phillidh e air bàll.

A nis' a chionn so thàinig an latha anns an robh na prìosanaich ann an Anam-an-duine gu bhi air an cuir gu bàs, (Rom. viii. 13, agus vi. 12, 13, 14.) Mar sin thug Anam-an-duine iad a chum na croiche, ann an doigh ro shòlaimte; oir thuirt am Prionnsa gu'm feumadh so a bhi deante le baile Anam-an-duine féin, "chum 's gu'm faic mi" ars' esan, "togarrachd mo bhaile saoirte Anam-an-duine air m' fhacal agus air m' àithntibh-sa choimhid; a chum gu'm beannaich mi Anam-an-duine air son a ghnìomh so. (Gal. v. 24.) Is ro thoil leam dearbhadh air treibhdhireas; uime sin, cuireadh Anam-an-duin' a làimh air tùs air na h-Ifrinnich so chum an sgrìos."

Mar sin mhàrbh Anam-an-duin' iad air iarrtas am Prionnsa: ach 's gann is urrainn duit a' chreidsinn an dràgh a bh'aig Anam-an-duin' anns na h-Ifrinnich so a chuir gu bàs, oir air dhoibh a bhi air an toirt a chum na croiche agus fios cinnteach a bhi aca gu'm feumadh iad bàsachadh, an sin ghlac iad misneach, agus air do fhuath mi-rùnach a bhi aca uile 'nan cridhe do dh' Anam-an-duine, chuir iad an aghaidh daoine a' bhaile. Uime sin, b'éigin do dhaoine Anam-an-duin' eigheach air son cobhair ris na ceannairdaibh agus ris na firchogaidh. A nise bha rùnaire aig Saddai mòr anns a' bhaile, agus bha daoine Anam-an-duine ro ionmhuinn leis; bha esan aig àit' à chrochaidh, agus air dha daoine a' bhail' a' chluinntinn ag éigheach an aghaidh ceannairceachd nam prìosanach, dh'éirich e agus chuir e' làmhan air làmhaibh dhaoine Anam-an-duine. Mar sin chroch iad na-h Ifrinnich a bha nam plàigh, nan cràdh, agus nam masladh do'n bhaile.¹

¹ Tha e na ni cruaidh an fheòil maille r'a h-an-tograibh agus a h-ana-miannaibh a chéusadh—tha sinn neo-chomasach air so a dheanamh ann ar neart féin. 'Se an SPIORAD NAOMHA dh'fhéumas an obair so a dheanamh. Ma mharbhas sinn tre'n Spiorad gnìomhara na colla bithidh sinn beò. Rom. viii. 13.

'Nuair a rinneadh an deagh obair so, thàinig am Prionnsa nuas a dh' fhaicinn, agus a labhairt gu caoimhneil ri daoine Anam-an-duine, agus a neartachadh an làmhnan na leithid a dh'obair. Agus thuirt e riù, gu'n do chuir e dearbhadh orra, leis a ghnìomh so a rinn iad, agus gu'n d' fhuair e iad 'nam muinntir aig an robh gràdh d'a phearsa, a bha coimhid a laghannan, agus aig an robh meas air 'onair. Thuirt e, a bhàrr air sin, gu'n nochdadh esan dhoibh nach cailleadh iad a' bheag air bàs nan doidhearan ud, oir gu'n deanadh esan ceannard eile dhoibh, dhe fear dhiù féin. Agus gu'm biodh an ceannard so 'na uachdaran air mìle fear, air son math agus buannachd baile Anam-an-duin' a tha a nis' a soirbheachadh.

An sin ghairm e dha ionnsaidh fear d' am b' ainm Frithealadh, agus dh' iar re air a' dhol gu luath suas gu Geat'-a'-chaisteil, agus fèoraich an sin air son fear d'am b'ainm Féin-fhiosrachadh, a bha feitheamh air a cheannard òirdheire sin, an Ceannard Creideamh, agus abair ris tighinn an so. Rinn an teachdaire mar a dh' àithneadh dha. A nise bha 'n duine uasal òg so a' feitheamh gus am faiceadh e an ceannard ag ionnsachadh agus a' cur an òrdugh a dhaoine ann an Lios-a'-chaisteil. An sin thuirt Frithealadh ris, " A dhuin' uasail, is àill leis a' Phrionnsa gu'n tigeadh tu a dh'fhaicinn a Mhòrachd gun dàil." An sin thàinig e agus rinn e ùmhlachd dha. A nise b'aithne do dhaoin' a' bhaile Féin-fhiosrachadh gu ro mhath, or rugadh agus dh'araicheadh e ann an Anam-an-duine; b'aithne dhoibh mar an ceudna gu'm bu duine deagh-bheusach, treubhach, agus tuigseach ann an gnothaichibh e; a bhàrr air sin bha e maiseach 'na phearsa, deas-chainnteach, agus gle bhua dhail anns gach ni a ghabhadh e os làimh.

Uime sin, bha cridheachan muinntir a' bhaile làn aoibhneis, 'nuair a chunnaic iad gu'n robh a

léithid a thlachd aig a' Phrionnsa féin ann am Féin-fhiosrachadh, 's gu'n robh e dol a' dheanamh ceannard dheth.

Mar sin le aon aonta chròm iag an glùn fa chomhair Emanueil, agus thuirt iad le luath-ghair "Maireadh Emanuel beò gu bràth." An sin thuirt am Prionnsa ri Féin-fhiosrachadh, "chunnacas iomchuidh leam-sa, gu'm biodh tu-sa a' d'cheannard os ceann mìle fear ann mo bhaile ro ionmhuinn Anam-an-duine." An sin chròm Féin-fhiosrachadh a cheann agus rinn e aoradh, agus thuirt e, "maireadh an Rìgh beò." An sin dh'òrduich am Prionnsa do Rùnaire an Rìgh, ùghdarras ceannard thar mìle fear a' sgrìobhadh do Fhéin-fhiosrachadh; rinneadh so gun dàil, agus chuir am Prionnsa 'shéula ris. 'S an sin chuireadh e a dh'ionnsaidh a' cheannaird, le Frithealadh.

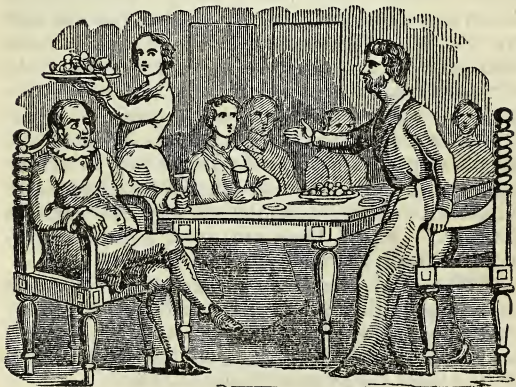
A nis cho luath 'sa fhuair an ceannard 'ùghdarras, shéirm e a thròmpaid air son saighdearan, agus thàinig daoine òga da ionnsaidh gu h-ealamh; seadh, chuir cinn-fheadhna a' bhaile am mic gu bhi air an gabhail 'nan saighdearan fodha-san. Mar so bha 'n ceannard Féin-fhiosrachadh fò òrdugh Emanueil air son math do dh' Anam-an-duine. Mar an, ceudna bhà aige-san fo-cheannard fodha d'am b'ainm Eòlach, agus b'e fear d'am b'ainm Meoghair a b'fhear-bràtaich dha. Cha ruig mi leas a chuid eile do 'chuid luchd-riaghlaidh ainmeachadh.¹ B'e bhratach bhàn a bh'aige-san, air son baile Anam-an-duine; agus b'e 'n suaicheantas an leòghann, agus am mathghamhuin màrbh. 1 Sam. xvii. 36, 37.

Air do'n Phrionnsa pilltinn chum a lùchairt, chaidh seanairean a' bhaile, eadhon, Morair-a'-

1 Tha féin-fhiosrachadh 'na mhòr fheum do'n anam iompaichte. Air do Dhaibhidh, cuimhneachadh air tròcairibh agus air saorsainnibh a shealbhaich e 'san àm a chaidh seachad, ghlac e misneach gu cath an aghaidh Gholiath.

bhaile, an Seanachaidh, agus Morair-na-toile gu comh-ghàirdeachas a dheanamh maille ris, agus air dhòigh shònraicht' a thoirt tàing dha air son a ghràidh, a chùram, agus an caomh-thruas a thaisbean e d'a bhaile féin Anam-an-duine, a bhios fo chomain dha gu bràth. An sin an deigh tamull de cho-chomunn taitneach a bhi eadar riù, chuir daoine a' bhaile crìoch air an teachdaireachd gu sòlaimte, agus phill iad gu'n àite féin a rithist.

CAIBIDIL VIII.

CUIRM NEO-CHURAM FEOLMHOR.

Dh'ath-nuadhaich Emanuel còraichean Anama-an-duine le socharaibh nuadh—Dh'òrduicheadh Fear-na-coguis na mhinistear a shearmonachadh do'n t-sluagh fo sheòladh sònraichte an Ard-rùnaire—Dh'innis Emanuel dhoibh cionnas a bhineadh iad r'a cheannardaibh, agus chuir e iad air am faicill roimh na h-Ifrinnich a dh'fhuirich an cleith aunn an Anam-an-duine, dh'òrduich e rànnachadh air an son, an glacadh, agus an cuir gu bàs—Thugadh aodach grinn geal do'n t-sluagh, agus comhairlean cia mar a chaitheadh iad an trusganan. Bha Anam-an-duine ann an staid ghlormhoir—Rinneadh Sith-Dhé 'na uach-

daran air a' bhaile agus air a' chaisteal—Mhair so ré ùine, an deigh sin thoisich Neo-chùram-feòlmhor ris an luchd-àiteachaidh aomadh—Rinn Emanuel caoidh a chionn a bh' faicinn so—Cha d'éisid iad ris an Ard-rùnaire—Dh'fhag Emanuel am baile—Chaidh cuireadh a chuir air Eagal-Dé a dh'ionnsaibh na cùirme a rinn Neo-chùram-feòlmhor; dh'innis e do na h-aoidhibh gu'n d'fhalbh am Prionnsa, agus thug e ràbhadh dhoibh mu staid chuinnartach a' bhaile—Dhùisgeadh Fear-na-coguis, agus dh' allsgaich iad uile, agus loisgeadh Neo-churam feòlmhor agus a thigh—Chaidh iad gus an Ard-rùnaire, dhiult esan an leigeadh a stigh—Bha tinneas mòr ann an Anam-an-duine.

Shuidhich Emanuel latha 'san ath-nuadhaicheadh agus anns am meudaicheadh e còraichean Anam-an-duine, anns an leasaicheadh e caochla giamhan annte, chum's gum biodh cuing Anam-an-duine leis a sin mi bu shochraiche. (Eabh. viii. 13, Mat. xi. 28—30.) Rinn e so de fhialachd agus de uaisle féin, gun iarrtas sam bith dhe'n tàobh-san. Mar sin an uair a chuir e dh' iarraidh nan seann chòraichean, agus a chunnaic e iad, chuir e seachad iad, agus thubhairt e “A nis' an nì a ta aosda agus air fàs sean, tha e fagus do dhol as an t-sealladh, agus gheibh baile Anam-an-duine còraichean nuadh, nì's fearr, nì's ro sheasmhaiche agus nì's daingne gu mòr.” Aig a' bheil am brìgh anns na briathraibh aith-ghearr so a leanas:—

“Tha mis' Emanuel, Prionnsa na Sìth, agus neach aig am beil mòr ghràdh do bhaile Anam-an-duine, ann an ainm m' Athar agus de mo thruachantas féin, a' toirt, a' deonachadh, agus a' tiomnadh do'm bhaile ionmhuinn Anam-an-duine:

“1. Làn mhathanas gu saor anns gach uile eucoir, lochd, agus cionta a rinneadh leo an aghaidh m' Athar, a'm' aghaidh féin, an aghaidh an coimhearsnaichibh, no 'nan aghaidh féin, Eabh. vii. 12, 13. Eoin xvii. 8, 14.

“2. Tha mi toirt dhoibh an lagh naomh', agus mo Thiomnadh, maille ris gach nì a ta air a chuir sios ann, air son an comhfhurtachd agus an sòlais sìorruidh, 2 Pead. i. 4.; 2 Cor. vi. 1.

“3. Tha mi toirt dhoibh mar an ceudna, cuibhrionn de’n dearbh ghràs agus de’n mhaitheas a’ ta ghabhail còmhnuidh ann an cridhe m’ Athar agus ’n am chridhe féin. Eoin i. 16.

“4. Tha mi a’ tabhairt, a’ deònachadh, agus a’ buileachadh orra gu saor, an saoghal, agus na tha ann, air son am matha, (1 Cor. iii. 21, 22.) Agus bithidh a leithid a chumhachd ac’ os an ceann ’sa bhios freagarrach ri onoir m’ Athar, ri mo ghlòir-sa, agus r’ an comhfhurtachd féin; seadh, tha mi a deònachadh dhoibh sochairean a bhuineas do bheatha agus do bhàs, do nithibh a ta làthair, agus do nithibh a ta ri teachd. Cha bhi ’n t-sochair so aig cathair, baile no comunn, sam bith, ach a mhàin aig mo bhaile-so Anam-an-duine.

“5. Tha mi a’ tabhairt agus a’ deònachadh dhoibh làn chomas; teachd do m’ionnsaidh ann am lù-chairt, aig gach uil’ àm (gu mo lùchairt air nèamh no air an talamh) chum an uireasbhuidh a dheanamh aithnichte dhomhsa an sin, agus a bhàrr air sin, tha mi a’ gealltainn dhoibh gu’n éisd mi riù, agus gu’m fuasgail mi orra ’nan uile theanndachd, Eabh. x. 19, 20, Mat. vii. 7.

“6. Tha mi a’ tabhairt làn chumhachd agus ùghdarras do bhaile Anam-an-duine, an t-iomlan de gach seorsa Ifrinneach a gheibhear aig àm sam bith, no bho àite sam bith, na’m fogaraich anns a’ bhaile, no timchioll air a’ rannsachadh a mach, a ghlacadh, a dheanamh ’nan tràillibh, agus a lannadh às.

“7. Osbarr tha mi tabhairt ùghdarrias do mo bhaile ionmhuinn Anam-an-duine, gu’n iad a cheadachadh do dh’ eilthreach no do choigreach sam bith, no do’n iarmad, a bhi ’na muinntir shaor de dh’ Anam-an-duine, no co-roinn a bhi aca ’na shocharaibh oirdheirc. Ach bunaidh gach tiodhlac, sochair, agus saorsa a ta mi ’buileachaidh air baile iomraiteach Anam-an-duine, do na seann duthchas-

aich, agus do fhior luchd-àiteachaidh, tha mi 'g ràdh, gur ann doibhsan agus do'n sliochd dhligh-each 'nan deigh a bhuineas iad, (Eph. iv. 22. Col. iii. 5—9;) agus bithidh na h-Ifrinnich gu léir, ciod air bith seòrsa, inbhe, dùthaich, no rìoghachd d'am bi iad, air an dùnadh a mach o chòir a bhi aca annta."

Mar sin an uair a fhuair baile Anam-an-duine an còraichean gràs-mhor o làimh Emanueil, còraichean a ta annta féin mòran ni's farsuinne na ghabhas leigeadh ris anns na briathraibh aithghearr so, thug iad leò iad gu àite na féille, agus léubh an Seanachaidh an sin iad ann an làthair an t-sluaigh uile. An deigh so a dheanamh, thugadh air ais iad gu geataibh a' chaisteil, agus an sin ghearradh iad gu maiseach air na dorsaibh ann an litrichibh òir.¹ (2 Cor. iii. 3. Ier. xxxi. 33. Eabh. viii. 10,) chum gu'm biodh iad a ghnà aig Anam-an-duine 'nan sealladh, agus gu'm faiceadh iad ciod an t-saorsa bheannuichte a bhuilich am Prionnsa orra, chum gu'm biodh an aoibhneas air a mheudachadh annta féin, agus an gràdh air ath-nuadhachadh do'n deagh Emanuel mòr.

O ciod an t-aoibhneas! ciod an comhfhurtachd! ciod an sòlas, a shaoileas tu, a ghabh séilbh air cridh-eachaibh muinntir Anam-an-duine? Shéirm iad na cluig, chluich an luchd-ciùil, dhàmhs an sluagh, thug na ceannardan iolach, bha na brataichean a' snàmh sa' ghaoith, agus shéideadh na trombaidean airgid, agus bu bhuidh leis na h-Ifrinnich a nis' an cinn a thoirt fòpa, bha'n aogais coltach ri muinntir a bhiodh fada màrbh.

An uair a bha so thairis, chuir am Prionnsa fios

¹ Se cùmhuant nan gràs a ta air a chiallachadh leis na còraichibh nuadha-so; tha shochairan air an cuir an céill an so. Tha e gu bhi air a sgrìobhadh air clàraibh a' chridhe. Tha fios aig a' chriosdaidh gu bheil so uile air son a mhath, agus tha e deanamh gairdeachas ann.

air seanairibh Anam-an-duine, agus labhair e riù mu thimchioll na ministrealachd a bha rùn air a shuidheachadh 'nam measg; ministrealachd a mhinicheadh, agus a theagaisgeadh dhoibh na nithe a bhuineadh do'n staid 'san àm a ta làthair agus 'san am a ta ri teachd.

“Oir,” ars' esan, “mar bi luchd-teagaisg agus luchd-seòlaidh agaibh, cha chomasach dhuibh eòlas a bhi agaibh air toil m' Athar, agus mar bi eòlas agaibh oirre, is cinnteach nach dean sibh i.” Ier. x. 23, 1 Cor. ii. 14.

'Nuair a chuir seanairean Anam-an-duine an céill an naigheachd so do'n t-sluagh, thàinig am baile gu h-ìomlan 'nan ruith còmhla,¹ (oir thaitinn i gu math riù, a thaobh cìod air bith ni a rinn am Prionnsa nis, thaitinn e ris an t-sluagh,) agus dh'aslaich iad gu léir le aon aonta air a Mhòrachd, gu'n suidhicheadh e ministearlachd 'nam measg a theagaisgeadh dhoibh araon lagh agus breitheanas, reachd agus àithnte; chum gu'm biodh iad air am fòghlum anns na h-uile ni math Dh'innis e dhoibh gum faigheadh iad an achanaich; agus gu'n suidhicheadh e dithis mhinistearan 'nam measg, an dara fear dhiù bho chùirt 'Athar, agus am fear eile de mhuinntir Anam-an-duine.

“Am fear a ta bho'n chùirt.”² ars' esan “is neach e nach 'eil a bheag sam bith ni's lugha inbhe agus urram na m' Athair no mise. (2 Pead. i. 21. 1 Cor. ii. 10. Eoin i. 1. Eoin xvi. 7. 1 Eoin v. 7.) Agus is e Ard-rùnaire tigh m' Athar-sa, oir is esan a ta, agus a bha do ghnà na phrìomh fhear deachdaidh air uile laghaibh m' Athar, agus tha e cho eòlach air na h-uile rùn-diomhair, ri m' Athair no rium féin. Seadh, is neach e a ta co-ionann nàduir ruinne, agus tha e co-ionann ruinn a thaobh gràidh agus dillseachd do dh'Anam-an-duine, agus

1 Na deadh sinuaintean cumanta.

2 An Spiorad Naomh.

mar an ceudna a chum a mhath sìorruidh a chuir air aghaidh.

“ Agus is e so an neach,” ars’ am Prionnsa, “ a dh’fheumas a bhi ’na àrd fhear-teagaisg dhùibh : oir is es-an, agus es-an a mhàin, a tha comasach air na h-uile nith a tha àrd agus os ceann cumhachd nàduir a theagasg dhùibh gu soilleir. Is esan a mhàin, an TÌ sin d’an aithne dòighean agus ròidean m’ Athars’ aig a’ chùirt, ni mò a ta neach air bith eile cho comasach ris-san gu bhi leigeadh ris cionnas a tha cridhe m’ Athar aig gach àm, anns gach ni, ’s air gach aobhar a thaobh Anam-an-duine. Oir mar nach aithne do dhuine sam bith nithe dhuine, ach an spiorad sin a ta ann an duine. (Eoin xiv. 26; xvi. 13; 1 Eoin ii. 27,) ceart mar sin cha’n aithne do dhuine sam bith nithe m’ Athar-sa ach d’ a Rùnaire urramach agus cumhachdach. Ni mò is urrainn neach sam bith (ann an coimeas ris-san) innseadh do dh’Anam-an-duine ciod a ni iad a chum iad féin a choimhid ann an gràdh m’ Athar-sa. Mar an ceudna, is es-an a ta comasach nithe a chaidh as bhur beachd a thoirt gu bhur cuimhne, agus is urrainn nithe ri teachd innseadh dhùibh. Uime sin, feumaidh sibh am barrachd meas a bhi agaibh air an fhear-theagaisg so, araon ann bhur càileachdaibh agus ann bhur breithnichibh, na bhios agaibh air a’ chuid eile de bhur luchd-teagaisg; cha’n urrainn e bhi nach dean mòrachd a’ phearsa òirdheirceas a theagaisg, agus cho ro ealanta ’sa tha e chum còmhnadh a dheanamh ribh ann an achanaichibh a chuir suas a dh’ionnsaidh m’ Athar air son cobhair, ann an dòigh a thaitneas ris, bhur ceangal gu gaol a thoirt dha, eagal a bhi oirbh roimhne, agus an aire thoirt nach cuir sibh doilghios air. 1 Tesal. i. 5, 6.

“ Is urrainn d’an TÌ so beatha agus lùgh a chuir anns na h-uile ni a their e; seadh, agus a chuir ann bhur cridheachaibh mar an ceudna. Is urrainn

an TI so fàidhean a dheanamh dhibh, agus a thoirt oirbh gu'n innis sibh ciod a bhios ann an déigh so. (Gniomh. xxi. 10, 11.) Is ann leis an neach so a dh'fheumas bhur n-uile achanaichean a chuireas sibh a dh'ionnsaidh m' Athar agus do m' ionnsaidhsa bhi air an deachdadh; agus ás easbhuidh a chomhairle agus a sheòladh-san fhaotuinn an toiseach, 'na tigeadh ni sam bith a steach do bhaile no do chaisteal Anam-an-duine, air eagal gu'n gràinich agus gu'n cur e doilgheas air an neach urramach so. (Iud. 20. Eph. vi. 18. Rom. viii. 26. Taisb. ii. 7, 11, 17, 29. Eph. iv. 30. Isa. lxiii. 10.)

“Thugaibh an aire, tha mi 'g ràdh, nach cràdh sibh e, oir ma chràdhas faodaidh e cogadh 'n 'ur 'n aghaidh, agus ma 's e 's gu'm bi e aon uair air a bhrosnachadh leibhse, gu e féin a chuir an òrdugh catha 'n 'ur 'n aghaidh, is dùilghe dhuibh sin na ged rachadh dà legion deug, a chuir bho chùirt m' Athar a' chogadh ribh.

“Ach ma dh'éisdeas sibh ris agus ma ghràdh-aicheas sibh e; ma bheir sibh sibh féin thairis d'a theagasg, agus gu'n iarr sibh conaltradh agus comunn a chumail ris, chì sibh gur e deich cuairt is fearr na ni sam bith anns an t-saoghal air fad. Seadh, dòirtidh e mach gaol m' Athar ann 'ur cridheachaibh, agus cha bhi sluagh ann cho glic' agus cho beannaichte ri muinntir Anam-an-duine.' Rom. v. 5. Eph. i. 13, 14.

An sin ghàirm am Prionnsa air an t-seann duine uasal, Fear-na-coguis, a bha roimh sin 'na Shean-achaidh ann an Anam-an-duine, agus dh'innis e dha, bho'n a bha esan sàr-eòlach air lagh agus air riaghladh a' bhaile, agus mar an ceudna, deas-chàinnteach, agus comasach air toil a mhaighstir a chuir an céill gu cothromach dhoibh, a thaobh nan uile ghnòthaichean saoghalta agus dùthchasach, uime sin, gu'n deanadh e esan cuideachd 'na

mhinistear ann am baile maiseach Anam-an-duine, a thaobh gach uile lagh, reachd, agus breitheanas a bhuineadh do'n bhaile iomraiteach sin. Agus cha'n fhaod thu'' ars' am Prionnsa, a bhi teagasg ach deagh bheusan modhanail, agus dhleasanasan daonna agus nàdurrach,¹ ach na gabh do dhànadas ort féin a dhol a dh'fhoillseachadh nan diomhair-eachdan àrda sin a ta folaichte ann an uchd Shaddai m' Athar, oir cha'n aithne do dhuine sam bith na nithe sin, 's cha mhò is urrainn do neach sam bith am foillseachadh ach do rùnaire m' Atharsa mhàin.

“'S ann do mhuinntir Anam-an-duine tha thusa, ach tha'n t-Ard-rùnaire a' fantainn maille ri m' Athair; uime sin, mar is aithne dhuit-sa laghan agus gnàthan a' bhaile, is amhail sin is aithne dhasan toil m' Athar agus na nithe bhuineas da. Air an aobhar sin, Fhir-na-coguis, ged rinn mise thu a' d' mhinistear agus a' d' shearmonaiche do'n bhaile, gidheadh, a thaobh na nithe is aithne do'n Ard-rùnaire, agus a theagaisgeas e do'n t-sluagh so, na nithe sin feumaidh tusa ionnsachadh uaithe agus a bhi a' d' fhòlumach aige, cho math ris a' chuid eile de mhuinntir Anam-an-duine.

“Fumaidh tu, uime sin, dol da ionnsaidh-san, air son fiosrachadh agus eòlas air na h-uile nithe àrd agus diomhair; oir ged a tha spiorad 'san duine, is éigin do dh' anail an neach so tuigse a thoirt dha. (Iob xxxii. 8.) Uime sin, a Sheanachaidh, bì iriosal, agus cuimhnich gu' bheil na h-Ifrinnich nach do ghleidh an ceud inbhe, ach a dh'fhàg an àite-còmhnaidh féin, nam prìosanaich a nis' anns an t-sloc, bì-s' uime sin, toilichte le do staid.

1 'Se 'n Spiorad Naomh' a dh'fheumas do ghnà a bhi 'na àrd fhear teagasg agus 'na aon fhear-fòghlum air na nithibh sin a bhuineas do shlàinte. Tha a' choguis, fo 'riaghladh-san, gu bhi toirt ràbhaidh, agus a' seòladh ar giùlan a réir lagha Dhé.

“ Rinn mi thus’ a’ d’ fhear-ionaid m’ Athar air thalamh, anns na nithibh a dh’ainmich mi cheana ; agus bithidh cumhachd agad iad sin a theagasg do dh’Anam-an-duine, seadh, agus an smachdachadh, mur bi iad deònach éisdeachd ri t’iarrtasaibh-sa chum an deanamh.

“ Agus a Sheanachaidh, a chionn gu bheil thusa sean agus lag, leis cho liugha droch làimhseachadh ’sa fhuair thu, uime sin tha mis’ a’ toirt comas dhuit uair sam bith is àill leat, dol a dh’ionnsaidh mo thobar, agus mo phiob fhiona-sa, agus òl as á sin gu saor de dh’fhuil m’ fhion-dhearc-sa oir tha fion a ghnà a’ ruith á mo phiob-fhionasa.¹ Leis a so a dheanamh, cuiridh tu air falbh gach leannta salach, agus cronail, á do chridhe agus à do ghoile. Soillsichidh e mar an ceudna do shùilean, agus neartaichidh e do chuimhne chum gach ni a theagaisgeas Rùnair Ard-urramach an Rìgh a ghabhail a stigh agus a chumail.”

An uair a chuir am Prìonnsa crìoch air labhairt mar so, agus a ghabh Fear-na-coguis an dreuchd le mòr bhuidheachas, labhair e gu sònraichte ri muinntir a’ bhaile :—

“ Faicibh,” ars’ am Phrionnsa ri Anam-an-duine, “ mo ghràdh agus mo chùram d’ur taobh, chuir mi ris gach sochair eile dheònaich mi dhuibh, an tròcair so ; luchd-sermonachaidh a chomharrachadh dhuibh, tham’ Rùnair uasal, urramach gus na h-uile diomhaireachd arda theagasg dhuibh ; agus tha’n duine uasal so,” agus e sothadh ri Fear-na-coguis, gus na h-uile nithe saoghalta a theagasg dhuibh, oir is e sin a dhreuchd-san. Cha’n ’eil e air a bhacadh o ni sam bith a chual’ e aig an Ard-rùn-fhear a chuir an céill dhuibh ; ach a mhàin

¹ S ann a mhàin le bhì sior dol a dh’ionnsaidh fuil Chriosda mar air a doirteadh air ar son-ne, is urrainn ar coguisean a bhì air an glanadh, agus a bhitheas sinn comasach air séirbhis a dheanamh do’n Dia bhed. Eabh. ix. 14.

cha'n fhaod e ghabhail air féin a bhi na fhear-foillseachaidh nan diomhaireachdan àrda sin; oir is ann aig an Ard-rùn-fhear a mhàin a tha eòlas, ùghdarras agus cumhachd chum am foillseachadh agus am mìneachadh do dh'Anam-an-duine. Faodaidh esan, agus mar an ceudna a' chuid eile de mhuintir a' bhaile labhairt umpa; seadh, agus mar a bhitheas cothrom aca, faodaidh iad am farrach air càch a chéile chùm math an iomlan dhiù. Bu mhath leam gu'n tugadh sibh fainear na nithe so agus gu'n deanamh sibh iad, oir bithidh iad sin chum 'ur beatha, agus 'ur lathachan a shìneadh.

“Theirinn aon ni fathast ri mo Sheanachaidh ionmhuinn, agus ris an iomlan de bhaile Anam-an-duine; cha'n fhaod sibh taic no earbsa chur à ni sam bith dhe na tha do dh'ùghdarras aig an t-Seanachaidh a theagasg dhuibh, a thaobh 'ur dùil agus 'ur dòchas mu'n ath-shaoghal; tha mi 'g ràdh, mu'n ath-shaoghal, oir tha mi rùnachadh saoghal eile a thoirt do dh'Anam-an-duine 'nuair a thig crìoch air an t-saoghal so dhuibh; ach air son an ni sin, feumaidh sibh gu-iomlan 'ur taic a leagadh air agus a bhi an urra ri 'ur fear-teagaisg de'n cheud òrdugh. Seadh, cha'n fhaod an Seanachaidh féin sùil a bhi aige ri beatha bho na nithibh sin a ta e-féin a' foillseachadh, feumaidh 'earbsa air son an ni sin a bhi air a stéidheadh air teagasg an t-searmonaich' eile. ¹Mar an ceudna, thugadh an Seanachaidh an aire, nach gabh e teagasg sam bith, no ceann teagasg, ged a bhiodh e a réir eòlas riaghailteach féin, mar 'eil e air a thoirt dha le 'ard fhear-teagaisg.”

An déigh do'n Phrionnsa nithe a shuidheachadh mar so ann an Anam-an-duine, chaidh e air aghaidh a thoirt rabhaidh fheumail do sheanairibh a' bhaile, cionnas a bhuineadh iad ris na ceannardaibh òir-dheirc agus urramach a bha maille ris-san bho chùirt 'Athar. “Tha gràdh aig na ceannardaibh so,”

1 Gabh beachd air so.

ars' esan, "do bhaile Anam-an-duine, agus tha iad fìor fhreagarrach agus ro dhèileas gu cathan Shaddai a chur an aghaidh nan Ifrinneach, chum am baile a theasairginn. Uime sin, tha mi a' sparradh oirbhs'," ars' esan, "O a luchd-àiteachaidh Anam-an-duine, a tha a nis' a' soirbheachadh, nach buin sibh gu reasgach ri mo cheannardaibh-sa no ri 'n daoineibh; bho'n is daoine iad a thaghadh a mach a mòran air son math a' bhaile¹ agus ged a tha cridheachan agus aghaidhean leòghan aca, uair air bith a ghairmear iad chum cogadh ri eas-cairdibh an Rìgh, agus ri naimhdibh baile Anam-an-duine; gidheadh, ma ni am baile a bheag sam bith de thàire orra, bheir e an tapadh agus am misneach uapa;² uime sin, gràdhaichibh agus altrumaibh iad, cuidichibh leo, cuiribh ann 'ur 'n-uchd iad, agus cha'n e mhàin gu'n cog iad air 'ur son, ach fuadaichidh iad air falbh uaibh na h-uile Ifrinneach a tha 'g iarraidh 'ur léir sgrios, agus a sgriosas sibh ma bhitheas e so-dheanta dhoibh.

"Ma thàrlas do dh-aon sam bith de na ceannardan so a bhi tinn no lag, agus neo-chomasach air an dreuchd ghràidh sin a choimhlionadh, a tha iad a' dùrachdainn a dheanamh le'n uile chridhe, agus a ni iad 'nuair a ta iad slàn fallan, (Eabh. xii. 12. Isa. xxv. 3.) na deanaibh dìmeas no tàir orra, ach an àite sin neartaichibh agus misnichibh iad, ged bhiodh iad anmhainn agus ullamh gu bàsachadh; oir is iad 'ur balla-diona, 'ur freiceadan, 'ur geatachan, 'ur glasan, agus 'ur cròinn-druididh. (Taisb. iii. 2. 1 Tesal. v. 14.) Agus am feadh a tha iad lag 's nach urrainn iad mòran a dheanamh, na bithidh ag earbsa nithe mòra uapa, oir is mò tha dh'fheum aca air cobhair fhaotainn uaibhse: gidheadh an uair a tha iad air ghleus, tha fhios agaibh

1 Gràsan air an taghadh o shubhaileibh coitcheann.

2 Cha'n urrainn do Shàtan ar gràsan a lagachadh mar is urrainn duinn féin.

ciod an treubhantas, agus na lùth-chleasan cogaidh is urrainn doibh a' dheanamh, agus a ni iad air bhur son.¹

“A bhàrr air sin ma bhios iadsan lag, cha'n urrainn baile Anam-an-duine a bhi làidir ; ma bhios iadsan làidir an sin cha'n urrainn Anam-an-duine a bhi lag : cuimhnichibh mar an ceudna, ma bhios iadsan euslan, gur ann de'n bhaile féin a ghabh iad an galair ; uime sin, tha bhur tearuinnteachd féin an urra ri'n slàinte-san agus ris an di-bheatha bheir sibh dhoibh.

“Na nithe so thuirt mi ribh, do bhrìgh gu bheil gràdh agam dhuibh : Uime sin, thugaibh an aire gu'm bi sibh toigheach anns na h-uile nithibh a dh'àithn mise dhùibh, a chionn gur sluagh sibh aig a' bheil an leas mar mhuinntir fa leth, an earbsa ri òrduighibh agus ri àitheantaibh 'ur Tighearn a choimhid. 'San ath àite, O Anam-an-duine, tha mi a' toirt faireachadh dhuibh, mu thimchioll nan nithe mu bheil feum agaibh air rabhadh fhaotainn, a dh'aindeoin an ath-leasachaidh a ta aig an àm air a dheanamh 'n'ur measg, uime sin éisdibh rium gu furachair. Tha sàr-fhios agam-sa, agus bithidh fios agaibh féin an deigh so, gu bheil cuid a dh'Ifrinnich chrost agus do-réitichte fathast a' fantainn ann an Anam-an-duine, a tha chean', a' deilbh as-innleachdan cuilbheartach 'nur 'n aghaidh am feadh a tha mis' a làthair maille ribh, agus an uair a bhios mis' às an làthair, a chleachdas gu h-aon-sgeulach an tuilleadh dìchill chum 'ur toirt gu léir-sgrios, agus gu staid fada nis miosa na tràilleachd na h-Eiphit ; is iad càirdean follaiseach Dhiaboluis, uime sin, bithibh air 'ur faicill. (Mat. vii. 21, 22.) B' abhaist dhoibh còmhnaidh ghabhail maille ri 'm Prionnsa anns a' chaisteal, an uair a bha As-cred-eamh 'na Mhorair air a' bhaile so, ach o'n thàinig

1 Is iad 'na ceannardan ministearan an t-soisgeil, thugamaid an aire cia mar a bhuineas sinn riù.

mise an so tha iad a' fuireach mar is trice 's na h-ìomallaibh agus anns na ballachaibh, agus rinn iad dhoibh féin an sin garaidhean agus uamhan, tuill agus frògan agus daignichean làidir. (Rom. vii. 18.) Uime sin, O Anam-an-duine! 's ann is ro dhùilghe a bhitheas e dhuitse an glacadh, an claidh, agus an cur gu bàs, a réir aithne m' Athar-sa. Ni mo is urrainn sibh an glan chuidhteachadh, ni's lugha na leagas sibh sios ballachan 'ur baile, ni nach bu mhath leam sibh a' dheanamh air chòr sam bith.¹ Am bheil sibh a' farraid rium, 'Ciod a ni sinn ma ta?' Bithibh-sa dìchiollach, agus bithibh fearail; gabhaibh beachd air an daingnichibh, faighibh a mach na h-àitean a tha iad a' taghal, thugaibh an ionnsaidh orra, agus na deanaibh sìth riu; ciod air bith àit' anns am beil iad a' tàmh, a' taghaich, no g'am falach féin, no ciod air bith cumhachan sìthe a thairgeas iad dhuibh, fuathaichibh iad; agus bithidh na h-uile cùis gu math eadar sibhse agus mise. Agus a chum gur ann is feàrr a dh'fhaodas sibh an eadar-dhealachadh bho dhùthchasaich Anam-an-duine, bheir mi dhuibh ainmean an cinn-fheadhna; eadhon, iad so a leanas: Strìopachas, Adhaltrannas, Mort, Fearg, Mi-naire, Ceilg, Droch-shùil, Misg, Ruidh-tearachd, Iodhal-aoradh, Drùidheachd, Connsachadh, Co-fharpus, Corraich, Còmhstri, Aimhreite, Saobh-chreideamh. Is iad so cuid de'n cinn-fheadhna-san, O Anam-an-duine! a dh'iarras do thilgeadh bun os-ceann gu bràth: tha mi 'g ràdh, gu bheil iad so am falach ann an Anam-an-duine, ach seall le geur-bheachd ann an lagh do Rìgh, agus chì thu an sin an dealbh 'san cruth agus combharraidhean eile leis am faod thu an aithneachadh.²

1 Cha bu mhath le Crìosd gu'n cuireamaid às dhuinn féin chum leis a' sin gu'n sgriosamaid 'ur peacannan.

2 Ged nach eil aig an truailleachd, a tha fantainn anns a chriosdaidh, seilbh air a' chridhe, gidheadh tha i fathast am falach 'san leth a stigh dheth, ach le beachd-smuaineachadh dùrachdach air facal Dé tha i air a faotainn a mach agus air a h-aithneachadh.

“Uime sin, b’àill leam gu’m biodh aithne chinnteach agaibh orra, O bhail’ Anam-an-duine, ma cheadaichear dhoibh so a bhi ruith air ais agus air adhart mu’n cuairt do’n bhaile mar is miann leo, grad ithidh iad suas ’ur ’n innidh mar nathraichean neimhe; puinnsionaichidh iad ’ur ceannardan, gearraidh iad féithean ’ur saighdearan, brisidh iad cloidheanan agus croinn-druididh ’ur geatachan, agus tionndaidh iad ’ur baile a tha nis cho ro àillidh, gu bhi ’na fhàsach aonaranach, agus ’na chàrn sgrios. Uime sin, chum gu’n gabh sibh misneach gus na slaoightearan so a’ chur an làimh ge b’e air bith àit’ am faigh sibh iad, tha mi toirt dhuibhse a Mhorair-a’-bhaile, a Mhorair-na-toile, agus a Sheanachaidh, maille ri uile luchd-àiteachaidh Anam-an-duine, làn chumhachd agus ùghdarras, rannsachadh air son na h-uile seòrsa Ifrinneach, ge b’e àit’ am faigh sibh iad ’g am falach féin an taobh a stigh, no an taobh a muigh de bhallachaibh a’ bhaile, an glacadh agus an crochadh. Shuidhich mi ministreileachd sheasmhach ’n ’ur measg, agus mo cheud cheithir cheannardan a thàinig an aghaidh maighstir, agus triath nan Ifrinneach a bh’ann am bail’ Anam-an-duine, ma bhios feum air, agus ma dh’iarrar orra e, teagaisgidh iad sibh cha’n ann a mhàin gu h-uaigneach, ach searmonaichidh iad do’n bhaile gu follaiseach araon teagasg math agus fallain, a threòraicheas sibh air an t-slighe. Ni iad searmon dhuit gach seachdain, seadh, ni gach latha, ma bhios feum air, O Anam-an-duine! agus teagaisgidh iad teagasgan cho feumail duit, agus ma’s e ’s gu’n toir thu fainear iad, ni iad math dhuit mu dheireadh. Agus thoir an ro-aire nach caomhainn thu na daoine sin a chaidh àithneadh dhuit a ghlacadh agus a cheusadh.”

“A nise, mar chomharraich mise mach na slaoightearan air an ainm, thugaibh an aire, snàigidh cuid diù a steach ’n ’ur measg féin chum ’ur

mealladh, agus gabhaidh iad orra bhi glè éudmhor air son diadhachd.¹ Agus mur dean sibhse faire, ni iad ni's mo chàll dhuibh na tha sibh a' smuainteachadh. Taisbeanaidh iad so iad féin dhuibh air chaochla dòigh na rinn iad sin a dh'ainmicheadh roimhe. Uime sin, deanaibh faire agus bithibh stuama, agus na ceadaichibh dhuibh féin a bhi air 'ur bràth."

Air do'n Phrionns' am baile a' chur an òrdugh às ùr, agus a theagaisg e iad anns na nithibh a bha feumail air an son, an sin shònraich e là eile anns am builicheadh e tuilleadh comharraidh urraim air bail' Anam-an-duine; comharradh a dheanadh an eadar-dhealachadh o na h-uile sluagh a ta chòmhnaidh ann an rìoghachd a Chruinne-ché. Cha b'fhada gus an tàinig an latha chomharraicheadh, agus choinnich am Prionns' agus a sluagh aig lùch-airt an Rìgh, far an do labhair Emanuel riù mar a leanas. "M'Anam-an-duine, 'sann a tha 'n ni sin a tha mise gu dheanamh,² gu bhur deanamhs' aithnichte do'n t-saoghal gur leam-sa sibh, agus mar an ceudna, gu bhur 'n-eadar-dhealachadh ann 'ur sealladh féin o gach uile mhealltair a dh'fhaodas goid a stigh 'nur measg."

An sin dh'àithn e dhoibhsan a bha 'ga fhrithealadh dol do dh'àite-coimhid an ionmhais, agus na trusganan geal' agus dealrach a thoirt leo, "a dh'ullaich mise agus a thaisg mi" ars' esan "air son Anam-an-duine." An sin thug iad leo na deiseachan geala, agus chaidh an sgaoileadh a mach fa chomhair an t-sluaigh, (Taisb. xix. 8.); agus thugadh comas dhoibh an ghabhail agus an cur unpa a réir meud gach neach. Mar sin, chaidh an sluagh a sgeudachadh le anart grènn, geal agus glan.

An sin thuirt am Prionnsa riù, "Is e so, O Anam-an-duine, m' éideadh shuaicheantais-sa, agus

1 Rabhadh gu'n bhi air ar mealladh le aingidheachd spioradail.

2 Glaine agus naomhachd.

an comharradh leis a' bheil mo sheirbhisich air an aithneachadh seach muinntir eile. Seadh, is ni so a tha mi toirt do gach aon is leam, agus as easbhuidh nach ceadaichear do dhuine sam bith mo ghnùis fhaicinn. Uime sin, caithibh iad air mo sgàth-sa, a thug dhuibh iad, agus mar an ceudna, 'nam b'aill leibh gu'n aithnichte leis an t-saoghal gur leam-sa sibh."

(A nis', an saoil sibhse cionnas a dheàlraich Anam-an-duine? Bha e maiseach mar a' ghealach, glan mar a ghrian, agus uamhasach mar armailt le'm brataichibh.)

"Cha'n eil prionnsa, no rìgh, no duine cumhachdach anns a' Chruinne-ché, a tha toirt an éididh so ach mi féin; uime sin mar thubhairt mi ribh cheana, bithidh sibh air 'ur 'n-aithneachadh leis gu'm buin sibh dhomhsa.

"A nis," ars' esan, "thug mi dhuibh mo chulaidh-shuaicheantais, bheiream dhuibh mar an ceudna àithne mu thimchioll nan trusgan so; agus feuchaibh gu'n toir sibh deagh aire do 'm bhriathraibh.

1. "Cùmaibh oirbh iad na h-uile latha, air eagal gu'n saoil muinntir eile air uairibh nach buin sibh dhomhsa, Ecl. ix. 8.

2. "Cumaibh do ghnà geal iad oir is eas-urram dhomhsa iad a bhi salach, Taisb. iii. 2.

3. "Uime sin, trùsaibh o'n talamh iad chum 's nach bi roisean orra.

4. "Thugaibh an aire nach càill sibh iad, air eagal gu'n imich sibh lomnochd agus gu'm faic iad bhur nàire.

5. "Ach ma shalaicheas sibh iad, (ni nach math leam-sa, ach is àit le Diabolus,) greasaibh gus an ni sin a dheanamh a ta sgrìobht' ann am lagh, (Taisb. vii. 15—17,) chum as gu'n seas sibh fathast, agus nach tuit sibh fa 'm chomhair, agus fa chomhair mo rìgh-chathrach, (Luc. xxi. 36.) Mar an

ceudna, 'se so an dòigh gu thoirt ormsa nach fàg agus nach tréig mi sibh am feadh a bhios sibh an so, ach gu'm fan mi ann am bail' Anam-an-duine gu bràth."

A nis, bha Anam-an-duine, agus a luchd-àit-eachaidh, mar shéula air làimh dheas Emanueil. C'ait' a nis' an robh baile, no cathair, no comunn a choimeasaicheadh Emanuel ri Anam-an-duine? Baile air a shaoradh o chumhachd Dhiaboluis! Baile dh'an robh spéis aig an Rìgh Saddai, agus a chuir e Emanuel gu ath-chosnadh o uachdaran an t-sluic iochdraich; baile anns am b'ionmhuinn le Emanuel còmhnaidh a ghabhail, agus a ròghnaich e air son ionad-taimh rioghail; baile a dhaingnich e air a shon fèin. Bha aig Anam-an-duine nis, Prionnsa ro urramach, ceannardan, agus luchd-cogaidh òirdheirc, àirm dhearbhte, agus trusganan cho geal ris an t-sneachd. Agus is mòr luach nan sochairean sin; nam b'urrainn Anam-an-duine am meas mar sin, agus feum a dheanamh dhiù chum na crìche air son an do bhuilicheadh air iad.

An uair a chuir am Prionnsa crìoch air a' bhaile chur an òrdugh mar so, a thaisbeanadh gu'n robh mòr thlachd aige ann an oibribh a làmhan, agus gu'n robh taitneas aig' anns a mhath a rinn e air son Anam-an-duine, dh'òrduich e a bhrataich fèin a thogail suas air barra-bhalla a chaisteil. Agus an sin,—

1. Thàinig e shealltainn orra gu minig: cha robh latha nise nach tàinig, an darra cuid esan d'an ionnsaidh, no seanairean Anam-an-duine d'a ionnsaidhsan gu' lùchairt. (2 Cor. vi. 16.) A nise dh'imicheadh iad cuideachd, a' còmhradh mu thimchioll gach ni mòr a rinn e, agus a gheall e fathast a dheanamh air son a' bhaile. Is minig a bhiodh e fèin agus Morair-a'-bhaile, Morair-na-toile, agus am fo-shearmonaiche còir Fear-na-cogais, agus an Seanachaidh, cuideachd mar so. Cia cho gràsmhor! cho gràdhach! cho suairc'! agus cho caoimhneil

agus a bhuih am Prionnsa beannaichte so ri bail' Anam-an-duine! anns gach sràid, anns gach gàradh, agus anns gach àite eile gus an tàinig e, fhuair na bochdan a bheannachd;¹ seadh, phògadh e iad, agus nam biodh iad tinn chuireadh e 'lànhan orra agus dheanadh e slàn iad.² Mhisnich e mar an ceudna na ceannardan gach làtha, theagamh gach uair de'n latha, le 'làthaireachd agus le 'bhriathraibh gràsmhoir; oir faodaidh sibh a thuigsinn gu'n cuireadh fiamh-ghaire fhaicinn air-san riù, tuilleadh treòir, tuilleadh beatha, agus calmachd annta, na ni sam bith eile fo'n ghréin.

Bhiodh am Prionnsa nis a' toirt cùirmean doibh, agus bhiodh e maille riù mar bu tric; is gann seachduin a rachadh seachad gun chùirm. (1 Cor. v. 8.) Rinn sinn iomradh air aon chùirm a bh'aca maille ri chéile, ach bha leithid sin ni bu ghnàth-aichte aca nis; bha na h-uile latha nise 'na latha-cùirme do dh' Anam-an-duine. Agus an uair a thilleadh iad gu'n àitibh-tàimhe, cha b'ann le làimh fhalamh a leigeadh e air falbh iad, gheibheadh iad fàinne,³ slàbhraidh òir,⁴ làmh-fhàile,⁵ clach gheal⁶ no ni-éiginn eile; bha Anam-an-duine nis cho ionmhuinn leis agus cho priseil 'na shealladh.

2. An uair nach tigeadh na seanairean agus muinntir a' bhaile d'a ionnsaidh-san, chuireadh esan pailteas teachd-an-tìr d'an ionnsaidh-san; lòn a thàinig o'n chùirt, fion agus aran a dheasaicheadh air son bòrd 'Athar; chuireadh e leithid so do bhiadh sòghair d'an ionnsaidh, agus chòmhdacheadh e am bùird leis air chòr, 's cò sam bith a chitheadh e gu'n aidicheadh e nach b'urrainn a leithid a bhi air fhaicinn ann an rìoghachd sam bith eile.

3. Mur tigeadh Anam-an-duine a shealltain air cho tric 's bu mhiann leis, rachadh esan a mach

1 Smuaintean acrach.—2 Faic an sonas a th'ann a bhi dlù ri Dia.—3 Comharradh air aonadh.—4 Comharradh air urram.—5 Comharradh air maise.—6 Comharradh air mathanas.

d'an ionnsaidh, bhuaileadh e aig an dorsaibh, agus dh'iarradh e comas dol a steach, chum 's gu'm biodh càirdeas air a chumail suas eadar e-féin agus iad-san; nan cluineadh iad e agus gu'm fosgaladh iad dha, mar bu tric leo dheanamh, nam biodh iad aig an tigh,¹ an sin dh'ath-nuadhaicheadh e a ghaol dhoibh, agus dhaingnicheadh se e, le comharradh as ùr air a chàirdeas a bha mairsinn. Tais. iii. 20. Dan. v. 2.

Nach b'iongantach an sealladh a nis' a bhi fàicinn, anns an dearbh àite 'san robh a chòmhnaidh aig Diabolus uair-eigin, agus far an tug e aoidheachd do na h-Ifrinnich chum léir-sgrìos Anam-an-duine ach beag, Prionnsa nam Prionnsa 'na shuidhe ag itheadh agus ag òl maille riu, agus a cheannardan treun, a luchd-cogaidh, na trompadairean maille ri fir-chiùil agus mnathan-ciùil 'Athar, 'nan seasamh mu'n cuairt doibh a' frithealadh orra! Bha cùpan Anam-an-duine a' cur thairis a nise, bha 'amraichean a' sruthadh fiona nise, dh'ith e nise, smior a' chruithneachd, agus dh'ol e mil agus bainne as a' charraig! A nis, thubhairt e, " Cia mòr a mhaitheas dhomh! oir o'n uair a fhuair mi deagh-ghean 'na shùilibh, cia urramach a bha mi!"

Dh'òrduich am Prionnsa beannaichte fear-dreuchd às 'ur anns a' bhaile, neach ro chiatach d'am b'ainm Sìth-Dhé, (Col. iii. 15.) Chuireadh an duine so os-ceann Mhorair-na-toile, Mhorair-a'-bhaile, an t-Seanachaidh, Fearr-na-coguis, Fear-nah-inntinn, agus os ceann an iomlain de mhuinntir Anam-an-duine. Cha b'ann do mhuinntir a' bhaile bha e, ach thàinig e maille ri Prionnsa Emanuel o'n chùirt. Bha commun mòr eadar e féin agus an Ceannard Creideamh, agus an Ceannard Deagh-dhòchas: tha cuid ag ràdh gu'n robh iad deala, agus is e sin mo bharail féin cuideachd, (Rom. xv. 13.) Rinneadh an duine so na làn uachdaran air

1 An cunnart a th'ann an smuaintibh seachranach.

a' bhaile, gu h-àraid air a' chaisteal, agus bha 'n Ceannard Creideamh gu chobhar an sin. Agus ghabh mi beachd shònraichte, am feadh a chaidh na h-uile ni air adhart ann an Anam-an-duine mar bu mhiann leis an duin'-uasal shuairce so, gu'n robh am baile ann an staid ro shona. Cha robh a nis' eas-còrdadh, trod, no gnìomharran ain-diadhaidh sam bith air feadh a' bhaile ; dh'fhan gach duine ann an Anam-an-duine dlù air ceann a mhathais féin. Thug na h-uaislean na h-oifigich, na saighdearan, agus na h-uile bh'ann an dreuchd, an aire do'n ni a dh'àithneadh. Agus a thaobh mnathan agus clann a' bhaile,¹ chaidh iad mu'n cuairt d'an gnothaichibh gu h-aoibhneach, a' sìor obair agus a' sìor shèinn o mhoch-thràth gu feasgar ; air chòr a's nach robh ni ri fhaotainn anns a' bhaile gu h-iomlan, ach càirdeas, sìth, aoibhneas, agus slàinte. Agus mhair so ré an t-sàmhraidh ud uile.

Ach bha duine ann am baile Anam-an-duine d'am b'ainm Neo-chùram-feòlmhor ; agus an deigh na chaidh de thròcair a bhuileachadh air Anam-an-duine, thug an duine so e gu tràilleachd agus daorsa mhòr agus ghoirt. Tha cunntas aithghearr air féin agus air a ghniomharraibh mar a leanas : An uair a ghabh Diabolus sealbh air a' bhaile an toiseach, thug e leis àireamh mòr do dh'Ifrinnich, agus nam measg bha fear d'am b'ainm an Duine-mi-fhéin.² ceatharnach a bha cho smioral, tapaidh ri aon sam bith aig an robh sealbh an tràth sin air Anam-an-duine. Air do Dhiabolus a thuigsinn gu'n robh am fear so 'na dhuine teòma agus dàlma, chuir se e a thoirt iomadh droch-bheart gu buil, ni a shoirbhich leis ni b'fhearr, agus air dhòigh a thug ni's mò de thaitneas d'a thriath, na b'urrainn a mhòr chuid dhiù-san a thàinig maille ris o'n t-sloc a dheanamh. Uime sin, air dha fhaicinn gu'n robh e cho freagarrach ris an ni a bha 'na bheachd,

1. Breithneachadh naomha, deagh smuaintean.—2. Féin-speis.

dh'àrdaich e gu inbhe e, agus rinn se e an ath dhuine do Mhorair-na-toile, mu thimchioll an do labhair sinn mòran a cheana. A nis' air do Mhorair-na-toile bhi ro bhuidheach air 'san àm sin, thug e dha a nighean, Baintighearna-gun-eagal, 'na mnaoi. B'e an Neo-chùram-feòlmhor so, mac an Duine-mi-fhéin, agus na Baintighearna-gun-eagal. Air do leithid so a phòsaidhean neònach a bhi air an deanamh ann an Anam-an-duine, bha'n sluagh cho mòr air an toinneamh air a' chéile, 's gu'm bu chruaidh an ni ann an cuid a chōirean, fhaotuinn a mach cò bha de dhùthchasaich a' bhaile agus cò nach robh, oir b'ann de shliochd Mhorair-na-toile an Neo-churam-feòlmhor so, ged a b'Ifrinneach a thaobh nàduir a b'athair dha.

Chaidh an Neo-chùram-feòlmhor so gu mòr r'a dualachas athar agus a mhàthar, bha e féineil, bha e gun eagal, agus bha e 'na fhear tūr. beadaidh; cha robh naigheachd, no teagasg, no atharrachadh, no bruidhean mu atharrachadh, a dh'fhaodadh aig àm sam bith a bhi dol air adhart ann an Anam-an-duine, nach fheumadh Neo-churam-feòlmhor ni-éigin a bhi aige ri 'g ràdh mu dhéibhinn: ach chuireadh e cùl riù-san bu laige shaoileadh e, agus bhiodh e an comhnaidh air an taobh bu treise bhiodh.¹

A nise an uair a rinn Saddai cumhachdach agus Emanuel a mhac cogadh ri Anam-an-duine, bha an Neo-chùram-feòlmhor so ro theòma, agus bhrosnaich e iad 'nan ceannairc, agus chuir e thuige iad gu bhi fearail cruaidh gu cur an aghaidh àrmailt an Rìgh; ach an uair a chunnaic e gu'n do ghlacadh bail' Anam-an-duine, agus 'na thachair an déigh sin, ghabh e air-féin séirbheis a' dheanamh do'n Phrionnsa an aghaidh a nàimhdean.

¹ A luchd-aideachaidh an t-soisgeil, bithibh air 'ur faicill an aghaidh Neo-churam feòlmhor! bheir e oirbh bun a' chur ann 'ur socharaibh, an àite sealltainn a mhàin ri Iosa bhur Tighearna agus ar Maighistear.

Agus air dha meud-éigin eòlais fhaotainn air sin a bha taitneach do dh'Emanuel, ghabh e air féin dol an cuideachd muinntir a' bhaile. A nise bha fhios aige gu'n robh cumhachd agus neart Anam-an-duine mòr, agus gu'n taitneadh e ris an t-sluagh, nam moladh e an spionnadh agus an glòir. Uime sin, thòisich e air labhairt mu chumhachd agus mu neart Anam-an-duine, agus bha e a' cumail a mach gu dian nach b'urrainn e bhi air a ghlacadh. Bhiodh e an darna h-uair a' moladh nan ceannardan, agus an croinn-thabhaill, agus an reitheachan-cogaidh, agus an uair eil' a' moladh am ballachan-diona, agus an daingnichean làidir; agus na dhéigh sin, ag cur an céill 'nan dearbhachdan a bh'aca bho'm Prionnsa, gu'm biodh Anam-an-duine sona gu bràth. An uair a chunnaic e gu'n do dhrùigh a chainnt air cuid de mhuiuntir a' bhaile, bhunaich e air labhairt, agus air siubhal dha bho shràid gu sràid, o thigh gu tigh, agus o dhuine gu duine, cha mhòr nach d' rinn e Anam-an-duine cho feòlmhor mi-chùramach ris féin; mar sin chaidh iad o chonalt-radh gu cùirmibh, agus o chùirmibh gu fearas-chuideachd, agus mar sin sìos; (a nise bha Emanuel fathast ann am bail' Anam-an-duine, agus thug e fainear gu glic an gnìomharran) bha Morair-a'-bhaile, Morair-na-toile, agus an Seanachaidh, mar an ceudna air an togail le 'briathraibh an Ifrinnich mhiodalaich so; air dhoibh a dhì-chuimhneachadh gu'n tug am Prionnsa rabhadh dhoibh, an aire thabhairt gun bhi air am mealladh, le cleas Ifrinneach sam bith, agus a bhàrr air sin dh'innis e dhoibh, nach robh tearainnteachd agus soirbheachadh a' bhaile cheutaich so Anam-an-duine, a' co-sheasamh cho mòr 'na dhaingnichibh agus 'na spionnadh 'san àm, sa bha e ann an cleachdadh a dheanamh dhe'n ni sin a bh'aige, air a leithid do dhòigh, 'sa bheireadh air Emanuel fantainn an

taobh a stigh d'a chaisteil.¹ Oir b'e fìor teagasg Emanueil, gu'n tugadh Anam-an-duine an aire nach di-chuimhnicheadh iad a ghràdh féin agus gràdh 'Athar ; mar an ceudna, gu'n irioslaicheadh siad iad féin air dhòigh 's gu'm fanadh iad an còmhnaidh ann. A nise cha b'e 'n rathad gu sin a dheanamh gràdh a thoirt do'n Ifrinneach so Neo-chùram-feòlmhor : bu chòir dhoibh éisdeachd a thoirt d'am Prionnsa, eagal a bhi orra roimhe, agus gràdh a thoirt dha, agus na h-Ifrinnich so a chlachadh gu bàs, agus an aire a' ghabhail gu'n gluaiseadh iad 'sna slighibh a chomharraich am Prionnsa mach dhoibh, an sin bhiodh an sìth mar abhainn, agus am fireantachd mar thonnaibh na fàirge.

A nis' an uair a bhreithnich Emanuel gu'n robh cridheachan muinntir Anam-an-duine air fàs fuar, agus an gràdh air lùghdachadh dha, troimh chuilbheartachd Neo-chùram-feòlmhoir.

Air tùs, rinn e caoidh os-ceann an staid maille ris an Ard-rùn-fhear, ag ràdh, " O nach ann a thug mo shluagh éisdeachd dhomh, agus nach ann a ghluais Anam an-duine ann mo shlighibh ! bheathaichinn iad le smior a' chruithneachd, agus le mil as a' charraig chumainn suas iad." An deigh sin, thubhairt e 'na chridhe, " pillidh mi dh'ionnsaidh na cuirte, agus théid mi gu m' àite gus an toir Anam-an-duine fainear agus gus an aidich iad an lochd." Agus rinn e so,

1. Do bhrìgh gu'n do leig iad dhiu a bhi tighinn a shealltainn air mar bu ghnà leo, cha tàinig iad a chum a lùchairt rìoghail mar anns na h-àmaibh a chaidh seachad.

2. Do bhrìgh nach robh umhail aca co dhiubh a thàinig esan a shealltainn orra-san no nach d'thainig.

¹ Cha'n e an gràs a fhuair a t-anam ach an gràs a tha e cumail an cleachdadh a ghleidheas e bho chuunartaibh aimsireil.

3. Do bhrìgh na cùirmean-gràidh a b' àbhaist a bhi eadar am Prionns' agus iad-san, ged bha e 'g an deanamh fathast, agus a' toirt cuireadh dhoibh-san d'an ionnsaidh, gidheadh dhearmaid iad tighinn, no tlachd a' ghabhail annta.

4. Cha d'fheith iad r'a chomhairlean no r'a sheòladh, ach dh'fhàs iad ceann-laidir agus muin-ghinneach annta féin, a' creidsinn gu'n robh iad a nise làidir agus do-cheannsaichte, agus gu'n robh Anam-an-duine tearuinte, agus nach b'urrainn a' nàmhad ruigheachd air, agus gu'n robh a staid do-atharraichte gu bràth.¹

Mar a thubhairt mi, rinn Emanuel an toiseach caoidh os ceann an staid, an sin chleachd e meadh-onnan gu thoirt orra thuigsinn gu'm bu chunnartach an rathad air an robh iad ag imeachd. Oir chuir e an t-Ard-rùn-fhear d'an ionnsaidh, a thoirmeasg a leithid a ròidean doibh; ach air dà uair do na thàinig e, fhuair e iad aig cùirm ann an tigh Neò-chùram-feòlmhor, agus air dha thuigsinn nach robh iad toileach reusonachadh mu thimchioll cùisean a bhaineadh d'am math, bha doilgheas air agus dh'fhalbh e.² An uair a dh'innis e so do Phrionnsa Emanuel bha araon diùmadh, agus doilgheas air, agus dh'ullaich e chum pilltinn gu cùirt 'Athar, A nise b'e so an dòigh 'san do tharruinn e air falbh.

1. Chum se e-féin an cleith, agus ni bu leth-oirich na bu ghnà leis,³ eadhon am feadh a bha e fathast maille riù ann an Anam-an-duine.

2. Ma thàinig e 'nan cuideachd cha robh a chàinnt riù cho taitneach agus cho càirdeil 'sa bha i roimhe sin.

3. Ni mò a chuir e dh'ionnsaidh Anam-an-duine, am biadh blasda bho 'bhòrd a b' àbhaist dha.

1 Bheir neo-churam-feòlmhor oirnn Criosd a dhearmad, cuiridh e cràdh air an Spiorad Nàomh', agus sgrìosaidh e an t-anam.

2 Chràdh iad an Spiorad Naomh' agus Criosd.

3 Cha'n eil Criosd a' dol air falbh còmhladh.

4. An uair a thàinig iad 'ga fhaicinn, ni a rinn iad an dràsta 'sa rithist, cha robh e cho furas guth fhaotainn dheth, 'sa bha e roimhe sin. Dh'fhaodadh iad bualadh uair, no dha,¹ ach cha ghabhadh e air gu'n robh e 'gan cluinntinn; an àite roimhe sin nan cluinneadh e fuaim an cas ruitheadh e agus choinnicheadh e an leth na slighe iad, agus bheireadh e orra, agus ghabhadh e 'na uchd iad.

Rinn Emanuel mar so, chum toirt orra smuaineachadh orra féin agus pilltinn d'a ionnsaidh-san. Ach mo thruaighe! cha tug iadsan fainear, cha do thuig iad a ròidean, cha robh súim aca dhiù, agus cha do dhrùigh iad orra, ni mo dhrùigh cuimhneachadh air fhàbharaibh roimhe sin orra. Uime sin, dh'fhalbh e os n-iosal, air tùs o luchairt, an sin gu geat a' bhaile, agus an déigh sin o Anam-an-duine,² gus an aidicheadh iad an cionta, agus gus an iarradh iad a ghnùis ni bu dhùrachdaiche, (Esec. xi. 21, Hos. v. 15, Lebh. xxvi. 21—24.) Leig Sìth-Dhé mar an ceudna dheth a dhreuchd, agus cha riaghladh e ni b'fhaide anns a' bhaile.

Mar so, ghluais iad 'na aghaidh, agus ghluais esan a rithist ann an rathad dioghaltais 'nan aghaidh-san. Ach mo thruaighe! bha iad air chionn so air an cruadhachadh air a leithid do dhòigh, agus dheoghail iad a stigh teagasg Neo-chùram-feòlmhor cho mòr, 's nach d'rinn dol air falbh am Prionnsa drùigheadh sam bith orra, ni mo chùimhnich iad air an déigh dha falbh; agus uime sin cha d'rinn iad caoidh air son e a bhi às an làthair. Ier. ii. 32.

A nis bha là air an d'rinn Neo-chùram-feòlmhor, cùirm a rithist do bhail' Anam-an-duine, agus bha anns a' bhaile aig an àm sin neach d'am b'ainm Eagal-Dé, fear air nach robh a bheag do mheas

1 Oibreachadh an aignidhean.

2 Gabh beachd air so.

a nise ged bha e glé urramach riomhe sin.¹ Bha mhiànn air seann Neo-chùram-feòlmhor, nam b'ur-rainn e, esan a mhealladh, a mhi-ghnàthachadh agus a thruailleadh mar a rinn e air càch, agus uime sin, thug e cuireadh dha chum na cùirme maille r'a choimhearsnachaibh ; mar sin an uair a thàinig an latha chaidh a chomharrachadh, thaisbean e maille ris a' chuid eile de na h-aoidhean ; agus air dhoibh suidhe sìos aig a' bhòrd, dh'ith agus dh'òl iad, agus bha iad uile subhach, ach Eagal-Dé a mhàin, neach a shuidh mar gu'm bu choigreach e, agus cha d'ith e mìr, ni mò bha e subhach. 'Nuair a thug Neo-chùram-feòlmhor so fainear, thubh-airt e :—

“ Is dòcha leam nach 'eil thu a' d'shlàinte, Eagail-Dé ? Tha thu mar nach biodh tu ro mhath an darra cuid a' d' chorp no a' d' inntinn, no annta sin araon. Tha iocshlainnt agam-sa a rinn Dì-chuimh-nich-math, agus ma ghabhas tus' i, tha dùil agam gu'n dean i briagha sunntach thu, agus ni's iom-chuidh air son còmpanas a chumail ruinne aig a' chùirm.

EAGAL-DE.—Fhreagair an seann duin'-uasal gu modhail, “ Gu'n robh math agad air son do shuairceis, ach le do chead cha'n 'eil a bheag do dhéidh agam air t'iocshlainnt. Theirinn facal no dha ri muinntir Anam-an-duine : sibhse a sheanairean agus a chinn-fheadhna a' bhaile, is iognadh leam féin 'ur faicinn co sunntach aighearach, an uair a ta Anam-an-duine ann an staid cho muladach.”

NEO-CHURAM-FEOLMHOR. “ Mar 'eil mi meallta, tha feum agad air cadal a charaid. Nach bi thu cho math 'sa dhol a laidhe agus pràmhan cadail a dheanamh, agus aig an àm cheudna bithidh sinne subhach.”

¹ Cha'n 'eil dad a dh'fheirt air eagal Dé. an uair a tha'n t-anam, air a shuaineadh ann an Neo-churam-feòlmhor, ach far a' bheil e, cuiridh e bacadh o dhol air falbh gu tùr o Dhia.

EAGAL-DE. “ A dhuine, nam biodh sràd do thréidhreas ann do chridhe, cha b’urrainn duit a dheanamh mar a rinn thu agus mar a tha thu a’ deanamh.”

NEA-CHURAM-FEOLMHOR. “ Ciod a tha thu ’g ràdh ?”

EAGAL-DE. “ Na cuir casg air mo sheanachas. Is fìor gu’n robh baile Anam-an-duine làidir, agus (air chumha) do-ghlact; ach lagaiche sibhs’ e a mhuinntir a’ bhaile, agus tha e nise fosgailte d’a nàimhdibh; ’s cha’n àm so gu bhi tösdach no miodal; is tus a Neo-churam-fheòlmhoir gu cuilbheartach a rùisg Anam-an-duine, agus a dh’fhuadaich air falbh a ghlòir uaithe; léag thu sìos a thuraidean, bhris thu a’ gheatachan, agus mhìll thu a ghlasan agus a’ chròinn-druididh.

A nise gus a’ chùis a mhèineachadh: tha e soilleir riamh o’n àm an d’fhàs thusa agus tighearnan Anam-an-duine cho mòr aig a’ chéile, gu’n robh diùmadh air Neart Anam-an-duine agus dh’éirich e nis’ agus dh’fhalbh e. Ma chuireas neach sam bith an teagamh gur i an fhìrinn a th’agam-sa, dh’fharraidinn, c’ait’ am bheil Prionnsa Emanuel? c’uin a chunnaic duine no bean ann an Anam-an-duine e? c’uin a chuala sibh uaithe, no bhlais sibh a bheag d’a bhiadh deagh-bhlasda? Tha sibh a nis’ aig cùirm maille ris an Ifrinneach òillteil so, ach cha’n esan bhur Prionnsa; uime sin, tha mi ’g ràdh, ged bha bhur nàimhdean o’n leth a muigh neo-chomasach air buaidh fhaotainn oirbh, nan tug sibh an aire, gidheadh o chiontaich sibh an aghaidh bhur Prionnsa, bha bhur nàimhdean o’n leth stigh ro chruaidh air bhur son.”

NEO-CHURAM-FEOLMHOR. “ Mo nàire! mo naire! Eagail-Dé, nach leig thu idir dhiot do chladhair-eachd? Am bheil sgàth ort roimh chuisseig? Cò rinn dochair ort? Faic, tha mis’ air do thaobh, ach a mhàin tha thus’ a’ cur an teagamh, ach tha

mis' air son a bhi muinghinneach. A bharr air sin, an àm so gu bhi dubhach? Nithear cùirm air son subhachais; c'arson a tha thusa ma ta a nise gu do nàire féin, agus gu dragh dhuinne, a' tighinn air a leithid a chainnt fheargaich mhuladaich, an uair bu chòir dhuit a bhi 'g ithe 's ag ol 'sa bhi subhach?"

EAGAL-DE. Is ceart dhomh a bhi dubhach, oir dh'fhag Emanuel bail' Anam-an-duine: tha mi 'g ràdh a rithist gu'n d'fhàlbh e, agus is tus' an duine a dh'fhuadaich e; seadh, dh'fhàlbh e gun uiread agus faireachadh a thoirt do mhaithibh Anam-an-duine gu'n robh e a' fàlbh, agus mar 'eil sin 'na chomharradh air diùmadh, tha mise aineolach air cleachdaibh na diadhachd.

"A nis' a mhorairean agus a dhaoine-uaisle, oir is ann ribhse a tha mi, labhairt, rinn 'ur claonadh-sa a chuid 's a chuid o Emanuel, a bhrosnachadh gu imeachd uaibh, ni a rinn e lion beag a's beag, chum gu'm biodh sibhse tuigseach dheth, agus gu'm biodh sibh air bhur 'n ath-nuadhachadh le sibh-féin irioslachadh: ach an uair a chunnaic e nach tug neach sam bith fainear; ni mò a ghabh iad gu cridhe na tionnsgainnean eagalach so d'a chorraich agus d'a bhreitheanais, dh'fhalbh e, agus so chunnaic mi le mo shùilibh. Uime sin, am feadh a tha sibh a' deanamh uaill, chaidh às do bhur neart, tha sibh coltach ri Samson an uair a chail e 'fhalt. Faodaidh sibhse agus uachdaran so bhur cùirm sibh-féin a chrathadh, agus a shaoilsinn gu'n dean sibh mar air àmaibh eile; ach o nach urrain sibh ni sam bith a dheanamh as eugmhais Emanueleil, agus o'n dh'imich esan uaibh, pillidh 'ur cùirme gu osnaich, agus 'ur subhachas gu tuireadh."

An sin air do'n fho-shearmonaiche, seann Fhear-na-coguis so a chluinntinn, chlisg e, agus labhair e mar so:

FEAR. "Gu cinnteach mo bhràithean, tha eagal

orm gur e an fhirinn a tha Eagal-De ag innseadh dhuinn: oir air mo shon féin, cha'n fhaca mi mo Prionnsa bho cheann fhada. Cha chuimhne leam an latha. Ni mò is urrainn mi ceisd Eagal-De a' fhreagairt. Tha eagal orm gu' bheil gach cùis gu h-olc maille ri Anam-an-duine."

EAGAIL. "Seadh, tha fios agam-sa nach fhaigh sibh e ann an Anam-an-duine, oir dh'imich e air fàlhbh air son lochdan nan seanair, do bhrìgh gu'n d'ìoc iad mi-chaoimhneas do-fhulang an éirig a ghràis.

An sin dh'fhàs néul air an fho-shearmonaiche mar gu'm biodh e gu tuiteam sìos fuar màrbh aig a bhòrd, dh'fhàs mar an ceudna na h-uile bha 'san lathair, ach fear-an-tighe na aonar, aognuidh glas-neulach. Ach air dhoibh teachd beagan chuca féin, agus aontachadh ri creideas a thoirt do dh'Eagal-Dé agus do na thubhairt e, (a nise bha Neo-chur-am-feòlmhor air dol gu 'sheòmar-uaigneach, oir cha bu toil leis a leithid sud do gnothaichean cianal muladach,) thòisich iadsan ri 'n comhairle chuir r'a chéile ciod a b'fhearr dhoibh a dheanamh, araon ri fear-an-tighe, air son iadsan a tharruinn gu ole, agus mar, an ceudna chum gràdh Emanueil ath-chosnadh.

An sin thàinig an ni a dh'iarr am Prionns' a' dheanamh ris na faidhibh bréige, a dh'eireadh suas chum baile Anam-an-duine a mhealladh gu'n aire. Mar sin air dhoibh a cho'dhùnadh gu'm b'aon diù Neo-chùram-feòlmhor, ghlac iad e, agus loisg iad e féin agus a thigh, oir b'Ifrinneach e a thaobh nad-uir.

An deigh dhoibh so a' dheanamh, rinn iad cabh-ag a' shealltainn air son Emanueil, am Prionnsa. Agus dh'iarr iad e, ach cha, d'fhuair iad e; (Dan. v. 6. an sin bha iad ni bu dearbhta gu'm b'i 'n fhirinn a bha 'sna thubhairt Eagal-Dé, agus thòisich iad ri iomachoir ghòirt a' chur orra féin air son an

gnìomharran gràineil, ain-diadhaidh; oir cho'-dhuin iad gu'm b'iad bu choireach ri'm Prionns' g'am fàgail.

An sin dh'aontaich iad dol a' dh'ionnsaidh an Ard-Rùnair, neach ris an do dhiùlt iad éisdeachd rìomhe sin, agus air an do chuir iad dòilgheas le'n gnìomharraibh, a dh'fhiosrachadh dheth, (oir b'fhear seallaidh e.) c'ait' an robh Emanuel, agus cia mar a gheibheadh iad achanaich a sheòladh d'a ionnsaidh.¹ Ach cha leigeadh an t-Ard-Rùnair a stigh iad a chum labhairt ris mu'n chùis so, ni mò a cheadaich e dhoibh teachd a dh'ionnsaidh a lùchairt-rìoghail, agus cha tigheadh e a mach d'an ionnsaidh, (Isa. lxiii. 10. Eph. iv. 30. 1 Tesal. v. 19.)

A nis bu latha gruamach agus dorch e so, bu latha neòil agus tiugh-dhòrchadas e do dh'Anam-an-duine. Chunnaic iad gu'n robh iad amaideach, agus thòisich iad ri bhi tuigsinn cìod an càll anabarrach a rinn còmpanas agus briathran Neo-chùram-feolmhor do bhaile truagh Anam-an-duine. Ach bha iad aineolach mu cìod tuilleadh a bha gu theachd orra fathast. A nise, thoisich Eagal-Dé a rithist ri fàs measail aig daoinibh a' bhaile, agus bha iag ullamh air a ghabhail mar fhàidh.

An uair a thàinig latha na Sàbaid, chaidh iad a dh'éisdeachd an fho-shearmonaiche. Bha 'cheann-teagaisg o'n fhàidh Ionas, "Iad-san a bheir fainear diomhanasa breugach, cuiridh iad cul r'an trè-airibh féin," (Ionas ii. 8.) Bha leithid a chumhachd agus a dh'ughdarras an cois na searmoin sin, agus a leithid a thruime-inntinn air an t-sluagh, is gur gàn a chualas no chunncas a shamhail. An uair a chrìochnaich e an t-searmoin, is ann air éigin a b'urrainn doibh dol dachaidh no dol air cheann an gnothaichean air feadh na seachduin, Hos. vii. 13.

¹ Chaidh iad a dh'ionnsaidh an Spioraid-Naoimh, ach tha e air a chradh, &c.

Cha'n e a mhàin gu'n do nochd e am peacadh do dh'Anam-an-duine, ach chriothnaich e 'nan làthair, le mothachadh air, a pheacadh féin, a' glaodhaich a mach mar a bha e searmonachadh, "An duine truagh a ta mi ann! gu'n deanainn a leithid a nì aindiadhaidh! Gu'm bithinn-sa! fear a ta 'na shearmonaiche! a chuir am Prionns' air leth gu bhi teagasg a lagha do dh'Anam-an-duine, gu'm bithinn-sa féin beò cho mi-churamach, agus gu'm bithinn a measg na ceud fheadhnach a fhuaradh 'sa chionta. Bha 'm peacadh so mar an ceudna an aghaidh mo dhleasnais shònruichte féin; bu chòir dhomh glaodhaich a mach an aghaidh na h-aindiadhachd, ach 'sann a leig mise le Anam-an-duine laidhe a' gabhail tlachd innte gus an d'fhuadaich e Emanuel air falbh a chrìochaibh." Chuir e na nithe so mar an ceudna às leth thighearnan agus uaislean Anam-an-duine, gus 'do h-eab iad dol às an ciall. Salm lxxxviii.

Bha mu'n àm so mar an ceudna tinneas mòr ann an Anam-an-duine agus bha mhòr chuid d'an luchd-àiteachaidh air an claidh gu goirt. Thugadh na ceannardan cuideachd, agus an luchd-cogaidh gu bhi ann an còr lag leis, ré ùine fhada; air chòr is nan tugadh nàmhaid ionnsaidh orra nach b'urrainn aon chuid muinntir a' bhaile no na ceannardan, a bheag a dheanamh a nis' anns am biodh stà. O cia iomadh gnùis ghlas-neulach, cia iomadh làmh lag, cia iomadh glùn anmhunn, agus cia iomadh fear-tuisleach a bha a nis' r'am faicinn a' siubhal sràidean Anam-an-duine!¹ an so bha osnaich, an sin bha plösgartaich, agus an sud 'nan laidhe bha'n dream a bha ullamh gu dol 'nan neul. Eabh. xii. 12, 13. Taisb. iii. 2. Isa. iii. 24.

Mar an ceudna, bha na trusganan a thug Emanuel dhoibh, air an droch càradh; bha cuid dhiu

¹ Eheir am peacadh air a chorp, air an anam, agus air na grasaibh a bhi lag.

air an reubadh, cuid air an srachdadh, agus an t-
iomlan diù salach ; bha cuid diù mar an ceudna air
an ceangal cho lās orra, agus gu'm biodh a cheud
phreas air an rachadh iad seachad ullamh air an
sguabadh dhiù.

CAIBIDIL IX.

NA H-IFRINNICH A' SUIDHEACHADH UILC AN AGHAIDH ANAM-AN-DUINE.

Bha luchd-àiteachaidh Anam-an-duiné ann an teanndachd mhòr—
Chuir iad an comhairle ri Eagal-Lé ciod a dbeanadh iad—Chuir-
eadh Morair-a'-bhaile chum na cùirte le achanach—Am fios-
freagradh mi-chaoimhneil a fhuair e—Bhuanaich iad ann an cur
achanaichibh—Chrùinnich na h-Ifrinnich a bh'anns a bhaile ann
an tigh Dhò-bheirt, agus shuidhich iad seall-chomhairle an aghaidh
Anam-an-duine—Chuir iad san litir a dh' ionusaidh am Prionn-
sa—Gàirdeachas Dhiaboluis agus a chòmpaich—Am fios-freagairt
agus an comhairle—As-innleachd Fhir-na-ceilge—Dh'atharraich
Sàinnt, Mi-nàire, agus Fearg an ainmean, agus thuarasdlaicheadh
iad le Mòrair-na-toile, agus le buidhean eile mar shéirbhisich—An
dolaidh a rinn iad d'am maighstiribh agus do'n bhaile gu h-iom-

Ian—Bha Anam-an-duine ann an cor dubhach—Tuilleadh conaltraidh ri Diabolus—Thogadh àrnailt de luchd-teagamh gu ionnsaidh a thoirt air a bhaile—Fhuair Mean-ràonsachadh a mach am feall-chomhairle—Ghabh muinntir a' bhaile maoin, agus bha iad air am faicill.

AN deigh cuid do dh' ùine a chaithe anns a' chòr chianail agus dhòlasach so, chomharraich am fo-shearmonaiche latha trasgaidh, chum iad féin irioslachadh a chionn gu'n robh iad cho aingidh an aghaidh Shaddai mhòr agus a Mhic; agus dh' àithn e gu'n deanadh an Ceannard Boanerges searmoin dhoibh. Air do'n latha teachd a chaidh a shònrachadh, ghabh an Ceannard sin mar bhonn-teagaisg na briathran so, “ Gearr sios e c'arson a ta e fàsachadh na talmhuinn?” (Lucas xiii. 7.) Agus bu drùighteach an t-searmon a rinn e. 'S a cheud àite, nochd e aobhar nam briathran, eadhon, “ a chionn gu'n robh an crànn-fige neo-thorrach;” an sin nochd e ciod a bh'air a' ghabhail a' steach anns a' bhìnn, eadhon, “ aithreachas no léir-sgrìos.” An sin nochd e gur ann le ùghdarras Shaddai féin a' chuireadh a bhìnn so an céill. Agus 'san àite mu dheireadh, nochd e na h-aobharan a bh'air son so a dheanamh, agus an sin cho-dhùin e a shearmoin. Mar an ceudna, bha e glè dhìleas ann an co-chur an teagaisg, ionnas gu'n tug e air baile truagh Anam-an-duine criothnachadh: oir bhuadhaich an t-searmoin so, cho math ris an t-searmoin air ball roimhe so, gu ro mhòr air cridheachaibh, mhuinntir Anam-an-duine, agus rinn e còmhnadh anabarrach chum na bhuidhne a chaidh a mhosgladh leis an t-searmoin roimhe a chumail 'nan dùisg. A nis' is gànn a bha bheag r'a chluinntinn no r'a fhaicinn ach dubhachas agus tuireadh, agus dò-bhròn.

An deigh na searmoine chruinnich iad an ceann a' chéile agus chuir iad an comhairle cuideachd ciod a b'fhearr dhoibh a dheanamh; agus thubhairt am fo-shearmonaiche, “ Cha dean mise ni sam

bith gus an cuir mi air tùs mo chomhairle ri Eagal-Dé. Oir mar is esan is mò bha tuigsinn na sinne do dh' inntinn ar Prionnsa 'san àm a chaidh seachad, is ro choltaiche gur e is mò tha tuigsinn dh' i a nise mar an ceudna, 'nuair a ta sinn air pilltinn a rithist chum an ni sin a ta ceart." Mar sin chuir iad fios air Eagal-Dé, agus dh' iarr iad a chomhairle ciod a b'fhearr dhoibh a dheanamh. An sin fhreagair an seann duine uasal, "Is i mo bharail-sa gu'm bu chòir do bhaile Anam-an-duine ann an latha so àmhghair, achanaich iriosal a chur gu Emanuel am Prionnsa air an do chur iad corraich, chum gu'm pill e gu gràsmhor riu a rithist, agus nach gléidh e 'fhearg gu bràth."

Dh'aontaich muinntir a' bhaile gu h-aon-sgeulach r'a chomhairle-san; air bàll chuir iad an achanaich an òrdugh agus chòrd iad air a cur le Morair-a'-bhaile. Mar sin ràinig e cùirt Shaddai, far an deach Emanuel Prionnsa Anam-an-duine. Ach bha 'n geata dùinte, agus faire theann air a cumail air, agus b'éigin do fhear-iomchar na h-achanaich seasamh a muigh ré ùine mhòr. (Tuir. iii. 8, 44.) An sin dh' iarr e gu'n rachadh neach-éigin a steach a dh'ionnsaidh a Phrionns' a dh'innse dha cò bha na sheasamh aig a' gheata, agus ciod an gnothach air an robh e. Mar sin chaidh teachdaire agus dh' innis e do Shaddai agus do dh' Emanuel a Mhac, gu'n robh Morair-bhaile Anam-an-duine aig geata cùirt an Rìgh, ag iarraidh cead a steach gu làthaireachd a Phrionnsa. Mar an ceudna, dh'innis e 'n teachdaireachd a bh'aig Morair-a'-bhaile. Ach cha tigeadh am Prionns' a nuas, 's cha cheadaicheadh e 'n geata bhi air fhosgladh, ach chuir e am fios freagrairt so leanas da ionnsaidh: "Thionndaidh iad riumsa an cùl, is cha'n i an aghaidh; ach a nis' ann an àm an airc' their iad rium, "Eirich, agus teasairg sinn." Ach nach faod iad a nise dol gu Neo-chùram-feòlmhor, a dh'ionnsaidh an deach iad

'nuair a phìll iad uamsa, agus am fear-iùil, an tigh-earna, agus am fear-dion a dheanamh dheth-san? C'arson a tha iad a nis 'nan airc a' teachd do m' ionnsaidh-sa, a chionn 'nan soirbheachadh gu'n deachaidh iad air seachran." Ier. ii. 27, 28.

Chuir am freagradh so mòr bhruaidlean agus iomagain air Morair-a'-bhaile, Tuir. iv. 7, 8. Oir chunnaic e rithist ciod an t-ole a bh'ann a bhi cumail comunn ri Ifrinnich, mar a ta Neo-chùram-feòlmhor agus a leithid. 'Nuair a chunnaic e nach robh a bheag do dh'earbsa (fathast) ri còmhnaidh o'n chùirt, aon chuid air a shon féin no air son a chàirdean ann an Anam-an-duine, bhuaile e air uchd, agus phìll e a' gul agus a' caoidh air son còr brònach Anan-an-duine.

'Nuair a thàinig e mar uidhe seallaidh do'n bhaile, chaidh seanairean agus cinn-fheadhna Anam-an-duine mach 'na chòdhail. Ach dh'innis e a sgéul dhoibh air dhòigh cho muladach, 's gu'n do ghlaodh an t-iomlan dhiù mach, agus ghuil iad, agus rinn iad caoidh; mar an ceudna chuir iad luaithe agus duslach air an cinn, agus saic-eudach air an leasraidh, agus dh'imich iad a' caoineadh air feadh a' bhaile; ni 'nuair a chunnaic a chuid eile de mhuintir a' bhaile rinn iad-san mar an ceudna guil agus caoidh. Mar sin bha so na là téinn agus achmasain, agus àmhghair do dh'Anam-an-duine.¹

An ceann beagan ùine, chuir iad an comhairle r'a chéile a rithist ciod a dheanadh iad, agus mar a rinn iad roimhe chuir iad an comhairle ris an duine urramach sin, Eagal-Dé, neach a dh'innis dhoibh, nach robh dòigh air bith a b'fhearr nan dòigh a ghabh iad, 's nach bu chòir dhoibh mihisneach air bith a ghabhail air son an di-beatha

1 'Nuair a ta 'n t-anam ann an cor cùl-sleamhnachaidh, le neo-chùram-feòlmhor feumaidh e bhi air a mhosgladh leis an dearbh dhòigh bheothail searmonachaidh a dh'fheumadh e 'nuair a bha e màrbh ann an peacadh agus ann an eucairt.

fhuair iad aig a' chùirt; seadh, ged chòmhlaicheadh caochla de'n achanaichean ri tosd no ri achmhasan. "Oir," ars' esan, "is e dòigh Shaddai mhòir toirt air daoine feitheamh, agus foighidinn a chleachdadh, agus bu chòir dhoibh-san a th'ann an uireasbhuidh a bhi toileach feitheamh ri àm-san."

An sin ghabh iad misneach, agus chur iad a rithist, agus a rithist;¹ cha robh latha, no uair, anns nach fhaodte còmhlachadh ri neach-éigin air an t-slighe eadar Anam-an-duine agus cùirt Rìgh Saddai,² a' marcachd le mòr chabhaig le achanaichibh as leth Anam-an-duine, a chum gu'm pilleadh am Prionnsa d'an ionnsaidh.

Mar so bha an t-slighe làn theachdairean, a' dol agus a' tighinn, agus a' còmhlachadh a cheile, ré a' gheamhraidh fhada, ghnùtha, fhuair agus bhuaibh sin.³

Faodaidh tu cùimhne bhi agad gun d'innis mi dhuit roimhe, an deigh do dh' Emanuel Anam-an-duine a' ghlacadh, agus am baile chuir an òrdugh as ùr, gu'n dh'fhan ann an iomadh àite falaich mòran de na seann Ifrinnich, a thàinig aon chuid maille ris an an-tighearna, 'nuair a ghlac e am baile, no a rugadh agus a dh'àraicheadh ann. Agus bha 'n tuill, an uamhan, agus an àiteachan falaich, aon chuid ann am ballachaibh a' bhaile, fopa, no mu'n cuairt doibh.⁴ 'Se cuid de'n ainmean Strìopachas, Adhaltrannas, Mort, Fearg, Mi-naire, Céilg, Droch-shuil, Toibheum, agus an slaoightire cunnartach sin, Seann-sànt. Bha iad so maille ri mòran eile, fathast a chòmhnaidh ann am baile Anam-an-duine,

1 Faic a nis obair an fhir-chùl-sleamhnaich 'nuair a dhùisgear e.

2 Iarrtasan gearanach.

3 Is geamhradh e da rìreadh 'nuair a tha solus glòrmhor grian na h-ionracais air a thoirt air falbh. Tha féum sònraichte air ùrnaigh an sin. Ged dh'fhaodadh freagairt sìth a bhi fada gun tighinn, gidheadh is còir do dhaoine ùrnaigh a dheanadh do ghnà agus gun fhannachadh; maireannach ann an ùrnaigh.

4 Tha 'm peacadh fathast am falach anns an fhèidil.

eadhon an deigh do dh'Emanuel Diabolus a sgiursadh as a' chaistéal.

Thug an deagh Phrionnsa barantas do Mhorair-na-toile, agus do'n iomlan de bhaile Anam-an-duine na h-uile dhiu so a rànsachadh a mach, a ghlacadh, agus a sgrios, oir b'Ifrinnich iad a thaobh nàduir, nàimhdean do 'n Phrionnsa, agus a dh'iarr baile beannaichte Anam-an-duin' a léir-sgrios. Ach dhearmad Anam-an-duine na h-Ifrinnich ud a ghlacadh agus a sgrios; ¹ uime sin d'fhàs na sloight-earan ud uidhe air 'nuidhe ni bu dàine ann an iad féin a thaisbeanadh am follais, agus thug buidheann àraid de dhaoine Anam-an-duine caidreamh do chuid dhiu, chum mòr dhoilghios a' bhaile.

'Nuair a chunnaic na Morairean Ifrinneach so gu'n do chuir Anam-an-duine, a thaobh a pheacaidh corraich air Emanuel am Prionnsa, agus gu'n do thréig e iad, chruinnich iad aig tigh fear d'am b'ainm Dò-bheart, a bha mar an ceudna 'na Ifrinneach, agus chuir iad an comhairle cuideachd a dh'fhaicinn cionnas a dh'fhaodadh iad Anam-an-duine thoirt thairis a rithist do Dhiabolus. Bha cuid air son aon nì, agus cuid eile air son nì eile, na h-uile fear air son a dhòigh féin. Mu dheireadh chomhairlich Mi-naire gu'n tairgeadh cuid dhiù iad féin mar shéirbhisich do dhùthchasaich a bhaile; "oir," ars' esan, "ma bheir Anam-an-duine cosnadh dhoibh, an sin bithidh e ni's fhusa dhuinne am baile ghlacadh." Ach thuirt Mort, "Cha'n fhaodar so a' dheanamh an tràthsa, oir tha Anam-an-duin' aig an àm ann am mòr chorraich, a chionn gu'n robh e aon uair cheana air a ribeadh le ar caraid-ne Neo-chùram-feòlmhor, a thug air corraich a chuir air a Phrionnsa, agus cionnas a dheanadh e an réite rithist r'a Thighearn, ach leis na daoine so a

¹ Cha do ghabh Anam-an-duine comhairle a' Phrionns' cur às do dh'ana-miannaibh peacach na feòla.

sgrios? Uime sin, bitheamaid glic mar na sionnaich, oir ma mharbhar sinn chaidh às duinn, ach fhad 's is beò sinn faodaidh sinn mòr chron a dheanamh dhoibh." An sin chòrd iad gu'n rachadh litir a chuir 'nan àinm gu Diabolus, a leigeadh ris dha còr baile Anam-an-duine, agus cia cho mòr 'sa bha 'm Prionns' an gràim ris. "Mar an ceudna faodaidh sinn," arsa cuid, "ar rùn innse dha, agus a chomhairle-san iarraidh."

Mar sin sgrìobhadh litir air bàll agus chuireadh i le Mi-naomh: b'e so earrann de bhrìgh na litir-each:

"O Athair mhòir, agus a Dhiaboluis a' Phrionnsa chumhachdaich, tha dòchas againn gu'n tig am baile so a rithist gu bhi 'na ionad-còmhnaidh dhuit-sa; oir tha e gu mòr air cùl-sleamhnachadh o Phrionns' Emanùel, agus tha e air an tréigsinn; seadh, agus ged a chuir iad iomadh uair às a dheigh chum pilleadh d'an ionnsaidh, gidheadh cha'n 'eil iad a' bhua dhachadh, na faotainn fios freagairt bàigheil uaithe. Mar an ceudna, tha na Morairean, 'na Ceannardan, na h-Ard-uaislean, agus gach inbhe th'anns a bhaile gle thinn agus lag; ach tha'n t'iomlan dhinne tha 'n-ar 'n-Ifrinnich a thaobh nàduir, fallan, beothail agus sgairteil."

'Nuair a thàinig Mi-naomh (oir b'esan am fear-iomchar) leis an litir so gu Tòm-geata-ifrinn, bhuaill e aig a' gheata umha air son fosglaidh. An sin d'fhosgail Cerberus, an dorsair dha, agus chuir esan 'n litir leis an tàinig e bho na h-Ifrinnich ann an Anam-an-duine 'na làimh. An sin thug an dorsair a steach i, d'a Thriath Diabolus, agus thubhairt e, "Bheirear sgeul do m' Thriath, bho Anam-an-duine; agus bho ar cairdibh dìleas anns a' bhaile sin."

An sin chrunnich an ceann a chéile Beelsebub, Lucifer, Apolion maille ris a' chuid eile de'n ghràisg, a chluinntinn ciod an naigheachd a thàinig bho

Anam-an-duine. Mar sin léubhadh an litir, agus shéas Cerberus làimh riù. 'Nuair a léubhadh an litir gu follaiseach, agus a rinneadh aithnichte a brìgh anns gach oisinn de'n t-sloc, dh'òrduicheadh gu'n rachadh clag nam màrbh a shéirm air bàll le aoibhneas. Mar sin shéirmeadh an clag, agus rinn na prionnsachan gàirdeachas a chionn 's gu'n robh Anam-an-duine coltach ri tighinn gu léir-sgrios. A nise b'e so bu cheòl do'n chlag, "Tha baile Anam-an-duin' a' teachd a ghabhail còmhnuidh maille ruinne deanaibh àite do dh'Anam-an-duine."

'Nuair a chuairtich iad an deas-ghná oillteil so, chruinnich iad an ceann a chéile a rithist, a chur an comhairle cuideachd ciod am fios freagairt a chuireadh iad gu'n càirdibh ann an Anam-an duine, agus a chionn gu'n robh an gnothach ag iarraidh cabhaig, dh'fhag iad an t-iomlan de'n chùis aig Diabolus ri dheanamh, do brìgh gu'm b'e Triath an àit' e. Mar sin sgrìobh e freagairt do'n litir a thug Mi-naomh da ionnsaidh, agus chuir e leis-san i chum nan Ifrinneach ann an Anam-an-duine, agus b'e so a brìgh :

A dheisciobuil agus a chlann ghràdhach, fhuair sinn 'ur litir thaitneach o làimh 'ur Mi-naomh dhì-leis, agus rinn sinn mòr ghàirdeachas, 'nuair a chunnaic sinn gu'n robh càirdean againn fathast ann an Anam-an-duine, a bha 'g iarraidh ar 'n-onoir a' chur air chois agus dioghaltas a dheanamh às ar leth anns a' bhaile sin a léir-sgrios. Mar an ceudna, bha aoibhneas oirnn a chluinntinn gu bheil iad air cùl-sleamhnachadh, gu'n do chuir iad corraich air am Prionnsa, agus gu'n do thréig e iad. Tha taitneas againn mar an ceudna, ann an cluinntinn gu bheil iadsan cho éuslainteach, agus gu bheil sibhse a mealtainn slàinte, agus treòir. Is subhach a bhitheamaid, na'm b'urramaid am baile so fhaotainn a rithist fo cheannsail. 'S cha chaomhainn sinne ar tùr, ar seòltachd, ar cuilbheartachd agus

ar 'n innleachdan ifrinneach chum so a thoirt chum na crìche miannaichte.

“Gabhaibh so chum bhur sòlasachaibh, 'nuair a bheir sinne an ionnsaidh air a rithist agus a ghlacas sinn e, bheir sinn an oidheirp bhur nàimhdean-s' uile mhàrbhadh leis a' chlaidheimh, agus ni sinn àrd uachdranan agus ceannardan dhibhse air an àite. 'S cha ruig sibh a leas eagal a bhi oirbh (ma's e 's gu'm faigh sinn e gu bràth tuille) gu'm bi sinn a chaoidh air ar tilgeadh a mach as; oir thig sinn leis am barrachd neirt, agus mar sin ni sinn greim air ni's ro dhaingne na rinn sinn air tùs. A bhàrr air sin, tha e na lagh aig a Phrionnsa, a tha iadsan ag aideachadh an dràsda, ma's e 's gu'm faigh sinne iad an dara uair, gu'm bi an staid dheireanach ni's miosa na an toiseach. Mata xii. 43, 44, 45.

“Uime sin, Ifrinnichibh dhèileis, cleachdaibh 'ur dichìoll chum laigsinn baile Anam-an-duin' a rann-sachadh agus fhaotainn a mach. Mar an ceudna, b'àill leinn gu'n tugadh sibhse sibh féin an oidheirp air an lagachadh ni's mò agus ni's mò. Cuiribh fios d'ar 'n ionnsaidh-ne cìod na meàdhonan a b'fhèarr dhuinn a chleachadh a chum ath-bhuannachd; co dhiù is ann le iompaidh a chur orra am beatha a chaithe gu diomhain agus gu neo-gheamnaidh, no le'm buaireadh gu teagamh agus an-earbsa, no am fearr dhuinn am baile shéideadh suas le fùdar an àrdain agus an fhéin-spéis, no nach fearr. Uime sin, O Ifrinnichibh ghaisgeil, agus fhìor mhàcaibh an t-slùic, bithibhse an còmhnaidh ullamh gus an ionnsaidh a thoirt às an taobh stigh, 'nuair a bhios sinne deas gu ghlacadh le ainneart an leth a mhuigh. A nise gu'n soirbhich leibhse ann 'ur rùn, agus leinne ann ar 'n iarrtasai h, ni is e dùrachd 'ur Diabolus mòr, nàmhad Anam-an-duine, agus esan a chrìothnaicheas 'nuair a smuainicheas e air a bhreitheanas ri teachd.”¹

¹ A chreideacha! deanaibh faire agus ùrnaigh, air eagal gu'u tuit sibh ann am buaireadh. Tha bhur nàimhdean spioradail do

'Nuair a thàinig Mi-naomh air ais a rithist gu Anam-an-duine, chaidh e gu tigh Dhò-bheirt (oir b'è sin an t'ait' anns na chruinnich an luchd-feall-chomhairle.) Rinn iad gàirdeachas 'nuair a chunnaic iad gu'n do phill an teachdaire. An sin liubhair e an litir, ni a mheudaich an aoibhneas gu mòr. Dh'fheòraich iad cionnas a bha 'n càirdean. Fhreagair Mi-naomh, "Tha iad uile gu math, tha iad cho math 's is urrainn iad a bhi 'nan àite. Mar an ceudna, shéirm iad na cluig le aoibhneas an uair a léubh iad 'ur litir-sa."

'Nuair a léubh iad an litir so, agus a chunnaic iad gu'n tug i misneach dhoibh 'nan obair, thoisich iad a rithist ri dealbh, cionnas a choilionadh iad an droch-bheart an aghaidh Anam-an-duine. Agus b'è an ceud ni a thug iad fainear gu'm biodh na huile ni air a chumail cho uaigneach bho Anam-an-duine 'sa b'urrainn doibh. "Na cluinneadh Anam-an-duine ciod a tha sinn a' dealbh 'na aghaidh." B'è 'n ath ni, ciod na meadhona a chleachdadh iad chum Anam-an-duin' a léir-sgrìos. An sin thubhairt Céilg, "Mo chàirdean Ifrinneach, sheòl ar tighearnan, uaislean an t-sluichd dhuinne na trì dòighean so.

1. "Feuchainn ri Anam-an-duine a léir-sgrìos le 'chomh-éigneachadh gu beatha dhiomhain agus neo gheamnaidh a chaithe.

2. "Le'm buaireadh gu teagamh agus an-earbsa.

3. "Le ionnsaidh a thoirt air an séideadh suas le fùdar an àrdain agus an fhéin-spéis.

"A nis ar leam ma shéideas sinn suas iad le àrdan, faodaidh sin beagan a dheanamh ; agus ma

ghnà ullamh gus an cothrom a ghabhail air neo-chùram agus leisg spioradail ; agus bithidh Sàtan dà uair ni's gnìomhaiche 'nuair a tha ana-mianna peacach na feòla ag oibreachadh anns an anam. Tha trì dòighean a tha Sàtan a' dealbh chum an t-anam a sgrìos—caithe-beatha aingidh—tròcair Dhé a' chur an teagamh—àrdan agus féin-speis. A chriosdaidh, is leòir a h-aon diù so chum do sgrìos, mar tiorc an Tighearn 'na thròcair neo-chrìochnach.

bhuaireas sinn iad gu neo-gheamnaidheachd, faodaidh sin còmhnaidh a dheanamh : Ach a réir mo bheachd-sa, 'se 'n dòigh bu ro chinntiche, nam b'urramaid am brosnachadh gu an-earbsa ; oir an sin, anns a' cheud àite, chuireadh iad an teagamh firinn gràdh am Prionnsa dhoibh, agus cuiridh sin mòr chorraich air-san. Ma's e 's gu'n soirbhich so bheir e orra sguir gu h-ealamh de bhi cur achanaichean d'a ionnsaidh ; an sin slàn le aslachaidhibh dhùrachdach air son cobhrach agus comhnaidh ; agus tha iad ullamh gu teachd gus a cho-dhùnadh so, " 'S sò math a bhi 'n-ar tàmh, 's gun bhi deanamh stà." Dh'aontaich iad gu h-aon-sgeulach ris a chomhairle so.

'S i an ath cheist, cionnas a bheir sinn an dealbh so air a h-aghart? Fhregair an duine ceudna, " Cuireadh a mheud de ar càirdean 'sa tha toileach iad féin a' chur an cunnart a chum aobhair am prionns' a' chur air aghart, iad féin ann an cruth eile le trusganaibh, atharraicheadh iad an ainmean, agus rachadh iad a chum na féille coltach ri muinntir a thigeadh o dhùthaich chein, agus tairgeadh siad iad féin mar sheirbhisich do bhaile iomraiteach Anam-an-duine, agus gabhadh iad orra bhi 'g iarraidh buannachd am maighstirean, oir leis a sin a dheanamh, faodaidh iad ann an ùine ghearr am baile thruailleadh 'sa shalachadh, ionnas 's nach e mhàin gu'm bi an tuille corraich air am Prionnsa riù, ach mu dheireadh gu'n tilg e air falbh iad gu tūr. (Tais. iii. 16.) Agus an uair a thàrlas so, tuitidh iad gu furast mar chreich do ar prionnsa-ne Diabolus ; seadh, tuitidh iad 'na bheul leo féin.

Bha an t-iomlan do na h-Ifrinnich ealamh gu toiseachadh annsan oidheirp so ; ach cha do mheasadh iomchuidh gu'n rachadh iad uile air an aghart, uime sin, thagh iad Sannt. Mi-nàire, agus Fearg. Ghoir Sannt, Crionnta-glic dhe féin mar ainm :

ghòir Mi-nàire, Sugradh-gun-lochd dhe féin; agus b'e Deagh-éud an t-ainm a ghoir Fearg dhe féin.

Mar sin air latha féille thàinig iad gu àite a mhàrgaidh, b' fhoghainteach an triùir bhalach iad ri 'm faicinn. agus bha iad air an sgeudachadh le drògaid (Deut. xxii. 11.), a bha air sheòl cho geal ri trusganaibh mhuinntir Anam-an-duine féin a nis; mar an ceudna labhradh iad cànanain Anam-an-duine fìor mhath. Agus a chionn nach d'iarr iad duaisean mòr thuarasdlaicheadh iad gu h-ealamh, agus gheall iad mòran seirbhis a dheanamh d'am maighstiribh.¹

Thuarasdalaich Fear-na-h-inntinn Crionnta-glic, agus thuarasdalaich Eagal-Dé Deagh-éud. Cha b'urrainn Sùgradh-gun-lochd maighstir fhaotainn cho ealamh ri càch, do bhrìgh gu'n robh Anam-an-duine fo bhròn; ach an ceann tamaill, a chionn gu'n robh an Càrghus ach beag thairis, thuarasdalaich Morair-na-toil Sùgradh-gun-lochd, gu bhi 'na ghille-frithealaidh aige; agus mar so fhuair iad maighstirean gu léir.

Air do na slaoightearan so dreuchd fhaotainn ann an tighibh dhaoine Anam-an-duine, thòisich iad air bàll ri mòr chron a dheanamh annta; oir, air dhoibh a bhi aingidh, aincheardach, agus cuilbheartach cha b'fhada gus na thruaill iad na teaghlaichean anns an robh iad; seadh, thruaill iad am maighstirean gu ro mhòr, gu h-araid Crionnta-glic, agus esan d'an goirte Sùgradh-gun-lochd. Cha robh uiread a spéis aig a mhaighstir féin dhàsan d'an goirte Deagh-eud. oir thug e 'n aire ann an tiota nach robh ann ach crochaire cealgach; ni 'nuair a

¹ Cha chrionachd Sànt, cha shùgradh gu'n lochd Mi-nàire, cha'n éud air son math Fearg, ged a tha iad gu tric a' gabhail nan ainmean so dhoibh féin, agus ged a dh'fhaodadh iad a bhi air an gabhail le cuid an iomrall 'nan àite. A Chrìosdaidh bi air t' fhaicill air eagal gu'm bi peacannan air an cleith fo ainm deagh bhuadhannan; 'nuair a tha'n t'anam ann an cor cùl-sleamhnachaidh, faodaidh cealgairachd siubhal an àite naomhachd.

dh'aithnich an slaoightear, dh'fhàg e an tigh le cabhag, air neo cha teagamh nach crochadh a mhaighstir e.¹

'Nuair a thug na dàighearan so an as-innleachd-an air an aghart an fhad so, agus a thruaill iad am baile cho mòr 'sa b'urrainn doibh, anns an ath àite chuir iad an comhairle cuideachd, ciod an t-àm anns am b'fhearr do Dhiabolus am prionnsa às an leth a muigh, agus dhoibh féin às an leth a stigh de'n bhaile, an ionnsaidh a thoirt air Anam-an-duine ghlacadh; dh'aontaich an t-iomlan dhiù gu'm b'e là féille² a b'fhearr air son na h-oibreach sin; oir gu'm biodh muinntir a' bhaile dripeil an là sin. Agus gabhaibh so an còmhnaidh mar riaghailt, gur ann an uair is cabhagaich muinntir anns an t-saoghal, is lugha tha a dh'eagal orra a bhi air an glacadh gu'n fhaireachdainn.³

“Mar an ceudna,” ars' iadsan, “is urrainn duinne air a leithid sin a là, cruinneachadh an ceann a chéile, gun a bheag a dh'amharus a bhi air a chuir oirnn; agus ma's e 's gu'n diobar ar 'n ionnsaidh, agus gu'm buadhaichear oirnn, 'sann is fearr a gheibh sinn sinn féin fhalach anns an dòmhlachd, agus tàrsainn as.”

Air dhoibh còrdadh air na nithibh so, sgrìobh iad litir eile dh'ionnsaidh Dhiaboluis, agus chuir iad i le Mi-naomh, sgrìobhadh i mar a leanas:—

“A Dhiaboluis, ar triath mòr, agus fhir-altruim ar beatha; cha'n urrainn neach sam bith innse cia cho subhach 'sa bha sinne 'nuair a chuala sinn mu do dhian-thogradh-s' gu còmhnaidh leinne ann ar 'n ionnsaidh chum Anam-an-duine sgrios! ach iadsan, a chuir iad féin, mar rinn sinne, an aghaidh gach

1 Cha'n fhada 's urrainn Eagal-Dé caidreamh a thoirt do fhearg pheacach.

2 Là làn de gnothaichibh saoghalta.

3 Ràbhadh is fiù an t-saothair do'n chriosdaidh a chuimhneachadh 'na dheiligeadh ris an t-saoghal.

uile choltas math, ge b'e sam bith c'uin' agus c'ait' an tachradh e oirnn. Rom. vii. 21, Gal. v. 17.

“'Sa cheud àite, chuir sinne ar comhairle ri chéile mu'n as-innleachd thrì-fillte, chuilibheartach agus ifrinnich, a sheòl thusa dhuinn ann do litir mu dheireadh; agus cho-dhùin sinn, ged a fhreagradh e fìor mhath an séideadh suas le fùdar an àrdain, agus ged dh'fhaodadh am buaireadh gu caithe-beatha fhuasgailte agus dhiomhain còmhnadh a dheanamh; gidheadh ar leinn gur e am brosnachadh gu an-earbsa an dòigh is fearr uile. A nis, smuainich sinne air dà dhòigh chum so a dheanamh; an ceud dòigh, an deanamh cho truaillidh 's is urrainn duinn, agus an sin bithidh tus' ullamh gu bualadh orra le t'uile neart. Agus de na h-uile cinneach a th' agad sa fothad, ar leinn gur e àrmait de Luchd-teagamh is ro choslaiche ri buaidh fhaotuinn air baile Anam-an-duine. Mar so bheir sinn buaidh orra; no fosglaidh an slochd a bheùl, agus tilgidh an-earbsa sìos ann iad. Mar an ceudna, chum an as-innleachd so a thoirt gu buil, chuir sinne triuir de ar 'n Ifrinnich dh'èileas nam measg; agus chuireadh as aithne iad le trusganaibh, mhùthadh an ainmean, agus ghabhadh riu le muinntir a' bhaile. Air Sannt thugadh Crionntaglic, agus thuarasdalaich Fear-na-h-inntinn esan, agus is beag nach eil e féin air fàs cho olc ri ar caraaid-ne. Air Mi-naire thugadh Sùgradh-gunlochd, fhuair esan gu bhi 'na ghille-fhrithealaidh do Mhorair-na-toile—lion esan a mhaighstir làn do dh'fhaoineachd. Air Fearg thugadh Deagh-eud, agus fhuair e cairtealan o Eagal-Dé, ach mhi-thaitinn e ris an t-seann duine uasal fhrionasach, agus dh'fhuadaich e às a thigh e; seadh, dh'innis e féin dhuinne uaithe sin, gu'n do thàr e as, air neo gu'n crochadh a mhaighstir e.

“A nise chuidich iad so gu mòr air a h-aghaidh ar 'n obair agus ar 'n as-innleachd an aghaidh Anam-

an-duine ; ach a dh'aindeoin nàdur connspaideach agus mi-rùnach an t-seann duine uasail a dh'ainmicheadh mu dheireadh, tha 'n dìthis eile a' soirbheachadh gu math 'nan gnothaich, agus tha iad coltach ris an obair a thoirt gu crìoch ann an ealamhs.

“S e an ath ni a rùnaich sinn gu'n toir thus' an ionnsaidh air a' bhaile air là féille, 'nuair a tha iad ann am meadhon an gnothaichean ; oir is ann an tràth sin is ro neo-chùramaiche iad, agus is lugha bhios a dhùil aca gu'n toirear ionnsaidh orra. Mar an ceudna, bithidh iad aig a leithid sin a dh' àm nìs neo-chomasaiche air iad féin a dhion, agus air cur a' t' aghaidh-sa. Agus an uair a bheir thus' ionnsaidh ghàrbh as an leth a muigh, bithidh sinne do bhuidhean ionmhuinn agus dhìleas ullamh chum a gnothaich a chur air aghart as an leth a stigh. Mar sin, a réir na h-uile coltas bithidh sinne comasach air Anam-an-duine a chuir gu tūr troimhe chéile, agus a shlugadh suas mu'n urrainn iad teachd d'an ionnsaidh féin.”

A nise, ré na h-ùine ud uile bha na h-Ifrinnich mar so a' dealbh' sgrios Anam-an-duine, bha 'm baile truagh e féin ann an còr dubhach agus doilghiosach, agus sin ann an cuid do bhrìgh gu'n do chuir iad a leithid a chorrìch mhòir air Saddai agus air a Mhac, agus ann an cuid do bhrìgh leis a sin a dheanamh gu'n d'fhàs na nàimhdean laidir an leth a stigh dhoibh a rithist ; agus mar an ceudna a chionn, ged a chuir iad iomadh achanaich gu Emanuel am Prionnsa, agus troimhe-san a chum Shaddai 'Athar, air son mathanas agus deadhghean fhaotainn, gidheadh cha d' fhuair iad fathast uiread is aon fhreagradh caoimhneil ; ach an ceart aghaidh sin, troi chuilibheartachd agus chealgair-eachd nan Ifrinneach anns a' bhaile, dh'fhàs an còr ni bu dubhaiche, agus ni bu dubhaiche, agus sheas Emanuel ni b' fhaide as uapa.

Mar an ceudna, bha an tinneas fathast a' buadh-

achadh gu tròm ann an Anam-an-duine, a measg nan ceannardan agus luchd-àiteachaidh a' bhaile. Cha robh a h-aon beothail agus sgairteil ach a nàimhdean a mhàin.

Air chionn so ghiùlanadh an litir mu dheireadh a' sgrìobhadh leis na h-Ifrinnich chum an Dubh-Shluic, le Mi-naomha. An sin chaidh Mi-naomh a steach do'n t-sloc, agus chòmhlaich a thriath, Diabolus e, agus chuir e fàilte air, ag ràdh, " 'Se do bheatha a sheirbhisich dhìlis ; rinneadh subhach mi le do litir." Mar an ceudna, chuir a' chuid eile de Mhorairean an t-sluic fàilt air. An deigh do Mhi-naomh' ùmhlachd a dheanamh dhoibh uile, thuirt e, " Thugair Anam-an-duine do m' Thriath Diabolus, agus bitheadh es-an na Rìgh air gu bràth." Air dha so a' ràdh thug sloc do-shàsaichte na h-Ifrinn, a leithid do sgread òillteil as, 's gu'n chrìochnaich na creagan mar gu'm biodh iad gu dol 'nan sgealbaibh.

An sin chuir iad an comhairle cuideachd cìod am fios freagradh a chuireadh iad air ais, agus b' e Lucifer an ceud fhear a labhair, neach a thuirt, " Tha an ceud as-innleachd a shuidhich na h-Ifrinnich ann an Anam-an-duine ro choltach ri soirbheachadh : eadhon, gu'n dean iadsan leis gach meadhon a ta 'nan comas Anam-an-duine fathast, ni's ro thruaillidh : cha'n eil rathad air bith cho cinnteach gu anam a sgrìos ris a so ; theagaisg ar seann charaid Balaam an dòigh so bho chionn iomadh bliadna, agus shoirbhich e. (Aireamh xxxi. 16. Tais. ii. 14) Uime sin, bitheadh so 'na riaghailt dhuinne, agus biodh e do na h-Ifrinnich mar chleachdadh gnàthaichte anns gach linn : oir cha toir ni sam bith air so dìobradh, ach gràs, ni tha dùil agamsa nach 'eil idir anns a' bhaile so. Ach bu mhath leam smuaineachadh ni bu mhean, an ann air là féille bu fhreagarraich dhuinn an ionnsaidh a thoirt orra, a chionn gu'm bi iad an tràth

sin dripeil le gnothaichibh ;¹ do bhrìgh gur ann ris a' so a tha ar soirbheachadh gu h-ìomlan an urra 'n-ar 'n-oidheirp. Oir mar gabh sinn àm freagarrach d'ar gnothaich, faodaidh an t-ìomlan de na tha 'n-ar beachd tighinn gu neo-ni. Tha ar càirdean, na h-Ifrinnich, ag ràdh, gur e là féille is freagarraich, a thaobh gu'm bi Anam-an-duine nìs cabhagaiche an tràth sin, agus nìs lugha dhùil aca ri ionnsaidh a bhi air a toirt orra. Ach ciod ma ni iad am freiceadan a dhùblachadh air na laithibh sin, mar bu chòir do nàdur agus do reusan a theagasg dhoibh a dheanamh² agus ciod ma chumas iad a leithid de ghéir-fhaire 'sa tha cunnart na cùis ag agairt? Seadh, ciod ma bhios an daoine do ghnà fo àrmachd air na laithibh sin? An sin faodaidh sibhse, mo mhorairean, a bhi air 'ur mealladh ann 'ur 'n ionnsaidh, agus ar càirdean sa' bhaile a thoirt gu mòr chunnart sgrios do-sheachainte."

An sin thubhairt Beelsebub mòr, " Is math a labhair Morair Lucifer, ach faodaidh an ni a tha 'na bheachd tachairt agus faodaidh e gu'n tachairt. Uime sin, feumaidh sinne fhaotainn a mach, ma ghabhas e deanamh, a' bheil a leithid de mhothachadh agus de dh'eòlas aig baile Anam-an-duine air a chòr mhìllte anns a' bheil e, agus air an as-innleachd a tha sinne a dealbh 'na aghaidh, 'sa bheir air faire agus freiceadan a chur air a' gheat-achaibh, agus an dùblachadh air laithibh feille.³ Ach an deigh rànsachadh ma gheibhear a mach, gu bheil iad neo-churamach, an sin ni latha sam bith an gnothach, ach 's e latha féille is fearr; agus sin agaibh mo bharail-sa air a' chùis."

A chum an ni so fhaotainn a mach ghairmeadh Mi-naomh a steach, agus air dhoibh fhiosrachadh dheth fhreagair e mar a leanas :

1 Tha cumraigidhean cunnartach.

2 Thoir an aire dha so.

3 Teagasg do Chrìosdaidhibh.

MI-NAOMH. “ Mo thighearnan, cho fad 's is urrainn mis' a bhreithneachadh, tha baile Aman-an-duine 'san àm air claonadh 'nan creideamh agus 'nan gràdh ; thréig Emanuel am Prionnsa iad ; tha iad a' cur iomadh achanaich gu thoirt air ais, ach cha'n eil a bheag a chabhag air a freagairt an iarrait-ais ni mò tha mòran ath-leasachaidh 'nam measg.”

DIAB. “ Is math leam a chluinntinn nach eil iad deònach ath-leasachadh a dheanamh, gidheadh tha eagal orm á 'n-achanaichean.' Tha truailleachd an caithe-beatha a' nochdadh nach eil a bheag de dhùrachd an cridhe anns na tha iad a' deanamh, agus as eugmhais a' chridhe, cha mhòr is fiù na nì iad.”

BEEL. “ Ma's e sin còr Anam-an-duine, is coma ciod an latha a bheir sinne an ionnsuidh air ; cha dean aon chuid an ùrnaighean no 'n neart a bheag do dh'fheum dhoibh.”

APOLION. “ 'S e mo bharail-sa, gur ann a théid sinn air ar 'n aghart gu sàmhach socrach, gu'n ni sam bith a' dheanamh ann an cabhag. Buanaicheadh ar càirdean ann an Anam-an-duine air a thruailleadh agus a shalachadh, le bhi feuchainn r'a tharruinn fathast ni's mò gu peacadh, oir cha'n eil ni coltach ri peacadh gu Anam-an-duine a sgrios. Ma nithear so, agus gu'n soirbhich leis, sguiridh Anam-an-duine leis féin de chaithris, de dh'achanaich, agus de na h-uile ni, a bhiodh a chum a dhion agus a thearuinteachd ; dì-chuimhnichidh e 'Emanuel, cha'n iarr e a chuideachd, agus ma chuirear iompaidh air gu bhi beò mar so, cha bhi cabhag air a Phrionnsa-san a' tighinn d'a ionnsaidh. Rinn ar caraid dileas, Neo-chùram-féolmhor, le aon d'a chleasaibh, fhògradh às a' bhaile, agus c'arson nach fhaodadh Sàinnt agus Mi-nàire, leis na tha 'nan

1 Clisgidh Sàtan 'nuair a chì

E'n naomh is laig' air 'ghlunaibh strìth.

Ach mar tig an ùrnaigh o'n chridhe, cha mhòr stà a bhios innta.

comas féin, a chumail ás a' bhaile? Agus tha sàr-fhios agaibh gu'n dean dithis no thriùir do dh'Ifrinnich, ma bheirear caidreamh agus di-bheatha dhoibh le baile Anam-an-duine, ni's mò gu Emanuel a chumail uatha, agus gu Anam-an-duine a chosnadh dhuinne, na b'urrainn àrmait sam bith a dheanamh a chuireadh sinne 'na aghaidh.'¹

“ Uime sin biodh an as-innleachd so air an do thoisich ar càirdean ann an Anam-an-duine, air a thoirt air aghart gu dìchiollach, leis gach seòltachd agus cuilbheairt a dh'fhaodair a smuaineachadh; agus biodh iad a' sior chuir tuille d'an daoine, ann an aon chruth no cruth eile, a mhealladh mhuinntir Anam-an-duine; agus an sin theagamh nach ruig sinne a leas cogadh a dheanamh riù; no ma dh'fheumair sin a dheanamh, mar is peacaiche iad, 's ann is neo-chomasaich a bhios iad air cur 'nar 'n-aghaidh. Agus a thuille air sin, abair ged thigeadh Emanuel d'an ionnsaidh a rithist, oir is e sin an ni is miosa b'urrainn tachairt, nach fhaod na dearbh mheadhonna ceudna fhogradh uatha aon uair eile? Nach fhaod e le 'n tuiteam a rithist ann am peacadh a bhi air fhuadach uatha gu sìorruidh? Agus 'nan tarladh so, bheireadh e air falbh a reitheachan-cogaidh a chroinn-tabhail, a cheannardan, agus a shaighdearan, mar sin dh'fhàgadh e Anam-an-duine ruisgte agus lomnochd. 'Nuair a thür thréigear am baile mar so le 'Phrionnsa, nach fosgail e gheatachan duibh an sin le cheart deòin, agus bheir e caidreamh dhuibh mar anns na laithibh o shean? Ach gabhaidh a leithid so á dh'obair mhòr ùine.”

An sin thubhairt Diabolus, “ A Mhorairean agus uachdaranan an t-sluic, agus m' fhior chàirdean dìleas, is ann le mòr an-fhuras, mar is cubhaidh dhomh, a dh'éisd mi ribh an ùine fhada bha sibh

1 Far a' bheil am peacadh a' faotainn caidreamh agus àrach cha'n eil ait' ann do smuainntibh mu'n t-Slànaighear.

a' labhairt. Ach tha mi cho dian-iarratach air ath-shealbh fhaotainn air mo bhaile iomraiteach Anam-an-duine, 's ciod sam bith a thachras, nach urrainn mi feitheamh ni's fhaide ri ceann-thàll comhairlean cho éisleineach riù so. Uime sin, cuiribh an cleachdadh 'ur 'n-uile eòlas agus innleachdan, ann an cobhair leamsa, bho'n tha mi nis a' dol a dh'ath-aiseag Anam-an-duine mo bhaile féin."

'Nuair chunnaic tighearnan agus uachdaranan an t-sluic cho dian-thogarrach 'sa bha Diabolus air baile truagh Anam-an-duin' a sgrios, cha do chuir iad ni b'fhaide 'na aghaidh. Gidheadh, nam biodh iad air comhairle Apolion a' ghabhail, dheanadh iad am baile a' chlaoidh ni bu ro ghoirte. Ach bha iad deònach na h-uile còmhnadh a b'urrainn iad a dheanamh ris, gun fhios ciod am feum a bhiodh ac' air-san, 'nuair a bhiodh iad 'san tarruinn cheudna air an son féin. An deigh greis chonnsachaidh cho-dhùnadh a réir mar a sheòl na h-Ifrinnich, nach robh aon sam bith ni bu fhreagarraich air son na h-ionnsaidh so na feachd de Luchd-teagamh òillteil. B'e an àireamh a mheasadh iomchaidh a chum sin a dheanamh, mu thuarann fichead agus deich mìle fichead. Mar sin b'e 'n co-dhùnadh gus an tàinig a' chomhairle mhòr so, gu'n togadh Diabolus gun dàil saighdearan ann an tìr an Teagamh, a tha dlù do'n àite ris an abrar Tòm-geat'-Ifrinn, a chuireadh e an aghaidh baile truagh Anam-an-duine. Mar an ceudna shònraicheadh, gu'n deanadh na tighearnan so iad féin còmhnadh ris anns a' chogadh, le 'n dol air ceann a dhaoine chum an stiùradh. An sin sgrìobh iad litir, agus chuir iad air a h-ais i a dh'ionnsaidh nan Ifrinneach a bha'n cleith ann an Anam-an-duine, agus so aon ni sònraicht' a bha innte—

“ Bho ghainntir dhorch' uabhasach na h-Ifrinn, tha Diabolus maille ri uile cho'chomunn phrionnsachan an dòrchadais, a' sgrìobhadh a chum ar

buidhean dhìlis, an Anam-an-duine agus mu'n cuairt d'a bhallachaibh, a' feitheamh a nis gu neo-fhoighidneach ri ar freagairt dhiabholaidh-ne, do'n as-innleachd mhi-rùnach agus ro nimheil sin an aghaidh baile Anam-an-duine.

“ A chàirdean dìleas, tha iadsan a ta maille ruinne ag iarraidh air gach aon agaibh-s' a ta ann an Anam-an-duine, bhur 'n uile chumhachd, sheòltachd, agus ghliocas, maille ri comhairlibh mealltach a chleachdadh, chum baile Anam-an-duine a tharruinn ni's mò agus ni's mò gu peacadh agus ain-diadhachd, chum is gu'n crìochnaichear peacadh agus gu'm beir e bàs.

“ Oir is deimhinn leinn mar is gràineile, mar is peacaiche, agus mar is truailidh a ta baile Anam-an-duine, gur ann is neo-thoilich a bhios Emanuel air a theachd g' an cobhair, aon chuid le 'lathaireachd no le 'chòmhnadh; seadh, mar is ro pheacaiche iad 's ann is laige iad, agus mar sin 's ann is neo-chomasaich iad air seasamh 'n-ar n-aghaidh-ne, 'nuair a bheir sinn an ionnsaidh air an sgrios. Seadh, faodaidh e bhi gu'n toir e air an Saddai cumhachdach sguir de bhi 'g an dion, agus gu'n toir e a cheannardan, a shaighdearan, a chròinntabhaill agus a reitheachan-cogaidh dhachaidh, agus am fàgail glan falamh; an sin fosglaidh baile Anam-an-duine d'a dheoin duinne, agus faodaidh sinn tighinn air gu soirbh agus buadhachadh.

“ A thaobh an àma 's an tig sinn air Anam-an-duine, cha do làn shuidhich sinn air fathast; tha cuid againn dhe n aon bheachd ribh féin, gur e latha féille, no latha féille 'm òidhche, gun teagamh is ro fhearr.¹ A dh'aon chär, bithibh-s' ullamh, agus an uair a chluinneas sibh fuaim ar drumane

1 “Latha féille 'm òidhche.” Thugaibh an aire dhuibh féin, air eagal uair air bith gu'm bi bhur cridhe, air an ro-luchdachadh le geòcaireachd, agus le misg, agus le cùramaibh mu nithibh na bheathsa. Lucas xxi. 34.

an leth a muigh, bithibh-sa cheart cho ullamh air an troi-cheile is òillteil a dheanamh as an leth a stigh. (1 Pead. v. 8.) Mar sin bithidh Anam-an-duine gun mhearachd air a shàrachadh air a chulthaobh agus air a bheulthaobh, agus cha bhi fios aige cò an làimh gus an tionndadh e air son còbhrach.

“Tha sinne maille ris na legionairibh lionmhor a tha’n so a’ cur fàilt oirbh, o ar cairtealaibh uabhasach anns an t-sloc ro sgreadaidh, a’ guidhe gu’n sòirbhich leibhse cho ifrinneach ’sa ta sinne sinn féin a dùrachadh sòirbheachadh. Chuireadh i so le Mi-naomh’ am fear-iomchair litrichean.”

An sin phill Mi-naomha chum Anam-an-duine; agus air dha dol mar a rinn e riomhe, gu tigh Dhò-bheairt, fhuair, e na h-Ifrinnich crùinn, a’ feithcamh ri theachd-san air ais; agus thug e seachad a litir dhoibh.

A nise b’e so an staid ’san robh baile truagh Anam-an-duine aig an àm. Thug e oilbheum d’a Phrionnsa, agus thréig se e; le amaideachd thug e misneach do chumhachdan na h-Ifrinn a theachd ’na aghaidh, chum a léir-sgrios.

Is fìor, bha roinn mhothachaidh aig Anam-an-duine air a pheacadh, ach fhuair na h-Ifrinnich an làmh a stigh a rithist; ghlaodh e ri Emanuel, ach thréig esan e, agus cha tug a ghlaodhaich air ais fathast e. A bharr air sin, cha robh fhios aige am pilleadh e a chaoidh tuille; ni mò bha fhios aige air cumhachd agus dìchioll a nàimhdean, no an dian-thogradh chum an innleachd ifrinneach a dhealbh iad ’na aghaidh a chuir an gnìomh.

Bha iad gun anharus fathast a’ cur achanaich an deigh achanaich a dh’ionnsaidh a’ Phrionnsa, ach dh’fhan esan ’na thòsd. Dhearmaid iad athleasachadh, ni a bha réir miann Dhiabolus; or bha fios aige, ’nan tugadh iad spéis do pheacadh ’nan eridhe, nach éisdeadh an Rìgh r’an ùrnaigh; uime sin, dh’fhàs iad ni bu laige agus ni bu laige, agus

bha iad mar roithlean roimh na chuairt-ghaoith. Dh'éigh iad r'an Rìgh air son cobhrach, agus aig an àm cheudna ghabh iad na h-Ifrinnich 'nan uchd, uime sin, ciod a dheanadh rìgh dhoibh ? Seadh, a réir coltais bha measgachadh a nis' ann an Anam-an-duine, bha na h-Ifrinnich agus dùthchasaich a' bhaile ag imeachd air na sràidibh cuideachd. Thoisich iad eadhon ri bhi ann an sìth riù ; oir smuainich iad, do bhrìgh gu'n do lagaich an tinneas cho mòr iad, gu'm bu diomhain doibh a bhi cathachadh 'nan aghaidh. A bharr air sin, b'e laigse Anam-an-duine an dearbh nì a neartaich a nàimhdean ; agus thug peacanna Anam-an-duine an cothrom do na h-Ifrinnich. Thoisich eascairdean a' bhaile ri bhi gealltainn dhoibh féin séilbh air ; “ cha robh mòran eadar-dhealachadh a nis' eadar dùthchasaich Anam-an-duine agus na h-Ifrinnich bha iad araon coltach ri bhi 'nan uachdaranan air a' bhaile.¹ Seadh, lionmhoraich agus dh'fhàs na h-Ifrinnich, agus shearg Anam-an-duine gu mòr. Fhuair còrr agus aon mhìle deug eadar dhaoin mhnatha agus chlann,² bàs leis a' ghalair ann an Anam-an-duine.

Ach a nis, mar bu mhiann le Saddai, bha neach anns a' bhaile d'am b'àinm Mion-rannsachadh, aig an robh mòr spéis do dhùthchasaich Anam-an-duine, agus bu ghnàth leis siubhal sìos agus suas air feadh a' bhaile, a' coimhead agus ag éisdeachd, a dh'fheuchainn am b'urrainn da aithneachadh, an robh droch rùn an aghaidh a' bhaile no nach robh. Oir bha eagal daonnan air gun tàrladh olc air chor-

1 A leubhadair, a' bheil thu 'g aidmheil a bhi a' d' fhear-leannmhainn air Criosd ? Feuch nach bi thu a measgachadh 'san t-saoghal, agus ag iarraidh Dhé agus Mhamoin a chòrdadh. Cia minig, mo thruaigh ! a tha sinn a' faicinn, “ nach eil mòr eadar-dhealachadh eadar dùthchasaich Anam-an-duine agus na h-Ifrinnich.” An e so do chor sa ? “ Cùmhnich, uime sin, cia uaith a thuit thu, agus gabh aithreachas, agus dean na ceud oibre.” Taisb. ii. 5.

2 Deagh smuaintean, deagh bhreithnichean, agus deagh farrtasan

éiginn dà, an dara cuid o na h-Ifrinnich an leth stigh, no bho chumhachd éigin an leth a muigh.¹ A nise, thàrladh, air do Mhion-rannsachadh a bhì 'g eisdeachd an so 'san sud, gu'n tàinig e gu ionad d'an goirte Tòrr-na-gràinealachd, ann an Anam-an-duine, far am b' àbhaist do na h-Ifrinnich coinn-eachadh; agus air dha briot a chluinntinn (oir b' e'n oidhche bh'ann) dhlùthaich e gu h-athaiseach chum éisdeachd; agus cha b'fhada bha e 'na sheasamh aig ceann an tighe, gus an cual e neach ag ràdh le dearbhachd, nach b' fhad an ùine gus an gabhadh Diabolus sealbh a rithist air Anam-an-duine, agus an sin gu'n robh na h-Ifrinnich a' cur rompa an t-iomlan de dhùthchasaich Anam-an-duine a' chur gu bàs leis a chlaidheimh, agus ceannardan an Rìgh a mhàrbhadh agus a sgrìos, agus a shaighdearan gu léir fhògradh às a' bhaile.

Thubhairt e mar an ceudna, "gu'n robh fios aige gu'n rohh os ceann fichead mìle fear-cogaidh air ullachadh le Diabolus air son an rùin sin a thoirt gu crìch, agus gu'm bu ghearr an ùine gus am faiceadh iad uile le'n suilibh e." 'Nuair a chuala Mean-rannsachadh an sgeula so, chaidh e gun stad a dh'ionnsaidh tigh Mhorair-a'-bhaile agus dh'innis e dha mar a chuala e; agus air dhasan fios a' chur air an fho-shearmonaiche,² dh'fhoillsich e an gnothach dha, agus thug esan air ball caismeachd do'n bhaile, oir b' e an dràs d' am prìomh shearmonaiche ann an Anam-an-duine, a chionn gu'n robh an t-Ard-rùnair 'san àm fo dhoilgheas.³ Thug e fainear air bàll clag na searmoin a shéirm, agus chruinnich an sluagh: thug e earal ghearr dhoibh faire dheanamh, agus dh'innis e sgeul Mhion-rannsachaidh mar an t-aobhar air a son. "Oir," arsa Fear-na-coguis, "tha feall-chomhairle eagalach air a deilbh an aghaidh Anam-an-duine, gu ar mort

1 Ceasnaichibh sibh féin.—2 Thugadh caismeachd do'n Choguis agus do'n Tuigse.—3 An Spiorad Naomh' air a chràdh.

uile ann an aon latha ; cha'n eil an sgeul so ri bhi air a' cur an suarachas " Bha mòr ghràdh aig Mion-rannsachadh a ghnà do dh'Anam-an-duine— is duine measarra tuigseach e—cha'n eile 'na fhear luathbheulach, no 'na neach a dh'aithriseas sgeul gun bhonn ; ach is neach e leis am math cùisean a sgrùdadh gu 'n cùl, agus nach labhair mu ni sam bith nach bi e dearbhte bhi ceart. Gairmidh mi air, agus cluinnidh sibh féin e." An sin thàinig e, agus dh'innis e a sgeul cho pòncail, agus le leithid a dhearbhadhaidh làidir, 's gu'n do làn chreid Anam-an-duine gu'm b'i 'n fhìrinn a bh'aige. Mar an ceudna, thubhairt an searmonaiche, " A chuideachd, tha e ro-choltach gur i an fhìrinn a th'ann, oir bhrosnaich sinne Saddai gu féirg, agus le'r peacannaibh thug sinn air Emanuel am baile fhàgail ; bha tuille 'sa chòir de chomunn againn ri Ifrinnich, agus dhì-chùimhnich sinn ar caomh-thròcairean ; cha n-iognadh ma ta ged bhiodh an nàmhad, araon an leth a stigh agus an leth a muigh, a rùnachadh agus a deilbh ar sgrios ; agus nach e so an t-aon àm 'san dàcha e so a dheanamh ? Tha 'n tinneas an dràsta anns a' bhaile, agus dh'fhàg e sinn glé lag. Is iomadh duine treidhireach a ta cheana màrbh ;¹ agus tha na h-Ifrinnich o cheann ghoirid air fàs ni's treise agus ni's treise. A thuille air sin, ars' am fo-shearmonaiche, dh'innseadh dhomh leis an deagh dhuine threidhireach so, gu'n do thuig e leis na chuala e, gu'n robh mòran litrichean o cheann ghoirid eadar deamhnan an t-sluic agus na h-Ifrinnich so, mu thimchioll ar sgrios-ne."

An uair a chual' Anam-an-duine so uile, agus nach b'urrainn iad cuir 'na aghaidh, ghuil iad gu goirt : agus thoisich iad as ùr ri bhi caoidh an amaideachd, agus a' dùblachadh an achanaichean a chum Shaddai agus a Mhic. Mar an ceudna,

¹ Deagh-iarrtasan.

dh'innis iad a' chùis do na ceannardaibh agus do na fir-chogaidh ann an Anam-an-duine, agus ghuidh iad orra bhi de dheagh mhisnich, agus iad féin ullachadh gu cath a chur ri Diabolus aon chuid tràth latha no tràth oidhche, na'm b'e 's gu'n tigeadh e, mar chaidh innse dhoibh, an aghaidh a' bhaile.

'Nuair a chuala na ceannardan so, air dhoibh fìor ghràdh a bhi ac' a ghnà do dh'Anam-an-duine, chruinnich iad cuideachd chum an comhairle chuir r'a chéile cionnas a thilgeadh iad bun os ceann as-innleachdan ladarna agus ifrinneach Dhiaboluis agus a chàirdean an aghaidh a' bhaile euslaintich, laig so Anam-an-duine, a tha air a thoirt gu mòr bhochdainn; agus chòrd iad air na nithibh sònraichte so a leanas:

1. Gu'm biodh geatachan Anam-an-duine air an cumail dùinte, agus air an deanamh daingean le cloidheanaibh agus le glasaibh, agus gu'm biodh na h-uile neach a rachadh a mach no thigheadh a steach, air an ceasnachadh gu mion le ceannardaibh nam freiceadain, 1 Cor. xvi. 13, chum 's gu'm faigheadh iad a mach cò bha dealbh an sgrios, Tuir. iii. 40.

2. Gu'm biodh mion rannsachadh air a dheanamh air feadh Anam-an-duine gu h-ìomlan, air son na h-uile seòrsa Ifrinneach; agus gu'm biodh tigh gach duine air a rannsachadh bho chleith àrda gu ursainn, air dhoigh 's nam biodh e so-dheanta gu'm faighte an tuille soilleireachd air na h-uile 'nam measg-san aig an robh làmh anns na h-as-innleachdaibh so, Eabh. xii. 15, 16.

3. A bhàrr air so shònraicheadh, cia b'e air bith àite, no cò sam bith neach maille ris am faighte h-aon de na h-Ifrinnich, gu'n rachadh peanas follais-each a dheanamh air na h-uile de mhuintir a' bhaile a thug fàrdach agus caidreamh dhoibh, chum

an nàire féin, agus rabhadh do mhuintir eile, Ier. ii. 34 ; v. 26. Esec. xvi. 52.

4. A thuilleadh air sin rùnaicheadh le baile iomraiteach Anam-an-duine, gu'm biodh trasgadh follaiseach agus latha irioslachaidh air a chumail air fad a' bhaile gu h-iomlan, chum am Prionnsa fhèanachadh, agus iad féin isleachadh 'na làthair air son an easaontasa 'na aghaidh-san, agus an aghaidh Shaddai, 'Athar, Ioel i. 14 ; ii. 15, 16. A bhàrr air sin shònraicheadh, gu'n rachadh na h-uile h-aon ann an Anam-an-duine nach deanadh an dìchioll ris an trasgadh so a chumail, agus iad féin irioslachadh air son an ciontan, ach a bheireadh fainear an gnothaichean saoghalta féin, no gheibhte a' siubhal air ais agus air aghaidh air na sràidibh, a ghlacadh mar Ifrinnich, agus gu'm fuilgheadh iad mar an leithid sin, air son an gnìomharran ain-diadhaidh.

5. Os bàrr cho-dhùineadh, gu'n ath-nuadhaicheadh iad an irioslachadh air son peacaidh, agus an achanaichean ri Saddai air son cobhrach, le'n uile dhùrachd ; mar an ceudna, chuir iad rompa fios a chuir a dh'ionnsaidh na cùirte, mu thimchioll na h-uile ni a dh'innis Mion-rannsachadh dhoibh. Ier. xxxvii. 4.

6. Mar an ceudna shònraicheadh, gu'n rachadh tàing a thoirt do Mhion-rannsachadh, air son a dhìchill ann a bhi 'g iarraidh math am baile-san ; agus a chionn gu'n robh e mar bu dual da, a' dùrachdainn an sonas, agus mar an ceudna a bhi cur as d'an nàimhdibh, rinn iad e 'na Cheannard air luchd beachdachaidh gluasad an nàmhaid, chum math Anam-an duine.

'Nuair a cho-dhuin muinntir a' bhaile maille r'an ceannardaibh mar so, rinn iad rannsachadh mion air son Ifrinnich, rinneadh peanas follaiseach orrasan aig an d'fhuaradh aon sam bith dhiù. Choimhead iad an trasgadh, agus dh'ath-nuadhaich iad an

achanaichean chum am Prionnsa, agus chleachd Mìon-rànnsachadh 'ùghdarras, agus an ni a dh'earb Anam-an-duine ris, gu firinneach agus gu treibhdhireach; oir, thug se e féin thairis gu h-iomlan d'a dhreuchd, cha'n ann a mhàin 'san leth a stigh de'n bhaile, ach chaidh e mach a bheachdachadh, a dh'fhaicinn, agus a chluinntinn.

Agus beagan laithean an deigh sin, chaidh e gu Tòm-geat'-ifrinn, a dh'ionnsaidh tìr an Luchd-teagaimh, far an cuala e gach ni a chaidh a' labhairt ann an Anam-an-duine, agus thuig e gu'n robh Diabolus ach beag ullamh air son a thurais. An sin thàinig e air ais le cabhaig, agus air dha ceannardan agus seanairean Anam-an-duine a ghairm an ceann a chéile, dh'innis e dhoibh c'àit' an robh e, agus ciod a chuala agus a chunnaic e; agus nach mòr nach robh Diabolus ullamh gu triall air a thuras, agus gu'n d'rinn e seann As-creideamh, am fear sin a bhris am prìosan uair-éigin ann an Anam-an-duine, 'na àrd-cheannard air 'fheachd; b'e 'n àir-eamh mu thimchioll fichead mìle, agus bu Luchd-teagamh an t-iomlan dhiù; agus gu'n robh Diabolus a' cur roimhe àrd-phrionnsachan an t-Sluic iochdraich a thoirt leis maille ris, mar cheannardaibh os-ceann an Luchd-teagaimh. Dh'innis e dhoibh mar an ceudna, nach robh teagamh, nach tigeadh tuille de ghràisg an dubh-shluic maille ri Diabolus, a thoirt Anam-an-duine fo cheannsal.

Mar an ceudna thuirt e, gu'n do thuig e bho an Luchd-teagamh, am measg an robh e, gu'n d'rinneadh seann As-creideamh 'na cheannard air an iomlan de'n 'fheachd, a chionn 'nach robh a haon eile r'a fhaotainn ni bu dilse do'n ain-tighearnan; agus a chionn gu'n robh mi-rùn do-chasgaidh aige do dh'Anam-an-duine. "A thuilleadh air sin," ars' esan, "tha cuimhne aige air a mhasladh a thug Anam-an-duine dha, agus tha e cur roimhe e féin a dhioladh orra, agus a chionn gur urrainn esan

air dòigh nì's soirbhe agus nì's seòlta séisd a' chur ri baile Anam-an-duine, na's urrainn do dh'aon sam bith eile de na prionnsachan." Eabh. xii. 1.

CAIBIDIL X.

DRUMAIR DHIABOLUIS A TOIRT BAIRLINN DO DH'ANAM-AN-DUINE.

Rinneadh mion-rànnsachadh air son nan Ifrinneach 'san taobh a stigh de'n bhaile—Chuireadh Sàinnt agus Mi-nàire ann am prìosan, agus dh'èug iad an sin—Thàinig feachd de Luchd-teagamh an aghaidh Anam-an-duine—Na ceannardan, na h-oifigich, agus na brataichean—Chuir an aogais, agus fuaim an drum, mòr eagal air muinntir a' bhaile—Thug Diabolus ionnsaidh air Geata-na-cluaise, bhuaileadh air ais e, thug e gairm do'n bhaile—Ghuidh an luchd-àiteachaidh air an Ard-rùnair a chomhairle a thoirt dhoibh—A fhreagradh—Ged bha Anam-an-duine air an sarachadh gu goirt, chuir iad rompa cur an aghaidh Dhiaboluis, agus càmpar a chur air le'n cròinn-thabhaill—Dh'fheuch e le mìodal ri'n toirt fo ghéill—Fhreagair Morair-na-toile—Chuir Diabolus roimhe ionnsaidh ghailbheach a thoirt—Bha Morair-na-toile agus Fear-na-h-inntinn ro ealanta 'n aghaidh nan Ifrinneach agus a' bhaile—Dh'aontaich na ceannardan dol a mach agus an

ionnsaidh a thoirt air an nàmhaid, chuireadh an teicheadh orra agus leonadh iad—Thug Diabolus an ath-ghairm do'n bhaile—Freagradh Mhorair-na-toile—Thug Diabolus ionnsaidh obann air Geat'a-mhothachaidh, agus chaidh e stigh do'n bhaile—Theich na ceannardan agus an daoine a dh'ionnsaidh a chaisteil.

AN nis' an uair a chuala ceannardan Anam-an-duine, maille ri seanairean a' bhaile, an naidheachd so, chunncas iomchuidh leo, na laghan a rinn am Prionns' agus a thug e dhoibh an aghaidh nan Ifrinneach a chur an gnìomh, gun tuille moille. Uime sin, rinneadh rànsachadh dìchiollach agus neo-leth-bhreitheach anns gach tigh an Anam-an-duine, air son an iomlan de na h-Ifrinnich. A nise fhuaradh dithis Ifrinneach ann an tigh Fhir-na-h-inntinn, agus ann an tigh Mhorair-na-toile. Ann an tigh Fhir-na-h-inntinn fhuaradh Sàinnt, ach dh'atharraich e 'ainm agus thug e Crionnta-glic air féin. Ann an tigh Mhorair-na-toile fhuaradh Minàire, ach dh'atharraich e 'ainm gu Sùgradh-gun-lochd. Rug ceannardan agus seanairean baile Anam-an-duine air an dithis so, agus chuir iad an làimh iad fo chùram Dhìlis fear-gleidhidh a' phrìosain; agus thug an duine so a leithid do ghàrbh làimhseachadh dhoibh, agus luchdaich e le iarunnaibh iad, air dhòigh 's gu'n do thuit iad araon ann an tinneas-caithe ro thròm, agus fhuair iad bàs anns a' phrìosan; thugadh am maighstirean mar an ceudna, a réir co-cheangal aon-sgeulach nan ceannardan agus nan seanairean, gu áite follaiseach gu peanas a dheanamh orra, chum an nàire féin agus ràbhadh do na chuid eile de bhaile Anam-an-duine.

A nise b'e so dòigh a pheanais anns na laithibh sin: air do na ciontaich a bhi air an toirt gu mothachadh air olc an gnìomharran, dh'òrdaicheadh dhoibh an lochdan aideachadh gu follaiseach, agus an caithe-beatha a leasachadh gu faicilleach.

An deigh so dh'fheuch ceannardan agus seanair-ean Anam-an-duine ri tuilleadh Ifrinneach fhaot-

ainn a mach far an robh iad am falach, co-dhiù a b'ann an garaidhibh, an uamhaibh, an tuill, an cosaibh, no'n àite sam bith eile am faodadh iad a bhi, aon chuid anns a' bhaile no mu thimchioll a' bhalla. Ach ged a b'urrainn doibh an luirg fhaicinn gu soilleir, agus an leantainn eadhon gu beòil an tùill agus an gairidhean, gidheadh cha robh e 'nan comas an glacadh agus ceartas a chur an gnìomh orra, oir bha 'n slighean cho lùbach, an daingnichean cho làidir, agus iad féin cho lùghmhor gu tearmunn a ghabhail annta.¹

Ach bha Anam-an-duine a nis' a' riaghladh cho smachdail os ceann nan Ifrinneach a dh'fhagadh, 's gu'm bu bhùidhe leo crùbadh 's na cùiltibh: roimhe so dh'fhaodadh iad imeachd gu follaiseach an àin-an-latha, ach a nise cha robh chridhe aca sin a dheanamh; bha muinntir Anam-an-duine 'nan còmpanaich aca uair-éigin, ach a nise mheas siad iad 'nan nàimhdibh fuilteach. Rinn an thorfais a thug Mion-rànnsachadh an deagh atharrachadh so ann am baile Anam-an-duine.

Air chionn so fhuair Diabolus ullamh am feachd a bha e a' cur roimhe thoirt leis a chum Anam-an-duine a sgrios, agus chuir e ceannardan agus oifigich eile os an ceann, mar a chunnaic e iomchuidh. B'e fein an Ceann-feadhna agus b'e As-creideamh àrd-cheannard na feachd.

1. B'e Dìan-chorraich an ceud Cheannard, bha esan 'na cheannard os ceann Luchd-teagamh-an-taghaidh;² b'e sgrios a b'fhear brataich dha, ghiùlain esan a' bhratach dhearg, agus b'e shuaicheantas an Dragon Mòr Dearg. Tais. xii. 3, 4, 13, 15, 17.

¹ Nuair a tha'n Crìosdaidh air a mhosgladh gu mothachachd de chùil-sleamhnachadh, cha'n eil am peacadh cho cumhachdach 'sa bha e roimhe, ach gidheadh an uair a mhothaicheas e an cogadh so 'na bhùill, bithidh aige ri glaothaich a mach maille ris an abstol, "Och is duine truagh mi, cò a shaoras mi?"

² Luchd-teagamh-creideamh-an-taghaidh. Luchd-teagamh-creideamh-na-gairme, &c. &c.

2. B'e Fearg an dara Ceannard, bha esan 'na cheannard os ceann Luchd-teagamh-na-gairme, b'e Dòrchadas a b'fhear brataich dhasan, ghiùlain esan a bhratach ghlas, agus b'e shuaicheantas Nathair Theinnteach Itealach. Aire. xxi. 6.

3. B'e Damnadh an treas Ceannard, bha esan 'na cheannard os ceann Luchd-teagamh-gràis; b'e Cion-beatha a b'fhear brataich dhasan, ghiùlain esan a bhratach dhearg, agus b'e 'shuaicheantas an Dubh-shloc. Mata vi. 22, 23. Tais. ix. 1.

4. B'e Do-shàsaichte an ceathramh Ceannard, bha esan 'na cheannard os ceann Luchd-teagamh-a-chreidimh; b'e Slugadh a b'fhear brataich dhasan, ghiùlan esan a' bhratach dhearg, agus b'e 'shuaicheantas na Gialan-fosgailte. Gnà. xxvii. 20.

5. B'e Pronnasg an cùigeamh Ceannard, bha esan 'na cheannard os ceann Luchd-teagamh-nabuain-mhaireannachd; b'e Losgadh a b'fhear brataich dhasan, ghiùlain esan a' bhratach dhearg mar an ceudna, agus b'e 'shuaicheantas Lasair-uaine-a'-bholaidh-bhreun. Salm xi. 6. Tais. xiv. 11.

6. B'e Pian an seathadh Ceannard, bha esan 'na cheannard os ceann Luchd-teagamh-na-h-aiseirigh; b'e Cnàmh a b'fhear brataich dhasan, ghiùlain esan a bhratach ghlas, agus b'e 'shuaicheantas an Dubh-chnuimh. Marc. ix. 44, 46, 48.

7. B'e An-fhois an seachdamh Ceannard, bha esan 'na cheannard air Luchd-teagamh-slàinte; b'e Mi-shuaimhneas a b'fhear brataich dhàsan, ghiùlan esan a' bhratach dhearg, agus b'e 'shuaicheantas Cruth aogaidh a' Bhàis. Tais. iv. 11; vi. 8.

8. B'e Uaigh an t-ochdamh Ceannard, bha esan 'na cheannard os ceann Luchd-teagamh-glòire, b'e Truailleachd a b'fhear brataich dhasan, ghiùlan esan mar an ceudna a' bhratach ghlas, agus b'e 'shuaicheantas Claigeann agus Cnàmhan Dhaoine Mhàrbha. Ier. v. 16.

9. B'è Eu-dochas a naodhamh Ceannard, bha esan 'na cheannard os ceann Luchd-teagamh-sonais; b'è An-earbsa a b'fhear brataich dhasan; ghiùlan esan mar an ceudna a bhratach dhearg, agus b'è 'shuaicheantas Iarunn Teth agus Cridhe Cruaidh. Ier. ii. 25. 1 Tim. ii. 4. Rom. ii. 5.¹

B'iad so a cheannardan, an armailtean, am brataichean, agus an dathan, agus b'iad so an suaicheantais. A nis' os an ceann so rinn Diabolus seachd ceannardan ni b'inbhiche, eadhon Beelsebub, Lucifer, Legion, Apolion, Piton, Cerberus, agus Belial; b'è As-creideamh an t-àrd-cheannard, agus Diabolus féin an Rìgh.

Mar an ceudna rinneadh dhiù-san de na seann saighdearan a bha coltach riu féin, ceannardan air cheudaibh, agus de chuid eile dhiù ceannardan air ni bu mhò; mar so rinneadh suas feachd As-creidimh.

Mar sin ghabh iad a mach o Thòm-geat-ifrinn (oir is ann an sin a bha a choinneamh aca), agus thàinig iad uaithe sin càlg-dhireach air an turas a chum baile Anam-an-duine. A nise mar a dh'ainmicheadh cheana, fhuair am baile (a réir mar bu mhiann le Saddai,) faireachadh o Mhion-rannsachadh gu'n robh iad a' tighinn. Uime sin chuir iad faire dhiongmhalta air na geatachaibh, agus dhùblaich iad am freiceadain; mar an ceudna chuir iad suas an cròinn-thabhaill ann an àitibh freagarrach, far am biodh e cothromach dhoibh clachan mòra² thilgeadh a mach chum cron a dheanamh air an nàmhaid bhòrb.

Ni mò b'urrainn na h-Ifrinnich a bha sa' bhaile an cron a dheanamh a bha rùn orra; oir bha Anam-an-duine na fhaireachadh a nise. Ach, mo

¹ Tha ainmean nan ceannard agus iadsan os ceann an robh iad, a nochdadh dhuinn nan teagamhan d'anro bhualtiche an creideachd nuair a bheirear an ionnsaidh air le as creideamh.

² Urnaighean agus achanachan.

thruaighe! a mhuinntir bhochd, ghabh iad eagal anabarrach an ceud sealladh a fhuair iad de'n nàimhdibh, agus an uair a chunnaic siad iad a' suidhe sios fa chomhair a' bhaile, gu h-àraid an uair a chual' iad fuaim an druma. (1 Pead. v. 8.) Bha so, a dh'innseadh na fìrinn, ro sgreadaidh r'a chluinntinn, chuireadh e òillt air na h-uile duine mar uidhe seachd mìle mu'n cuairt, nam biodh iad 'nan dùisg agus ga chluinntinn. Mar an ceudna, bha luasgadh am brataichean ùamhasach agus cianail ri amharc orra.

'Nuair a thàinig Diabolus suas an aghaidh a' bhaile, tharruinn e 'n toiseach dlù air Geata-na-cluaise, agus thùg e ionnsaidh ghàrg air, a' smuaineachadh gu'n robh a chàirdean ann an Anam-an-duine ullamh gus an gnothach a dheanamh an taobh a stigh; ach ghabh na ceannardan roimhe an sin. Mar sin air dha fhaicinn nach d'fhuair e'n còmhnaidh ris an robh sùil aige uatha, agus a chunnaic e 'àrmait air an sàrachadh leis na clach-aibh a bha luchd nan cròinn-thabhail a' tilgeadh orra, (oir an uair a bheir sinn fainear anmhuinneachd nan ceannardan, a thaobh an tinneis fhada thrioblaideich a shàraich Anam-an-duine, is treubhach a fhuaradh iad), b'éigin da teicheadh air ais bho'n bhaile, agus e-féin agus a dhaoin' a dhion ann an clais-bhlàir 'san raon, far nach ruigeadh croinn-thabhail a' bhaile orra. Seum. iv. 7.

Chuir e rithist suas ceithir tòrran an aghaidh a' bhaile; thug e Tòrr-Dhiaboluis mar ainm air a' cheud fhear, a' toirt ainm féin air, a chum an tuilleadh eagail a chur air baile Anam-an-duine, dh'ainmich e na trì eile mar so: Tòrr-Alecto, Tòrr-Mhegara, agus Tòrr-Thisiphone, oir is iad so ainmean ban-ifrinnich eagalach an t-sluic iochdraich. Mar so thòisich e ri 'chleasan a chur an gnìomh air Anam-an-duine, agus a chàramh mar ni an leòghan air a chreich, a' feuchainn ri thoirt air tuiteam le

geilt roimhe. Ach, mar a thubhairt mi, chuir na ceannardan agus na saighdearan 'na aghaidh cho gramail, agus rinn iad àr cho mòr, le'n cròinn-thabhaill, is gu'n tug iad air an teicheadh a ghabhail, a dh'aindeoin. Uime sin, thoisich Anam-an-duine ri misneach a ghlacadh.

A nis' air Tòrr-Dhiaboluis, a chuireadh suas air taobh tuath a' bhaile, chur an t-ain-tighearn an àird a bhratach, agus b' eagalach an sealladh i, oir dh'oibrich e innte le innleachd dhiabhlaidh, ann an dòigh suaicheantais, lasair dhian, agus dealbh Anam-an-duine a' losgadh innte.

An deigh do Dhiabolus so a dheanamh, dh'òrdaich e d' a dhrumair dol na h-uile òidhche dlù do bhallaich baile Anam-an-duine, agus gairm air son fosaidh; dh'òrdaicheadh dha so a dheanamh 'san òidhche, oir anns an latha bha iad a' gabhail dha le'n cròinn-thabhaill; oir thubhairt an t-ain-tighearna, gu'n robh e 'n geall labhairt ri baile Anam-an-duine a bha nise fo ùamh-chrith, agus dh'àithn e gu'n biodh an drumair air a bualadh na h-uile òidhche, chum tre sgìos gu'm biodh iad air an cur thuige gu aontachadh ris a sin, ged b'ann an aghaidh an toile.

Mar sin dh'éirich an drumair agus bhuaill e a dhruma. Ach 'nuair a leig e air an drumaireachd, nan sealladh neach ri baile Anam-an-duine, feuch dòrchadas agus bron, agus bha an solus air a dhòrchachadh ann a speuraibh, (Isa. v 30.) Cha chualas riamh air thalamh fuaim ni b'uabhasaiche, ach guth Shaddai, 'nuair a labhras e. Ach O! mar chrìochnaich Anam-an-duine! cha robh sùil aige ri dad a nise ach a bhi air a ghrad shlugadh suas.

'Nuair a bhuaill an drumair air son fosaidh, thuir e, " Dh'iarr mo mhaighstear orm innseadh dhùibh, ma strìochdas sibh gu toileach, gu'm faigh sibh math na talmhuinn, ach ma bhios sibh rag-mhuinealach, tha e a' cur roimhe bhur glacadh le

làimh-laidir.” Ach mu’n do sguir e do dhrum-
aireachd, dh’fhalbh sluagh Anam-an-duine a dh’ionn-
saidh nan ceannard a bha ’sa chaisteal, ionnas nach
robh a h-aon ann gu feart a thoirt air an drumair
so, no gu freagradh a thoirt da ; mar sin cha do lean
e ni b’fhaide an òidhche sin, ach phill e rithist a
dh’ionnsaidh a mhaighstear gus a’ chàmpa.

’Nuair a chunnaic Diabolus, nach b’urrainn e le
drumaireachd, Anam-an-duine aomadh gu thoil,
chuir e an ath òidhche a dhrumair as easbhuidh a
dhruma, a leigeadh fhaicinn do mhuinntir a’ bhaile
gu’n robh a mhiann air cumhachan a thairgse
dhoibh. Ach b’iad so na cumhachan, gairm do’n
bhaile iad féin a striòchdadh: ach cha tug iad aon
chuid aire no éisdeachd dha, oir chuimhnich iad
ciod a chosg e dhoibh an toiseach éisdeachd ris
beagan fhacal.¹

An ath òidhche chuir e Ceannard-Uaigh uaith,
an Ceannard eagalach sin ; an sin thàinig an
Ceannard-Uaigh dlù do bhallachaibh Anam-an-duine
agus rinn e an dùan so do’n bhaile.²

“O a luchd-àiteachaidh a’ bhaile cheannaircich
Anam-an-duine ! tha mis’ a’ toirt gàirm dhuibh,
ann an àinm a’ Phrionnsa Diabolus, gu’m fosgail
sibh gun dàil geatachan bhur baile, agus gu’n toir
sibh comas do’n trìath mhòr a thighinn a stigh.
Ach ma bhios sibh fathast ceannairceach, sluigidh
sinne suas sibh mar an uaigh, an uair a ghlacas
sinn am baile leis an làimh làidir. Uime sin, thug-
aibh fios dhomh an éisd no nach éisd sibh ri mo
ghàirm.

“’S e aobhar na gàirme so,” ars’ esan, “a chionn
gur e mo thighearna bhur fìor phrionnsa agus ’ur
trìath, mar a dh’aidich sibh féin roimhe so. Ni mò

¹ Na freagair air ais e ! Rinn Eubha càlg-dhìreach an aghaidh so,
agus thuit i. Na aontaich ri buaireadh.

² Bithidh eagal a’ bhàis gu minig a’ cur trioblaid air a chriosd-
aidh ’nuair a bhios e air a chuartaich le teagamhanaibh agus le
eagalaibh.

bheir an ionnsaidh sin a thugadh air mo thighearna, 'nuair a bhuin Emanuel cho an-uasal ris, air a chòir féin a chàll, agus leigeadh dheth ionnsaidh a thoirt air a' chuid féin ath-chosnadh. Smaointich ort féin ma ta, O Anam-an-duine ! cò aca 's ann air son sìth no aisith a tha thu ? Ma strìochdas tu gu sìochail, an sin bithidh ar seann chàirdeas air ath-nuadhachadh ; ach ma 's e 's gu'n diùlt thu agus gu'n dean thu àr-a-mach fathast, na biodh dùil agad ri ni ach teine agus claidheamh."

'Nuair a chuala baile fànn Anam-an-duine teachdaireachd an fhìr-ghairme so, bha ni bu mhò bhruaidlean orra, ach cha 'tug iad aon uair freagairt do'n cheannard, mar sin dh'fhalbh e mar thàinig e.

Ach an deigh dhoibh an comhairle chur r'a chéile, agus mar an ceudna ri cuid de 'n ceannardaibh, chaidh iad a rithist a dh'ionnsaidh an Ard-Rùnaire air son comhairle agus seòlaidh ; oir b'e an t-Ard-Rùnair so am prìomh shearmonaiche, mar dh'àinmicheadh roimhe, ach cha robh e ann am fònn aig an àm ; agus ghuidh iad air na trì nithe a leanas a dheonachadh dhoibh ;

1. Gu'n sealladh e gu sòlasach orra, agus nach cumadh 's e e féin cho leth-oireach uapa 'sa bha e deanamh. Mar an ceudna gu'n aontaicheadh e ri éisdeachd riù an uair a leigeadh iad ris an còr truagh dha. Ach mar fhreagairt dha so dh'innis e dhoibh, " Nach robh e fathast ann am fonn, agus uime sin nach b'urrainn e dheanamh mar bu ghnà leis."

2. B'e an ath ni a dh'iarr iad, gu'n tugadh e a chomhairle dhoibh mu thimchioll an gnothaichean cudthromach aig an àm, a thaobh 's gu'n robh Diabolus a nis' air tighinn agus air càmpachadh fa chomair a' bhaile, leis cho math ri fichead mìle de Luchd-teagamh. A thuille air sin thubhairt iad gu'm bu daoine an-ìochdmhor araon e-féin agus a cheannardan, agus gu'n robh déisinn orra rompa.

Ach thubhairt esan, “ Feumaidh sibh sealltainn ri lagh a’ Phrionnsa, agus fhaicinn ann an sin ciod a tha dh’fhiachaibh oirbh a dheanamh.”

3. An sin dh’aslaich iad gu’n deanadh a mhòrachd-san còmhnaidh riù ann an achanaich a chur gu Saddai, agus Emanuel a mhac, agus gu’n cuireadh e a làimh sgrìobhaidh féin rithe, mar chomharradh air gu’n ròbh e a’ co’ aontachadh riusan :—“ Oir,” ars iadsan, “ a Mhorair, is iomadh aon a chuir sinne uainn, ach cha chomas dhuinn freagairt sìthe fhaotainn, ach gu cinnteach faodaidh a h-aon le do làimh-sa rithe, math fhaotainn fathast air son Anam-an-duine.”

Ach b’e uile na thug e do fhreagairt dha so, “ Gu’n do chuir iad fearg air Emanuel agus mar an ceudna gu’n do chuir iad doilghios air féin, agus air an aobhar sin gu’m feumadh iad fatast com-pairteachadh d’an innleachdaibh féin.”

Bhuail am freagairt so a thug an t-Ard-Rùnair orra mar chloich mhuillinn; seadh, bhrùth e iad air chòr ’s nach robh fios aca ciòd a dheanadh iad, gidheadh cha bu dàna leo aontachadh aon chuid ri iarrtasaibh Dhiaboluis, no a cheannardan, (Tuir. i. 3.) An so bha Anam-an-duine ann an teanntachd mhòr; bha a nàimhdean ullamh gu a shlugadh suas, agus dhearmaid a chàirdean comhnadh leis.

An sin thòisich Morair-a’-bhaile, d’am b’ainm, Morair-na-tuigse, ri mìneachadh, gus an do mhìnich mu dheireadh e comhfhurtachd o’n ni sin a thubhairt an t-Ard-Rùnair, ged bha e a réir coltais searbh agus mì-thaitneach; oir mhìnich e mar so: “ Air tùs, an lòrg na thuirt mo Thighearn,” ars’ esan, “ feumaidh e bhi gu’n seachnadh, gu’m fuiling sinne fathast air son ar peacannan. 2. Ach tha na briathran so mar gu’m biodh iad a ciallachadh gu’m bi sinn mu dheireadh air ar saoradh o ar nàimhdibh, agus an deigh beagan tuille dhoilgheasan, gu’n tig Emanuel agus gu’n toir e furtachd dhuinn.” A

nise bha Morair-a'-bhaile ni bu ro mhion ann an rànsachadh briathran an Ard-Rùnaire, do bhrìgh gu'n robh mo Thighearna tuille 'sna fhàidh, agus a chionn nach robh a h-aon d'a bhriathraibh gun seadh, bha iad aig gach uile h-àm brìghoir gu ruig an lide bu lugha, agus bha comas aig muinntir a' bhaile an rànsachadh, agus am mìneachadh cho math 'sa b'urrainn doibh.¹

An sin chaidh iad a dh'ionnsaidh nan ceannardan, agus dh'innis iad dhoibh ciod a thuir an t-Ard-rùnair, agus 'nuair a chuala iad e, bha iad gu léir a dh'aon bheachd ri Morair-a'-bhaile; air an aobhar sin thoisich na ceannardan ri misneach a ghabhail, agus ri ullachadh air son ionnsaidh threun a thoirt air càmp an'nàmhaid, chum cur às do na h-Ifrinnich gu h-iomlan, agus do'n Luchd-teagamh luainneach, a thug an t-an-tighearna leis chum baile truagh Anam-an-duine a sgrios.

An sin dh'fhalbh iad uile air bàll d'an àitibh féin, na ceannardan da'n àitibh féin, Morair-a'-bhaile d'a àite-san, an fo-shearmonaiche da àite-san, agus Morair-na'-toile d'a àite-san.² Bha fadachd air na ceannardaibh gu bhi an taruinn ri obair air choir-eigin air son am Prionnsa, oir bu toigh leo gnìomh-arran gàisgeil. Chuir iad an comhairle r'a chéile an ath latha, agus chuir iad rompa ceannarda 'Dhiaboluis a fhreagairt le cròinn-thabhaill; agus b'amhail a thachair mu éirigh na gréine an lath'r na mhàireach; oir ghabh Diabolus air féin tighinn na b'fhaigse a rithist, ach bha clachan nan cròinn-thabhaill dha féin agus d'a àrmailt mar chonn-speachaibh. Oir mar nach eil ni sam bith a's mò a chuireas a ghris air baile Anam-an-duine na fuaim

1 Aomaidh an Spiorad Naomh' an cridhe chum nan Sgrìobturan a rànsachadh, agus soillsichidh e ar tuigse chum an tuigsinn. Cia mòr a bheannachd comas a bhi againn am Bioball a léubhadh air ar son féin. Gu cinnteach is mòr a tha ri agairt orra-san leis an b'ail a chumail bho mhuinntir eile.

2 Cuiribh an aghaidh an Diabhoil, agus teichidh uaibh.

druma Dhiaboluis, mar sin cha'n eil ni sam bith a's mo a chuireas a dh'òillt air Diabolus na croinn-thabhaill Emanueil air an deagh chleachdadh.¹ Uime sin, b'éigin do Dhiabolus an teicheadh a ghabhail an dara uair, agus dol ni b'fhaide às na chaidh e roimhe, (Sachar. ix. 15.) An sin thug Morair-a'-bhaile fainear na cluig a shéirm, agus tàing a chur a dh'ionnsaidh an Ard-rùnaire le beul an fho-shearmonaiche, a chionn gu'n robh ceannardan agus seanairean Anam-an-duine air an neartachadh le 'bhriathraibh-san an aghaidh Dhiaboluis.

'Nuair a chunnaic Diabolus gu'n robh a cheannardan agus a shaighdearan, agus àrd thighearnan air an cur fo eagal agus air am bualadh sios leis na clachaibh a thainig o na cròinn-thabhaill, oir thubhairt e, " Feuchaidh mi r'an glacadh le miodal, feuchaidh mi r'an tàladh gu mo lìon."

Uime sin, an ceann tamaill thàinig e chum a' bhalla, cha'n ann le 'dhruma, no leis a' Cheannard Uaigh, ach a' labhairt cho mìn milis, 's gu'n saoilte gu robh e 'na phrionnsa séimh sìothchail, gun rùn dioghaltais air bith a dheanamh air Anam-an-duine air son nan lochdan a rinn iad air, ach a mhain a' dùrachdainn leas agus buannachd a' bhaile agus a' luchd-àiteachaidh. Uime sin air dha gairm a thoirt do mhuinntir a' bhaile éisdeachd ris, labhair e mar a leanas :—

" O! a rùin mo chridhe, a bhaile urramaich Anam-an-duine, cia iomadh òidheche a chaithris mi, agus cia iomadh ceum annranach a rinn mi, a dh'fheuch' am faodainn math a dheanamh dhuit. (1 Pead. v. 8. Taisb. xii. 10.) Gu ma fada uamsa bhi 'g iarraidh, cogadh a dheanamh ribh; ma bheir sibh sibh féin thairis gu toileach agus gu sìothchail dhomhsa. Tha fios agaibh gu'm bu leam-sa sibh o shean, (Mat. iv. 8.) Cuimhnichibh, mar an ceudna,

1 Briathran air an cleachdadh 'na aghaidh le creideamh.

am feadh a bha mise 'nam uachdaran oirbh, agus a bha sibhse 'nur 'n iochdaranaibh agam-sa, nach robh ni a dh'easbhuidh oirbh de uile thaitneasaibh na talmhuinn, a b'urrainn mise, bhur tighearn agus 'ur prionnsa fhaotainn duibh, no b'urrainn mi dhealbh gu toilinntinn a thoirt dhuibh.¹ Thugaibh fainear, cha robh riamh cho liutha uair dhògh-ruinneach, dhorch, thrioblaideach, agus chràiteach agaibh, am feadh a bha sibh agam-sa, 'sa bh' agaibh o rinn sibh ar-amach 'nam aghaidh, ni mo bhitheas sìth gu bràth tuille agaibh, gus am bì sibh féin agus mise air aon sgeul mar a bha sinn roimhe. Biodh iompaidh air a cur oirbh ma ta, gu gabhail riumsa rithist, agus bheir mi dhuibh bhur seanna chòraichean, air an deanamh farsainn le pailteas de shochairean, air chor 's gu'm bi comas agus saors' agaibh, gach ni a tha taitneach a ghabhail, a chumail, agus a mhealtainn. Ni mò bhitheas a bheag de na mimhodhalachdaibh sin, leis an do chuir sibh tàmailt òrm, air an cur an ìre dhuibh leamsa am feadh a bhios grian is gealach ann. Ni mò ni aon sam bith de mo chàirdibh² gràdhach, a ta 'n tràthsa le eagal romhaibhse, 'nan luidhe am falach an garaidhibh, an tùill, agus an uaimhibh, ann 'an Anam-anduine, dochair oirbh ni's mò; seadh, bithidh iad dhùibh 'nan seirbhisich, agus bheir iad dhùibh d'am maoin, agus de ciod air bith a thig gu'n làimh.³ Cha ruig mise leas tuilleadh a' ràdh, is aithne dhuibh féin iad, agus bha sibh air uairibh gle thoilinntinneach 'nan cuideachd; c'uime ma ta a bhiodh sinn a mach air a' chéile? Ath-nuaidhaicheamaid ar seann eòlas agus ar càirdeas a rithist.⁴

“Tha'n spéis a ta agam dhuibh, 'g am chur thuige gu bhi labhairt cho saor ribh, mar a ta mar an

1 Léubhaidh Satan na h-uile pònc gu tuaitheal.—2 Peacaidhean.—3 Toilinntinn a pheacaidh.—4 Cha'n ath-nuadhaich, cha'n athnuadhaich fo phéin dàmnadh siorruidh.

ceudna eud mo chridhe air son mo chàirdean a ta maille ribh ; uime sin, na cuiribh mise gu tuille dragha no sibh féin gu tuille eagail ; oir bithidh sibh agam aon chuid le sìth no le cogadh. Na bithibh dha bhur deanamh féin suas le neart agus spionadh 'ur ceannardan, no 'smuaineachadh gu'n tig ar 'n Emanuel a dh'aithghearr gu'r cuideachadh, oir cha dean e stà' dhùibh.

“ Tha mise air tighinn 'nur n-aghaidh le feachd chàlma ghàisgeil, agus uile àrd phrionnsachan an t-sluic air an ceann. A bhàrr air sin, tha mo cheannardan ni's luaithe na iolairean, ni's tréise na leòghainn, agus ni's ciocraiche air son creiche na madraidh-allaidh an anmoiche. Ciod e h-Og o Bhasan? Ciod e Goliath o Ghat? agus ciod e ceud eile de'n leithidibh sin, ann an coimeas ris an fhear a's lugha de mo cheannardaibh-sa? Cionnas ma ta bhios dùil aig Anam-an-duine ri dol às o mo làimh agus o m'fheachd?”

Air do Dhiabolus crìoch a chur mar so air a chàinnt mhiodalach, bhrosgalach, chealgach, agus bhréugach ri Anam-an-duine, fhreagair Morair-a'-bhaile e mar a leanas :

“ O Dhiaboluis, a' Phrionns' an dòrchadais, agus ùghdair gach uile chéilg, fhuair sinn deuchainn gu leòir de do mhiodal-sa, agus dh'fheuch sinn tuille 'sa chòir de'n chupan sgriosail sin cheana. Na'n éisdeadh sinn riuts' a rithist, agus mar sin àithn ar Saddai mòr a bhriseadh, gu dàimh a dheanamh riutsa, nach cuireadh ar Prionnsa cùl ruinn, agus nach tilgeadh e air falbh sinn gu bràth, agus air dhuinn a bhi air ar tilgeadh air falbh leis-san, an urrainn an t-àit' a dh'ullaich e air do shon-sa bhi 'na ionad fois air ar son-ne? Os bàrr, O thus' a ta falamh de gach uile fhèrinn, is fearr leinn bàsachadh le do làimh na aontachadh ri do chéilg mhiodalach, bhreugach.”¹

1 Bheir féin-fhiosrachadh air a' chreideach an t-olc a th'ann a

'Nuair a chunnaic an t-an-tighearna nach deanta bheag de bhi seanachas ri Morair-a'-bhaile, las a dhian-chorraich, agus chuir e riomhe gu'n tugadh e ionnsaidh a rithist air baile Anam-an-duine le feachd de Luchd-teagaimh.

An sin ghàirm e air a dh'ruimair, agus am feadh a bha e a' bualadh a dh'ruimair, bha Anam-an-duine air chrith; an sin tharruinn e dlù le 'fheachd, agus chuir e a chuid daoine an òrdugh catha mar so. Shuidhich e an Ceannard An-ìochd agus an Ceannard Pìan fa chomhair Geat'-a-mhothachaidh, agus dh'òrduich e dhoibh suidhe sìos an sin air son a chath. Dh'òrduich e mar an ceudna, nam biodh feum air, gun tigeadh an Ceannard An-fhois g'an cuideachadh. Chuir e an Ceannard Pronnusg agus an Ceannard Uaigh aig Geata-na-sròine, agus dh'iarr e orra deagh aire 'ghabhail de'n taobh sin de bhaile Anam-an-duine. Ach shuidhich e am fear gruamach sin, an Ceannard Eu-dochas, aig Geata-na-sula, mar an ceudna chuir e suas a' bhratach eagalach an sin.

A nise bha 'n Ceannard Do-shàsaichte gu aire ghabhail de charbadan 'Dhiaboluis, agus dh'òrduicheadh dha mar an ceudna cùram a' ghabhail de na mhuinntir agus de na nithe sin a bhiodh aig àm sam bith air an toirt mar chobhartaich o'n nàmhaid.

A nise bha Geat'-a'-bheoil aig luchd-àiteachaidh Anam-an-duine mar dhorus gu brùchdabh a mach air an nàmhaid, uime sin rinn iad làidir e, oir is ann leis-san agus troimhe-san a chuir muinntir a' bhaile an achanaichean a dh'ionnsaidh Emanueil am Prionnsa; is ann o mhullach a gheata sin cuideachd a bha na ceannardan a' tilgeadh le'n cròinntabhail air na nàimhdibh, agus rinn iad mòran dochainn air armailt an ain-tighearna; uime sin, dh'iarr Diabolus nam biodh e so-dheante, Geat'-a'-bheoil a dhùnadh le salachar.¹

bhi 'g eisdeachd ri buairidhibh agus mìodal Shàtain a thuigsinn. Bha e na bhréugaire o thùs. Peacadh, 'se crìoch nan nithe so, am bàs.

1 Feuchaidh Sàtan ri bacadh a chur air ùrnaigh.

A nise mar a bha Diabolus gu dìchiollach ag ullachadh air an taobh a mach gu ionnsáidh a thoirt air Anam-an-duine, bha na ceannardan agus na sàighdearan a cheart cho dian ag ullachadh 'san taobh a stigh de'n bhaile. Thog iad an aird an cròinn-thabhaill, chuir iad suas am brataichean, shéirm iad an tròmpaidean, agus shuidhich siad iad féin 'san òrdugh bu shàbhailt a mheasadh do dh'-Anam-an-duine, agus bu mhò dheant' a dhochann air an nàmhaid, agus thug iad àithne d'an saighdeiribh a bhì deas air son a chath' aig fuaim na tròmpaide. Ghabh Morair-na-toile mar dhreuchd a bhì faire an aghaidh nan ceannairceach a bha 'san taobh a stigh, agus na thàradh e dheanamh chum an glacadh, no an tachdadh 'nan tùill agus 'nan uamhaibh ann am ballachaibh baile Anam-an-duine. Agus a dh'innseadh na firinn, riamh o chaidh a smachdachadh air son a chionta nochd e uiread a threidhireas agus a threubhantas ri aon air bith anns a' bhaile, oir ghlac e aon d'am b'ainm Sùgach, agus a bhrathair Meadhrach, dithis mhac a sheirbhisich, Sùgradh-gun-lochd (oir ged do chaidh an t-athair a chuir an làimh, bha na mic fathast a gabhail còmhnaidh ann an tigh a Mhorair), tha mi 'g ràdh ghlac e iad, agus le 'làimh féin spàrr e iad ris a' chrann cheusaidh. Agus b'e so an t-aobhar air son an do chroch e iad, an deigh do'n athair a bhì air a chur fo chùram Dhìlis, fear-gleidhidh a' phriosain, thoisich a mhic r' an cleasaibh, agus bha iad 'gan giùlan féin ann an dòigh mi-chiatach a thaobh nigheanan am maighstir, nì a thainig gu 'chluasaibh. A nis' air do'n Mhorair a bhì neo-thoileach duine sam bith a chuir gu bàs gun sealltainn roimhe, cha d' rinn e gréim orra gu h-obann, ach chuir e luchd-rànnsachaidh mach a dh'fhaicinn an e 'n fhirinn a bh'ann, gu'n robh iad ciontach; cha b'fhada gus an d'fhuair e fios, oir rug a dhithis sheirbhiseach, d'am b'ainm Sgrùd-gu-ghrùnd agus

Na-ceil-a-bheag, orra cuideachd ann an dòigh mhi-mhodhail thairis a's thairis, agus dh'innis iad sin d'am maighistear. Uime sin an uair a fhuair Morair-na-toile làn dhearbhadh gu'n robh a' chùis fìor, thug e an da Ifrinneach òg so, (oir b' Ifrinneach an athair a thaobh gin) gu Geata-na-sùla, far an do thog e croich anabarrach àrd, calg-dhireach fa chomhair Dhiaboluis agus 'fheachd, agus an sin chroch e an dà shlaoightear òg, ann an dùbhlán do'n Cheannard Eu-dòchas, agus do bhratach egalach an ain-tighearna.¹

A nise chuir an gnìomh Criosdail so, a rinn an gaisgeach treun Morair-na-toile, mòr athadh air a' Cheannard Eu-dòchas, dhì-misnich e feachd Dhiaboluis, chuir e geilt air na h-Ifrinnich ann an Anam-an-duine, agus chuir e neart agus misneach anns na Ceannardaibh a bhuineadh do'n Phrionns' Emanuel;² oir leis a' ghnìomh so a rinn am Morair, thuig iadsan a bha mach, gu'n robh Anam-an-duine a' cur roimbe cogadh, agus nach deanadh na h-Ifrinnich 's an taobh a stigh de'n bhaile na nithe ris an robh sùil aig Diabolus. Agus cha b'e so an t-aon dearbhadh a thug an laoch, Morair-na-toile, air a threidhireas do'n bhaile, agus air a dhìlseachd d'a Phrionnsa, mar a chithear an deigh so.

A nis' an uair a thuig clànn Shàinnt a bha chòmhnaidh maille ri Fear-na-h-inntinn, (oir dh'fhàg Sàinnt clànn maille ri Fear-na-h-inntinn, 'nuair a chuireadh esan mar an ceudna am prìosan, agus b'iad an ainmean, Gramaich agus Gionaich; bha iad so aige ri nighinn dhiolain do dh'Fhear-na-h-inntinn, té d'am b'ainm Gramaich-ri-ole); tha mi 'g ràdh, 'nuair a thuig a chlàn-san cia mar a chàirich Morair-na-toile iadsan a bha fuireach

1 Caiseamachd do luchd-aidmheil òga, agus mar an ceudna do sheann luchd-aidmheil. Ge b'e ni a tha tighinn dlù air neo-ghloine no sàinnt feumaidh e bhì air a spionadh as an anam, mu'n urrainn e sìth a bhì aige.

2 Tha claidh peacaidh na chomharradh air dochas de bheatha.

maille ris, dh'fheuch iad ri tarsainn às, air eagal gu'n tachradh a leithid cheudna dhoibh féin: ach air do Fhear-na-h-inntinn fios fhaighinn air a so rug e orra agus chuir e ann an geimhlibh iad 'na thigh gu madainn, agus air dha a chuimhneachadh gu'n robh lagh Anam-an-duine 'g òrduchadh na h-uile Ifrinneach a chur gu bàs, agus gun teagamh gu'm b'ann diù sin iadsan, gu h-àraid a thaobh an athar, agus tha cuid ag radh a thaobh am màthar mar an ceudna, ghabh e iad agus chuir e glasan-làmh orra, agus thug e iad chum an dearbh àit' anns an do chroch Morair-na-toile clann an fhir da'n goirte Sùgradh-gun-lochd, agus chroch e an sin iad.

Ghabh muinntir a' bhaile mar an ceudna mòran misnich as a' ghniomh so a rinn Fear-na-h-inntinn, agus chaidh iad chum an dùlain gu tuilleadh de na h-Ifrinnich so a bha 'cur dragh air Anam-an-duine a ghlacadh; ach aig an àm sin stìog a' chuid eile agus laidh iad cho falaichte, 's gu'n robh e do-dheant' an cur an làimh; mar sin rinn iad faire dhùrachdach 'nan aghaidh.¹

Mar a dh'innis mi roimhe, ghabh Diabolus agus 'fheachd cuid do sgàth agus do gheilt ann a bhi faicinn ciod a rinn Morair-na-toile, 'nuair a chroch e an dithis Ifrinneach òg ud; ach ghrad thionndaidh a dhi-misnich gu dian chorraich agus caothaich, an aghaidh Anam-an-duine, agus rùnaich e cath a chur ris. Mar an ceudna, bha earbsa agus dòchas muinntir a' bhaile, agus nan ceannardan air am meudachadh, air dhoibh a bhi creidsinn gur iadsan a choisneadh an latha mu dheireadh, is ann bu lugha a bha dh'eagal orra às. Rinn am Fo-Shearmonaiche mar an ceudna, searmoin mu thimchioll, agus ghabh e mar cheann-teagaisg, " Gad, bheir

¹ Tha 'n còmhrag eadar creideamh agus as-creideamh da rìreadh dian agus goirt. Feumar cur às dò chaoin shuarachas mu dhiadhachd agus neo-chùram mu ghiùlan neach.

buidheann buaidh air; ach bheir esan buaidh mu dheireadh.” Uaithe, sin nochd e ged bhiodh Anam-an-duine air a shàrachadh gu mòr air tùs, gidheadh gu'm faigeadh e gu cinnteach a' bhuidh mu dheireadh. Gen. xlix. 19.²

An sin dh'òrduich Diabolus d'a dhrumair caismeachd-chatha a bhuail an aghaidh a' bhaile, agus shéirm na ceannardan a bha 'sa bhaile mar an ceudna caismeachd chatha 'nan aghaidh-san, ach cha robh druma aca, b'ann le trompaid airgeid a shéirm iad. An sin thàinig Diabolus agus a dhaoine dh'ionnsaidh a' bhaile gu ghlacadh, agus bhuaill na ceannardan as a' chaisteil maille ri luchd-nan-crainn-thabhaill aig Geat'-a'-bheoil, orra le'n uile neart. A nise cha robh dad r'a chluinntinn ann an càmpa Dhiaboluis ach caothach agus toibheum sgreadaidh; ach anns a' bhaile deagh bhriathran, ùrnaigh, agus seinn shàlm: fhreagair an nàmhaid le cuinnealaibh òillteil, agus le uabhas an druma; ach shéirm am baile le bualadh an croinn-thabhaill, agus le fuaim binn an tròmpaidean. Mar so mhair an cath ré mòran laithean an deigh a chéile, ach a mhàin gu'n robh beagan fosaidh aca an tràths' agus a rithist; agus ghabh muinntir a' bhaile an ùine sin g'an ùrachadh féin, agus na ceannardan g'an deasachadh féin air son an ath dheabhaidh.

Bha ceannardan Emanueil air an éidheadh le àrmachd airgeid, agus na saighdearan le àrmachd dhearbhta; bha saighdearan Dhiaboluis air an éideadh le iarunn, gidheadh cha do chum e a mach na peilearan a thàinig o chròinn-tabhaill Emanueil. Bha cuid anns a' bhaile air an ciùrradh, agus cuid eil air an leòn gu goirt.

A nise b'e chùis bu mhiosa, gu'n robh lighichean gànn ann an Anam-an-duine, oir cha robh Emanuel a' fantuinn ann aig an àm. (Tais. xxii. 2. Sailm

xxxviii. 5.) Gidheadh le duileagaibh craoibhe chumadh beò a' mhuinntir leointe; gidheadh lobh an lotan, agus bha cuid diù anabarrach deisinn-each. Chaidh iad so a leanas a leòn de mhuinntir a' bhaile; fhuair Morair-Réuson leòn anns a' cheann. Chaidh an gaisgeach Morair-a'-bhaile a leòn 'san t-sùil. Chaidh Fear-na-h-inntinn a leòn sa ghoile. Fhuair an duine còir am Fo-shearmonaiche urchair dlù d'a chridhe, ach cha robh a h-aon diu so marbhtach. Mar an ceudna chaidh mòran de'n dream bu neo-inbhich¹ na iad so, cha'n e mhàn a leòn, ach a mhàrbhadh.

A nise chaidh aireamh mhòr a leòn agus a mhàrbhadh ann an càmpa Dhiaboluis.

Chaidh an Ceannard Dian-chorraich a leòn, agus mar an ceudna an Ceannard An-iochd. Thugadh air a Cheannard Dàmhnadh an ruaig a ghabhail, agus dol da dhion féin ann an clais-bhlàir ni b'fhaide às o Anam-an-duine; chaidh mar an ceudna bratach Dhiaboluis a smàladh ris an làr, agus chuireadh an eanchainn á fhear-brataich an Ceannard Mòr-chron, le peileir cloiche, ni a bha gu mòr dhoilghios agus nàire d'a Phrionnsa Diabolus.

Chaidh mar an ceudna mòran de'n Luchd-teagaimh a mhàrbhadh gu buileach, ged chaidh gu leòir fhàgail beò dhiù gu thoirt air Anam-an-duine a bhi air chrith 's air thuraman. A nise rinn a' bhuaidh a bhi air taobh Anam-an-duine air an latha sin, misneach mhòr a thoirt do mhuinntir a' bhaile agus do na ceannardaibh, agus chòmhdach e càmpa Dhiabolus le neul, ach rinn so a luchd-cogaidh ni bu ro ghàirge. An sin ghabh Anam-an-duine clos air an ath latha, agus dh'òrduich iad na cluig a bhualadh, agus shéirmeadh na tròmpaidean gu h-aoibhinn, agus rinn na Ceannardan iolach ghàirdeachais timchioll a' bhaile.

Mar an ceudna cha robh Morair-na-toile 'na

¹ Smuaintean ciatach.

thàmh, ach fhuaradh gu comharraichte treubhach e an aghaidh nan Ifrinneach anns a' bhaile, cha'n e mhàin gu'n robh e 'gan cumail fo gheilt, ach ghlac e mu dheireadh aon d'am b'ainm Fear-leam-leat, slaoightear air an d'rinneadh iomradh roimhe; oir b'esan, ma tha cuimhne agad, a thug an triùir fhear gu Diabolus, a thug na h-Ifrinnich á cuid-eachd a' Cheannaird Bhoanergeis, agus a chòmh-airlich dhoibh gabhail aig an an-tighearna, gu cathachadh an aghaidh àrmailt Shaddai. Ghlac Morair-na-toile mar an ceudna Ifrinneach comharraichte, d'am b'ainm Siùbhlach; bha an Siùbhlach so 'na theachdair' aig na slaoightearan ann an Anam-an-duine, agus b'abhaist dha bhi giùlan naigheachdan air ais agus air adhart eadar Anam-an-duine agus an càmpa; chuir am Morair air falbh an dithis so araon a dh'ionnsaidh Dhìlis, maor a' phrìosain, le òrdugh an cumail ann an iarunn-aibh; oir bha rùn air an toirt a mach gu'n céusadh, an nuair bu mhò a dheanadh e dh'fheum do'n bhaile, agus is mò a bhiodh e chum mi mhisnich do chàmp an nàmhaid.

Mar an ceudna, ged nach b'urrainn Morair-a-bhaile dol mu'n cuairt mar bu ghnà leis, gidheadh thug e òrdugh o àm gu àm do mhuinntir a' bhaile, iad faire dheanamh, agus a bhi air am freiceadan, agus mar bhiodh aobhar air a shon, iad a bhi fearail tapaidh.

Mar an ceudna rinn Fear-na-cogais, an searmonaiche na bha 'na chomas gu a dheagh theagasgan a chumail beò ann an cridheachaibh slugh Anam-an-duine.

An ceann ùine ghoirid, cho-aontaich ceannardan agus cùraidhean Anam-an-duine brùchdadh a mach air càmpa Dhiaboluis 'san òidhche, agus b'e sin amaideas a' bhaile (oir se'n òidhche do ghnà is fearr air son an nàmhaid gu cogadh, ach 'si is miosa air son Anam-an-duine) ach air adhart bhiodh iad,

bha'm misneach cho mòr, agus bha iad a' saoil sinn uiread de'n bhuaidh-làraich mu dheireadh a fhuair iad.

Mar sin 'nuair thàinig an òidhche a shònraich-eadh, thilg ceannardan treun a' Phrionnsa crannchur co rachadh air thoiseach 'san ionnsaidh nuaidh agus chunnartaich so, an aghaidh Dhiaboluis, agus thuit an crannchur air a' Cheannard Creideamh, air a' Cheannard Féin-fhiosrachadh, agus air a' Cheannard Deagh-dhòchas, dol air thoiseach an àirm. ('S ann an uair a bha am Prionns' a' chomhnaidh 'sa bhaile a rinn e Féin-fhiosrachadh so 'na Cheannard.) An sin chaidh iad a mach gu misneachail agus chòmhlaidh iad ri tròmalach feachd an nàimhdean. A nis' air do Dhiabolus agus d'a dhaoine a bhi fìor-chleachdte ri obair 'san òidhche, air ball ghabh iad a' chaismeachd, agus bha iad cho ullamh gu cath a chur riu, a's ged bhiodh iad air fios a' chur rompa gu'n robh iad a' tighinn. Uime sin bhuail iad air le'n uile neart, agus bha tròm-bhuilean air gach taobh, rinn mar an ceudna drumma-ifrinn tòirm òillteil, aig an àm cheudna shéirm tròmpaidean a' Phrionnsa gu ceòlmhor binn. Mar so thòisich an cath, agus bha 'n ceannard Do-shàsaichte a' gabhail cùram de chàrbaibh an nàmhaid, agus a' feitheamh gus am faigheadh e creach eigin.

Chog ceannardan a' Phrionnsa gu gaisgeil foghainteach, os ceann na dh'fhaodt' earbsa; leòn iad mòran, agus chuir iad an teicheadh air an iomlan de fheachd Dhiaboluis. Ach mar a bha na gaisgich churanta, an Ceannard Creideamh, an Ceannard Deagh-dhòchas, agus an Ceannard Féin-fhiosrachadh air an tòir, a' gearradh sìos, agus a' dianleantainn an deigh an nàmhaid thuislich an Ceannard Creideamh agus thuit e, agus chaidh a chiurradh cho mòr a's nach b'urrainn e éiridh gus an d'rinn an Ceannard Féin-fhiosrachadh còmhnadh

leis, agus chur so an daoine á òrdugh; bha an Ceannard mar an ceudna air a dhochann cho cràiteach a's nach b'urrainn e gun bhi 'g éigheach gu h-àrd; thug so air an dithis cheannardan eile dol nan neul, a' smuaineachadh gu'n robh an Ceannard Creideamh air a leòn gu bàs; chuireadh an daoine-san mar an ceudna troi chéile, agus cha robh toil aca cogadh a dheanamh.

A nis' air do Dhiabolus a bhi ro fhaicilleach, ged is ann air a chaidh aig an àm gus a so, air dha toirt fainear gu'n do stad an luchd-tòrachd, a' saoilinn gu'n deach na ceannardan an dara cuid a leòn no mhàrbhadh, rinn e stad air tùs, an sin thionndaidh e mu'n cuairt, agus thàinig e air àrm a' Phrionnsa le dian-chorraich ifrinneach, agus air tachairt dha tighinn dìreach a measg an triùir Cheannardan, an Ceannard Creideamh, an Ceannard Deagh-dhòchas, agus an Ceannard Féin-fhiosrachadh, ghearr a's lot, agus bheubanaich e iad cho uabhasach, air chòr a's eadar mi-mhisneach agus as-òrdugh, agus na creuchdan a fhuair iad, agus mar an ceudna call mòran fala, gur gànn a bha iad comasach dol a dh'ionnsaidh a' bhaile rithist, ged bha na tri buidhnean a b'fhearr an Anam-an-duine maille riù.¹

'Nuair a chunnaic tromalach arm a' Phrionnsa cionnas a bhudhaicheadh an aghaidh an triùir cheannardan so, mheas iad gu'm b'e 'n gliocas an teicheadh a ghabhail anns an dòigh a b'fhearr agus bu tearuinte a b'urrainn iad, agus phill iad air an ais slighe Geat'-a-bheòil² agus mar sin chrìochnaicheadh an iorghuill so. Thug obair na h-òidhche so

¹Tha'n òidhche a' ciallachadh àm tréigsinn. 'Nuair a bhios sinn air ar cuartachadh le teagamhaibh agus le eagalaibh, bitheamaid air ar faicill roi fhéin-mhuinghinn, ach feitheamaid ri àm an Tigh-earn' air son fuasglaidh. 'Nuair a bheir sinn ionnsaidh air nàmhaid ar n-anman ann ar neart féin, feumaidh sinn earbsa gu'n téid creideamh, dòchas, agus féin-fhiosrachadh a leòn agus a lagachadh.

² Air uairibh bheir Satan air naomh a bhriathra féin àicheadh.

uiread a mhisneach do Dhiabolus, 's gu'n robh dùil aig' an ceann beagan laithean buaidh fhurasd agus iomlan fhaotainn os ceann Anam-an-duine; uime sin, thàinig e air an ath latha le mòr dhànadas a dh'ionnsaidh a' bhaile, agus dh'iarr e fosgladh, agus iad-féin a thoirt thairis gun dàil d'a riaghladh-san. Thòisich mar an ceudna na h-Ifrinnich a bha 'n taobh a stigh ri gluasad a rithist.

Ach fhreagair an gaisgeach Morair-a'-bhaile, agus thuirt e, a mheud 'sa gheibheadh e gur ann leis an làimh làidir a dh'fheumadh e fhaotainn, oir fhad 's bu bheò Emanuel am Prionnsa-san (ged nach robh e aig an àm maille riu mar bu mhiann leo) nach tigeadh an latha a dh'aontaicheadh iadsan ri Anam-an-duine a thoirt-suas do neach eile.

Agus air cluinntinn sin do Mhorair-na-toile, thuirt e, "A nàmhaid gach uile mhath, tha sinne luchd-àiteachaidh bochd bàile Anam-an-duine, sàr eòlach air do riaghladh agus t' uachdaranachd-sa, agus air an truaighe sin a thig gu cinnteach an lorg ar striochadh dhutsa. Uime sin ged dh'fhuilig sinn dhutsa am feadh a bha sinn aineolach ar glacadh, (mar thuit an t-eun nach faca 'n riob' an làimh an eunadair), gidheadh o chaidh ar tionndadh o dhòrchadas gu solus, thionndadh sinn mar an ceudna o chumhachd Shàtain gu Dia. Agus ged dh'fhuilig sinn mòran calla le do chuilbheartaibh-sa, agus le seòltachd nan Ifrinneach a tha 'san taobh a stigh, agus ged thug sinne sinn féin mar an ceudna gu bhì ann an imcheist mhòir, gidheadh cha toir sinn sinn féin thairis dhutsa, cha leig sinn sìos ar n-àrmachd, agus cha ghéill sinn do dh'an-tighearna òillteil mar thusa; cha ghéill; is fearr leinn bàsachadh às an t-seasamh. Os barr, tha dòchas againn gu'n tig ri ùine furtachd o'n chùirt, agus uime sin cumaidh sinn suas an cath fathast a' t' aghaidh-sa."¹

1 Is còir sùil a bhì ri eobhar o'n Tighearna.

Rinn a chàinnt mhisneachail so a labhair an dithis mhorairean dànadas Dhiaboluis a mhaolachadh ann an tomhas, ged a las i fraoch a chorrulich. Rinn i mar an ceudna muinntir a' bhaile agus na ceannardan a mhisneachadh; seadh, bha i 'na leigheas do chréuchd a Cheannaird Creidimh: oir tha fios agad, gu'm b'iomchuidh agus gu'm b'fheumail cainnt ghramail mhisneachail a labhairt aig an àm-so, an uair a bha ceannardan a' bhaile, agus an luchd-cogaidh an deigh tighinn dachaidh air an ruaig, agus 'nuair a bha'n namhaid cho misneachail dàna leis a' bhuidh a dh'eirich leo, a's gu'n tainig iad a dh'ionnsaidh a' bhalla, a dh'iarraidh fosglaidh.

Fhuaradh Morair-na-toile mar an ceudna gu treubhach, oir am feadh a bha na Ceannardan agus na saighdearan anns a' mhachair, bha esan fo àrmachd anns a' bhaile, agus cia b'e àite an d'fhuair e Ifrinnich, mhothaich iad cudthrom a làimhe thoirteil, agus faobhar a chladheimh ghéir sgaitich; leòn e mòran de na h-Ifrinnich, mar tha Connspaid, Cridheal, Beadaidh, agus Monmhor; mar an ceudna rinn e bacach iomadh fear dhiusan bu neo-inbhiche, ged nach urrainnear an tràth-sa cunntas a thoirt mu neach sam bith a mhàrbh e às. B'e an t-aobhar gu'n d'fhuair Morair-na-toile cothrom air so a dheanamh aig an àm-sa, gu'n robh na ceannardan eile 'san àraich a' cogadh ris an nàmhaid. Oir a nise, smuaintich na h-Ifrinnich a bha stigh, is e so an t-àm dhuinne gluasad agus buaireas a dheanamh anns a' bhaile; uime sin ghrad thionail iad 'nan aon bhuidheann, agus thoisich iad ri ùspaird mar gu'm bu chuairt-ghaoth agus doinionn a bhiodh 'sa bhaile: uime sin, ghabh esan an cothrom so gu bualadh orra le 'dhaoine 'gan gearradh agus 'gan sgathadh sios le misnich neo-sgàthach; nì a thug air na h-Ifrinnich grād sgapadh agus an daingnichean a thoirt orra.

Rinn an ghnìomh treubhach so, a shoirbhich leis

a' Mhorair, dioladh ann an tomhas air son an eucoir a rinneadh le Diabolus air na ceannardaibh, agus leig e fhaicinn dhoibh mar an ceudna, nach robh Anam-an-duine gu bhi air thoirt thairis, air son cath no dha a chàll;¹ uime sin chaidh aobhar uail an aintighearn a lùghdachadh a rithist, tha mi ciallachadh, ann an coimeas ris na dheanadh e nan d'fhuair na h-Ifrinnich uiread do bhuidh air a' bhaile 'sa fhuair esan air na ceannardaibh.

Chuir Diabolus roimhe deuchainn eile a thoirt do dh'Anam-an-duine; oir smuainich e, bho'n bhuidhich e orra aon uair gu'n rachadh aig air a rithist; uime sin dh'òrduich e d'a chuid daoine bhi deas air a leithid so a dh'uair de'n oidhche gu ionnsaidh as ùr a thoirt air a' bhaile, agus thug e teann-òrdugh, gu'n cleachdadh iad an uile neart an aghaidh Geat'-a'-mhothachaidh, agus gu'm feuchadh iad ri briseadh a stigh do'n bhaile troimh-san; agus b'e 'm facal a thug e d'a cheannardaibh agus d'a shaighdeiribh, '*Teine-ifrinn.*' "Agus," ars' esan, "ma bhriseas sinn a stigh mar tha mise a' miannachadh, aon chuid le roinn, no leis an iomlan d'ar feachd, na dì-chuimhnicheadh iadsan a théid a stigh am facal. Agus na biodh dad r'a chluinntinn ann am baile Anam-an-duine ach '*Teine-ifrinn, Teine-ifrinn, Teine-ifrinn.*'" Bha 'n drumair mar an ceudna gu bhi bualadh gun lasachadh, agus luchd-ionmhar nam bratach gus na brataichean a' sgaoileadh; bha na sàighdearan cuideachd gu bhi cho cruadalach 'sa b'urrainn iad, agus an aire thoirt gu'n cogadh iad gu fearail misneachail an aghaidh a' bhaile.

Mar sin, 'nuair a thàinig an oidhche, agus a rinneadh na h-uile nithe ullamh, thug e grad ionnsaidh air Geat'-a'-mhothachaidh, agus an deigh tacan do chruaidh-ghleachd, dh'fhosgail e na geatachan gu farsuinn réith. Oir a dh'innse na firinn, cha robh na geatachan sin ach lag, agus mar sin cha bu duil-

1 Cha'n eil ni sam bith ionann ri creideamh gu Sàtan a bhruthadh.

ich a thoirt orra géilleadh. 'Nuair a shoirbhich le Diabolus an fhad so, shuidhich e 'n Ceannard Pìan agus an Ceannard An-fhois an sin ; agus dh'fheuch e ri fòirneadh air adhart, ach thàinig ceannardan a Phrionns' a nuas agus thug iad air gu'n robh e ni bu deacaire dha dol a stigh na bu mhiànn leis. Agus a dh'innse na firinn, rinn iad gach strìgh a bha nan comas ; ach air do'n triùir a b'fhearr agus a b'fhoghaintiche de na ceannardaibh a bhi air an leòn, agus mar sin neo-chomasach an còmhnadh bu mhath leo dheanamh, (agus air do'n chuid eile tuilleadh 'sa chòir a bhi aca ri dheanamh leis an Luchd-teagamh, agus leis na ceannardaibh a thàinig an cois Dhiaboluis) chaidh buadhachadh orra le ainneart, agus cha robh iad comasach air an cumail a mach as a' bhaile. Uime sin, thog daoine a' Phrionns' agus an ceannardan orra chum a' chaisteil, oir b'e sin daingneach laidir a' bhaile : agus rinn iad so ann an cuid air son an tearuinteachd féin, ann an tomhas air son tearuinteachd a' bhaile, agus gu h-àraid chum còir-rìoghail Anam-an-duine a ghleidheadh do dh'Emanuel, oir bha leithid sin a chòir aig air caisteal Anam-an-duine.¹

1 Tha e air a cheadachadh do Shàtan air uairibh buadhachadh an aghaidh a' Chrìosdaidh ré tamuill le trioblaidibh an leth a muigh agus le àmgharaibh cuirp, agus làmh-an-uachdar fhaotainn air 'inntinn agus air 'fhaireachdainn, amhuil ann an cor Job, agus naomh urramach eile. An sin tha an t-anam air a' lionadh le teagamhaibh agus le eagalaibh, agus tha e air a thoirt gu staid iosail agus fhann, ach tha creideamh fathast a' cumail seilbh air a' chridhe, agus ann an àm iomchuidh bithidh an prìosanach air a shaoradh o làmh an nàmhaid.

CAIBIDIL XI.

AMHLAICEADH AN LUCHD-TEAGAIMH.

Sgaoil na h-Ifrinnich air feadh a' bhaile agus rinn iad olc gun chuimse—Bha Diabolus an corraich air leth ri Morair-na-toile, ach theich esan do'n chaisteal—Rinneadh Eagal-Dé na fhear-gleidhidh air geataibh a' chaisteil—Sgrìobh an t-Ard-rùnair achanaich air son Anam-an-duine—Chuir an Ceannard Creideamh an làthair na cùirte i—Bha Diabolus air bhoile an aghaidh a Cheannaird—Phill esan o'n chùirt le fios-freagair fhàbharach, maille ri litricheibh do Mhorair-a'-bhaile agus do dhream eile—Chuir Diabolus agus a Cheannardan an chomhairle ra chéile—Chur iad rompa falbh o'n bhaile, agus ionnsaidh a thoirte air Anam-an-duine a sgrios le fòill—Fhuair an Ceannard Creideamh litir o Emanuel, ag òrduchadh dha a chionneachadh 'sa mhaichair—Bhuail na Ceannardan agus Diabolus air a' chéile—Thàinig Emanuel le feachd ùr—Chuireadh an ruaig air Diabolus, agus mhàrbhadh an t-ìomlan de'n Luchd-teagaimh—Chaidh Emanuel a rithist a stigh do'n bhaile—Ghabhadh ris le mòr ghàirdeachas—An dòigh ghràs-mhor anns an do ghiùlan se e féin d'an taobh—Bha Anam-an-duine gu dichiollach a' cumail fodha nan Ifrinneach a dh'fhan 'san taobh a stigh de'n bhaile—Dh'adhlaiseadh an Luchd-teagamh, gus nach d'fhagadh iarmad diù.

Air do na ceannardaibh teicheadh do'n chaisteal, fhuair an nàmhad, gun mhòran strìghe, sealbh air a' chuid eile de'n bhaile, agus air dhoibh iad féin a sgaoileadh chum gach oisinn mar chaidh iad air an aghart, dh'éigh iad a mach mar bha iad a' triall,

a réir àithne an an-tighearna, “ *Teine-ifrinn, teine-ifrinn;*” air chor ás nach cluinnte dad ré seal ach gaoir òillteil “ *Teine-ifrinn,*” maille ri tòirm eagalach druma Dhiaboluis.¹ A nise sheall na neòil dòrch os ceann Anam-an-duine, agus a thaobh coltais bha sgrios a’ feitheamh air.² Chuir Diabolus mar an ceudna a shaighdearan air chairtealaibh ann an tighibh luchd-àiteachaidh a’ bhaile. Bha tigh an Fho’shearmonaiche, tigh Mhorair-a’-bhàile, agus tigh Mhorair-na-toile lòm-làn de’n Luchd-teagamh choigreach so.

Seadh, c’àite an robh cùil, bothan, sabhal, no fàil mhuc nach robh a nise làn de’n ghràisg so? Chuir iad muinntir a’ bhaile mach ás an tighibh, agus laidh iad ’nan leapaichibh, agus shuidh iad aig am bùird. Mo thruaighe Anam-an-duine! Tha mothachadh agad a nis’ air toradh a’ pheacaidh, agus ciod an nimh a bh’ann am briathraibh miodalach Mhi-chùram-feòlmhor. Rinn iad mòr dholaidh air gach ni air an d’ràinig an làmhan; chuir iad am baile ri theine ann an iomadh àite,³ agus mhìn-pronn iad mòran naoidheanan;⁴ seadh chuir iad ás do’n chlainn nach d’rugadh air siubhal am màthraichean:⁵ oir feumaidh tu thuigsinn nach b’urrainn a’ chùis a bhi air atharrachadh dòigh a nise; oir ciod a choguis, na’n truas, na bhàgh, ’nan t-ìochd a dh’fhaodhta earbsa bho luchd-teagamh choimheach?⁶ Agus bhuin iad gu ro bhrùideil ri mòran de bhoirionnaich Anam-an-duine, eadar òg agus shean, air chòr ’s gu’n d’eug iomadh diù, agus bha iad ri ’m faicinn ’nan laidh aig ceann gach sràide, agus anns gach àite leith-oireach de’n bhaile.

1 Nuair a tha’n Criosdaidh air a thoirt iosal le péin agus àmhghar, agus ’anam air a lionadh le teagamh agus eagal, an sin bithidh *teine-ifrinn* ’na shuaim uabhasach dha.

2 Toradh eagalach a chùl-shleamhnachaidh.

3 Cionta.

4 Deagh smuaintean anmhuinn.

5 Breithneachadh naomh mu mhath.

6 Is aonaranach da rìreadh cor an anam ’nuair a thae air a thoirt thairis na chreach do theagamhaibh spioradail.

'S ann a bha Anam-an-duine a nis', a réir coltais, 'na ionad còmhnuidh dhragoin, 'na shàmhla do dh'ifrinn, agus na dhubh-dhòrchadas. Bha e gu inbhe bhig mar an fhàsach neo-thorach ; cha robh dad a réir coltais ach eantagach, dris a's droighionn, agus luibhean fiadhaich a' còmhdachadh aghaidh Anam-an-duine a nise. Dh'innis mi roimhe dhuit, gu'n d' fhuadaich an Luchd-teagamh Ifrinneach so daoine Anam-an-duine às an leapaichibh ; agus a nis' innsidh mi dhuit, gu'n do lot siad iad, seadh, is beag nach do chuir iad na h-eanchainean às a mhòr chuid diù, mar do chuir as an iomlan. Lot iad Fear-na-coguis gu goirt, agus dh'eargnaich a lotan air a leithid a dhòigh is nach robh fois aige a latha na dh'òidhche, ach bha e mar gu'm bitheadh e air bhioraibh, agus mar bhith gu'n do riaghail Saddai an t-iomlan, cha'n eil teagamh nach do thùr mhàrbh iad e. Bhuin iad ri Morair-a'-bhaile cho ole, a's nach mòr nach do dhàll iad e ; agus mur bith gu'n tug Morair-na-toile an caisteal air, bha a rùn orra ghearradh na bhloighdibh, oir bha iad 'ga mheas (a réir na beachd a bh'aige a nise) mar an t-aon duine bu mhiosa ann an Anam-an-duine an aghaidh Dhiaboluis agus a sgioba.¹ Agus, gun amharus, bha e treubhach, agus cluinnidh tu tuille de 'threubhantas an déigh so.

Dh'fhaodadh neach a nise siubhal ré iomadh latha ann an Anam-an-duine, agus gun ach gann a h-aon fhaicinn air an robh coltas duine diadhaidh. Oh, an staid eagalach 'san robh Anam-an-duin' a nise ! Bha na h-uil' oisinn làn de Luchd-teagamh choigreach ; lion iad gach tigh le tòirm òillteil, le òranaibh faoine, le sgéulachdaibh bhreugach, agus le cainnt thuibheumach an aghaidh Shaddai agus a' Mhic.² Mar an ceudna thàinig a nise na h-Ifrinnich sin a bha 'm falach anns na ballachaibh, agus

¹ Tha fuath air leth aig Sàtan do thoil air a naombachadh.

² An t-anam làn de smuaintean diomhain agus de thuibheuman.

anns na tuill, agus anns na frògaibh, a bha 'm bail' Anam-an-duine, a mach agus dh'fheuch siad iad-féin, agus dh'imich iad gu follaiseach maille ris an Luchd-teagamh a bh' ann an Anam-an-duine. Seadh, bha ni bu mhò do dhànadas aca-san a nise gu bhi 'g imeachd nan sràiden, a' taogal thighean, agus iad féin a nochdadh gu follaiseach, na bha aig aon sam bith de mhuinntir chòir baile truagh Anam-an-duine.

Ach cha robh fois aig Diabolus agus aig a dhaoine coigreach ann an Anam-an duine; oir cha tugadh aoidheachd dhoibh mar thugadh do cheannardaibh agus do fheachd 'Emanueil; bha muinntir a' bhaile cho coimheach riu 'sa b'urrainn iad; ni mò a fhuair iad a bheag de na nithe a bhuineadh do mhuinntir Anam-an-duine, ach sin air an d'rinn iad gréim da'n aindeoin; dh'fhalaich iad na dh'fhaod iad uatha, agus an ni nàch b'urrainn iad fhalach fhuair iad an aghaidh an toile. B'fhearr leo-san, na deòirean' bochda, an àit' a bhi aca 'nan cuideachd, ach bha iad 'nam braighdibh aca 'san àm, agus dh'fheumadh iad a bhi mar sin. (Rom. vii.) Ach thaisbean iad uiread 'sa b'urrainn iad do dh'fhuath dhoibh.

Bha na ceannardan mar an ceudna a' tilgeadh, gu'n lasachadh, le 'n croinn-thabhaill o'n chaisteal, ni a chuir dòilgheas agus corraich air an nàimhdibh. Thug Diabolus iomadh ionnsaidh air geatachaibh a chaisteil fhosgladh, ach rinneadh Eagal-Dé na fhear gleidhidh orra, agus bha e 'na dhuine cho misneachail, treun, a's gu'm bu diomhain da feuchainn ri sin a dheanamh, fhad 's bu bheò esan, uime sin, bha na h-uil' oidhearp a thug Diabolus 'na aghaidh gun tairbh' sam bith; gu cinnteach b'fhearr gur ann aig an duine sin a bha an t-iomlan de riaghladh Anam-an-duine.¹

¹ Ged dh'fhaodas teagamhan agus eagalan an Crìosdaidh a shàrachadh ré ùine fhada, gèidheadh far am beil eagal Dé a' gleidheadh a' chridhe, agus e fhathast air a shealbhadh leis an Spiorad Naomha, cha'n urrainn Sàtan buadhachadh. Ier. xxxii. 40.

B'e so còr Anam-an-duine, dlù air da bhliadhna-gu-leth ; bha meadhon a' bhaile 'na ionad-cogaidh ; dh'fhuadaicheadh muinntir a' bhaile gu tùill a's gu oisinnibh, agus leagadh glòir Anam-an-duine sios anns an duslach ; ciod am fois ma ta a b'urrainn a bhi aig an luchd-àiteachaidh, ciod an t-sìth a b'urrainn a bhi aig Anam-an-duine ? Ged nach biodh an nàmhaid ach air laidhe ùine cho fhada 'sa chòmhnard an aghaidh a' bhaile, bu leòir e gu cur às doibh le gort ; ach a nise tha iad 'san taobh a stigh, tha 'm baile 'na bhùth, 'na ionad-dion, agus 'na dhaingneach dhoibh, an aghaidh a' chaisteil ; 'nuair a bha 'm baile mar so 'na aghaidh féin, agus 'na dhèidean do nàimhdibh a' neirt agus a' bheatha : tha mi 'g ràdh, 'nuair a rinn iad feum de dh' àitibh daingnicht' a' bhaile, gu iad féin a dhion gus an glacadh, an creachadh, agus an tilgeadh iad an caisteil bun-os-ceann, bha so oillteil ; agus gidheadh b'e so còr bail' Anam-an-duine a nise.

An deigh do dh'Anam-an-duine bhi anns a' chòr mhuladach so, ùine cho fhad 'sa dh'ainmich mi, agus nach do shoirbhich le aon achanaich de'n chuir iad a dh'ionnsaidh am Prionnsa ré na h-ùine so, thionail seanairean agus cinn-fheadhna Anam-an-duine an ceann a' chéile, agus an deigh meud-eigin ùine a chaithe ann an caoidh an staid thruaigh, agus na breitheanais uabhasach a bha teachd orra, cho'aontaich iad achanaich eile a chuir a dh'ionnsaidh Emanueil air son cobhrach. Ach thuir Eagal-Dé, gu'n robh fios aige-san nach do ghabh, agus nach gabhadh a Thighearn am Prionnsa, a chaoidh achanaich o neach sam bith mu thimchioll nan cùisean so, mur biodh làmh sgrìobhaidh an Ard-rùnaire rithe, agus b'e so, ars' esan, an t-aobhar nach do bhuaidhaich sibh roimhe so. An sin thuir iad gu'n cuireadh iad achanaich eile, agus gu faigheadh iad làmh an Ard-rùnaire a chuir rithe. Ach thuir Eagal-Dé a rithist, gu'n robh fios aige-

san nach cuireadh an t-Ard-rùnair a làimh ri achanaich sam bith nach do chuir e féin an òrdugh, agus a thuilleadh air sin, ars' esan, is aithne do'n Phrionnsa làmh an Ard-rùnaire seach na h-uile làmh eile air an t-saoghal: uime sin tha e do-dheanta a mhealladh le faoin-choltas sam bith: agus is e mo chomhairle-sa dhuibh, dol a dh'ionnsaidh mo thighearna, agus aslachadh air cuideachadh leibh. A nise bha e fathast a' chòmhnaidh 'sa chaisteal, far an robh na ceannardan agus na daoine fo'n àrmaibh air fad.

An sin thug iad mòr bhuidheachais do dh'Eagal-Dé, ghabh iad a chomhairl', agus dh'fhalbh iad gu mo thighearn, agus chuir iad an céill an t-aobhar mu'n tainig iad d'a ionnsaidh, is e sin ri ràdh, a thaobh 's gu'n robh còr Anam-an-duine cho brònach, na'm b'e toil a Mhòrachd, achanaich a chur an òrdugh air an son chum Emanuel, Mac Shaddai chumhachdaich, agus chum an Rìgh agus Athar trid-san.

An sin thubhairt an t-Ard-rùnair riu, "Ciod i an achanaich bu mhath leibh mis' a chur an òrdugh air bhur son?" "S e ar Tighearn e-féin," ars' iadsan, "is fiosraich mu chòr Anam-an-duine, agus cionnas a tha sinn air cùl-sleamhnachadh agus air claonadh o'n Phrionnsa; is aithne dhuit mar an ceudna cò a th' air teachd 'nar n-aghaidh, agus mar a ta Anam-an-duine a nis 'na ionad cogaidh. A bharr air a sin, is eòl do'm thighearn, an làimh-seachadh ana-cneasda a fhuair ar daoine, ar mnathan agus ar clann uatha; agus mar tha na h-Ifrinnich a thogadh 'sa dh'àraicheadh 'nar measg fhéin ag imeachd air sràidibh Anam-an-duine le nì's mò de dhànadas na muinntir a' bhaile. Uime sin, deanadh ar Tighearn, a réir gliocais Dé a ta ann, achanaich a chur an rian air son a sheirbheisich bhochda, ehum ar Prionns' Emanuel." "Ro mhath," ars' an t-Ard-rùnair, "cuiridh mis' an òrdugh achanaich

air bhur son, agus cuiridh mi mar an ceudna mo làimh féin rithe.” An sin thubhairt iadsan, “C’uin a ghairmeas sinn air a son bho ar Tighearn?” Fhreagar esan, “Feumaidh sibh-féin a bhi ’san làthair am feadh a bhithear ’ga deanamh; seadh, feumaidh sibh bhur dùrachd a chur rithe. Is i mo làmh agus mo pheann-sa a nì i, ach feumaidh gur leibhs’ an dubh agus am pàipear; air neo cionnas is urrainn sibh a’ ràdh gur i bhur n-achanaich-s’ i? Ni mò tha feum agamsa air achanaich a chuir air mo shon féin, do bhrìgh nach tug mi oibheum.”

Thuirte mar an ceudna, “Cha téid achanaich uamsa ann am ainm féin chum a’ Phrionnsa, agus mar sin chum ’Athar trid-san, ach ’nuair a tha ’n sluagh d’am buin i gu h-àraid ag co-aontachadh ris a’ chùis le’n cridhe ’s le’n anam, oir feumaidh sin a bhi air ainmeachadh innte.” Rom. viii. 26, 27.

An sin dh’aontaich iad gu toileach ris a sin a thubhairt an t-Ard-rùnair, agus chaidh achanaich a chur an òrdugh air an son gu’n dàil. Ach b’i a cheist cò rachadh leatha? Chomhairlich an t-Ard-rùnair gu’n rachadh an Ceannard Creideamh leatha,¹ oir gu’m bu duine deas-chainnteach e. Uime sin ghàirm iad air agus chuir iad a’ chùis fa chomhair. “Ma ta,” ars’ an Ceannard, “tha mi ro dheònach; agus bacach ’s mar tha mi, ni mi an gnothaich-so air ’ur son-sa cho ealamh, agus cho dìleas ’s is urrainn domh.” B’e so a leanas brìgh na h-achanaich:—

“O, ar Tighearn agus ar n-àrd Phrionns’ Emanuel, a Phrionnsa chumhachdaich, fhad-fhulang-aich! Tha gràs air a dhortadh ann ad bheul, agus dhutsa buinidh tròcair agus mathanas, ge do rinn sinne ar-amach a’ t’ aghaidh. Tha sinne, nach airidh a so suas a bhi air ar n-ainmeachadh ort, no fòs iomchuidh air comhpairt fhaotainn de shochair-ibh coitcheann, a’ guidhe ort, agus air t’Athair

1 Deanaibh urnaigh ann an creideamh.

tromhadsa, ar lochdan a thoirt air falbh. Tha sinn ag aidmheil gu faodhadh tu ann an ceartas ar tilgeadh air falbh air son ar cionta, ach na dean e air sgàth t' ainme féin; ach gu ma fearr leis an Tighearna fàth a' ghabhail bho ar còr truagh air iochd agus tròcair a dhcanamh oirnn.¹ Tha sinn air ar cuartachadh air gach làimh; a Thighearna, tha ar cul-sleamhnachadh féin a' toirt achmhasan duinn, tha na h-Ifrinnich 'san taobh a stigh d'ar baile a' cur eagail oirnn, agus tha feachd sloc an dubh aigein 'gar claidh. Is e do ghràsan a mhàin is urrainn ar teasairginn, agus cha'n eil fhios againn cò dh'ionnsaidh a théid sinn, ach a t' ionnsaidh-sa.

“Os barr, O a Phrionnsa ghràsmhoir, lagaich sinn ar ceannardan, agus tha iad air call am misneach, tha iad tinn, agus o chionn ghoirid chuireadh gu mòr an ruaig air cuid dhiu, agus dh'fhuadaicheadh asan àraich iad le neart agus feachd an an-tighearna. Seadh, tha na ceannardan tréubhach sin as am mò a bha ar muinghinn roimhe, mar dhaoine leòinte. A thuilleadh air sin, a Thighearna, tha ar naimhdean beothail, agus tha iad làidir; tha iad a' deanamh àill agus ràiteachas, agus a' bagairt ar roinn 'nam measg féin mar chobhartaich. Mar an ceudna bhuaill iad oirnn a Thighearna, le iomad mìle Fear-teagamh, ris nach eil fhios againn ciod a ni sinn; tha iad gu léir bòrb, an-iochdmhor, agus tha iad a' toirt dùbhlán duinne agus duitse.

“Dh'fhalbh ar gliocas-ne, chaidh às d'ar comas; a chionn gu'n do dhealaich thusa rinn ni mò tha bheag sam bith againn a dh'fhaodas sinn a ràdh is leinn-féin, ach peacadh, nàire, agus amhludh gnùise air son peacaidh. Gabh truas dhinn, O Thighearna, gabh truas dhinne, do bhaile truagh Anam-an-duine, agus tiore sinn o làmhaibh ar naimhdean. Amen.”

¹ I Gheibh ùrnaigh a chreidimh, fo thredrachadh an Spioraid Naomh grad fhreagairt, ge b'e air bith cho anmhuinn 's d'am bi i.

Chaidh an achanaich so, mar dh'ainmicheadh cheana, a sgrìobhadh leis an Ard-rùnair, agus ghiùlanadh i do'n luchairt leis an duine fhoghainteach an Ceannard Creideamh. A nise ghiùlan e i a mach air Geat'-a'-bheòil, oir b'e sin an dorus air an rachta a mach as a' bhaile; agus chaidh e dh'ionnsaidh Emanuceil leatha. Ge b'e air bith mar a ruith an t-ìomradh cha'n eil fhios agam, ach chuala Diabolus e. Tha mise de'n bheachd so, a chionn gu'n do thilg an t-an-tighearn air bàll e air muinntir bail' Anam-an-duine, ag ràdh, "A bhaile cheann-aircich agus rag-mhuinealaich, bheir mis' ort sgur a dh'aslachadh; am bheil thu fathast ag achanaich? Bheir mis' ort sgur."¹ Seadh, thuig e cò 'n teachdair' a chaidh leis an achanaich a dh'ionnsaidh a' Phrionns' agus bha maraon eagal agus caothach air.

Uime sin, dh'àithn e a dhrum' a' bhualadh a rithist, ni ris nach b'urrainn Anam-an-duin' éisd-eachd; ach 'nuair a b'àill le Diabolus a dhrum' a' bhualadh dh'fheumadh Anam-an-duine 'fhuaim fhulang. Mar sin, bhuaileadh an druma, agus chruinnich na h-Ifrinnich ri chéile.

An sin thubhairt Diabolus, "O Ifrinniche tréuna, biodh fhios agaibh, gu bheillear a' caitheadh foille oirnn ann am baile ceannairceach Anam-an-duine; oir ged tha sinn a sealbh air a' bhaile, mar tha sibh a' faicinn, gidheadh tha na truaghanan sin cho dàna ladarna 's gu bheil iad fathast a' cur gu cùirt Emanuceil air son còbhrach. Tha mi toirt fios dhuibh air so, chum 's gu'm bi beachd nis fearr agaibh fathast cionnas a bhuineas sibh ri baile truagh Anam-an-duine. Uime sin, O Ifrinniche dh'leis, sàrachaibh bail' Anam-an-duine ni's mò agus ni's mò, agus deanaibh cron orra le bhur cuilbheartaibh, éignichibh am mnathan truailibh an òighean, màrbhaibh an clànn, cuiribh na h-eanchainean as an

¹ Tha fuath aig Sàtan do dh'ùrnaigh agus tha eagal air roimh a buaidh.

seanna mhuinntir, cuiribh am baile ri theine, agus deanaibh na h-uile droch-bheart eile a dh'fhaodas sibh ; agus biodh sin aca-san mar dhuais uamsa, air son an ceannairc aingidh 'nam aghaidh."

Tha thu faicinn gu'm b'e so an t-òrdugh, ach thàinig ni-éigin 'san rathad a bhac e bho bhi air a chur an gnìomh, oir chà deach a bheag a dheanamh fathast ach a bhi fo bhuaireas.

'Nuair a sguir Diabolus a labhairt mar so, chaidh e suas gu geataibh a' Chaisteil agus dh'òrduich e dhoibh, air am beatha na geatachan fhosgladh, a chum 's gu'n tàradh e-féin agus a dhaoine a steach.

Thubhairt Eagal-Dé ris, (oir b'ann air-san a bha curam a' gheata,) "Nach rachadh an geata fhosgladh dha-san, no do na daoine a bha maille ris." Thuirt e a bhàrr air sin, "An deigh do dh'Anam-an-duine fulang ré seal, gu'm biodh e air a dheanamh foirfe, air a neartachadh, agus air a shocrachadh."

An sin thubhairt Diabolus, "Thugaibh thairis dhomh-sa ma ta na daoine a chuir achanaich 'nam aghaidh, gu h-àraid an Ceannard Creideamh,¹ am fear a ghiùlain i gu bhur Prionnsa ; thugaibh thairis an slaoightear sin dhomh, agus fàlbhaidh mi bho'n bhaile."

An sin dh'éirich Ifrinneach suas d'am b'ainm Aimideach, agus thubhairt e, "Tha mo thighearna, a' toirt tairgse mhath dhuibh, is fearr dhuibh gu'n rachadh aon duine dhìth, na gu'm biodh am baile gu h-iomlan air a sgrios."

Ach thubhairt Eagal-Dé ris: "Cia fhada bhios Anam-an-duine air a chumail a mach às a' ghàinntir, an dheigh dha a chreideamh a thoirt thairis do Dhiabolus? 'S ceart cho math dhuinn am baile chàll ris a'Cheannard Creideamh; oir ma chailleas sinn an darna h-aon diù cailidh sinn an t-aon eile." Ach cha tubhairt Aimideach a bheag ris a so.

1 Cha-n urrainn Sàtan creideamh fhulang.

An sin fhreagair Morair-a'-bhaile agus thubhairt e, "O an-tighearna sgriosail, biodh fhios agad, nach éisd sinne ri h-aon de d' bhriathraibh, tha sinn a' cur romhainn cur a' t' aghaidh cho fhad 's a bhios ceannard, duine, crann-tabhail, agus clach r'a tilg-eadh ort ri 'm faotainn am baile Anam-an-duine."

Ach thuir Diabolus, "A' bheil dòchas agaibh, a' bheil sibh a' feitheamh, a' bheil sùil agaibh ri cobhair agus saorsainn? Chuir sibh gu Emanuel, ach tha ar n-aingidheachd a' leantainn cho teann ribh is nach leig i le ùrnaighibh neo-chiontach teachd o bhur bilibh.¹ A' bheil sibh am barail gu'm buadhaich sibh, agus gu 'n soirbhich leibh 'san ni so? Failnichidh sibh ann bhur n-iarrtas, cha téid leibh 'nur oidheirpibh; oir cha mhis' a mhain a ta 'n ur 'n aghaidh, ach 'ur n-Emanuel. Seadh, is esan a chuir mise 'nur 'n-aghaidh chum bhur ceannsachadh. Cò ris ma ta tha sibh ag earbsa, no cia leis a théid sibh ás?"

An sin thubhairt Morair-a'-bhaile, "Pheacaich sinn gun amhuras, ach cha dean sin còmhnaidh sam bith riutsa, oir thubhairt ar n-Emanuel-ne, agus sin ann am mòr dhìllseachd. "An tì a thig a m' ionnsaidh, cha tilg mi air chòr sam bith a mach e." Dh'innis e dhuinn mar an ceudna, O! ar nàmhaid, gu mathar gach uile ghné pheacadh agus thoibheum do chloinn nan daoine. "Uime sin cha dana leinn géill a thabhairt, ach bithidh sùil againn ri tròcair, agus feithidh sinn rithe."

Air chionn so bha an Ceannard Creideamh air pilleadh air ais o'n chùirt, o Emanuel, gu caisteal Anam-an-duine, agus thug e d'an ionnsaidh pacaid litrichean. Air do Mhorair-a'-bhaile a chluinntinn gu'n robh an Ceannard Creideamh air teachd, thà e ás o thòirm beuchdaich an an-tighearna, agus dh'fhàg se e a' sgàlartaich ri balla a' bhaile, no ri gèataibh a' chaisteil. Chaidh e an sin suas far an

¹ Tilgidh Sàtan suas na peacanna a chaidh seachad.

robh an ceannard a' fuireach, agus air dha fàilt a chur air, dh'fheòraich e cia mar a bha e, agus ciod an deagh naigheachd a bha 'sa chuir? Ach an uair a dh'fharraid e sin de'n Cheannard Creideamh lion a shùilean. An sin thubhairt an Ceannard, "Tog do mhisneach, mo thighearna, oir bithidh gach cùis gu math ri ùine." Thug e an sin tarruinn air a' phacaid litrichean agus chuir e seachad i; ach ghabh Morair-a'-bhaile agus a' chuid eile de na ceannardan sin mar chomharradh air deagh sgéula. A nise do bhrìgh gu'n robh àm gràsmhor air teachd, chuir e fios air uile cheannardaibh agus sheanaraibh a' bhaile a bha 'sa chaisteal, agus air an fhreiceadan a dh'innse dhoibh gu'n robh an Ceannard Creideamh air pilltinn o'n chùirt, agus gu'n robh ni-éigin aige ri chuir an céill dhoibh. An sin thàinig iad uile agus chuir iad fàilte air, agus dh'fhaighnich iad ris mu thimchioll a thurais, agus ciod an deagh naidheachd a bha 's a chùirt? Fhreagair e iad mar a fhreagair e Morair-a'-bhaile roimhe sin, gu'm biodh gach ni gu math mu dheireadh. A nis' an uair a chuir an Ceannard fàilt' orra mar so, dh'fhosgail e a' phacaid, agus thug e a mach na h-uiread de litrichibh dhoibhsan air an do chuir e fios. Bha cheud litir do Mhorair-a'-bhaile, anns an robh air ainmeachadh :

"Gu'n robh am Prionnsa Emanuel toilichte, a chionn Morair-a'-bhaile bhi cho fìrinneach agus dìleas 'na dhreuchd, agus air son an iomagan mhòr a bh' air as leth baile agus muinntir Anam-an-duine; mar an ceudna, dh'iarr e air fios a bhi aige gu'n do thaitinn e gu math ris gu'n robh e cho treun as leth a' Phrionns' Emanueil, agus gu'n ghabh e a chùis-san os làimh cho dìleas an aghaidh Dhiaboluis. Dh'ainmich e mar an ceudna aig deireadh na litreach gum faigheadh e dhuais gu h-aithghearr."

1 Is taitneach leis an Tighearna oibre creidimh agus saothrich-ean gràidh. An àm iomchuidh buainidh an creideach mur fannaich e. (Eabh. vi. 10. Gal. vi. 9.)

Bha 'n dara litir do'n duine urramach Morair-na-toil, anns an robh air ainmeachadh, " Gu'n robh sàr fhios aig a Phrionnsa Emanuel cia cho gaisgeil misneachail 'sa bha e as leth onoir a Thriath, an uair a bha e-féin as an fhianais, agus an uair a bha àinm fo dhimeas le Diabolus. Dh'ainmicheadh mar an ceudna, gu'n robh a Phrionnsa buidheach air a chionn gu'n robh e cho dìleas do dh'Anam-an-duine, ann a bhi cumail smachd agus caithris cho geur air na h-Ifrinnich a bha fathast am falach 'nan tùill anns a' bhaile iomraideach sin. Dh'ainmich e mar an ceudna, " Gu'n do thuig e gu'n d'rinn a' Morair le 'làimh féin mòran càsgraidh air cìnn-iùil nan ceannairceach an sin, ni a lagaich gu mòr misneach an nàmhaid, agus a chuir deagh eisempleir roimh an iomlan de bhaile Anam-an-duine, agus nach b' fhada gus am faigheadh e a dhuais."

Bha 'n treas litir do'n fho'-shearmonaiche, anns an robh air ainmeachadh, " Gu'n robh a Phrionnsa buidheach air, gu'n do choimhlion e a dhreuchd cho treidhireach agus cho dìleas, agus gu'n do chuir e an gnìomh an ni a dh'earbadh ris le 'Thriath, ann a bhi 'g earalachadh, a' cronachadh, agus a' toirt rabhaidh roi-làimh do dh'Anam-an-duine a réir reachdan a' bhaile. Dh'ainmich e mar an ceudna, gu'n do thaitinn e gu math ris gu'n do ghairm e gu trasgadh, gu saic-aodach agus luathire, an uair a rinn Anam-an-duine ceannairc: mar an ceudna a chionn gu'n do chuir e air son cobhair a Cheannaird Boanergeis gu cuideachadh leis ann an obair cho cudthromach, agus nach b' fhada gus am faigheadh esan mar an ceudna a dhuais."

Bha 'n ceathramh litir do dh'Eagal-Dé, anns an robh air a chuir an céill, " Gu'n tug a Thriath fainear gu'm b' esan a cheud fhear de dh'uile mhuintir Anam-an-duine a dh'fhoillsich céilg Mhi-churam-fheòlmhoir, an dearbh neach sin a

dh'aobharaich le 'chuilbheartaibh claonadh agus dol air ais na diadhachd ann am baile beannaichte Anam-an-duine. Os-barr leig a Thriath ris da, nach do dhì-chuimhnich e fathast a dheòir agus a thuireadh air son còir Anam-an-duine." Mar an ceudna ghabh a Thriath beachd air gu'n d'rinn e mach am Mi-chùram-feòlmhor so, aig a bhòrd féin a measg nan aoidhean, 'na thigh féin, an àirde a shubhachais, eadhon an uair a bha e 'g iarraidh a dhroch-bheairt a thoirt gu buil an aghaidh Anam-an-duine. Thug Emauel mar an ceudna fainear, gu'n do sheas an neach urramach so, Eagal-Dé, gu gramail aig geataibh a' chaisteil an aghaidh uile bhagraidhean agus ionnsaidhean an an-tighearna, agus gu'n do chuir e muinntir a' bhaile air seòl chum an achanaich a chur gu'm Prionnsa, air dhòigh's gu'n gabhadh esan rithe, agus gu'm faigheadh iad freagairt sìthe, agus nach b'fhada gus am faigheadh e a dhuais."

An deigh so, dh'fheuchadh litir a chaidh a sgrìobhadh gus an iomlan de mhùinntir Anam-an-duine, a' cur an céill, " Gu'n tug an Triath fainear cho tric 'sa bha iad a' cur achanaich d'a ionnsaidh, agus gu faiceadh iad tuille de thoradh an dìchill 'san àm ri teachd." Mar an ceudna, " Gu'n robh e toilichte gu'n robh an cridhe agus an inntinn a nise fa dheòigh cho dian-shuidhichte air-san agus air a shlighibh, air dhòigh 's nach deanadh aon chuid miodal no cruaidh-chas, an toirt gu strìochdadh do dh'ionnsaidhibh cuil-bheartach an-ìochdmhor Dhiaboluis." Dh'ainmicheadh mar an ceudna aig deireadh na litireach, " Gu'n d'fhàg an Triath baile Anam-an-duine ann an lamhaibh an Ard-rùnaire, agus fo stiùradh a Cheannaird Creideamh, ag ràdh, ' Feuchaibh gu'n toir sibh fathast géill d'an riaghladh-san, agus an àm iomchuidh gheibh sibh bhur duais.' "

An deigh do'n ghaisgeach, an Ceannard Creid-

imh, a litrichean a thoirt seachad dhoibh-san d'am buineadh iad, dh'fhalbh e gu ionad còmhnaidh an Ard-rùnaire, agus rinn e conaltradh ris an sin; oir bha iad gle mhòr aig a' chéile, agus bha ni bu mhòd dh' fhiosrachadh aca cia mar thàrladh do dh'Anam-an-duine na bh' aig an iomlan de mhuintir a' bhaile. Mar an ceudna bha mòr spéis aig an Ard-rùnair do'n Cheannard Creideamh, seadh, is iomadh greim sòghair a chuireadh d'a ionnsaidh o bhòrd mo Thighearna; mar an ceudna rachadh deagh-ghean a thaisbeanadh dhasan an uair a bhiodh a' chuid eile de dh'Anam-an-duine fo thùirse. An deigh ròinn ùine chaitheadh ri seanachas chaidh an Ceannard g'a sheòmar gu gabhail mu thàmh. Ach goirid an deigh sin chuir mo Tighearn air son a Cheannaird a rithist; thàinig an Ceannard d'a ionnsaidh, agus chuir iad fàilt air a chéile. An sin thubhairt an Ceannard ris an Ard-rùnair, "Ciod a th' aig mo Tighearna ri 'g ràdh r'a òglach?" Air do'n Ard-rùnair a thoirt a leth-taobh, agus comharradh no dha eile dhe a dheagh-ghean a thaisbeanadh dha, thuirt e, "Rinn mi thus' a' t' Ard-cheannard air uile àrmaitibh Anam-an-duine, ionnas uaithe so a mach, gu'm bi na tha de dbaoine anns a' bhaile fo do smachd-sa, agus treòraichidh tu mach agus a steach iad. Uime sin stiùraidh tu an cogadh air son do Phrionns', agus air son Anam-an-duine, an aghaidh Dhiaboluis.¹"

A nise thòisich muinntir a' bhaile ri beachd a ghabhail air a' mhaoidhean a bh'aig a' Cheannard, araon 'sa chùirt agus mar an ceudna air làimh an Ard-Rùnaire an Anam-an-duine; oir cha robh duine sam bith a chuireadh roimhe comasach air

1 'Nuair a nithear Creideamh 'na fhear-riaghlaidh os ceann Anam-an-duine bithidh an Luchd-teagamh air an ceannsachadh gu h aithghearr. Thoir fainear, tha 'n Spiorad Naomh' a' toirt na h-aithne so do Chreidimh, freagarrach do'n chumhachd a shuaradh tre Mhac Dhé, a dh'fhuilig air ar sou-ne, agus air son ar slàinte.

sòirbheachadh, no leithid a naigheachd mhath a thoirt o Emanuel, sa thug esan. Uime sin, air dhoibh bròn a dheanamh nach d'rinn iad ni bu mhò dh'fheum dheth 'n àm éigin, chuir iad fios, le 'm fo'-shearmonaiche, chum an Ard-Rùnair, a' ghuidhe gu'm biodh na h-uile nith a bhuineadh dhoibh air an cur fo riaghladh, fo chùram, fo ghleidheadh, agus fo stiùradh a' Cheannaird Creideamh.

An sin dh'fhàlbh an searmonaiche air a' ghnothaich sin, agus fhuair e am freagrairt so bho bheul a thighearna, gur ann aig a' Cheannard Creideamh a bhiodh riaghladh an iomlan de'n àrmailt rìoghail air son math Anam-an-duine, an aghaidh nàimhdean an rìgh. An sin chròm se e-féin gu làr, agus thug e buidheachas d'a thighearn', agus phill e agus dh'innis e 'n naigheachd do mhuinntir a' bhaile. Ach rinneadh so cho uaigneach 'sa ghabhadh deanamh, a chionn gu'n robh neart mòr fathast aig na naimhdibh 'sa bhaile.

An uair a chunnaic Diabolus cho neo-sgàthach 'sa sheas Morair-a'-bhaile 'na aghaidh, agus a mhothaich e cho fòghainteach 'sa bha Eagal-Dé, ghabh e mòr-chorraich, agus ghàirm e comhairle chogaidh air bàll gu dìoghaltas a dheanamh air Anam-an-duine. An sin chruinnich uile Phrionnsachan an t-sluic an ceann a chéile, agus seann Ascreideamh air an ceann, maille ri uile cheannardaibh 'fheachda, agus chuir iad an comhairle r'a chéile ciod a dheanadh iad. A nise be sùim na comhairle so, cionnas a ghlacadh iad an caisteal, a chionn as eugais-san nach robh làn-uachdaranachd aca air a' bhaile. Uime sin, chomhairlich fear mar so, agus fear eile mar sud; ach a thaobh 's nach robh iad aon-sgeulach nam beachd dh'éirich Apolion, ceannsuidhe na comhairle, agus thubhairt e, " Mo bhràithrean, fàlbhamaid o'n bhaile a dh'ionnsaidh a' chòmhnaird a rithist oir cha dean e stà sam bith dhuinn fantainn an so, a chionn gu bheil an caisteal

fathast ann an làmhaibh ar nàimhdean, oir tha e do-dheante dhuinn a ghlacadh, cho fhad 'sa bhios cho liugha ceannard treun ann, agus am fear neogàthach sin, Eagal-Dé a' gleidheadh a gheatachan. A nis, an uair a dh'fhàlbhas sinn a dh'ionnsaidh a' chòmhnaird, is buidhe leosan beagan lasachaidh, agus theagamh gu'm fàs iad mi-chùramach a rithist, agus bheir a bhi mar sin buille ni's trùime dhoibh na's urrainn duinne a thoirt; agus theagamh gu'n dean ar dol-ne a mach às a' bhaile na ceannardan a tharruinn as ar deigh, agus tha fhios agaibh nach robh e nasgaidh dhoibh an uair a chòg sinn roimhe riù 'san àraich. A bhàrr air sin, nam faigheamaid an tarruinn a mach, dh'fhaodamaid luchd-feall-fhalach a chuir air cùlthaobh a' bhaile, a bhrùchdadh a stigh agus a' ghabhadh sealbh air a' chaisteal."

Ach sheas Beelsebub suas agus fhreagair e, ag ràdh, "Tha e do-dheanta an tarruinn air falbh uile bho'n chaisteal; fanaidh cuid g'a ghleidheadh; uime sin, is dìomhain duinn an oidheirp a thoirt air an dòigh-so, mur bì sinn cinnteach gu'n tig iad uile mach." Uime sin cho-dhùin e, gu'm b'e 'n dòigh bu fhreagarraich a b'urrainn iad a dhealbh, an ni sin a chomhairlich Apolion roimhe, eadhon, muinntir a' bhaile a thoirt gu peacachadh a rithist. "Oir," ars' esan, "cha'n e sinne bhi 'sa bhaile, no 'san àraich, no ar cogadh, no ar màrbhadh air an daoinibh, a's urrainn sealbh a thoirt dhuinn air a' bhaile; oir cho fad 'sa bhios aon 'sa bhaile is urrainn o chorra-mheur a thogail 'n-ar n-aghaidh-ne, théid Emanuel 'na aobhar,¹ agus ma théid esan 'nan aobhar tha fhios ciod a thacharas duinne. Uime sin, ars' esan, is i mo bharail-sa nach eil seòl air an dòcha iad a bhi air an toirt fo dhaorsa dhuinne na dòigh a dhealbh gu thoirt orra peacachadh, (2 Pet. ii. 18—21.) Nam biodh sinne air ar Luchd-

¹ Cha-n urrainear Anam-an-duine ghlacadh mar aontaich an luchd-àiteachaidh ri peacachadh.

teagamh uile fhàgail aig a bhaile, ars' esan, dhean-amaid a cheart cho math 'sa rinn sinn o nach b'urrainn sinn sealbh agus uachdaranachd a thoirt dhoibh air a' chaisteal: oir is ann a ta Luchd-teagamh tacan o làimh coltach ri cunnailibh an aghaidh an cuirear le argamaidibh. Gu cinnteach nam b'e 's gu'm faigheamaid do'n daingneach iad, agus sealbh a thoirt dhoibh air, choisneadh sinn an latha. Uime sin fàlbhamaid a dh'ionnsaidh a' chòmhnaird, (cha'n ann le dùil gu'n lean na ceannardan ann an Anam-an-duine sinn;) agus cuireamaid an tùs ar comhairle a rithist ri ar n-Ifrinnichibh dh'leas a ta fathast 'nan daingnichibh ann an Anam-an-duine, agus cuireamaid an tarruin iad ris a' bhaile bhràth dhuinn, oir mar dean iadsan e, cha tig an latha nithear e." Thug na nithe so a labhair Beelsebub, air a' chomhairle gu h-iomlan a bhi de dh'aon bheachd ris-san, is e sin ri ràdh, gu'm b'e 'n dòigh air a' chaisteal a ghlacadh, a thoirt air a' bhaile peacachadh.

An sin thubhairt Lucifer, "Tha comhairle Bheelseuib barraichte: Thugamaid air falbh ar feachd o Anam-an-duine, agus na cuireamaid eagal orra ni's mò, aon chuid le sanasaibh, le bagraibh, le fuaim ar drum, no le meadhonaibh dùsgaidh sam bith eile. A mhàin laidheamaid 'san àraich astar 'bheag o làimh, agus bitheamaid mar nach biodh feart againn orra (oir tha mi faicinn nach eil eagalan ach 'gam mosgladh, agus a' toirt orra iad-féin àr-machadh ni's mò.) Tha cuilbheart eile agam mar an ceudna ann am bheachd,¹ tha fios agaibh gur baile màrgaidh Anam-an-duine, agus baile aig am bheil tlachd ann am malairt; uime sin, ciod nan gabhadh cuid d'ar n-Ifrinnich orra gur muinntir iad a thainig á tìr chéin, agus nan tugadh iad leo cuid d'ar bathair-ne gu féill Anam-an-duine gu reiceadh, bu choma ciod am fiach air an reiceadh

1 Thoir an aire dha so.

iad e, ged a b'ann air a leth-luach. A nise biodh iadsan a bhios ri ceannachd mar so aig am féill-san seòlta agus dìleas duinne, agus théid mis' an ràthan gu'n dean e cùis. Tha dithis ar leam a ta barraichte air son a' ghnòthaich so, eadhon Glic-mu'n-pheigh-inn-agus-gòrach-mu'n-phùnd, agus Glac-an-sràbh-'s-leig-cead-do'n-bhoitean; agus cha'n eil an dara fear idir air dheireadh air a' cheud fhear. Mar an ceudna, ciod, ged a chuireadh sibh maille riusan Saoghal-blasda, agus Math-'san-àm; tha iad 'nan daoine suairce agus seòlta, agus 'nam fìor chàirdean agus nan luchd-cuideachaidh leinne. (Fais. iii. 17.) Gabhadh iad so, agus cuid eile, os làimh a' chùis so maille ruinne, agus biodh ro chùram mòran ghnòthaichean air Anam-an-duine, agus fàsadh iad làn agus saoiùbh, agus is e so an rathad gu buadhachadh orra; nach eil cuimhne agaibh gu'n do bhuaidhaich sinn mar so air Laodicea, agus cia lionmhor iad aig an àm-sa a ta sinn a' cumail 'san ribe cheudna? A nis 'nuair a thòisicheas iad air fàs làn, dì-chuimhnichidh iad an staid, agus mur cuir sinne eagal orra, theagamh gu'n tuit iad nan cadal, agus mar sin gu'n dearmaid iad am faire air a' bhaile, am faire air a' chaisteal, cho math ri 'm faire aig na geatachaibh, agus faodaidh sinn air an dòigh so Anam-an-duine a luchdachadh cho mòr le pailteas, is gur éigin doibh an caisteal a d'heanamh 'na thigh-tasgaidh, an àite bhì 'na dhaingneach agus 'na ionad-còmhnaidh shaighdearan, air a neartachadh 'n-ar n-aghaidh-ne. Mar so, ma gheibh sinn ar bathar agus ar maoin a' chur an sin, tha mi a' meas gu'r beag a bhios uainn de'n chaisteal a chosnadh. A bhàrr air sin, na'm b'urrainn sinne a lionadh le leithid sin a' sheòrsa bhathair, agus na'n tugadhmaid an sin ionnsaidh obann air, bhiodh e cruaidh air na ceannardaibh dìon a ghabhail ann. An aithne dhuit an cosamhlachd.—Mùchaidh mealltaireachd beairtis am facal; agus a rithist, an uair

a ta 'n cridhe air a ro-luchdachadh le geòcaireachd agus le misg, agus le ro-chùram mu nithibh na beatha so, thig na h-uile olc orra gu h-oban." Luc. viii. 14. xxi. 34, 35, 36.

"Tuille eile, a thighearnan," ars' esan, "tha sàr fhios agaibh, nach eil e furasd do mhuinntir a bhi air an lionadh leis na nithibh a bhuineas duinne, gu'n chuid d'ar n-Ifrinnich-ne a bhi aca 'nan luchd-muinntir, 'nan tighibh agus 'nan seirbhis. C'ait' am beil fear de mhuinntir Anam-an-duine a ta làn de'n t-saoghal-so aig nach eil 'nan seirbhisich agus 'nan luchd-frithealaidh, Ana-caitheamh, no Stròdh-alachd, no cuid eile d'ar bannal Ifrinneach, mar a ta Mi-stuamachd, Spòrsalachd, Mòr-chuis, no an leithidean sin? A nis' is urrainn iad so caisteal Anam-an-duine a ghlacadh, no chuir na smùid, na dheanamh mi-iomchuidh mar dhaingneach do dh'-Emanuel, agus ni aon chuid diù sin an gnothaich. Seadh, faodaidh iad so a dheanamh air ar son-ne ni's luaithe na feachd fhichead mìle fear. Uime sin, is i mo chomhairle-sa gu'm falbh sinn gu sàmbach, gu'n ionnsaidh tuilleadh a thoirt air a' chaisteal, gu h-àraid aig an àm-so, agus feuchamaid ri ar cuilbheart nodha, agus faiceamaid an toir sinn orra iad-féin a dhìtheachadh."¹

Chaidh a' chomhairle so a mholadh gu mòr leis an iomlan, agus mheasadh nach robh na bheireadh barrachd oirre ann an ifrinn, eadhon, Anam-an-duine a thachdadh le lànachd de'n t-saoghal so, agus a chridhe a luchdachadh le nithibh matha na beathe so. Ach faic mar a chòmhlaidh cùisean a

¹ Air do Shatan fhaicinn nach do bhuadhaich teagamhan agus eagalan air Anam-an-duine, tha e an geall fheuchainn ciod a ghabhas deanamh le sòirbheachadh saoghalta. Tha comhsamhlachd fìor nàdurach air a tharruinn air a' chunnart d'am bheil beairteas agus socair a' fagail an fhir-aidmheil buailteach. Tha esan da rìreadh glic-mu'n-pheighinn, &c., a chuireas 'anam an cunnart sgrios air son buannachdan an t-saoghail. "Ciod an tàirbhe a ta ann do dhuine ged chosnadh e an saoghal uile agus anam féin a eball."

chéile. Dìreach 'nuair a bha a' chomhairle Ifrinn-each so air sgaoileadh, fhuair an Ceannard Creideamh litir o Emanuel, ag innseadh dha gu'n coinnicheadh se e air an treas latha an deigh sin 'san àraich, anns na còmhnardaibh tiomchioll Anam-an-duine. "Mise a choinneachadh 'san àraich, ars' an Ceannard! Ciod a tha mo Thriath a' ciallachadh leis a so? Cha'n urrainn mi a thuigsinn ciod a tha e ciallachadh le mise a choinneachadh 'san àraich. Uime sin, ghiulain e an litir a dh'ionnsaidh an Ard-rùnaire a dh'fheòraich a bheachd-san mu timchioll (oir bha mo Thighearna 'na fhear-seallaidh anns gach cùis a bhuineadh do'n Rìgh, agus air son math agus comhfhurtachd Anam-an-duine.) Mar sin dh'fheuch e an litir do mo Thighearn, agus thubhairt e "Air mo shon-sa dheth, cha'n eil mi tuigsinn ciod is brìgh dh'i." An sin ghabh mo Thighearn' i agus leubh e i, agus air dha stad beag a dheanamh, thubhairt e, "Bha comhairle mhòr aig na h-Ifrinnich an diugh an aghaidh Anam-an-duine; bha iad an diugh a' dealbh léir-sgrìos a' bhaile; agus is e sùim an comhairle, Anam-an-duine a chuir 'na leithid do rathad, is ma 's e 's gu'n gabh se e, cha'n eil teagamh nach sgrìos se e-féin.¹ A chum so tha iad ag ullachadh airson am baile fhagail, a' cur rompa dol a dh'ionnsaidh na h-àraich a rithist, agus laidhe an sin gus am faic iad an soirbhich le'n cuilbheart no nach soirbhich. Ach biosa deas maille ri daoineibh do Thighearna gu bualadh air na h-Ifrinnich; oir bithidh am Prionnsa 'san àraich, air an treas là, mu ghlasadh an latha, mu éiridh na gréine, no roimhe sin, le feachd chumhachdach. Mar sin bithidh esan air am beulthaobh, agus bithidh tusa air an culthaobh, agus eatorraibh le chéile cuirear às do'n àrmailt-san."

'Nuair a chuala an Ceannard Creideamh so dh'fhalbh e dh'ionnsaidh a' chuid eile de na ceann-

1 Thig Dia ri am na h-airce.

ardaibh, agus dh'innis e dhoibh gu'n dh'fhuair e e litir ho làimh Emanueil ; agus cionnas a mhinich an t-Ard-rùnair dha i. Mar an ceudna dh'innis e dhoibh, ciod an t'ullachadh a dh'fheumadh e-féin agus iadsan a dheanamh, chum a ni bha'n rùn an Tighearn a choilionadh. An sin bha aiteas air na ceannardaibh, agus dh'aithn an Ceannard Creideamh, gu'n rachadh tròmpadairean an Rìgh uile suas gu barra-bhallaibh a' chaisteil, agus gu'n deanadh iad an ceòl bu taitnich' a bha 'nan innleachd an sin, ann an éisdeachd Dhiaboluis agus an iomlan de bhaile Anam-an-duine. Rinn na tròmpadairean mar sin. An sin chlisg Diabolus, agus thuirt e, " Ciod is ciall da so ? cha'n e caismeachd ullachaidh gu cath, no caismeachd air son na ruaige, no caismeachd catha a ta ann ? Ciod a tha na daoine gun chiall sin a' smuaineachaidh, gu'm biodh iad fathast cho sunntach aighearach ?" An sin thubhairt aon diù féin, "'Sann a tha so air son aoibhneis am Prionnsa Emanuel a bhi teachd a shaoradh Anam-an-duine ; oir tha e air ceann feachd, agus tha 'm fuasgladh so dlù air làimh."

Mar an ceudna bha iomagan nach bu bheag air muinntir Anam-an-duine mu'n cheòl bhinn so, a rinn na tròmpaidibh ; thubhairt iad ri each a chéile, " Cha'n urrainn e bhi gu' bheil so chum cron duinne." An sin thubhairt na h-Ifrinnich, " Is fearr duinn am baile fhàgail, agus leis a sin a dheanamh, bithidh sinn ni's comasaiche air cath a chur ris an nàmhaid, ma thig iad oirnn le feachd o'n taobh a mach." Mar sin ghluais iad air falbh air an dara latha bho Anam-an-duine, ach chàmpaich iad fa chamhair Geata-na-sùla, air dhòigh cho uabhasach 'sa bha 'nan comas. Cha b'urrainn iad fantainn 'sa bhaile, a choinn nach robh sealbh aca air an daingneach làidir, agus a chionn gu'm biodh e ni bu chothromaiche dhoibh còmhrag, agus mar an ceudna an teicheadh a' ghabhail, nam b' éigin

e, nam biodh iad air càmpachadh 'san achadh fhosgailt. A bhàrr air sin, bhiodh am baile 'na uaigh dhoibh, an àit' a bhi 'na ionad dìon, nan robh am Prionnsa air teachd agus air an cuartachadh gu dlù ann. Uime sin, theich iad do'n raon, a chum gu'm biodh iad far nach ruigeadh na croinn-thabh-aill orra, leis an robh iad gu mòr air an trioblaid-eachadh am feadh a bha iad 'sa bhaile.

Air do'n àm a bhi air teachd anns an robh na ceannardan gu bualadh air na h-Ifrinnich, dh'ullaich siad iad-féin gu dùrachdach air son catha; oir dh'innis an Ceannard Creideamh an òidhche roimhe sin do na ceannardaibh, gu'n coinnicheadh iad am Prionns' am màireach 'san raon. Uime sin, rinn an sgeul so, gu'm faiceadh iad am Prionns' am màireach 'san raon, mar ola do theine lasrach, iad ni bu ro thogarraiche gu dol an aghaidh an nàmhaid; oir bha iad féin agus am Prionnsa ré ùine fhada bho chéile, mar sin bha iad ni bu dian-iarrataiche air son na h-oibreach. Air do'n uair teachd, tharruinn an Ceannard Creideamh maille ris na ceannardaibh eile, a mach an àrmailtean as a' bhaile mu'n tainig an latha. Agus air dhoibh uile a bhi ullamh, chaidh an Ceannard Chreideamh air cheann na feachd, agus thug e am Facal catha do na ceannardaibh, agus thug iadsan e do na h-oifigich agus do na sàighdeiribh a bha fodhpa; agus b' e'm Facal, "Chlaidheamh Phrionnsa Emanueil agus sgiath a Cheannaird Creidimh;" is e sin ann an canan Anam-an-duine, "Facal Dé agus Creidimh." An sin thoisich a chàrraid agus thug na ceannardan an ionnsaidh air càmpa Dhiaboluis air gach taobh.

A nis dh'fhàg iad an Ceannard Féin-fhiosrachadh 'sa bhaile, do bhrìgh nach do shlànaich na lotan a rinneadh air leis na h-Ifrinnich 'san iorghuill mu dheireadh; ach an 'nuair a thuig e gu'n robh na ceannardaibh an tarruinn, ghrad ghàirm e air a chrasgaibh, dh'eirich e, agus ghabh e 'sna buinn a

chum a chatha, ag ràdh, “ An laidh mis’ an so, ’nuair a ta mo bhràithrean ’sa bhlàr, agus an uair a dh’fhoillsicheas Emanuel am Prionnsa e-féin ’san raon d’a sheirbhisich? Ach ’nuair a chunnaic an nàmhad an duine a’ tighinn le ’chrasgaibh ghabh e tuille sgàth: agus thubhairt e ciod a mhisneach a ta aig muinntir Anam-an-duine ’nuair a ta iad a’ cogadh ruinne air an crasgaibh. Ach, mar thubhairt mi, thoisich na ceannardan ri cath agus bu treubhach a chleachd iad an àirm, a’ sior dheanamh iolach mar bha iad a’ bualadh bheumannan, “ Claidheamh Phrionnsa Emanueleil agus sgiath a Cheannaird Creidimh.”

A nise ’nuair a chunnaic Diabolus gu’n robh na ceannardan air teachd a mach, agus gu’n do chuartaich iad cho gaisgeil a dhaoine, cho-dhuin e nach ruigte leas a bhi ’g earbsa sìon uatha, aig an àm-so, ach garbh-bheuman, agus cruas an claidheimh dà-fhaobhair. Uime sin, bhuail e mar an ceudna air feachd a Phrionnsa leis an iomlan de àrmailt sgriosail; mar sin thoisich an cath. B’ iad an ceud bhuidhean ris an do choinnich Diabolus anns a’ chath, an Ceannard Creidimh air an darna làimh, agus Morair-na-toile air an làimh eile; a nis bha builean Mhorair-na-toile mar bhuilean cruaidhe, agus bhuail e le ’ghairdean treun air Luchd-teagamh-an-taghaidh, oir b’iadsan freicead-an-dionaidh Dhiaboluis, agus chum e còmhraig riu ré ùine mhath, a’ gearradh ’sa sgathadh sios gu teoma. A nis’ an uair a chunnaic an Ceannard Creideamh an Morair an tarruinn, bhuail e-féin le sgairt air a bhuidheann cheudna, mar sin chuir iad gu mòr as-òrdugh iad. Chaidh an Ceannard Deagh-dhòchas an dàil Luchd-teagamh-na-gàirme, a bha ’nan daoine calma, ach bha ’n ceannard ’na laoch gaisgeil; rinn an Ceannard Féin-fhiosrachadh mar an ceudna cuid do chobhair ris, mar sin chuir e an teicheadh air Luchd-teagamh-na-gàirme. Bha cuid

eile de na h-àrmailtibh a' dian-chòmhrag air gach taobh, agus chog na h-Ifrinnich gu foghainteach. An sin dh'òrduich an t-Ard-rùnair gu'n rachadh tilgeadh leis na cròinn-thabhaill o na chaisteal; agus b'urrainn a chuid daoine clachan a thilgeadh air leud ròineig. Ach an ceann tacan, thoisich iadsan d'am b'éigin an ruaig a ghabhail roimh cheannardan a' Phrionnsa, ri cruinneachadh a rithist, agus thàinig iad gu misneachail air culthaobh feachd a Phrionnsa; uime sin thoisich àrmailt a' Phrionnsa ri gabhail geilt; ach air dhoibh cuimhneachadh gu faiceadh iad aghaidh am Prionnsa an ùine ghearr, ghlac iad misneach, agus chuireadh cath anabarrach cruaidh. An sin rinn na Ceannardan iolach, ag ràdh, "Claidheamh Phrionnsa Emanueil, agus sgiath a Cheannaird Creideimh;" agus leis a so dh'aom Diabolus air ais, a smuaineachadh gu'n robh tuilleadh cobhrach am fagus, ach cha tainig Emanuel fathast am follais. An sin dh'aom iad beagan air an ais air an dà thaobh, agus ré an fhosaidh so, mhisnich an Ceannard Creideamh a dhaoine, a' labhairt riù ann an cainnt dhrùidhteach mar a leanas:

"A shàighdearan, agus a bhràithrean 'san oidheirp so, tha e a' cur aoibhneas orm a bhi faicinn feachd cho curanta, treun 'san raon air son Emanueil, agus cho dileas 'nan gràdh do dh'Anam-an-duine. Nochd sibh sibh-féin gus a nis, mar bu chubhaidh dhuibh, 'nur daoine firinneach, misneachail an aghaidh àrmailtean Dhiaboluis; air chòr 's ge mòr am moit, nach eil mòran fàth uail aca fathast air son na bhuanach iad. A nis, bithibh misneachail mar a b'abhast, agus bithibh treun, fearail a mhàin an aon uair so; oir beagan mhionaidean an deigh do'n ath chath toiseachadh, chi sibh bhur Prionnsa 'ga thaisbeanadh féin 'sa bhlàr; oir is éigin duinn an dara ionnsaidh so a thoirt air an an-tighearna so Diabolus, agus an sin thig Emanuel."

Cha luaithe chuir an Ceannard crioich air labhairt

r'a shaighdeiribh, na thàinig neach d'am b'ainm Cabhag 'na dheann-ruith o'n Phrionnsa, a dh'innse dha gu'n robh Emanuel am fagus. 'Nuair a fhuair an ceannard an naigheachd-so, chuir e 'n céill i do na h-oifigich eile, agus thug iadsan a rithist fios d'an saighdeiribh oirre. Uime sin, dh'eirich na ceannardan, agus an daoine mar dhream a thogadh'o na mairbh, agus bhuail iad air an namhaid, agus ghlaodh iad mar a rinn iad roimhe " Claidheamh Phrionnsa Emanueil agus sgiath a Cheannaird Creideamh."

Mar an ceudna ghrad-ghluais na h-Ifrinnich, agus rinn iad gach strìth a bha 'nan comas, ach chàill iad a nis am misneach, agus thuit mòran de'n luchd-teagaimh fuar màrbh air an làr. 'Nuair a bha iad còrr agus uair a thim ann a' mire chatha, sùil d'an tug an Ceannard Creideamh, chunnaic e Emanuel a' tighinn, agus thainig e le 'brataichibh a' snàmh anns a ghaoith, le tròmpaidibh a' séirm, agus bu ghànn a bhean casan a dhaoine ris an làr, leis cho luath 'sa bha iad a' tighinn a dh'ionnsàidh nan ceannardan a bha 'san streup.¹ An sin thionndaidh an Ceannard Creideamh a dhaoine mu'n cuairt le'n aghaidh ris a' bhaile. Thainig Emanuel air an taobh eile, agus chuireadh na naimhdean eatorra le chéile; an sin thoisich iad ri cath as ùr, agus cha b'fhada gus an do chòmhlaidh Emanuel agus an Ceannard Creideamh a chéile, a' saltradh sios nam màrbh fopa mar bha iad a' teachd air an aghaidh.²

Ach 'nuair a chunnaic na ceannardan gu'n robh am Prionnsa air tighinn, agus gu'n do bhuail e air na h-Ifrinnich air an taobh eile, agus gu'n d'fhuair an Ceannard Creideamh agus a' Mhòrachd eatorra iad, rinn iad àrd-iolaich, agus fhreagair an talamh

1 'Nuair a ta na naimhdean eadar Criosd agus creideamh, tuitidh iad gun teagamh.

2 Ni creidimh cruaidh-ghleachd ri Satan, ach cha toir e buaidh gu h-iomlan air gus am bi an Slanaighear e féin an làthair.

do'n fhuaim, ag ràdh, "Claidheamh Emanueil, agus sgiath a' Cheannaird Creideamh." A nis' nuair a chunnaic Diabolus gu'n robh e-féin agus 'àrmailtean air an cuartachadh cho teann leis a Phrionnsa agus le 'àrm rioghail, chuir e-féin agus tighearnan an t-sluic cùl r'am feachd, thàr iad as, agus dh'fhàg siad iad gu tuiteam le làimh Emanueil, agus le làimh a' Cheannaird urramaich an Ceannard Creideamh. Mar sin thuit iad gu léir sios màrbh roimh na Phrionnsa, agus 'fheachd rioghail; cha d'fhagadh fiù aon Fhear-teagamh beò; laidh iad màrbh sgaoilte air an làr mar aolaich.

Nuair a bha an cath seachad, agus a stòl na h-uile nithe 'sa chàmp, thainig ceannardan agus seanairean Anam-an-duine an ceann a chéile a dh'fhàilteachadh Emanueil an taobh a muigh de'n bhaile, agus dh'fhàiltich iad a bheatha, a 'cur mìle furan air, a chionn gu'n robh e air tighinn a rithist gu crìochaibh Anam-an-duine. Dan. viii. 1. Mar sin sheall e orra le féith-ghàire, agus thubhairt e, "Sìth gu'n robh dhuibh." An sin rinn iad ullamh gu dol suas a dh'ionnsaidh a' bhaile; agus chaidh iad-féin agus am Prionnsa agus am feachd ùr a thug e leis a chum a' chogaidh gu Anam-an-duine, agus bha iad cho aoibhneach a chionn e bhi air pìlltinn gu gràs mhor dh'an ionnsaidh, 's gu'n d'fhosgail iad uile gheatachan a' bhaile chum am Prionns' a ghabhail a steach.¹

Agus b'e so an dòigh agus an rian 'san deach e a' steach do dh'Anam-an-duine:—

1. Mar thubhairt mi, chaidh uile gheatachan a' bhaile: seadh, agus geatachan a' chaisteil fhosgladh gu farsainn réidh; shuidhich na ceannardan iad-féin aig geataibh a' bhaile, gu fàilte a chuir air mar thigeadh e a' steach an sin; agus mar bha e a' tarruinn dlùt, thubhairt iad, "O gheatachan, tog-

¹ Tha làthaireachd Chrìosd da rìreadh taitneach do'n anam a bha fad air a shàrachadh le eagalaibh agus le teagamhnaibh.

aibh suas bhur cinn, agus bithibh air bhur togail suas a dhorsas siorruidh, agus thig Rìgh na glòire stigh.” Agus thubhairt iad a rithist, “Cò e Rìgh na glòire.” Agus fhreagair siad iad-féin, ag ràdh. “An Tighearna laidir agus cumhachdach, an Tighearna treun an cath. Togaibh suas bhur cinn a gheatachan, agus bithibh air bhur togail suas, a dhorsan siorruidh,” &c.

2. Dh'òrduicheadh mar an ceudna dhoibh-san a b' ealanta aig ceòl air feadh Anam-an-duine, seinn fad an rathaid o gheataibh a bhaile chum a' chais-teil, a thaisbeanadh an urram d'a Mhòrachd bheannaichte ; an sin fhreagair na seanairean agus a' chuid eile de mhuinntir Anam-an-duine a chéile, mar bha Emanuel a' dol a stigh do'n bhaile, gus an d'ràinig e geatachan a' chaisteil, le òranaibh agus fuaim thròmpaidibh, ag ràdh, “Chunnaic iad do thriall, a Dhé, eadhon triall mo Dhé, mo Rìgh, 'san ionad naomhd. Mar sin dh'imich an luchd-séinn air thoiseach, an luchd-ciùil 'nan deigh, am meadhon mhaighdean a bualadh thiompan.”

3. Fhritheil na ceannardan, a reir an inbhe, air a' Phrionnsa mar chaidh e stigh air geataibh Anam-an-duine ; chaidh an Ceannard Creideamh air thoiseach,¹ agus chaidh an Ceannard Deagh-dhòchas maille ris ; thainig an Ceannard Gràdh nan deighsan, maille ri cuid de chòmpanaichibh, agus lean an Ceannard Foighidinn 'nan deigh uile, agus thainig na ceannardan eile, cuid air an làimh dheis, agus cuid air an làimh chli, an cuideachd Emanueleil a steach do dh'Anam-an-duine. Agus ré na h-ùine so uile bha 'n t-iomlan de na brataichibh air an sgaoileadh, na tròmpaidean a' séirm, agus na sàighdearan gun sguir a' deanamh iolaich ghairdeachais. Mharcaich am Prionnsa féin a steach do'n bhaile fo làn àrmachd, a bha gu h-iomlan de dh'òr buailte,

¹ Theid creideamh air thoiseach, agus leanaidh deadh oibre an còmhnaidh an Slanaighear 'nuair a theid e stigh do'n anam.

agus 'na charbad, aig an robh a phuist de dh'airgiod, 'iochdar de dh'òr, 'uachdair de phurpuir, agus a mheadhon air a chomhdachadh le gràdh air son nigheanan Anam-an-duine.

4. Bha lilidhean agus blàthan air an sgapadh air feadh nan sràidean gu léir, a bh' air an deanamh iongantach maiseach le meuraibh agus le géugaibh de na craobhaibh uaine a bha fàs ceithir-thimchioll a' bhaile.¹ Bha gach dorus air a lionadh le muinntir, a rinn deagh-mhaiseach beulthaobh an tighean le ni-éigin neònach agus ro bharraichte a thaisbeanadh urram do dh'Emanuel mar bha e gabhail seachad air na sràidibh ; mar an ceudna chuir iad féin fàilt air 'san dol seachad, le iolaich agus caithream ghàirdeachais, ag ràdh, " Beannaichte gu robh am Prionns' a ta teachd ann an ainm Shaddai 'Athar."

5. Chuir seanairean Anam-an-duine a rithist fàilt air Emanuel aig geataibh a' chaisteil, eadhon, Morair-a'-bhaile, Morair-na-toil', am Fo-shearmonaiche, Eòlas, agus Fear-na-h-inntinn, maille ri cuid eile de mhaithibh an àite ; chròm siad iad féin sios da, phòg iad duslach a chas, thug iad tàing, bheannaich agus chliùthaich iad a Mhòrachd, air son nach do ghabh e fàth 'nan aghaidh air son am peacannan, ach an àite sin gu'n d'rinn e iochd orra 'nan truaighe, agus gu'n do phill e do'n ionnsaidh le tròcairibh, a' thogail suas am baile gu bràth. Mar so thugadh air aghaidh e dh'ionnsaidh a' chaisteil, oir b'e sin an lùchairt rìoghail, agus an t-àite 'san robh e gu còmhnaidh a gabhail ; a bha air ullachadh air son a Mhòrachd le lathaireachd an Ard-rùnaire, agus le obair a Cheannaird Creideimh Mar sin chaidh e stigh.

6. An sin thainig sluagh Anam-an-duine d'a ionnsaidh do'n chaisteal a dheanamh bròin, caoidh, agus tuiridh air son an aindiadhachd, leis an d'fhògair iad e as a' bhaile. Mar sin 'nuair a

1 Deagh smuaintean aoibhneach.

thàinig iad, chròin siad iad féin gu làr seachd uairean, mar an ceudna rinn iad caoidh le àrd-ghul, agus dh'iarr iad mathanas air a' Phrionnsa, agus ghuidh iad gu'n daingnicheadh e a ghràdh do dh'Anam-an-duin' a rithist, mar o shean.

Fhreagair am Prionnsa mòr agus thubhairt e riu, "Na guilibh, ach imichibh, ithibh nithe sultmhor agus òlaibh nithe deagh-bhlasda, agus cuiribh cuibhriannan d'an ionnsaidh-san do nach d'ullaicheadh ni sam bith, oir is e aoibhneas 'ur Tighearna bhur neart. Tha mise air pilltinn gu Anam-an-duine le caomh-thròcairibh, agus bithidh m'ainm air àrdachadh agus air a dheanamh urramach leis." Mar an ceudna ghabh e an luchd-àiteachaidh ud 'na uchd agus phòg se iad. A thuilleadh air sin, thug e slàbhraidh òir agus fàinne, do sheanaraibh agus do mhaoir baile-Anam-an-duine. Chuir e mar an ceudna cluais-fhailean, seudan, làmh-fhailean, agus nithe eile a dh'ionnsaidh am mnathan.¹ Bhuilich e fòs ioma ni luachmhor air clann dhligheach Anam-an-duine.²

An deigh do dh'Emanuel am Prionnsa, na nithe so uile a dheanamh air son baile iomraiteach Anam-an-duine, an sin thubhairt e riù, air tùs, "Nighibh 'ur n-aodach, an sin cuiribh umaibh 'ur seudan, agus a rithist thigibh d'am ionnsaidhsa gu caisteal Anam-an-duine." Eccl. ix. 8. Mar sin chaidh iad a dh'ionnsaidh an tobair a chaidh fhosgladh air son tigh Iudaih agus Ierusalem chum ionnlaid ann; agus nigh iad ann an sin, agus rinn iad an aodach geal, agus thàinig iad a rithist a dh'ionnsaidh a' Phrionnsa do'n chaisteal, agus anns an uidheam so sheas iad 'na fhianais. Sach. xiii. 1. Tais. vii. 14, 15.

A nise bha sonas agus gàirdeachas air feadh Anam-an-duine gu h-iomlan; oir dheònaich am

1 Breithneachadh naomha an anama.

2 Snuaintean òg ànmhainn agus naomha.

Prionns' a rithist dhaibh a làthaireachd, agus solus a' ghnuise; mar an ceudna shéirm na cluig agus dhealraich a' ghrian orra gu taitneach ré tamaill.

Bha Anam-an-duine a nise ni bu dùrachdaiche ag iarraidh léir-sgrìos a thoirt air na h-uile a dh'fhàgadh do na h-Ifrinnich a bha fantainn anns na ballachaibh, agus anns na tuill a bha aca anns a' bhaile, oir gus an latha 'n diugh fhuair cuid diù as le'm beatha bho làimh an luchd-tòireachd ann an Anam-an-duine. Cha robh Morair-na-toile riamh 'na chùis eagail cho mòr dhaibh 's a bha e nis; a chionn gu'n robh a chridhe ni bu ro-shuidhichte air an rànsachadh a mach agus an geur-leanmhainn gu bàs; bha e air an tòir a latha agus a dh'oidhche, ionnas gu'n chuir e iad ann an teannachd ro chruaidh, mar chithear an deigh so.¹

An deigh do chùisibh bhi air an cur an rian an fheadh so ann an Anam-an-duine, dh'òrduicheadh leis a' Phrionnsa bheannaichte, Emanuel, gu'n cuir-eadh muinntir a' bhaile gun dàil, cuid-éigin air leth gu dol a dh'ionnsaidh a chòmhnaird a thiodhlaic-eadh nam màrbh a bha an sin, a thuit le claidheamh Emanueil agus le sgiath a' Cheannaird Creideamh, air eagal gu'n eireadh droch bholtrach dhiù a thruaillèadh an àilidh agus a dheanadh cron air Anam-an-duine. Mar an ceudna, a chum is cho fad 'sa bha e an comas a' bhaile, gu'n gearradh iad as àinm agus bith, agus cuimhneachan nan naimh-dean sin, an Luchd-teagamh, o smuaintibh a bhaile iomraiteich sin, agus a luchd-àiteachaidh.

Uime sin thugadh òrdugh le Morair-a'-bhaile, a bha na charaid glic agus dìleas do dh'Anam-an-duine gu'n rachadh muinntir mu thimchioll a' ghnòthaich fheumail so; agus shònraicheadh Eagal-Dé agus Tréidhireach 'nan luchd-coimhid os ceann na muinn-

¹ Nuair a tha an t-anam air a' sboillseachadh le làthaireachd an Tighearna, thèid dùrachd as ùr a chleachdadh ann an rànsachadh air son peacaidh agus a chum buaidh a thoirt air.

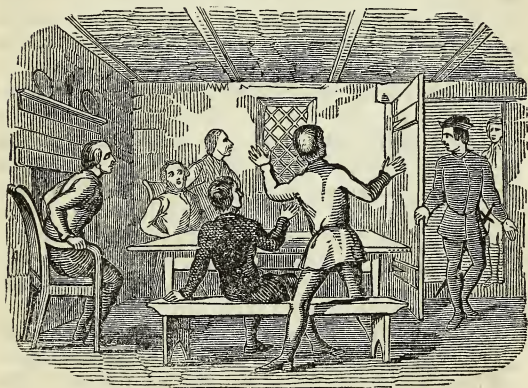
tir a bha gus na mairbh adhlacadh. Bha cuid gus na h-uaignean fhosgladh, cuid gus na màirbh adhlacadh, agus cuid eile gu dol air ais agus air aghaidh air feadh nan raon, agus mar an ceudna timchioll chriochan Anam-an-duine, air eagal gu'n robh claigeann no cnàimh, no mìr cnàimhe Fir-teagaimh, fathast r'a fhaotainn air uachdair an talmhuinn an àit' air bith teann air làimh; ni ma fhuaradh dh'òrduicheadh do'n luchd-siridh comharradh a chuir suas làimh ris, chum gu'n amaiseadh an luchd-adhlacaidh air, agus gu'n tiodhlaiceadh iad e às an t-sealladh, a chum gu'm biodh ainm agus cuimhne Fir-theagaimh Ifrinneach air an dubhadh a mach o bhi fo neàmh; agus a chum, nan gabhadh e deanamh, nach biodh fhios aig a' chlann agus aca-san a bha gu bhi air am breith ann an Anam-an-duine, ciod a bh'ann an claigeann, no ann an cnàimh, no ann am mìr cnàimhe Fir-teagaimh.¹ Rinn an dream a shònraicheadh a chum na crìche sin, mar a dh'àithneadh dhoibh, thiodhlaic iad an Luchd-teagamh, agus gach claigeann agus cnàimh, agus gach mìr cnàimhe, do luchd-teagaimh, ge b'e àit' an d'fhuair siad iad, agus ghlan iad na raointean. Thiodhlaic iad mar an ceudna an airm-chatha maille riù féin, a bha nan innealaibh guineach bàis, (b'iad am bùill-àirm saighdean, gathan, faircean, leusan-teine, agus an leithidean sin;) thiodhlaic iad mar an ceudna an éididhean-chogaidh, an suaicheantais agus am brataichean, maille ri bràtach Dhiaboluis, agus na h-uile ni eile a b'urrainn doibh fhaotainn a mheas iad a bhi aig Fear-teagamh Ifrinneach.

Mar so thiodhlaic iad na h-uile seòrsa Luchd-teagaimh anns na raontaibh timchioll Anam-an-

¹ Is còir gach fuigheall de na teagamhaibh leis am beil an creid-each air a chuirteachadh a thoirt air falbh, ma ghabhas e deanamh a thaobh gu bheil e chum eas-urram do ar Tighearna, agus cronail do ar 'n anama.

duine; ach thàr na prionnsachan agus na ceannardan, maille ri seann As-creideamh am prìomh cheannard, as. Mar an ceudna, ghlac Sìth-Dhé a dhreuchd féin a rithist, agus ghnàthaich se e' mar anns an àm a chaidh seachad.

CAIBIDIL XII.

GLACADH AN LUCHD TEAGAIMH.

Rùnaich Diabolus ionnsaidh eile a thoirt air Anam-an-duine le àrmailt de Dhaoine-fuilteach agus de Luchd-teagamh—Mean-chùnntas mu'n àrmailt so—Rainig iad fa chomhair Anam-an-duine—Ghuidh muinntir a' bhaile air Emanuel an tearnadh—Sheol am Prionnsa do na ceannardaibh mar a dheanadh iad—Mhair an séisd ùine fhada—Mu dheireadh dh'òrduich Emanuel do na ceannardaibh dol a mach a chath ri Diabolus agus ri àrmailt—Sgap an Luchd-teagamh 'nuair a chunnaic iad daoine a Phrionnsa—Rinneadh prìosanaich de na Daoine-fuilteach—Chaidh ceathar de Luchd-teagamh a steach do dh'Anam-an-duine, agus thug Anamharas aoidheachd dhoibh—Ghlac Morair-na-toil iad—Mar dh'fheuchadh agus mar chuireadh gu bàs iad—Ghlacadh tuilleadh de na h-Ifrinnich—Dh'òrduich Emanuel do mhuintir a' bhaile comhlachadh 'na lathair-san—Labhair e riu, dh'aithris e a ghnìomharran fialaidh, a' taisbeanadh a mach a ghràidh d'an taobh-san—A gealltainn gu'n atharraichear iad gu rioghachd 'Athar, agus gu'n cuirear suas am baile a rithist ann an sin air dhòigh eò

ghlòrmhor—Tha e a' cò-dhunadh le bhì 'g innse dhoibh cìod a tha iad gu dheanamh gus an tig e rithist a cho-lionadh na h-oibreach mòra so.

A nis, an uair a ràinig an t-aintighearna, maille ri 'sheanna charaid As-creidimh Tom-geat'-ifrinn, chaidh iad air ball sìos do'n t-sloc, agus air dhoibh féin agus d'an còmpanaichibh, co-chaidh a dheanamh ré tamaill air son an cruaidh-fhortain, agus am mòr chall a dh'fhuilig iad anns a' chogadh ri Anam-an-duine, mu dheireadh las fraoch am féirge, agus rùnaich iad dioghaltas a dheanamh air son a' challa so; uime sin, ghairm iad comhairle air bàll chum gu'n smuainicheadh iad fathast ni b'fhaide cìod a dheanadh iad an aghaidh baile iomraiteach Anam-an-duine, oir cha robh a dh'fhoighidinn ac' a dh'fheitheadh ri fhaicinn cìod a' chrìoch gus an tigeadh comhairle Lucifer agus Apolion, oir mheas an ciocras do-chasgadh gach latha mar bhliadhna, gus am biodh iad air an sàsachadh le corp agus anam, le feòil, cnàmhan, agus le uile shòghmhorachd Anam-an-duine. Uime sin, rùnaich iad ionnsaidh eile thoirt air a bhaile le àrmailt, de Dhaoine-fuilteach agus de Luchd-teagamh.

Tha'n Luchd-teagamh air an sloinneadh a réir an gnè, cho math is a réir na dùthcha 'san d'rùgadh iad; 'se is gnè dhoibh a bhì cur an teagamh uile fhirinnibh Emanueil, agus is e Tìr-an-teagamh is dùthaich dhoibh, a nis tha 'n tìr sin 'na laidhe fada, fadagu Tuath, eadar Tìr-an-Dòrchadais agus Gleann-Sgàile-a'-Bhàis. Oir ged a tha na duthchannan so air uairibh air an ainmeachadh mar nach biodh annt' ach an aon duthaich; gidheadh gu cinnteach is da thìr iad, a tha gle dhlù da chéile; agus tha Tìr-an-teagamh 'na laidhe eatorra, agus is iad dùthchasaich na tìre-so, a thàinig maille ri Diabolus a sgrios Anam-an-duine.

Is muinntir na Daoine-fuilteach a th'air an sloinneadh a réir nàimhdeis an gnè, agus a réir an iarrtais an-ìochdmhor a th'aca gu Anam-an-duine

sgrios. 'Se Tìr-gràin-do-mhath ainm na dùthcha, tha na h-earrannan is faid' as dh'i astar mhòr o Thir-an-teagamh, gidheadh tha iad araon a' còmh-lachadh aig an tòm d'an goirear Tòm-geat'-ifrinn. Tha 'n sluagh so an còmhnaidh an co-bhòinn ris an Luchd-teagamh, oir tha iad gu h-aon-sgeulach, a' cur an teagamh creideamh agus dìlseachd mhuinntir Anam-an-duine, agus mar sin tha iad araon coimh-ionann freagarrach air son seirbhis am Prionnsa.

An sin thog Diabolus àrmailt eile anns na duth-channan so an aghaidh Anam-an-duine, anns an robh cùig mìle fichead fear. Dhiu so bha cùig mìle deug do Dhaoine fuilteach, agus deich mìle dè Luchd-teagamh; agus rinneadh seann As-creideamh a rithist 'na àrd-cheannard air an fheadh.

B'iad ceannardan an Luchd-teagamh, cùignear de na seachd cinn-fheadhna bh'air an armailt Ifrinneach mu dheireadh, agus is iad so an ainmean, Beelsebub, Lucifer, Apolion, Legion, agus Cerberus; agus rinneadh fo cheannardan agus fir-bhrataich anns an armailt, de chuid eile de na ceannardaibh a bh'orra roimhe. Ach cha robh a bheag a dh'earbs' aig Diabolus ann an treubhantas an Luchd-teagamh anns an ionnsaidh so, oir chuireadh dearbhadh air am misneach roimhe, agus chuir muinntir Anam-an-duine an ruaig orra, ach 'sann a bha 'n t-iomlan de dhòchas 'na Dhaoine-fuilteach, oir bha iad uile nan slaoightearan borba, agus b' eòl dha gu'n d'rinn iad gnìomharran gaisgil roimhe so.

A thaobh nan Daoine-fuilteach, b'iad so an ceannardan-san.

1. Bha 'n Ceannard Cain os ceann nan Daoine-fuilteach Farmadach agus Feargach, ghiùlan 'fhear-brataich a bhratach dhearg, agus b'e shuaicheantas cuaille dubh a mhoirt. Gen. iv. 8.

2. Bha 'n Ceannard Nimrod os ceann nan Daoine-fuilteach Aintighearnail agus fhòirneartach; ghiùlan

'fhear-brataich-san a' bhratach dhearg, agus b'e shuaicheantas Cù Mòr lùirg. Gen. x. 8, 9.

3. Bha 'n Ceannard Ishmael os ceann nan Daoine-fuilteach sgeigeil agus fanaideach; ghiùlan 'fhear-brataich-san a bhratach dhearg, agus b'e 'shuaicheantas neach a fanaid air Isaac 'Abrahaim. Gen. xxi. 9, 10.

4. Bha 'n Ceannard Esau os ceann nan Daoine-fuilteach a thalaich air gu'n sealbhaicheadh neach eile a bheannachd; mar an ceudna os an ceann-san a bha air son am falachd a dhioladh air mùinntir eile; ghiùlan fhear-brataich-san a bhratach dhearg, agus b'e 'shuaicheantas neach a' deanamh feall-fhalach a chum Iacob a mhort. Gen. xxvii. 42—46.

5. Bha 'n Ceannard Saul os ceann nan Daoine-fuilteach Farmadach-gun-chion-fath agus a tha mallaichte borb; ghiùlan fhear-brataich-san a bhratach dhearg, agus b'e 'shuaicheantas trì gathan fuilteach air an tilgeadh air Daibhidh neo-chiontach. 1 Sam. xviii. 10.

6. Bha 'n Ceannard Absalom os ceann nan Daoine-fuilteach a mharbhas athair no caraid, air son glòir an t-saoghail so; mar an ceudna os an ceann-san a chumas beul-briagha ri neach gus an troimh-lot iad e le'n claidhmhibh; ghiùlan 'fhear-brataich-san a' bhratach dhearg, agus b'e 'shuaicheantas am Mac an dian thòir air fuil 'Athar. 1 Sam. xix. 10; xx. 23. 2 Sam. xvi. 16, 17.

7. Bha 'n Ceannard Iudas os ceann nan Daoine-fuilteach a reiceas beatha neach air son duais, agus mar an ceudna os an ceann-san a bhrathas caraid le pòig; ghiùlan 'fhear-brataich-san a bhratach dhearg, agus b'e shuaicheantas deich buinn fhichead airgid agus tobha na croiche. Mata xxvi. 14, 16.

8. Bha 'n Ceannard Pàp' os ceann aon bhuidhean; oir tha 'n t-ìomlan de na spioradan so air dol an co-bhoinn fodha-san; ghiùlan 'fhear-brataich-san a bhratach dhearg, agus b'e 'shuaicheantas am post,

an lasair, agus an t-ionracan ceangailte innte. Tais. xiii. 7, 8. Dan. xi. 33.¹

A nis b'è 'n t-aobhar air son an d'ath-chruinnich Diabolus feachd eile cho ealamh, gu'n do chuir e mòran tuille muinghinn 'na Dhaoine-fuilteach, na chuir e roimhe 'na Luchd-teagamh, ged a rinn iadsan mar an ceudna gu minig mòr sheirbhis dha 'na dhaingneachadh ann a rìoghachd. Ach chuir e gu tric dearbhadh air na Daoine-fuilteach so, agus b'ainmig a phillan claidbeamh falamh. A thuilleadh air sin, b'èòl dha gu'n leumadh iad so mar mhadraidh air neach sam bith, air athair, màthair, bràthair, piuthar, prionnsa, uachdaran, seadh, na air Prionnsa nam Prionnsa. Agus b'è an t-aon ni bu mhò a thug a misneach dha, gu'n d'fhuadaich iad Emanuel féin uair-eigin á rioghachd a Chruinne-chè;² agus c'arson, ars' esan, nach fhaod iad fhuadach o Anam-an-duine?

Mar sin threòraicheadh an àrmailt so, an aghaidh Anam-an-duine le'n àrd cheannard, As-creidimh. A nis thug Mean-ranusachadh, Ceann-feadhn'-an-luchd-beachdachaidh, sgeul gu Anam-an-duine gu'n robh iad a' tighinn: uime sin dhùin iad an geatachan, agus chuir siad iad-féin anns an t-suidheachadh dìon' a b'fhearr a b'urrainn iad.

Mar sin thug Diabolus àrmailt air an aghaidh; agus chuartaich e Anam-an-duine; shuidhicheadh

1 Is luchd geurleantmhuinn (faic Salm cxxxix. 19.) na Daoine-fuilteach, daoine a tha, fo bhuaidh na h-inntinn-fheòlmhor, a' taisbeanadh an nàimhdeas an aghaidh Dhé. Ged tha 'n Crìosdaidh air a shaoradh o chumhachd Shàtain, gidheadh feumaidh iadsan uile leis an àill am beatha a chaitheadh gu diadhaidh ann an Iosa Crìosd earbsa gu'm fuiling iad geur-leantmhuinn air son na còrach. Is iad an ceannardan an dream sin a bha am measg an luchd-geurleantmhuinn bu nàimhdeile, bho Chain a mharbh a bhràthar, chum a' Phàpa—mu'm bheil e air a' ràdh ann an Leabhar an Taisbeanaidh e bhi air mhisg le fuil nan naomh.

2 Chuir an t-Abstol Peadar an ceart ni so as leth nan Iudhach o shean, " An duine so, a thugadh thairis le comhairle chinnteach agus roimh-eolas Dé, ghlac sibhse, agus le làmhaibh dhroch dhaoine ch'us agus mharbh sibh e." Gnìomh. ii. 23.

an Luchd-teagamh mu'n cuairt do Gheat'-a-mhothachaidh, agus shocraich na Daoine-fuilteach iad-féin fa chomhair Geata-na-sùla agus Geata-na-cluaise.

'Nuair a shuidhich an àrmailt so iad-féin, chuir As-creideamh bàirlinn gàrg, an ainm Dhiaboluis, 'na àinm féin, an ainm nan Daoine-fuilteach, agus an àinm chàich a bha maille ris, gu Anam-an-duine striochdadh, a' bagairt 'nan seasadh iad fathast 'nan aghaidh, gu'n loisgeadh iad air ball am baile le teine. Oir cha robh na Daoine-fuilteach cho mòr an air son gu'n striochdadh Anam-an-duine, 'sa bha iad gu'm biodh e air a sgrios, agus air a ghearradh á tìr nam beò. 'Tha e fìor, gu'n do chuir iad fios d'an ionnsaidh striochdadh, ach eadhon ged bha iad air sin a dheanadh cha riaraidheadh e na daoine so: feumaidh iadsan fuil, fuil Anam-an-duine, no gheibh iad bàs; agus is ann uaithe sin a tha iad air an sloinneadh. Uime sin, ghléidh Diabolus na Daoine-fuilteach¹ so gus a nis, a chum gu'm biodh iad air an toirt an aghaidh Anam-an-duine, 'nuair a dh'fhàiligeadh na h-uile meadhon eile. Salm xxii. 16. Isaiah lix. 7. Ier. xxii. 17.

'Nuair a fhuair muinntir a' bhaile am barnaigeadh searbh so, dhùisg e caochla smuaintean annta; an àin' bu lugha na leth-uair cho-aontaich iad am bairlinnean a' ghiùlan a chum a' Phrionnsa an deigh dhoibh sgrìobhadh aig iochdar, "O Thighearna bho dhaoinibh fuileachdach saor Anam-an-duine." Salm lix. 2.

Mar sin smuainich e air, mar an ceudna ghabh e beachd air an achanaich ghoirid a sgrìobh muinntir Anam-an-duine aig iochdar, agus ghàirm e air a Cheannard urramach Creideamh, agus dh'iarr e air an Ceannard Foighidinn a thoirt maille ris, agus an taobh sin de Anam-an-duin' a bh' air a chuartachadh leis na Daoine-fuilteach a dhìon. (Eabh.

¹ Cha'n 'eil ni a thoilicheas luchd-géurleanmhuinn ach Anam-an-duin' a' sgrios.

vi. 12, 15.) Mar sin chaidh an Ceannard Creideamh agus thug e leis an Ceannard Foighidinn, agus dh'ion iad le chèile mar a dh'àithneadh dhoibh, an taobh sin de dh'Anam-an-duine a bha air a theannachadh leis na Daoine-fuilteach.¹

An sin dh'àithn Emanuel do'n Cheannard Deagh-dhòchas, do'n Cheannard Gràdh, agus do Mhorair-na-toile, cùram a ghabhail do'n taobh eile de'n bhaile an aghaidh an Luchd-teagamh ; “ agus cuiridh mi-féin,” ars' am Prionnsa, “ mo bhratach air barra-bhalla bhur caisteil.” (Isai. lix. 19.) Air dha so a dheanamh, dh'àithn e gu'n cuireadh an Ceannard treubhach sin Féin-fhiosrachadh a dhaoine an òrdugh ann an àite na féille, agus gu'n cleachdadh e iad gach latha ri lùgh-chleasaibh cogaidh fa chomhair mhuinntir Anam-an-duine. A nis mhair an séisdeadh ré ùine fhada, agus is iomadh ionnsaidh gharbh a thug na nàimhdean, gu h-àraid na Daoine-fuilteach, air Anam-an-duine ; agus is iomadh làimhseachadh goirt a thug iad do chuid de mhuinntir a' bhaile, gu h-àraid do'n Cheannard Féin-àicheadh, neach, mar bu chòir dhomh innse dhuibh roimhe so, dh'an d'òrduicheadh cùram a ghabhail de Gheata-na-cluaise agus de Gheata-na-sùla an aghaidh nan Daoine-fuilteach. Bu duine òg an Ceannard Féin-àicheadh so, ach bu duine treun e, agus b'ann de ghnà-mhuinntir Anam-an-duin' e, mar a bha an Ceannard Féin-fhiosrachadh mar an ceudna ; agus rinn Emanuel, aig a dhara pilltinn g'an ionnsaidh, na cheannard e os ceann mìle de mhuinntir Anam-an-duine. Air do'n cheannard so a bhi 'na dhuine ro ghaisgeil, agus toileach e-féin a chur an cunnart air son math a' bhaile, thug e iomadh caismeachd ghàilbheach do na Daoine-fuilteach, agus chuir e iomadh deabhadh ghoirt riu, mar an ceudna mhàrbh e cuid dhiu ; ach anns

¹ Le creideamh agus foighidinn, bheirear buaidh air geur-leanmhinn; le féin aicheadh tha cumhadh an nàmhaid so air a lagachadh.

a' chòmhrag fhuair e iomadh athailt 'san aodann, agus ann an àitibh eile de 'chorp.

Mar sin an deigh beagan ùine chaitheamh chum dearbhadh a chur air creideamh, dòchas, agus gràdh baile Anam-an-duine, ghairm Prionnsa Emanuel a cheannardan agus 'fhir-chogaidh an ceann a chéile, agus ròinn e iad nan dà bhuidhean, agus dh'àithn e dhoibh aig àm suidhicht, gu ro mhoch air a mhaduinn, brùchdadh a mach air na naimhdibh; ag ràdh, " Buailleadh aon leth agaibh air an Luchd-teagamh, agus an leth eile air na Daoine-fuilteach. Sibhse a théid a mach an aghaidh an Luchd-teagaimh, glacaibh agus màrbhaibh a mheud diu 's is urrainn duibh; ach sibhse a theid a mach an aghaidh nan Daoine-fuilteach, na màrbhaibh iad, ach glacaibh beò iad." Rom. xii. 14. Mata v. 44.

Mar sin chaidh ná ceannard a mach mar a dh'àithneadh dhoibh an aghaidh nan naimhdean: Chaidh an Ceannard Deadh-dhòchas, an Ceannard Gràdh, maille ris a Cheannard Neo-chiontas, agus ris a Cheannard Féin-fhiosrachadh, a mach an aghaidh an Luchd-teagaimh; agus chaidh an Ceannard Creideamh, agus an Ceannard Foighidinn, maille ris a Cheannard Féin-aicheadh, agus cach a bha dol an co-bhòinn riu, a mach an aghaidh nan Daoine-fuilteach.

'Nuair a chuimhnich an Luchd-teagamh, an lundraigeadh mu dheireadh a fhuair iad, cha do leig a ghealtachd dhoibh seasamh ri cath, ach ghabh iad an ruaig roimh dhaoine a Phrionnsa, -a lean air an tòir agus a mhàrbh mòran diu, ach cha b'urrainn doibh amas orra uile. A nis chaidh cuid dhiubhsan a theich dhachaigh, agus shiubhail a chuid eile dhiù mar fhògaraich, air faontradh air ais agus air aghairt air feadh na dùthcha, far an do ghnàthaich iad mòran de'n cleasaibh Ifrinneach air an t-sluagh bhòrb; oir cha do chathaich an sluagh so 'nan aghaidh,¹ uime sin rinn iad tràillean diù. Mar an

¹ Cha chathaich As creideamh gu bràth an aghaidh Luchd-teagaimh.

ceudna nochdadh siad iad féin an déigh so 'nan cuideachdan fa chomhair Anam-an-duine, ach cha'n fhanadh iad ann; oir nan taisbeanadh an Ceannard Creidimh, an Ceannard Deadh-dhochas, no an Ceannard Féin-fhiosrachadh iad féin, thàradh iad-san as.

Rinn iadsan a chaidh an aghaidh nan Daoine-fuilteach, mar a dh'àithneadh dhoibh, cha do mhàrbh iad a h-aon diù, ach thug iad a chruaidh ionnsaidh air an cuartachadh. Ach 'nuair a chunnaic na Daoine-fuilteach, nach robh Emanuel anns a' bhlàr, cho'-dhùin iad nach mò na sin a bha e ann an Anam-an-duine; uime sin, 'nuair a chunnaic iad na nithe a rinn na ceannardan mheas iad nach robh annta ach toradh mi-riaghailteach am mac-meamna bòrb agus amaideach féin, mar sin rinn iad tàire orra an àite eagal a ghabhail rompa, ach mu dheireadh chuartaich na ceannardan iad, aig an àm cheudna thàinig iadsan a chur an ruaig air an Luchd-teagamh, 'gan cobhair; mar sin an déigh beagan stréup, dhùirigeadh na Daoine-fuilteach an ruaig a ghabhail mar an ceudna, ach air chionn so bha e ro an-moch, oir ged a tha iad cronail agus an-ìochdmhor far am faigh iad buaidh, gidheadh cha'n 'eil ach gealtairean anns na h-uile Dhaoine-fuilteach, 'nuair a chòmhlaicheas iad ri'n sèise, mar sin ghlac na ceannardan iad, agus thugadh a dh'ionnsaidh Emanueil iad.

'Nuair a thugadh iad fa chomhair a' Phrionnsa, agus a cheasnaicheadh iad, chunnaic e gu'n d'thàinig iad á trì caochla Sìorrachdan, ged is ann á aon tìr a thàinig iad uile.

1. Thàinig aon seòrsa dhiù á Sìorrachd-an-duine-dhoill, agus is ann tre AINEOLAS a rinn iad a ni a rinn iad. 1 Tim. i 13—15.

2. Thàinig seòrsa eile dhiù á Sìorrachd-an-eudhòill agus is ann tre SHAOBH-CHRABHADH a rinn iad an ni a rinn iad.

3. Thainig an treas seòrsa dhiù á baile a Mhì-rùn, ann an Siorrachd-an-fharmaid, agus is ann tre FHUATH agus GHAMHLAS a rinn iad an ni a rinn iad.

A thaobh a cheud seòrsa dhiù so, a thàinig á Siorrachd-an-duine-dhòill, (Gnìomh ix. 5, 6,) 'nuair a chunnaic iad an t-àit' an robh iad, agus cò an aghaidh an do chathaich iad, chriothnaich, agus ghuil iad mar a sheas iad 'na lathair; agus a mheud diù 'sa dh'iarr tròcair bhean e ri 'm bilibh le a shlait rìoghail.¹

Bha iadsan a thàinig á Siorrachd-an-eud-dhoill (Eoin viii. 40—43,) a' cumail a mach gu'n robh e dlìgheach dhoibh an ni a rinn iad a dheanamh, a chionn gu'm bu bhaile Anam-an-duine aig an robh a laghan agus a chleachdainean eadar-dhealaichte o gach aon mu'n cuairt dha; is ro bheag dhiù so a b'urrainnear a thoirt gu olc an slìghe fhaicinn, ach iadsan a chunnaic agus a dh'iarr tròcair fhuair iad mar an ceudna deagh-ghean.

A nis cha d'rinn iadsan a thàinig á baile a Mhì-rùn, ann an Siorrachd-an-Fharmaid, ('Tais. ix. 20, 21.) aon chuid guil, deasbaireachd, no aithreachas, ach sheas iad a' cnàmh an teangan tre mhòr-dhoilghios agus chaothach, a chionn nach fhaigheadh iad am miann air Anam-an-duine. Thug e air gach aon fa leth de'n t-seòrsa so mu dheireadh, maille ris a' chuid sin de'n dà sheòrsa eile nach d'iarr gu tréidhireach mathanas air son an lochdan, e féin a cheangal ann am bànn gu freagairt air son na rinn e an aghaidh Anam-an-duine, agus an aghaidh a Rìgh, aig a' mhòd² mhòr agus choitcheann a tha gu bhì air a chumail air son ar Tighearn an Rìgh, far an suidhich e féin, air son dùthaich agus rioghachd a' Chruinne-cé.

1 'Sann bho aineolas, saobh-chràbhadh no mì-rùn a tha na h-uile geur-leanmhainn ag eirigh. Tha tròcair air a nochdadh do'n cheud dithis—'s urrainn mòr chumhachd Dhé Saul a thionndaidh gu bhì na Phòl—fear geur-leanmhainn gu bhì na naomh.

2 Là a bhreitheanais.

Agus an fhad so mu thimchioll an dara feachd a chuireadh le Diabolus a' sgrios Anam-an-duine.

Ach bha ceathrar de'n Luchd-teagamh, an déigh siubhal air allaban air feadh na dùthcha ré tamall, air dhoibh fhios a bhi aca gu'n robh Ifrinnich fathast anns a' bhaile, a bha cho dàna's gu'n deach iad a steach nam measg do dh'Anam-an-duine. Chaidh iad gu tigh fear d'am b'ainm An-amharas,¹ seann Ifrinneach ann an Anam-an-duine, agus fìor nàmhaid guineach do'n bhaile sin, agus ro theoma a measg nan Ifrinneach an sin. Thug e caidreamh dhoibh agus dh'fhòir e orra leis na nithibh a b'fhearr a bha 'na thigh. An ceann tamall beag dh'fheòraich seann An-amharas de'n Luchd-teagamh an ann á aon bhaile thàinig iad uile? (Oir bha fhios aige gur ann a aon rìoghachd a thàinig iad,) fhreagair iadsan, "Cha'n ann, no a aon siorrachd;" "oir is Fear-teagamh-an-taghaidh mise," arsa fear dhiù; "Is Fear-teagamh-na-gàirme mise," arsa fear eile; "Is Fear-teagamh-slàinte mise," ars' an treas fear; "Agus is Fear-teagamh-gràis mise," ars' an ceathramh fear. "Ro mhath," ars' an seann duine uasal, "thigibh o'n t-siorrachd is àill leibh, tha mi làn-chinnteach gu bheil sibh de dh'aon rùn riumsa, agus tha sibh di-beathte uamsa." Mar sin bha iad toilichte gu'n d'fhuair iad fàsadh ann an Anam-an-duine. "Cia meud," ars' An-amharas, "a thàinig maille ribh gu séisdeadh Anam-an-duine?" "Thàinig," ars' iadsan, "deich mìle de Luchd-teagamh, agus cùig mìle deug de dhaoine fuilteach." "Tha na daoine fuilteach so," ars' iadsan "an co'chrioch ri bhur dùthaich-ne; ach tha sinn a' cluinntinn gu'n do ghlacadh na huile h-aon de na truaghanan bochd le feachd Emanueil." "Deich mìle!" ars' an seann duine uasal, "Tha mis' ag innse dhùibh gu'm bu mhòr an

¹ Ged a tha As-creideamh air fhuadach air falbh, gidheadh ma dh'fhanas An-amharas gheibh te gamh fàsadh.

àrmait sin. Ach cionnas a thachair nach tug sibh buaidh air bhur naimhdibh, air dhuibh a bhi cho lionmhor ann an àireamh?" "B'e ar 'n àrd-cheannard," ars' iadsan, "an ceud duine thàr as." "Ach cò b'e," arsa fear-an-tighe, "an t-àrd cheannard gealtach sin?" "B'e uair-eiginn Morair-a'-bhaile ann an Anam-an-duine," ars' iadsan, "Ach guidheamh ort na gairm àrd-cheannard gealtach dheth, oir cha d'rinn a h-aon eile bho'n aird-an-eargus an aird-an-iar, ni's mò de sheirbhis do bhur prionnsa Diabolus na As-creideamh; agus 'nan glacadh iad e chaidh a chrochadh gu'n teagamh."

"Mo chreach," ars' an seann duine uasal, "nach robh deich mìle de Luchd-teagamh air an deagh àrmachadh an tràths ann an Anam-an-duine, agus mi féin am cheannard orra, an sin chithinn ciod a b'urrainn mi a dheanamh." "Is truagh!" ars' iadsan, "nach fhaiceamaid sin; ach ciod e am math a tha'n sin?" "Feuchaibh nach dean sibh bruidhean ro labhar," ars' An-amharus, "Feumaidh sibh a bhi ro thosdach, agus aire a ghabhail dhibh féin am feadh a tha sibh an so, no glacair sibh, do bhrìgh gu bheil am Prionnsa agus an t-Ard-rùnair, an ceannardan agus an sàighdearan, uile anns a' bhaile an tràths. Agus a thuille air sin, tha Morair-na-toile ann, ar nàmhad ro an-ìochdmhor-ne, agus rinn am Prionnsa fear-gleidhidh nan geatachan dheth, agus dh'àithn e dha mion rannsachadh a dheanamh leis na h-uile dhichioll, air son an iomlan de na h-Ifrinnich agus cur as dhoibh; agus ma's e 's gu'n eirmis e oirbhs', màrbhaidh e sibh, ged a bhiodh 'ur cinn de dh'òr."

Ré na h-ùine so uile sheas aon de shàighdeara dileas Mhorair-na-toile, d'am b'ainm Dìchioll, aig farchluais fo uinneag seann An-amharuis.

Bu duine an sàighdear so anns an robh làn mhuinghinn aig a' Mhorair, agus dh'an d' tug e mòr speis, a' chionn gu'm bu duine misneachail e,

agus de shaothair neo-sgithichte ann an rannsachadh air son Ifrinnich chùm an glacadh. 2 Pead. i. 10.

Chuala 'n duine so an t-ìomlan de 'n chonaltradh ; uime sin, chaidh e dh'ionnsaidh a Mhorair, agus chuir e an céill dha e. “ Am bheil iad an sin ? ” ars' am Morair ; “ is math is aithne dhomh An-amharas, oir bhà e féin agus mise glé àraid ré àm ar cùl-sleamhnachaidh ; ach cha'n 'eil fhios agam c'ait' am bhèil e chòmhnaidh an dràs.” “ Tha fhios agam-sa,” arsa Dìchioll, “ agus feuchaidh mi an rathad dhuit gu àite còmhnaidh.” Mar sin dh'imich am Morair agus Dìchioll le chéile.

A nis chaidh Dìchioll air thoiseach, agus dh'fheuch e an t-slighe dha gu àite còmhnaidh An-amharuis. “ Eisd a Mhorair,” arsa Dìchioll, an aithneadh tu guth an t-seann duine 'nan cluinneadh tu e ? ” “ Dh'aithneadh gu math,” ars' am Morair, “ ach is iomadh latha bho nach fhaca mi e. Mar an ceudna 's aithne dhomh, gu bheil e ro chuilbheartach ; gu ma h-e dha nach téid e às uainn. Cia mar dh'eirmiseas sinn air an dorus ? ” ars' am Morair. “ Leig eadar mis' agus sin,” arsa Dìchioll.” Mar sin sheòl e an rathad a chum an doruis. Bhris am Morair an dorus air a' cheud tarruinn, chaidh e steach, ghlac e iad nan cùignear, agus thug e thairis iad do Dhìleas, am maor, gu'n cuir am prìosan. Dh'innseadh an sgeul so do Mhorair-a'-bhaile air a' mhaduinn, ni a thug mòr thaitneas do'n Mhorair, cha'n ann a mhàin a chionn gu'n do ghlacadh an Luchd-teagamh, ach do-bhrìgh gu'n do chuireadh an làimh seann An-amharas, oir bha e 'na mhòr thrioblaid do dh'Anam-an-duine, agus na thur bhruailleam do Mhorair-a'-bhaile. Oir ged is ioma tòir a bh'àir, cha do ghlacadh e riamh gus a so.

B'e an ath ni na prìosanaich a thoirt gu deuchainn. Bha làn chomas aig Morair-na-toile am màrbhadh 'nuair a ghlac e iad, ach mheas e aig an àm so gur mò bhiodh e chum onair a' Phrionnsa,

comhfhurt Anam an-duine, agus mi-mhisneach an nàmhaid, an toirt gu ceartas follaiseach.

Air do'n làtha bhi air a chomharrachadh, shuidh am mòd ann an talla 'bhaile, oir b'e sin àit' a' bhreitheanais; thugadh na prìosanaich ceangailt ann an slàbhraidhibh 'nan làthair; ghàirmeadh an luchd-breith; mhionnaicheadh na fianaisean, agus dh'fheuchadh na prìosanaich air son am beatha. 'S iad an t aon luchd-breith a dh'fheuch Cion-firinn, An-ìochdmhor, Uabhar, agus a' chuid eile de'n còmpaich a dh'fheuch iad so.

Air tùs thugadh seann An-amharas an làthair a' mhoid, agus léubhadh a' chùis-dhìtidh dha mar a leanas:

An-amharais, "Tha thu an so air do chasaid fo ainm An-amharas a' t'fhear-sàrachaidh air baile Anam-an-duine, (oir is Ifrinneach thu a thaobh nàduir,) agus mar an ceudna mar neach aig am bheil fuath do'n Phrionns' Emanuel, agus rùnaich baile Anam-an-duine a sgrios. Mar an ceudna tha thu air do chasaid air son a bhi toirt aoidheachd do naimhdibh an Rìgh, an deigh nan laghan fallain a rinneadh calg-dhireach an aghaidh sin: Oir, 1. Chuir thu an teagamh firinn a theagaisg agus a staid: 2. Ann an guidhé gu'm biodh deich mìle de Luchd-teagamh ann: 3. Ann an gabhail roimh an nàmhaid, ann an aoidheachd, agus ann am misneach a thoirt dhoibh. Ciod a tha thu 'g ràdh ris a' chùis-dhìtidh so? Am bheil no nach 'eil thu ciontach?"

"A Mhorair," ars' esan, "cha'n aithne dhomh ciod is ciall do'n chùis-dhìtidh so, oir is e An-amharas is ainm do'n duine a tha air a chasaid, agus cha'n e sin m'ainm-sa; 'se is ainm dhomhsa Faighneachd-mu'n-chòir. Gu cinnteach tha fuaim an darna h-aon coltach ris an aon eile, agus is aithne dhuit-sa Mhorair gu bheil mòr eadar-dhealachadh eatorra le chéile; oir tha mi 'n dùil gu'm faod duine, eadhon, anns na h-amannaibh is miosa, agus sin mar

an ceudna, a measg nan daoine is miosa feòrachadh inu thimchioll nithe, gu'n bhi ann an cunnart a bheatha."¹

An sin thubhairt, Morair-na-toile, oir bha e air aon do na fianaisean: "A Mhorair, agus sibhs' a bhreitheamhna urramach; agus a luchd-riaghlaidh Anam-an-duine, chuala sibh uile gu'n d'àicheadh am prìosanach air beulthaobh a' mhòid 'ainm; ach tha fhios agam-sa gur e an dearbh dhuine an aghaidh am bheil a chùis-dhìtidh, agus gur e An-amharas fhior 'ainm. Is aithne dhomh e bho cheann còrr is deich-bliadhna-fichead, oir bha e féin agus mise (is nàire leam a' ràdh) 'nar còmpanaich gle àraid, 'nuair a bha Diabolus 'na uachdaran air Anam-an-duine; agus tha mi toirt fianais gur Ifrinn-each e a thaobh nàduir, fìor nàmhad do ar Prionnsa-ne, agus neach aig am bheil mòr ghàmhlas do bhaile beannaichte Anam-an-duine. 'S minig a bha e 'nam thigh-sa ri àmanna ceannairc còrr agus fichead òidhche an déigh chéile; agus bu ghnà leinn a bhi conaltradh an tràth sin mar bha e féin agus a Luchd-teagamh a' conaltradh bho chean ghoirid. 'S iomadh latha bho nach fhaca mi e roimhe; thug teachd Emanueil do dh'Anam-an-duine air a chairtealan atharrachadh; ach is e so an duine a Mhorair."

An sin thubhairt na Breitheamhnan, "bheil ni sam bith tuille agad ri ràdh."

"Tha," ars' an seann duine, "tha sin agam; oir cha do labhair ach aon fhianais fathast a'm' aghaidh, agus cha'n 'eil e laghail do' dh'Anam-an-duine, duine air bith a' chur gu bàs á beul aon fhianais." An sin sheas Dìchioll suas agus thug e fianais air na chunnaic agus na chuala e, mar a chuireadh an céill cheana.

¹ Faodaidh Ana-creidich agus ana-criosdaidhean a bhi air an gabhail an àite luchd-fiosrachaidh mu'n fhrìnn, ach bithidh iad air am faotainn a mach agus air a dhearbhadh orra nach eil annta ach luchd an-amharais.

An sin thuirt na Breitheamhnan, “ An-amharais, tha fianais eile an so a’ t’aghaidh, agus tha a theisteanas iomlan : 1. Mhionnaich e gu’n ’tug thu cairtealan do na daoine so, agus gu’n do bheathaich thu iad ged bha fhios agad gu’m b’Ifrinnich, agus nàimhdean do’n Rìgh iad. 2. Mhionnaich e gu’n do ghuidh thu gu’m biodh deich mìle dhiù ann an Anam-an-duine. 3. Mhionnaich e gu’n do chomhairlich thusa dhoibh a bhi ro thosdach agus an aire ghabhail dhiù féin, air eagal gu’m biodh iad air an glacadh le seirbhisich an Rìgh. Tha so uile a’ dearbhadh gur Ifrinneach thu ; oir ’nam bu charaid do’n Rìgh thu, ghlacadh tu féin iad.”

An sin fhreagair An-amharus, “ Bu choigrich na daoine a thàinig a dh’ionnsaidh mo thighe-sa, agus thug mi steach iad, agus an d’thàinig e gu bhi ’na chiont’ ann an Anam-an-duine aoidheachd a thoirt do choigrich ? Tha e fìor mar an ceudna, gu’n do bheathaich mi iad, agus c’arson a biodh cron air fhaotainn do m’fhialaidheachd ? A thaobh an aobhair a bh’agam air son a bhi guidhe deich mìle dhiù a bhi ann an Anam-an-duine, cha d’innis mi riamh sin aon chuid do na fianaisibh, no dhoibh féin. Dh’fhaodainn a bhi guidhe gu’m biodh iad air an glacadh, agus mar sin a’ durachdainn gu math do dh’Anam-an-duine, air son na tha dh’fhios aig neach sam bith eile air. Mar an ceudna dh’iarr mi orra an aire ghabhail nach tuiteadh iad ann an làmhaibh ’nan ceannardan, ach dh’fhaodadh sin a bhi a chionn nach bu toil leam gu’m biodh neach air bith air a chur gu bàs, agus cha’n ann a chionn gu’n robh toil agam gu’n rachadh naimhdean an Rìgh as.”

An sin fhreagair Morair-a’-bhaile, “ Ged bu ghuimh math aoidheachd a thoirt do choigrich, gidheadh gu’m bu cheannaire aoidheachd a thoirt do nàimhdibh an Rìgh Agus a thaobh ni sam bith tuilleadh a thuirt thu, cha’n ’eil thu ach a feuch-

ainn ri seapadh as agus dàil a chur ann an ceartas a' chuir an gnìomh. Ged nach biodh ni sam bith tuille air a dhearbhadh a' t'aghaidh ach gur Ifrinn-each thu, feumaidh tu a réir an lagha bhi air do chuir gu bàs ; ach cairtealan a thoirt do dh'Ifrinn-ich, am beathachadh, cuideachadh leo, agus an dìon, seadh, Ifrinnich eilthireach, iadsan a thàinig o thìr chéin, a dh'aon glnothach a sgrìos Anam-an-duine, cha'n fhaodar so fhulang."

An sin thubhairt An-amharus, "tha mi faicinn cia mar thàrlas ; feumaidh mise bàsachadh air son m'àinm, agus m'fhialaidheachd." Agus mar sin dh'fhan e 'na thosd.

An sin ghairmeadh an Luchd-teagamh elthireach gu beulthaobh a' mhòid, agus b'Fhear-teagamh-an-taghadh an ceud fhear a thugadh an làth-air ; mar sin léubhadh a chùis dhèididh, agus a chionn gu'm bu choigreach e, dh'innseadh a sùim dha le eadar-theangair ; eadhon, Gu'n robh e an sud air a chasaid mar nàmhad guineach do dh'Emmanuel, làn do mhi-rùn do dh'Anam-an-duine, agus 'na eascaraid d'a theagasgaibh fallain, 1 Eoin iv. 19.

Thubhairt e, "Gu'n robh e 'g aideachadh gu'm b'Fhear-teagamh-an-taghadh e, agus gu'm b'e sin an t'aidmheil anns an robh e riamh air oideachadh." Agus, ars' esan, "Ma dh'fheumas mi bàsachadh air son m'aidmheil, bàsaicheam mar fhianais air son mo chreidimh, agus mar sin is ann is lugha tha e cuir a chùram orm."

An sin fhreagair am breitheamh, "'Se bhi cur an teagamh an taghadh a bhi tilgeadh bui os ceann aon de theagasgan mòr an t-soisgeil ; eadhon, uile-fhiosrachd, cumhachd, agus toil Dé, a bhi toirt air falbh còir Dhé air a' chréutair féin, a bhi lagachadh creidimh Anam-an-duine, agus a bhi fàgail slàint an urradh ri oibribh, agus cha'n ann ri gràs ; mar an ceudna tha e toirt na bréige do'n Fhacal, agus a' cur mi-shuaimhneas air inntinnibh muinntir

Anam-an-duine, uime sin, a réir nan laghanna is ro oirdheirce, feumaidh e bhí air a chuir gu bás.”

An sin ghàirmeadh Fear-teagamh-na-gàirm, air beulaobh a' mhòid ; is glé bheag eadar-dhealachadh a bh'eadar cùis dhìtidh an fhir so agus an fhir eile, a mhàin gu'n do chuireadh gu sònraichte as a leth a bhí 'g aicheadh gàirm Anam-an-duine.

Dh'fheòraich am breitheamh dheth ciod a bh'aige ri ràdh ?

Fhregair e, “ nach do chreid e riamh gu'n robh a leithid a ni ann is gàirm shònraichte agus chumhachdach o Dhia do dh'Anam-an-duine, ach mar a bha iad air an gàirm legàirm choitcheann an Fhacail, no leis a sin féin ach mar a tha e 'gan comhairleachadh an t-olc a thréigsinn, agus an ni sin a ta ceart agus math a dheanamh, agus ris a so tha gealladh de shonas air a cho-cheangal.”

An sin thuirt am breitheamh, “ Is Ifrinneach thu, agus dh'aicheadh thu earrann mhòr do dh'aon de fhìrinnibh ro dhearbhta Prionnsa Anam-an-duine ; oir ghàirm esan, agus chuala am baile gàirm ro shònraichte agus chumhachdach 'Emanueil, leis an robh e air a bheothachadh, air a dhùsgadh, agus air a shealbhadh le gràs neamhaidh gu bhí miannachadh co-chomunn ri Phrionnsa, seirbhis a dheanamh dha, a thoil a choilionadh, agus amharc ri 'shonas de ghean math-san a mhàin. Agus air son do dhì-meas de'n deagh theagasg so feumaidh tu a bhí air do chuir gu bás.”

An sin ghàirmeadh Fear-teagamh-gràis, agus léubhadh a chùis-dhìtidh : fhregair esan, “ Ged is anno Thìr-an teagamh a thàinig, gu'm bu shliochd Phariseach 'athar, a chaith a bheatha gu measail a measg a choimhearsnaichean, agus gu'n do theagaisg e dha-san a bhí creidsinn, agus mar sin tha agus bithidh mi a' creidsinn, (ars' esan) nach bi Anam-an-duine gu bràth air a thearnadh gu saor tre ghràs.”

An sin thubhairt am breitheamh, “ Tha lagh a’ Phrionnsa soilleir air a phùine so: 1. Cha’n ann o oibribh: 2. Le gràs a ta sibh air bhur tearnadh. Rom. iii. Eph. ii. Agus tha t’aidmheil-sa air a bhòntachadh air oibribh na feòla; oir is iad oibre an lagh oibribh na feòla. A thuilleadh air sin, anns na chuir thus’ an céill, spùinn thu Dia de ’ghlòir, agus thug thu i do dhuine peacach; spùinn thu Criosd dhe féum do-sheachainte, agus éifeachd na rinn agus na ghabh e os-làimh, agus thug thu iad so araon do dh’oibribh na feòla. Rinn thu tàir air obair an Spioraid Naoimh, agus dh’àrdaich thu toil na feòla, agus na h-inntinn a tha beò a réir na feòla, agus na h-inntinn a tha beò a réir an lagha. Is Ifrinneach thu, mac Ifrinneach; agus feumaidh tu a bhi air do chuir gu bàs.”¹

Air bàll fhuaradh ciontach iad leis an luchd-breith. An sin thubhairt an Seanachaidh, “ Fhuaradh sibhse a’ phrìosanacha air beulthaobh a mhòid, ciontach de lochdan mòr an aghaidh Emanueil ar Prionnsa-ne, agus an aghaidh sonais baile iomrait-each Anam-an-duine: lochdan air son am feum sibh a bhi air bhur cur gu bàs.

Mar sin thugadh a mach bìnn an céusadh: b’e ’n t-àite anns an robh iad uile gu bhi air cuir gu bàs, an t-ionad anns an do chuir Diabolus an òrdugh àrmailt mu dheireadh an aghaidh Anam-an-duine; ach An-amharus na aonar, a chaidh chrochadh aig ceann Sràid-na-dò-bheart, dìreach fa chomhar a dhoruis féin.

’Nuair a fhuair Anam-an-duine an fhad so cùibhteas an naimhde bha cur mi-shuaimhneas orra, thugadh òrdugh teann do Mhorair-na-toile, maille ri Dìchioll a sheirbhiseach, rannsachadh air son nan Ifrinneach a bha fathast beò anns a’ bhaile,

¹ Cha’n ’eil e air a chiallachadh gu bheil daoine gu bhi air an cuir gu bàs air son am barailean cràbhach, ach nach fhaodar a cheadachadh do mhearachdaibh fantainn anns an inntinn.

agus na bha 'nan comas a dheanamh chum an glacadh. B'iad so ainmean cuid dhiù, Amaideach, Dearmad-math, Eagal-tràileil, Cion-gràidh, Cion-muinghinn, Feòlmhor, agus Leisg. Mar an ceudna dh'òrduicheadh dha clann An-amharais a ghlacadh, agus a thigh a leagadh; b'e Teagamh a mhac bu shine; b'iad an athfheadhainn Beò-a-réir-an-lagha, Cion-creidimh, Fiar-bheachd-mu-Chriosd, Bearn-gealladh, Mothachadh-feòlmhor, Beò-air-faireachadh, agus Féin-speis. Bha iad so uile aige ri aon mhnaoi, agus b'e Cion-dòchais a b'ainm dh'i; b'e seann As-creideamh bràthair a h-athar, agus 'nuair a dh'éug seann Doilleir a h-athair, dh'àraich esan i, agus thug ei do dh'An-amharus mar-mhnaoi.

A nis ghlac Morair-na-toile, maille ri Dìchioll a sheirbhiseach, Amaideach air na sràidibh, agus chroch se e ann an Cumhang-gun-tùr, dìreach fa chomhair a thighe féin. B'e so Amaideach leis am b'àill gu'n tugadh Anam-an-duine thairis an Ceannard Creideamh do làmhaibh Dhiaboluis, air chumha gu'n tugadh e air falbh 'fheachd as a' bhaile. Mar an ceudna ghlac e Dearmad-math aon latha am feadh a bha e dripeil air an fhéill, agus chuir e gu bàs e a réir an lagha. A nis bha duine bochd onorach ann an Anam-an-duine, d'am b'ainm Meamhrachadh, neach air nach robh mòr mheas ann an laithibh a' chùl-sleamhnachaidh; ach a tha nis gle mheasail aig maithibh a' bhaile.¹ Bha iad toileach an duine so àrdachadh gu h-urram; a nis bha mòr-shaoibhreas roimhe so aig Dearmad-math ann an Anam-an-duine, agus an uair a thàinig Emanuel chuireadh air leth e gu feum a' Phrionnsa; chaidh sin a thoirt a nis do Mheamhrachadh chum a chuir gu buil air son math a' bhaile, agus 'na dheigh-san d'a mhac Breithnich-ceart; bha am Breithnich-ceart so aige ri Cràbhadh, a bhean, nighean an t-Sheanachaidh.

1 Tha meamhrachadh tàrbhach do'n anam.

An deigh so ghlac am Morair Beàrr-an-gealladh ; a nis bu shlaoightear comharraichte e so, oir le 'rianaibh-san bha mòran de chùineadh an Rìgh air a mhilleadh, uime sin, rinneadh eisimpleir follais-each dhe. Chuireadh an toiseach e air stòll-nam-meirleach, agus an sin sgiùrsadh e leis a chloinn agus leis na seirbhisiùch ann an Anam-an-duine, agus an deigh sin chrochadh e. Faodaidh gu'm b'ì iongantas air cuid air son cho an-ìochdmhor 'sa chaidh buintinn ris an duine so, ach tha iadsan a tha nan luchd-malairt onorach ann an Anam-an-duine làn sheadhail dhe ciod an dolaidh mòr a dh'fhaodas aon bhearradair gheallaidhean a dheanamh ann an ùine ghearr do'n bhaile. Agus ar leam-sa gu'm bu chòir buintinn mar so ris na h-ùile h-aon de 'ainm agus de 'chaithe-beatha.

Mar an ceudna ghlac e Mothachadh-feòlmhor, agus chuir e am prìosan e, ach bhris e am prìosan agus thàr e as, agus cha d'fhàg an daoidhear ladarna fathast am baile, ach tha e am folach anns na h-uaimhean Ifrinneach trath latha, agus a' taghal thighean dhaoine onorach a' m' oidhche. Uime sin, chuireadh suas rabhadh follaiseach an àite na féille ann an Anam-an-duine, a' cur an céill cò sam bith a gheibheadh a mach, a ghlacadh agus a mhàrbhadh Mothachadh-feòlmhor, gu'm biodh e air a cheadachadh dha suidhe aig bòrd a Phrionnsa an còmhnuidh, agus gu'm biodh e air a dheanamh na fhear-coimhead 'ionmhais Anam-an-duine. Dh'fheuch iomadh neach ris a so a dheanamh, ach dh'fhartlaich orra, ged a chunncas gu tric e.

Ghlac am Morair Fiar-bheachd-mu-Chriosd, agus chuir e am prìosan e, far an d'éug e le tinn-eas-caitheamh athaiseach.

Mar an ceudna ghlacadh Féin-spéis, ach a chionn gu'n robh mòran chàirdean aige ann an Anam-an-duine, chuireadh dàil 'na bhìnn a chuir an gnìomh ; ach mu dheireadh sheas Féin-aicheach suas agus

thuirt e, ma's e 's gu bheil an leithidean so a shlaointearan gu bhi air an ceadachadh ann an Anam-an-duine, bheir mi thairis mo dhreuchd. An sin ghlac se e bho'n t-sluagh, agus thug e thairis e d'a shaighdearaibh, far an do chuireadh gu bàs e. Ach bha cuid ann an Anam-an-duine a rinn gearan air a so, ged nach fhaodadh a h-aon diù labhairt a mach, a chionn gu'n robh Emanuel anns a' bhaile. Dh'innseadh an gnìomh treun so a rinn an Ceannard Féin-aicheadh do'n Phrionnsa, uime sin rinn e na Mhorair e ann an Anam-an-duine. Mar an ceudna fhuair Morair-na-toile mòran cliù bho Emanuel.

An sin ghabh am Morair Féin-aicheadh misneach, agus lean e air tòir nan Ifrinneach maille ri Morair-na-toile; agus ghlac iad Beò-air-faireachadh agus Beò-a-réir-an-lagha, agus chuir iad am prìosan iad gus an d'éug iad. Ach air do Chion-creidimh a bhi na cheatharnach clis, sgairteil; cha b'urrainn doibh riamh a chur an làimh, ged a thug iad an ionnsaidh gu minig.¹ Uime sin, fanaidh e féin agus beagan eile dhiubhsan is cuilbheartaich dhe'n t-shliochd Ifrinneach ann an Anam-an-duine, gus an tig an t'àm anns an sguir Anam-an-duine dhe bhi chòmhnuidh ann an rioghachd a Chruinne-cé. Ach dh'fhan iad 'nan tùill agus 'nan uaimhean; agus nam b'e 's gu'n nochdadh a h-aon diubh iad féin dh'eireadh am baile gu h-iomlan nan aghaidh, seadh, ghlaodhadh eadhon a chlàn bheag féin ann an Anam-an-duine nan deigh mar an deigh mearlach, agus dhùraichdeadh iad an clachad gu bàs. Rainig Anam-an-duine a nis air tomhas éiginn de shìth

1 Gu cinnteach is cionta mòr an gealladh a chuir am mi-shùim. Tha e deacaircuir asdo Mhothachadh-fèidmhor. Far an còmbnaich. Emanuel anns a' chridhe bàsaichidh Fiar-bheachd-mu-Chriosd. Do na h-uile dhroch-thograidhean 'se Féin-spéis is dorra a thoirt fo cheansal, ach 's urrainn Féin-aicheadh cuir às da. Fanaidh as-creideamh fathast; tha aig a' chreidmheach fathast ri òsnaich fo dhroch-cridhe de dh'as-creideamh, agus bithidh sin aige ri dheanamh gus an coimhlionar a chogadh, agus gus an cuir an truailleachd so neo-thruailleachd uime.

agus de shàmhair, ghabh a Phrionnsa còmhnuidh an taobh a stigh d'a chriochaibh. mar an ceudna rinn a' cheannardan, agus a shàighdearan, an dleasdanas, agus thug Anam-an-duine an aire do'n mhalairt a bh'aige ris an tìr chéin ; mar an ceudna bha e gle bhicheanta 'na ghnothaichibh. Isa. xxxiii. 17. Phil. iii, 20. Gnath. xxxi.

'Nuair a fhuair Anam-an-duine cuidhteas uir-ead de'n naimhde a bha cuir mi-shuaimhneas orra, chuir am Prionnsa fios d'an ionnsuidh, agus shuidhich e latha anns an còmhluicheadh e an sluagh uile ann an àite na féille, gus an d'thugadh e àithne dhoibh mu thimchioll cuid a ghnothaichean mu'n àm ri teachd, agus nam b'e 's gu'n d'thugadh iadsan fainear iad, a bhiodh gu tearuinteachd agus comhfhurtachd dhoibh an deigh so, agus gu dìteadh agus léir-sgrios an cuid Ifrinneach dhùthchasach. Mar sin air an latha shuidhich e chruinnich muinntir a bhaile an ceann a chéile ; thainig Emanuel a nuas 'na charbad, maille ri 'cheànnardaibh uile a' feitheamh air le mòrghreadhnachas. An sin ghairmeadh tosd, agus an deigh beagan chomharraidhean gràidh a thaisbeanadh da chéile, thoisich am Prionnsa, agus labhair e mar a leanas :

“ Anam-an-duine, ànsachd mo chridhe, is mòr agus is lionmhor na sochairean a bhuilich mis' ort ; sgar mi thu bho chàch, agus ròghnaich mi thu dhomh féin, cha'n ann air son t'airidheachd, ach air mo sgàth féin. Mar an ceudna shaor mi thu, cha'n e a mhàin bho uamhas lagh m'Athar, ach o làimh Dhiaboluis. Rinn mi so do bhrìgh gu'n robh gràdh agam dhuit, agus a chionn gu'n do shuidhich mi mo chridhe ort chum math a dheanamh dhuit ; mar an ceudna chum gu'm biodh na h-uile nithe a dh'fhaodadh a bhi na amladh ann do shlighe gu Phàras air an toirt as an rathad, thug mi làn riarachadh air son t'anma, agus cheannaich mi dhomh féin thu ; le luach, cha'n ann le nithibh truailidh,

mar a ta airgid agus òr, ach le luach fala, m' fhuil féin, a dhoirt mi gu saor chum do cheannach dhomh féin. Mar sin, O Anam-an-duine, réitich mi thu ri m' Athair, agus thug mi còir dhuit air na h-ion-adaibh-còmhnaidh a th'ann am baile rioghail m' Athar, far am bheil nithe nach fhaca sùil, agus nach tàinig ann an cridhe duine a bhreithneachadh.

“ A thuilleadh air sin, O Anam-an-duine, tha thu a' faicinn ciod a rinn mi ! agus cionnas a thug mi thu a mach a làmhhan do naimhde ; a dh'ionnsaidh an do theich thu gu ceannairceach o m' Athair, agus leis an robh thu toileach a bhi air do shealbhachadh, agus mar an ceudna air do sgrios. Thàinig mi 'ga d'ionnsaidh air tùs le mo lagh, an deigh sin le mo shoisgeul, a chum do dhùsgadh agus a' nochdadh dhuit mo ghlòir. Agus is aithne dhuit féin ciod a bha thu, ciod a thuirt thu, ciod a rinn thu, agus cia lion uair a rinn thu ceannairc an aghaidh m' Athar agus a' m' aghaidh féin ; gidheadh, thàinig mi 'ga d'ionnsaidh, ghiulain mi le do chleachdainibh, dh'fheith mi ort, agus an deigh sin uile ghabh mi riut eadhon dhe mo dheagh-ghean agus dhe mo ghràs ; agus cha cheadaichinn dhuit a bhi air do chàll, mar bu mhiannach leat féin a bhi. Mar an ceudna chuairtich mi thu, agus chuir mi fo àmhghar thu air gach taobh, chum do sgàtheachadh dhe do shlighibh, agus do chridhe a thoirt a mhàin le cràdh, a chum a bhi toileach gabhail ri math agus ri sonas. Agus an uair a thug mi buaidh iomlan ort thionndaidh mi i chum do bhuanachd. Eph. ii, 5, 6.

Mar an ceudna tha thu a' faicinn ciod a' chuid-eachd de dh'àrmailt m' Athar a shuidhich mi an taobh a stigh do d' chriochaibh ; ceannardan, luchd-riaghlaidh, sàighdearan, fir-chogaidh, innealan-cogaidh, agus innleachdan urramach, chum cosg agus ceannsal a chuir air do nàimhdibh : 's aithne dhuit ciod a tha mi a' ciallachadh, O Anam-an-duine. Is iad sud mo sheirbhisich-sa, agus mar an ceudna

do sheirbhisich-san, Anam-an-duine, chum do dhìon, do ghlanadh, do neartachadh, agus t'uidheamachadh, air mo shon féin, agus a chum t-ullachadh air son beannachd, glòir, agus làthaireachd m' Athar sa ; oir chruthaicheadh thusa, Anam-an-duine, chum a bhi air t'uidheamachadh fa'n combhair so.

A thuilleadh air so, tha thu a' faicinn, cionnas a dhì-chuimhnich mi do chùl-sleamhnachadh minig, agus a leighis mi thu. Gu cinnteach, bha fearg orm riut, ach phill mi m' fhearg air falbh, a chionn gu'n do ghràdhaich mi thu fathast, agus tha mo chorraich air sguir ann an sgrios do naimhdean, O Anam-an-duine. Ni mò thug do mhathas dha t'ionnsaidh mi a rithist an deigh dhomh m' aghaidh fhalach, agus mo làthaireachd a thoirt air falbh uat air son t'eusontais. 'S ann uat féin a bha slighe a chùl-sleamhnachaidh, ach 's ann uamsa bha slighe agus meadhona t-ath-aiseag gu slàinte. 'S mise shuidhich callaid agus balla, 'nuair a bha thu toiseachadh ri tionnda gu nithe anns nach robh tlachd agamsa. 'S mis' a rinn do mhilis searbh ; do latha na h-oidhche ; do shlighe mín draighneachail ; agus mar an ceudna a chuir gu h-amhludh na h-uile bha 'g iarraidh do sgrios. Is mis' a chuir Eagal-Dé air obair ann an Anam-an-duine. Is mis' a bheothaich do Choguis agus do Thuigse, do Thoil, agus t' Aignidhean, an deigh do chrionadh mòr agus doilghiosach. Is mis' a chuir beò annad, gu mi féin iarraidh, chum agus gu'm faigheadh tu mi, agus air dhuit m' fhaotainn, gu'm faigheadh tu do shlàinte, do shonas, agus do shlànaighearachd féin. Is mis' a sgiùrs' na h-Ifrinnich á Anam-an-duine, an dara uair, a thug buaidh orra, agus a sgrios iad fa chomhair do shùl.

“ A nis, Anam-an-duine, tha mi air pìlltinn a' t'ionnsaidh ann an sìth, agus tha t'eusontais a' m' aghaidh-sa mar nach biodh iad idir ann ; agus cha tachair dhuit mar anns an àm a chaidh seachad,

ach buinidh mi nì's fearr riut na aig do cheud tòiseachadh. Oir fathast tamall beag, O Anam-an-duine, (ach na bi-sa fo thrioblaid a thaobh an nì a tha mi 'g ràdh) leagaidh mise baile iomraiteach so Anam-an-duine a chum an làir;¹ agus giùlainidh mi a chlachan, 'fhiodh, a bhallachan, a dhuslach, agus a luchd-àiteachaidh, a dh'ionnsaidh mo dhùthcha féin, eadhon, gu rioghachd m' Athar; agus cuiridh mise suas an sin e 'na leithid a neart agus a' ghloir, nach fhac e riamh a leithid 'san rioghachd 'sa bheil e an dràs. Cuiridh mi suas an sin e air son àite còmhnaidh do m' Athair,² oir is ann a chum na crìche sin a chaidh a thogail air tùs ann an rioghachd a Chruinne-cé; agus an sin nì mi e na chuspair iongantais, na chuimhneachan de thròcair, a bhios a sior-ghabhail iongantais á thròcair féin. An sin chì dùthchasaich Anam-an-duine nithe, nach fhac iad an samhail idir an so; an sin bithidh iad co-ionann riu-san dh'an robh iad nan iochdrain an so. Agus bithidh a leithidh a cho-chomunn agad an sin, O Anam-an-duine, riumsa, ri m' Athair, agus ri t' Ard-rùnair, nach comasach dhuit a shealbhadh an so, agus nach b'urrainn duit a mhealtainn gu bràth anns a' Chruinne-cé, ged bhiodh tu beò ann ré mhìle bliadhna.

'S an ionad so cha bhi eagal ort O Anam-an-duine, aon chuid á mortairean, no á Ifrinnich, agus á am bagairt nì's mò. Ann an sin cha bhi feall-chomhairlean, comh-chuilibheartan, na droch-bheartan air an dealbh a t' aghaidh nì's mò, O Anam-an-duine! Cha chluinn thu droch-thuair sgeul no fuaim druma Ifrinnich ann an sin nì's mò! An nì an sin cha'n fhaic thu na fir-bhrataich Ifrinneach, nì mò chì thu bratach Dhiaboluis! Ann an sin cha chuirear tòrr Ifrinneach sam bith suas a t' aghaidh,

1 Bas a chuirp.

2 An as-eirigh gu beatha shiorruidh.

ni mò thogair suas bratach Ifrinneach gu mi-shuaimhneas a chuir ort. Cha bhi feum agad air ceannardaibh, air àirm-chasgraidh, air sàighdeiribh, agus air fir-chogaidh an sin. Ann an sin cha chòmhlaich thu ri bròn no cràdh, ni mo bhios e comasach do dh'Ifrinnich air bith snagadh gu do sgiortaibh, cladhach triomh do bhallachan, no bhi air am faicinn a rithist an taobh a stigh dhe d' chriochaibh tre an uile shiorruidheachd. Bithidh beatha 'san àite sin do ghnà taitneach agus sior mhaireannach.

“ Ann an sin, O Anam-an-duine, còmhlaichidh tu ri mòran dhiusan a bha coltach riut féin, agus a bha nan luchd co'pairt dhe t'àmhgharan ; eadhon, iadsan a thagh mise, a shaor mi, agus a chuir mi air leth, mar a rinn mi ortsa, fa chomhair cùirt agus baile rioghal m' Athar. Bithidh iad so uile aoibhneach annadsa agus bithidh tusa mar an ceudna subhach 'nuair a chì thu iadsan.

“ Tha nithe ann an sin, O Anam-an-duine, a dh'ullaich m' Athair agus mise, nach fhacas riamh bho thoiseach an t-saoghail, thaisgeadh suas iad aig m' Athair, agus shéulaicheadh iad a' measg ionmh-asan air do shon-sa, gus an tig thu 'g an sealbhachadh.

“ Dh'innis mi dhuit roimhe gu'n atharraichinn Anam-an-duine agus gu'n cuirinn suas e an ionad eile, agus far an suidhich mi e, tha a chòmhnaidh an dream leis an ionmhuinn thus, agus a tha dean-amh gàirdeachais annads' an dràs, ach ni's mò mhòr 'nuair a chì iad thu air t'àrdachadh gu urram. An sin cuiridh m' Athair iad air do shon ; agus tha am broillichean na 'n càrbadan gu t'iomchair annta. Agus marcaichidh tusa O Anam-an-duine, air sgiathaibh na gaoithe, Salm lxviii. 17, stiùraidh agus treòraichidh iad thu gus an toir iad thu a dh'ionnsaidh an àite sin, (an uair a bhios do shùil-ean air an làn-shoillseachadh) is e do rogha cala.

“ Agus mar so, O Anam-an-duine, nochd mi ciod a nithear riut an deigh so, ma’s urrainn duit a thuigsinn ; agus innsidh mi dhuit a nis ciod e do dhleasdanas agus cia mar is còir dhuit thu féin a chleachdadh ’san àm a ta làthair, a réir agus mar a tha e air a chuir sios ann an sgrìobtuiribh na firinn, gus an tig mise dha do thoirt dh’am’ ionnsaidh féin.

“ Air tùs, àithneam dhuit na trusganan ¹ a thug mise dhuit mu’n do tharruinn mi air falbh uat mu dheireadh, a chumail ni’s gile agus ni’s glaine a so suas. Is anart grinn iad dhiù féin, ach féumaidh tus’ an cumail geal agus glan. Bithidh so na ghliocas agus ’na urram dhuit-sa, agus na mhòr ghlòir dhomhsa. ’Nuair a tha do thrusganan geal, measaidh an saoghal gur leamsa thu. ’Nuair a tha do thrusgana geal, tha mo thlachd-s’ ann do shlighibh ; oir an sin bithidh t’imeachd sios agus suas cho lainnreach, ’s gu’n cuir dealradh a bhoillsgeadh iongantais air sùilibh na bhios ’san làthair. Uime sin, sgeudaich thu féin a réir m’ iarrais-sa, agus dean cas-cheuma dìreach dha do chasaibh le mo lagh-sa, an sin gabhaidh do Rìgh mòr thlachd ann ad aille, a chionn ’gur esan do Thighearna, agus thoir-sa aoradh dha.

“ A nis, a chum gu’n cùm thus’ iad mar dh’iarr mis’ ort, dh’ullaich mi (mar dh’innis mi roimhe dhuit) tobar fosgailt chum do thrusgana ionnlaid ann. Uime sin thoir an aire gu’n ionnlaid thu tric ann am thobar-sa, agus na ìmich ann an trusganaibh salach ; oir bithidh t’imeachd ann an trusganaibh salach araon na eas-urram dhomhsa, agus na an-shocair dhuit féin.² Sach. xiii. 1. iii. 3, 4. Uime sin, na biodh mo chulaidh-sa, do chulaidh-sa, a chulaidh a thug mise dhuit air a salachadh leis an fheòil. Iudas 23. “ Biodh

1 Fireantachd nan naomh.

2 Glaine caithe-beatha air a làn mholadh.

t'earradh's gach àm geal ; agus na biodh dìth ola ùngaidh air do cheann." Ecles. ix. 8.

" O Anam-an-duine ! shaoir mi thu gu minig o as-innleachdaibh, feall-chomhairlibh, ionnsaidhibh, agus ceannaircich Dhiaboluis, agus air son an t-saoraidh mhòir so uile cha'n 'eil mi 'g agairt ni sam bith uat, ach a mhàin gu'n thu olc iocadh dhomh an éirig mo mhatha, gu'n cuimhnicheadh tu mo ghràdh, agus buanachadh mo chaoimhneis do mo bhaile ionmhainn Anam-an-duine, chum do bhrosnachadh gu imeachd a réir nan sochaire a bhuilicheadh ort. O shean cheangladh na h-iobairtean le còrdaibh ri adharcaibh na h-altrach òir. Thoir fainear ciod a th' air a ràdh riut O mo bhaile beannaichte Anam-an-duine.

" O Anam-an-duine ! bha mi beò, fhuair mi bàs, tha mi beò, agus cha'n fhaigh mi bàs ni's mò air do shonsa. Tha mise beò chum 's nach bàsaich thusa. Do bhrìgh gu bheil mise beò bithidh tusa beò mar an ceudna. Rinn mi thu réidh ri m' Athair le fuil mo chrànn-chéusaidh, agus air dhuit a bhi air do dheanamh réidh bithidh tu beò tromham-sa. Ni mi ùrnaigh air do shon, cogaidh mi air do shon, buanaichidh mi air math a dheanamh dhuit a ghná.

" Cha'n urrainn ni sam bith do dhochann ach peacadh a mhàin ; cha'n urrainn ni sam bith mise chràdh ach peacadh : cha'n urrainn ni sam bith t'irioslachadh fa chomhair do naimhdean ach peacadh : O Anam-an-duine ! bi air t'fhaicill roimh pheacadh.

Agus am bheil fhois agad, O Anam-an-duine ! c'arson a cheadaich mi air tùs, agus a tha mi ceadachadh fathast do dh'Ifrinnich còmhnaidh a ghabhail ann do bhallaichibh ? Tha chum do chumail a' t' fhaireach, a chum dearbhadh a chuir air do ghràdh, a chum do dheanamh caithriseach, agus a chum toirt ort meas a bhi agad fathast air mo cheannardaibh urramach, air an sàighdearaibh, agus air mo thròcair.

“ Mar an ceudna chum gu’n cumair a’ d’ chùimhne fathast ciod an staid thruagh anns an robh thu roimhe so, tha mi a’ ciallachadh an uair a bha, cha’n e cuid ach an t-iomlan diù air an sgiùrsad gu còmhnaidh a’ ghabhail-an taobh a stigh dha do chaisteal.

“ O Anam-an-duine! ged a mhàrbhainn-sa na h-Ifrinnich uile an taobh a stigh do d’ bhallachan, tha mòran an taobh a muigh a bheireadh tusa gu daorsa; oir ged a bhiodh iad so uile an taobh a stigh air an gearradh as, gheibheadh iadsan a tha’n taobh a muigh a’ d’ chadal thu, agus ann an tiota shluigeadh iad suas Anam-an-duine.¹ Uime sin cheadaich mi dhoibh a bhi beò annad, cha’n ann gu do dhochann (ni a ni iad fathast ma dh’éisdeas tu riu, agus ma ni thu seirbhis dhoibh) ach a chum math a dheanamh dhuit, ni a dh’fheumas iad a dheanamh, ma ni thu faire agus ma chathaicheas tu ’nan aghaidh. Uime sinn biodh fhios agad, ciod air bith ni chum am buair iad thu, nach e a th’ann am rùn-sa gu’n iomanadh iad thu, ni’s fhaide as, ach gu’n tugadh iad thu ni’s dlùithe do m’Athair, chum gu’m foghlumadh tu cogadh, chum gu’m biodh a bhi ’g achanaich air a dheanamh taitneach dhuit; agus gu’m biodh tu air do dheanamh beag ann ad shealladh féin. Eisd gu dùrachdach ris a so.

“ Uime sin, O Anam-an-duine, nochd dhomhsa do ghaol, agus na tughadh iadsan a ta an taobh a stigh dhe do bhallachaibh air falbh do ghràdh uaithe-san a shaor t’anam. Seadh, deanadh sealladh de dh’Ifrinneach do ghaol dhomhsa ardachadh. Thàinig mi aon uair, da uair, trì uairean chum do shaoradh o nimh nan sàighdean sin a bheireadh do bhàs; seas air mo thaobh-sa, do charaid, an aghaidh nan Ifrinneach, agus seasaidh mis’ air do shon-sa an làthair m’ Athair, agus an làthair a chùirt-san uile. Gràdhaich mis’ an aghaidh buaireadh, agus

¹ Caithris air a moladh.

gràdhaichidh mis' thus a dh'aindheoin t' anmhainn eachdan.

“Cuimhnich, O Anam-an-duine! ciod a rinn mo cheannardan-sa, mo shaighdearan, agus m' innealan-cogaidh air do shon. Chog iad air do shon, dh'fhuing agus ghiulain iad mòran bho do làimhsa chum math a dheanamh dhuit, O Anam-an-duine! Mar bitheadh iad agad gu do chobhair 's cinnteach gu'n cuireadh Diabolus as dhuit. Uime sin, altrum agus beathaich iad. Am feadh a ni thusa gu math; bithidh iadsan gu math, 'nuair a ni thusa gu h-olc, bithidh iadsan euslan, tinn, agus lag. Na fag mo cheannardan-sa gu tinn, O Anam-an-duine! oir ma bhitheas iadsan gu tinn, cha'n urrainn duit-sa bhi slàn; ma bhitheas iadsan lag, cha'n urrainn duit-sa bhi làidir; ma bhitheas iadsan fànn, cha'n urrainn duit-sa bhi gaisgeil agus treùn air son do Rìgh, O Anam-an-duine!¹ Cha mhò dh'fhaodas tu smuaineachadh a bhi a gnà beò a réir seallaidh, feumaidh tu bhi beò air m' fhocal. Feumaidh tu a chreidsinn, O Anam-an-duine, 'nuair a ta mis' as an làthair, gu'm bheil mi fathast 'ga do ghràdhachadh agus 'ga do ghiùlan air mo chridhe gu sìorruidh.²

“Uime sin, cuimhnich, O Anam-an-duine; gur tu m' aon-gràidh-sa; mar a theagasgais mi dhuit faire, cathachadh, ùrnaigh, a dheanamh, agus cogadh an aghaidh mo naimhdean, is amhail a tha

1 Tha Anam-an-duine gu bli beò air focal Dé.

2 Anns an iomlan de'n chainnt shoisgeulach so, tha na h-uile naill, agus féin-mhuinghinn gu buileach air an dùnadh a mach. Tha sinn a' faicinn ann an deiligeadh an Tighearna ris an anam, tròcair o thoiseach gu dheireadh. Tha geallannan ro mhòr agus luachmhor de thròim chudthrom glòire shior-mhairreanach air a chuir fa chomhair a' Chrìosdaidh, fada os ceann ni sam bith is urrainn e iarraidh no smuaineachadh; oir cha'n fhaca sùil, agus cha chuala cluas, agus cha 'thàinig e riamh ann an cridhe duine, na nithe a dh'ullaich Dia dhoibhsan aig am bheil gràdh dha. 1 Cor. ii. 9. Ruitheamaid le foighidinn an réis a chuireadh romhainn, ag àmharc air Iosa, agus a cuimhneachadh a gnàth, “A réir mar a ta esan a ghàirm sibh naomha, bithibhse naomha mar an ceudna 'nar uile chaitheadh beatha, 1 Pead. i. 15.

mi nis ag àithneadh dhuit creidsinn gu bheil mo ghràdh-sa seasmhach dhuit. O Anam-an-duine, cionnas a shuidhich mi mo chridhe, agus mo ghràdh ortsa; dean faire, feuch cha chuir mi eallach eile ort. Cum gu daingean an nì a ta agad, gus an tig mi.

A' CHRIOCH. L

GAELIC BOOKS,

PUBLISHED BY THORNTON & COLLIE,

19 ST DAVID STREET, EDINBURGH.

- Bunyan's Pilgrim's Progress, 12mo, large type, 3s.
Bunyan's Holy War, with 12 beautiful Wood Cuts, 3s.
Bunyan's Grace Abounding, 2s.
Bunyan's Water of Life, 1s.
Bunyan's Sighs from Hell, 2s.
Bunyan's Visions, or World to Come, 1s. 6d.
Bunyan's Come and Welcome, 2s.
Boston's Crook in the Lot, with Life of the Author,
18mo. new Edition, 1s. 6d.
Boston's Fourfold State, 12mo, 4s.
Doddridge's Rise and Progress, 12mo. 3s. 6d.
Burder's Village Sermons, new edition, *revised*, 18mo.
Russell's Seven Sermons, 18mo.
Gray's Great Salvation, 18mo. 1s. 6d.
Willison's Sacramental Catechism, *in the press*.
Baxter's Call to the Unconverted, 18mo. 1s. 6d.
Peden's Two Sermons, together with his Letter to the
Prisoners in Dunottar Castle, and Thoughts upon
the Covenant of Redemption; with an Account of his
Life, 18mo. 6d.
M'Alpine's Gaelic and English, and English and Gaelic
Pronouncing Dictionary, *cloth*, 9s. 6d.
M'Intyre's Songs, 2s.

Macgregor's Songs and Hymns, 6d.

M'Kenzie's Beauties of Gaelic Poetry, new edition. 12s

A History of the Church, from the Birth of Christ, to the end of the last Century By the Rev. Duncan M'Callum, Minister of Arisaig, 8vo. 6s.

Bible Stories, with 24 Wood Cuts, 4d.

Psalm Book in Gaelic and English, in parallel columns, beautifully printed in 18mo. 1s. 6d.

A History of the Animals mentioned in the Bible ; with Wood Cuts, 9d.

Guthrie's Trial of a Saving Interest, 2s.

Dyer's Christ's Famous Titles, 2s. 6d.

Life of Joseph, 1s. 6d.

Brown's Short Catechism, 1½d.

Shorter Catechism, 18mo. large type, 1d.

Ditto ditto in Gaelic and English, 1½d.

Proof Catechism, 2d.

Mother's Catechism, 1½d.

Ditto ditto in Gaelic and English, 4d.

Dr Thomson's Sacramental Catechism, 6d.

Colquhoun's Sacramental Catechism, 6d.

Buchanan's Hymns, 3d.

Watts' Divine Songs, with Cuts, 1½d.

The History of Prince Charles, with Portrait, fc. 8vo. 5s.

Gaelic Songs,—A Selection of the most Popular Jacobite Songs, with Portrait of Prince Charles, 12mo. 9d.

Gaelic Melodist, a Selection of the most Popular Songs, 32mo. 4d.

